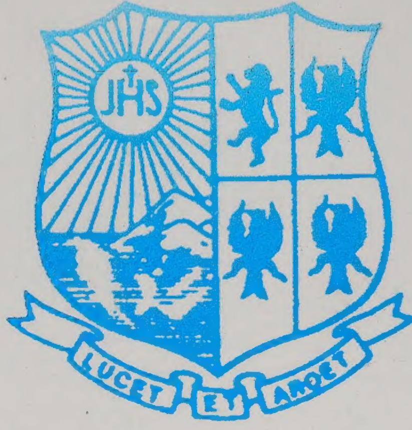

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

Amar Konkani

67

अमर कोंकणी

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ,
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್, ಮಂಗ್ಳುರ್
Institute of Konkani, St Aloysius College, Mangaluru

AMAR KONKANI

June 2017 / 67

ರೆಕ್ಟರ್: ಬಾಪ್ ಡಯಾನ್ ವಾಸ್ ಜೆ.ಸ.
रेक्टर: बाप डयान वास जे. स.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್/ನಿರ್ದೇಶಕ್: ಬಾಪ್ ದೊ। ಪ್ರವೀಣ್ ಮಾರ್ಟಿಸ್, ಜೆ.ಸ.
प्रांशुपाल/निर्देशक: बाप दो. प्रवीण मार्टीस, जे.स.

ಸಂಪಾದಕ್/ಪ್ರಶಾಸಕ್: ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್.ಡಿಸೊಜಾ
संपादक/प्रशासक: एडवीन जे.एफ.डिसोजा

ಖಾಸ್ಗಿ ಸೆಲ್ಲ್ ಫೋನ್: 09845083148 ನಿವಾಸ್: 0824-2432413
खास्की सेल्ल फोन: ०९८४५०८३१४८ निवास: ०८२४-२४३२४१३

ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೆಂ ಫೋನ್: 0824-2449700/1 Extn: 112
संस्थ्याचें फोन: ०८२४-२४४९७००/१ Extn: ११२

eMail- konkaniinstitute@gmail.com

ಪ್ರಗಟ್ಣಾರ್:

ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ, ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ್
ಮಂಗ್ಳುರ್ – 575 003

प्रगटनार

सां. लुवीस कोंकणी संस्थो, सां.लुवीस महाविद्यालय
मंगळूर – ५७५ ००३

Printed at

Assisi Press, Jail Road, Mangaluru 575 003

"ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ-67"

ಮಾಂಡಾವಳ್

"ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ-67"

ಸಂಪಾದಕಾಚೆ ಶ್ಚರೆ

ಮೊಗಾಚ್ಯಾ ವಾಚಕಾಂನೊ,

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಹರ್ ಎಕ್ ಅಂಕೊ ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಾವಿತ್ ಜಾತಾನಾ ಆಮಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ಸಮಾದಾನೆಚೊ ಸ್ವಾಸ್ ಸೊಡ್ತಾಂವ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಶಣ್ಮಾಸಿಕ್ ತರಿ, ಹರ್ ಯೆಕಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲಿಂ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಲೇಖನಾಂ ತಲಾಸ್ ಕರುನ್ ಛಾಪ್ಚೊ ವಾವ್ರ್ ಕಾಂಯ್ ಸುಲಬಾಯೆಚೊ ನ್ಹಯ್.

ಕಾರಾಣ್-ತುಮಿಂಚ್ ಅಂದಾಜ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾತ್: ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಕಥಾ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವಿತಾ, ವಿಡಂಬಣಾಂ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಜಿನ್ಸಾಂಚಿ ಕಾಂಯ್ ಖುಬ್ ಬರ್ಪಾಂ ಮೆಳ್ಟಾತ್ ಪುಣ್ ಘಣ್ಣ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚಿಂ, ಕೊಂಕಣಿಚೆರ್ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಫಾಲ್ಚಿಂ ಚಾಲ್ತಿಂ ಲೇಖನಾಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಚಿಂ ಭಾರಿಚ್ಚ್ ವಿರಳ್.

ಸತ್ ಉಚಾರಿಜೆ ಪಡ್ಟಾ, ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶಾ ಅಂಕ್ಯಾಂನಿ ಆಮಿ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಬರ್ಪಾಂ/ಲೇಖನಾಂ, ಹ್ಯಾ ಫುಡೆಂ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ, ಯಾದಿಸ್ತಿಕ್ ಅಂಕ್ಯಾಂನಿ ಯಾ ಸ್ಮರಣಿಕಾಂಕ್ಯಾಂನಿ ಯಾ ಹೆರ್ ಪಾಟ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂನಿ, ಪ್ರಬಂದಾಂನಿ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲಿಂಚ್ ಆಸಾತ್. ನವ್ಯಾನ್ ನವಿಂ, ಭಾರಿಚ್ಚ್ ವಿರಳ್.

ಸಬಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕಾಂ ಲಾಗಿಂ ಆಮಿ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಲೇಖನಾಂ ಮಾಗ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಪುಣ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೊ ಫಳ್ ಕಾಂಯ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ದಿಂವ್ಚೊ ನ್ಹಯ್. ಸಬಾರ್ ಸಂಸೊದಿಕ್ ವಾವ್ರಾಡಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಿನತೆಕ್ ಗಮನ್ ಕರಿನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ಪರಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಭೊಗ್ಲೆಲೆಂ ಆಸಾ.

ದೆಕುನ್ ಮೊಗಾಚ್ಯಾ ವಾಚಕಾಂನೊ, ಸಂಸೊದಕಾಂನೊ, ಬರವ್ಪ್ಯಾಂನೊ ತುಮ್ಚೆಲಾಗಿಂ ಕಾಂಯ್ ಅಸಲಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಆಸಾತ್ ತರ್, ತಿಂ ಆದಿಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಪರ್ವಾ ನಾ, ಆಮ್ಕಾಂ ವಿವರಾ ಸಮೇತ್ ದಾಡುನ್ ದಿಯಾತ್. ತ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂಚೆಂ ಮ್ಹಾಲಕ್ಪಣ್ ತುಮ್ಚೆಂಚ್ ಥಿರಾವ್ನ್ ಆಮಿ ತಿಂ ಪ್ರಗಟ್ತಾಂವ್.

ತುಮ್ಚೆಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಉತ್ತೇಜನ್ ಲಾಬ್ತೆಲೆಂ ಆನಿ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ'ಚೆ ಫುಡ್ಲೆ ಅಂಕೆ ಆಮಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಪುಣಿ ಸಲೀಸಾಯೆನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಆಮ್ಚಿ ಆಶಾ. ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಸುಚನಾಂಕ್ ಸ್ವಾಗತ್ ಆಸಾ.

ಧನ್ಯವಾದ್

ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೊಜಾ
ಸಂಪಾದಕ್/ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕ್
ಜೂನ್ 2017

ಕಾವ್ಯ ಮೊಮಾಂಸ

– ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ, ಜೆ.ಸ

I ಕವಿತಾ ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಆಸ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ನಹಿಂ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ ಕವಿತಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಅತ್ಯುತ್ತಮ್ ಪ್ರಕಾರ್ ತೊ ಮ್ಹಣ ಲೆಖುಂಕ್ ಅಡ್ಡಿ ನಾ. ಅರ್ಥ್‌ಗರ್ಭಿತ್ ಉತ್ರಾಂಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಅಶೆ ಬಾಮಹ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ್ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ, ದಂಡಿನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಆನ್ಯೆಕ್ಲೊ ಖ ಕರ್‍ಜೊ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಉತ್ರಾಂಚ್ ಕಾವ್ಯ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣಾ, ತಾಂಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ವಾಮನ ಅಲಂಕಾರ್ ಭರ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಾವ್ಯ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಸಾಂಗೊನ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸೊಭಾಯಿಚ್ ಅಲಂಕಾರ್, ಆನಿ ಉತ್ರಾಂಚಿ ರೀತ್‌ಚ್ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಣ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಸುಮಾರ್ 850 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಆನಂದವರ್ಧನ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾನ್ ಅಲಂಕಾರ ಆನಿ ರಸಭಾವ ಮೆಳವ್ನ್ ಧ್ವನ್ಯಾ ಲೋಕಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಲೆಂ. ಅ ಭಾರತೀಯ್ ಕಾವ್ಯ ಮೊಮಾಂಸ ನವೆಚ್ ಜಾಂಟಿಕಾಯೆಕ್ ಪಾವ್ಲಿ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ್ ನಿಯ್ಘಾಳ್ಳಲೊ ಪಯ್ಲೊ ವಿದ್ವಾನ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲ್. ತಾಣೆ ಕ್ರಿಸ್ತ್ ಪೂರ್ವ್ 335 ಇಸ್ಲ್ಯಾಕ್ "ಪೊಯೆಟಿಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಗ್ರಂಥ್ ರಚ್ಲೆಂ. ಕಾವ್ಯ ಯಾ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಉತ್ರಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಕರ್ಚೆ ಅಣ್ಕಾಕಣೆಂ ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ. ಹ್ಯೆಂ ತೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗುರು, ಪ್ಲಾಟೊ ಥಾವ್ನ್ ಶಿಕ್ಲಲೊ ಅಶೆಂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಕಾವ್ಯ ಮೊಮಾಂಸ ಗ್ರೀಕಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಲ ತಶಿಚ್, ತಿಕಾ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೊ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ವೊಸೊ ಲಾಗ್ತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಗ್ರೀಕ್ ಆನಿ ಲಾತಿನ್ ನಿಯಮಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಮೌಲ್ಯ್‌ಮಾಪನ ಕರುನ್ ಉರ್‍ಲಿ.

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೆಸಾಂತ್ ತಮಾ ಆತಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಧೆಂ ಚಾಲು ಆಸ್ಚೆಂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಲೊಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಲೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ತಾನಾ ಬಹುತೇಕ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಮೌಲ್ಯ್‌ಮಾಪನ್ ವಾಪುರ್ಚೆಂ ಸವಯೆಚ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲಾಂ. ಹ್ಯೆಂ ಕಿತ್ಲೆಂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಳೆಲ್ಲೆಂ ಬರೆಂ. ದೆಕುನ ಪಯ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ರೀತಿಚೆರ್ ನದರ್ ಮಾರ್‍ಯಾಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಭಾರತೀಯ ರೀತಿಕ್ ಚತ್ರಾಯೆನ್ ಗಮನ್ ದಿವ್ಯಾಂ.

ಭಾಸ್ ಉಪ್ಜಲ್ಲಿಚ್ ಕವನಾ ರುಪಾರ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಿಕಾ ಸಾಧೆಂ ಗ ರುಪ್ ಆಯ್ಲೆಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಚಡಾವತ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಒಪ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಕವಿ

ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ವಿಲಾಯತಿ ಜಾಣಾರ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಕವಿತೆಕ್ ಶ್ಲೋಕಚೆಂ ರುಪ್ ಆಸೊನ್, ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾ ಪ್ರಾಸ್ ಉಂಚಾಯೆರ್ ತಿ ಸಾದ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾಲೊ ಬೆನ್ ಜೊನ್ಸನ್. ಫ್ರೆಂಚ್ ಕವಿ ಪಾವ್ಲ್ ವಾಲರಿಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಂತ್ ಗದ್ಯ ಚಮತ್ಕಾರ್ ತರ್ ಕವಿತಾ ನಾಚೊನ್ ವೆತಾ. ರೊಬರ್ಟ್ ಫ್ರಾಸ್ಟ್ ಮ್ಹಣಾ, ತರ್ಜುಮೊ ಕರ್ತಾನಾ ಕಿತೆಂ ಸಾಂಡುನ್ ವೆತಾ ಪಳೆ, ತಿಚ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣ್, ಖಂಚಾಯಿ ಉತ್ರಾಚೊ ದುಬಾವ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಚೊ ತರ್ಜುಮೊ ಕರುಂಕ್ ಪಳೆ. ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಕಿತೆಂ ಯೆತಾ ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಗದ್ಯ್, ಆನಿ ಕಿತೆಂ ಸಾಂಡುನ್ ಗೆಲೆಂ ತೆಂ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ತಾಚೆಂ ತರ್ಕ್.

ಏಕ್ದಮ್ ಉತ್ತಮ್ ಕ್ರಮಾನ್ ಜೊಡ್ಲೆಲಿಂ ಉತ್ರಾಂಚ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಲ್‌ರಿಜ್ ಬಾಸ್ತಾಲೊ. ಕಲ್ಪನ್ ಉಗ್ತ್ಯಾನ್ ಪಾಚಾರ್ಚೆಂಯ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣಾ ಷೆಲ್ಲಿ. ಸತ್, ಸೊಭಾಯಿ ಆನಿ ಬಳ್ ಹಾಂಚೊ ಹಾವೆಸಾಚೊ ವ್ಹಾಳೊಚ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣಾಲೊ ಲೇ ಹಂಟ್. ಜಿಣ್ಯೆಚೊ ವಿಮರ್ಸೊ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೊ ತಾಳೊ ಅತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಆನಿ ಅತಿ ಆನಂದ್ಭರಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಘುಟೊನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯೊ ಪ್ರಕಾರ್‌ಚ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಾತೆವ್ ಆರ್ನ್‌ಲ್ಡ್. ಅಶೆ ಕಿತ್ಲೆ ವಿದ್ವಾನ್ ತಿತ್ಲೆ ತಾಂಚೆ ತಾಳೆ ಗಾಜ್ಲೆ. ಕವಿತೆಚೆಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ರೂಪ್ ಕೊಣಾ ಎಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಾಂಪ್ಡಾಲೆಂ ನಾ.

ಪುಣ್ ಹಾಂಕಾಂ ಸಕ್ಡಾಂಕ್ ಕವಿತಾ ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಪ್ರಮುಖ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಯಾ ವಿಸ್ಸೊ. ಅರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚಾಕೀ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಪ್ಲಾಟೊನ್ "ದಿ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಿರಂವ್ಚೆಂ ಕಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ಆಸಾ. ಪ್ಲಾಟೊಕ್ ಕವಿ ಆನಿ ಕವಿತೆಚೆರ್ ಖಂಯ್ ನಾಸ್ಲಲೊ ದುಬಾವ್ ಆಸ್ಲೊ. ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸತ್ಯಾನ್ವೆಷಿಚಿ ವಾಟ್ ಚುಕಯ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಪಾತ್ಯೆಲ್ಲೊ. ಕವಿಕ್ ಪ್ರಜ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಗಡಿಪಾರ್ ಕರಿಜಯ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ತೀರ್ಪ್ ದಿಲ್ಲೆಂ.

ಪ್ಲಾಟೊಚೆ ವಿರೊಧ್ ತಾಚೊಚ್ ಶಿಸ್ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಪೆಕಾಂಡ್ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಪಾವ್ಲೊ. ಸಾಹಿತಿಕ್ ಕಲೆಂತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಸತ್ ಆನಿ ನೀತ್ ತಾಣೆ ಉಗಡ್ಲಿ. ಅಣ್ಕಾಕಣೆಂಚ್ (imitation ಯಾ mimesis) ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಪ್ರೆರಣ್ ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ. ಗ್ರೀಕಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ದುರಂತಾಚೆ ನಾಟಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ. ಆನಿ ಅಸಲ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಚ್ಯಾ ಅಣ್ಕಾಣ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಲೊಕಾ ಥಂಯ್ ಶುದ್ಧೀಕರಣ್ (katharsis) ಉಪ್ಜಂವ್ಚ್ಯೊ ಇರಾದೊ ಆಸ್ಲೊ. ಹ್ಯೆಂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ್ ಮ್ಹಣಾಲೊ ಅರಿಸ್ಟೊಟಲ್.

ಪ್ಲಾಟೊ ಆನಿ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲ್, ದೊಗೀ ಜಣ್ ಕವಿಕ್ ಲೊಕಾಚೆರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಬಳಾದಿಕ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಒಳ್ಕಾಲ್ಲೆ. ಪುಣ್ ಅರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚೆಂ ಮೆಟ್ ಫುಡೆಂ ಗೆಲೆಂ.

ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಲೊಕಾಚ್ಯೊ ದುರಾಶಾ ಚಾಳ್ವಾನಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಬಗಾರ್ ಉತ್ತಮ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ಮನಿಸ್ ಸುಧಾರ್ತಾ ಆನಿ ಥಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿ ಶಾಂತಿ ಜೊಡುಂಕ್ ಪಾವ್ತಾ ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ. ಅಶೆಂ ತಾಣೆ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಚೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಘಡ್ಲೆ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೆ ಹೆರ್ ಗ್ರೀಕ್ ಆನಿ ರೊಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಚೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚ್ಯೆ ಉಂಚಾಯೆಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲೆ ದಿಸಾನಾಂತ್.

ಕವಿತೆಚಿ ಕಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಹೊರೆಸಾನ್ ಏಕ್ ಕವನ್ ಘಡ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ತೆಂ ಫಕತ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ್ ಜಾಲೆಂ. ಸಿಸರೊ ಆನಿ ಕ್ವಿಂಟಿಲ್ಯನ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಚ್ಯೊ ಸಾಂಗ್ಣ್ಯೊ ತರೀ ವಾಙ್ಮಯಾಚೆರ್ಚ್ ಖಿಂಚ್ಲ್ಯೊ. ತರಿಪುಣ್ ಹೊರೆಸ್ ಏಕ್ಲೊ ಮಾತ್ರ್ ಅರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚ್ಯಾ ಮುಕ್ತಕ್ ಆನಿ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಚೆರ್, ದುರಂತ್ ನಾಟಕಾಚೆರ್ ಆನಿ ಹರ್ಷ ನಾಟಕಾಚೆರ್ ಆಪ್ಲಿ ನದರ್ ಮಾರುಂಕ್ ಪಾವ್ಲೊ.

ಹಾಂಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದುಬಾವಿ ಮನೋಭಾವ್ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾಲೊ, ಆನಿ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸ ಕೊನ್ಯಾಕ್ ಪಡ್ಲಿ. ಥೊಡೆ ಶತಮಾನ್ ಅಶೆಂ ಪಾಶ್ಯಾರ್ ಜಾಲೆ. ಪುಣ್ ಹಾಚೆರ್ ಜಯ್ತ್ ವ್ಹರೊನ್ ಉದೆಲೊ ಕಾಳ್ ಕಲೆಚ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಚೊ (renaissance). ಗೆಲೊ ತ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಹಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಬಳಿಷ್ಟ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಕಾ ಬುನ್ಯಾದ್ ಇಟೆಲಿಂತ್ ಪೆಟ್ರಾರ್ಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾನ್ ಪಾಂಚ್ ಶತಮಾನಾಂ ಆದಿಂಚ್ ಘಾಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ತಾಚೊ ಫಳ್ ದಿಸೊಂಕ್ ಗಳಾಯಿ ಜಾಲಿ. ಯೆರೊಪಾಂತ್ ಚಲ್ತೆಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಝುಜಾಂಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ತೆಂ. ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಫ್ರೆಂಚ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾನಿ ಲಾತಿನ್ ಆನಿ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಸಾಂ ಬದ್ಲಾಕ್ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಭಾಸ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಜಾಯ್ಯೆಂ ಕಾವ್ಯ ರಚನ್ ಕರುಂಕ್ ಧರ್ಲೆಂ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಇಟಲಿಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತಿಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಪಯ್ಲೆಚ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಕವನಾಂ ಘಡ್ಚೆಂ ಹಾತ್‌ಪುಸ್ತಕ್ ಉಪ್ಜಲ್ಲೆಂ 1575 ಇಸ್ವೆಂತ್. ಹಾಚ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾನ್, ಸರ್ ಫಿಲಿಪ್ ಸಿಡ್ನಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾನ್ 1595ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕವಿತೆಚ್ಯಾ ಸಂರಕ್ಷಣಾಚೆಂ ತರ್ಕ್ ಮಾಂಡ್ಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ರಚ್ಲೆಂ. ಕವಿ ಫಕತ್ ವಾಟ್ ದಾಕಯ್ತಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ತ್ಯೆ ವಾಟೆಚಿ ಗೊಡ್ಸಾಣ್ ವಾಟ್ಸುರ್ಯಾಂಕ್ ಚಾಕೊಂಕ್ ದಿತಾ ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ. ಘುಡೆಂ ಉದೆಂವ್ಕ್ ಆಸ್ಚಾ ನವ್ಯಾ ರಸ್ತ್ಯಾಕ್ ತೊ ಏಕ್ ಹಾತ್ ಖಾಂಬೊಸೊ ದಿಸ್ತಾ.

ಹಾಚೆ ನಂತರ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಉದೆಲೊ ಕಾಳ್ ವೀರ್ ವಿನೊದ್ ಸಾಹಿತಾಚೊ (romanticism) ವ್ಹೊ 19ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಉದೆಲೊ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾತಾತ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಕಾದಾಂಬರಿ ಗ್ರಂಥಾಂ. ತಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ 1800ತ್ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಕವಿನ್ "Lyrical Ballads" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ ಬರಯ್ತಾನಾ, ಕವಿಚ್ಯಾ ಬಳಿಷ್ಟ್ ಸಂವೆದನಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಅಭ್ವಿಕ್ತ್

ವೊತೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ವ್ಹಾಳೊಚ್ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಆನಿ ಜರ್ಮನಿಂತ್ಲೆಂ ನವೆಂಚ್ ದಾರ್ಶನಿಕ್ ಚಿಂತಾಪ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್ ವೀರ್ ವಿನೋದ್ ಸಾಹಿತಾಚಾ ತತ್ತ್ವಾಕ್ ದಿಗೊ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಿಂ. ಅಶೆಂ ಗೆಲೊ ತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೆ ಆಖೇರಿಕ್, ಪಯ್ಲೆಚ್ ಪಾವ್ಟಿಂ. 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಜರ್ಮನಿ ಆನಿ ಅಮೆರಿಕಾ ದೆಸಾಂನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾಂನಿ "ಡಾಕ್ಟರೆಟ್" ಸನದ್ ಜೊಡ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ. ಆಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಚಿ ಧಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಬಾರಿಕ್ ಆನಿ ಸೂಕ್ಷಿಮ್ ಜಾಲಿ. ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ವಿಮರ್ಶ ಮಿಮಾಂಸ ಜಾವ್ನ್ ಆತಾಂ ಬದ್ಲಲಾಂ ತೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ರೀತ್, ಆನಿ ಸೂಕ್ಷಿಮಾಯೆಚೆಂ ಮಾಪನ್ ಆತಾಂಚೆಂ ದೊನ್ ಮುಖ್ಯ್ ಹಾತೆರಾಂ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸ ಆತಾಂ ಆಪುಟ್ ವಿಲಾಯತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಚಿ ಜಾವ್ನ್ ಉರೊಂಕ್ ನಾ.

ಆಯ್ಲೆವಾರ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ 1953ತ್ ಉಜ್ವಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ "ಕವಿತೆಚೆ ತೀನ್ ಸಾದ್" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟ್ ಕವಿ ಆಪ್ಲೊ ಇರಾದೊ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಪಯ್ಲೆ ಸುವಾತೆರ್ ಆಪ್ಣೆಂ ಆದಿಂ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ಪರ್ತುನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಚುಕಯ್ಜಯ್, ಆನು ದುಸ್ರೆ ಸುವಾತೆರ್ ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹೆರಾಂನಿ ಕೊಣೆಂಚ್ ಸಾಂಗಾನಾಸ್ಲೆಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಆಪ್ಣೆಂ ಸಾಂಗಾಜಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊಚ್ ತಾಚೊ ಇರಾದೊ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಇರಾದ್ಯಾಚೊ ಶೆವಟ್ ಜೊಡ್ಚೆಂ ಸುಲಭ್ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ತೊಚ್ ನಹಿಂ, ಸಂಸಾರ್‌ಚ್ ಒಪ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಕಾ ಎಲಿಯಟಾಚಿ ಜಾಪ್ ಅಶಿ: "ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂನಿ ಒಳ್ಖಾನಾಸ್ಲೆಲೆಂ ಸತ್‌ಚ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾಯ್ ತರ್, ತಾಂಕಾಂ ಠಕಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಸೊಡ್ಲಲೊ ಗುಸ್ಪಡ್‌ಚ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾಂ."

ಎಲಿಯಟಾಚ್ಯೆ ಕವಿತೆಚೆ ತೆ ತಿನ್ ಸಾದ್ ಆಮಿ ಒಳ್ಕೊಯಾಂ. ಪಯ್ಲೊ ಸಾದ್ ಕವಿ ಆತ್ಮಗತ, ಆಪ್ಣಾಕ್‌ಚ್ ಶಿವಾಯಿ, ಹೆರಾಂ ಕೊಣಾಕ್‌ಚ್ ಸಂಬೊಧುನ್ ದೀನಾ. ದುಸ್ರೊ ಕವಿಚೊ ಸಾಧ್ ಲ್ಹಾನ್ ವಾ ವ್ಹಡ್ ಸಭೆಕ್ ಗಾಜ್ತಾ. ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ ತಾಚೊ ಸಾದ್ ಏಕಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಸವಂಗಾಚೊ ಯಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಚೊ. ಆತಾಂ ತೊ ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ಯಾ ಮ್ಹಣಾಜಯ್ ತೆಂ ಚಿಂತಿನಾ. ಬಗಾರ್ ಆಪ್ಣೆ ಕಲ್ಪಿತ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ಏಕ್ ಸವಂಗ್, ತಶೆಂಚ್ ಆಪ್ಣೆ ಕಲ್ಪಿತ್ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ಆನ್ಯೆಕಾ ಸವಂಗಾಕ್ ಕಸೊ ಸಾದ್ ದಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಚಿಂತಾ, ಆನಿ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಸಾದಾಚಿ ಕವಿತಾ ಕೊಣಾಯಿ ಹೆರಾಂ ಲಾಗಿಂ ಉಲಯ್ನಾ. ಹಾಂತುಂ ಕವಿ ಆಪ್ಣಾಕ್‌ಚ್ ಉಗ್ಡಾಪೊ ಕರ್ತಾ. ಮುಕ್ತಕ್ ರುಪಾಚಿಂ ಕವನಾಂ ಅಸಲ್ಯೆ ಜಾತಿಚಿಂ ಮ್ಹಣಾಜಯ್. ಕವಿತೆಚೊ ದುಸ್ರೊ ಸಾದ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಘೆತಾ, ಆನಿ

ಮಹಾಕಾವ್ಯಚೆಂ ರುಪ್ ನ್ಹೆಸ್ತಾ. ವಿನೋದ್, ವಿಲಾಸ್, ಪ್ರಹಸನ್, ಪ್ರಬೊಧನ್ ಯಾ ಕಥನ್ ಕವನ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಸಲಿ ಕವಿತಾ ಉದೆತಾ. ಕವಿತೆಚೊ ತಿಸ್ರೊ ಸಾದ್ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಾಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತಾ. ಪುಣ್ ತಿಸ್ರೊ ಸಾದ್ ಗಾಜ್ತಾ ಥಂಯ್ ಸಗ್ಳೆ ತೀನ್ ಸಾದ್ ಗಾಜೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ, ಯಾ ಗಾಜ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜುಂಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ಹ್ಯಂ ರಚ್‌ಲ್ಲೊ ಕವಿ ಸರ್ವಾಯ್ ಥಂಯ್ ಹಾಜರ್ ಆಸಾ, ಆನಿ ಸರ್ವಾಯ್ ಥಂಯ್ ಲಿಪೊನ್ ವೆತಾ. ಅಸಲೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟಾಚ್ಯಾ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಚೆಂ ಪ್ರಸ್ಥಾನ್. ಹಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಗುಂಡ್ ಆನಿ ವಿಶಾಲ್ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಅಡ್ಡಿ ನಾ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಅಧಿಕ್ ಮೊಲಾದಿಕ್ ರುಪ್ ಖಂಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ದಾಕವ್ನ್ ದಿತಾ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ತೆಂ ಒಳ್ಕೊಂಚೆಂ ಕಶೆಂಗಿ ಮ್ಹಣೊನ್ ಸಮೇತ್ ತೊ ಶಿಕಯ್ತಾ. ವಿಮರ್ಶಕಾಚೆಂ, ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚೆಂ ಯಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಚೆಂ ಗಮನ್ ಫಳಾದಿಕ್ ಜಾಯ್ಜಯ್ ತರ್ ತಾಣಿ ಕವಿ ಕವಿತೆಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಪ್ರಕಾರಾಂಕ್ ಆನಿ ಉಗ್ಡಾಪಣಾಂಕ್ ಅನುಸ್ಪಂದನ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಕಾಲೆತಿ ಜೊಡುನ್ ಬಸಾಜಾಯ್. ತವಳ್ ಮಾತ್ರ್ ಕವಿ ತೆಚೊ ನಿಗೂಢ್ ಗುಟ್ ತಾಂಕಾಂ ಉಗ್ಡಾಪೊ ಜಾತಲೊ. ಅಖೆರಿಕ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್, ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಚೆಂ ಉಗ್ಡಾಪಣ್ ನಹಿಂ, ತಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಪಲಾಯಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲಲೊಯಿ ತೊಚ್ ಎಲಿಯಟ್ ಮ್ಹಣ್ ವಿಸ್ರಾನಾಯೆ.

II ಭಾರತಾಚ್ಯೆ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಪದ್ಧತೆಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಯೆದೊಳ್ ಆಮ್ಚಿ ನದರ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯೆ ಯಾ ವಿಲಾಯತಿ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಚೆರ್ ಆಮಿ ಖಂಚಯ್ಲಿ. ಆತಾಂ ಆಮಿ ಭಾರತಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ವರವ್ಯಾಂ. "ಕವಿತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?" ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ನಿತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಕಾಲ್ಲೆಂಚ್. ಭಾರತೀಯ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂ ಪೈಕಿ ಏಕ್ಲ್ಯಾ ದೊಗಾಂಚ್ಯೊ ಜಾಪಿ ಸುರ್ವೆರ್‌ಚ್ ದಿಲ್ಯೊ. ಆತಾಂ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಅವಲೊಕನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಬರೆಂ.

ವೈದಿಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬಹುತೆಕ್ ಕಾವ್ಯ ರೂಪಾನ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಕವಿತಾ ಯಾ ಕಾವ್ಯ, ಧರ್ಮಾಕ್ ಯಾ ಸಮುದ್ತಿಕ್ ಸದಾಂ ಗಾಂಟಾವ್ನ್ ಆಸ್ಲೆಂ. ಕವಿಚ್ ಪುರ್ವಿತ್, ಪುರ್ವಿತ್‌ಚ್ ಕವಿ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಚೆ ದೀಸ್ ಆಸ್ಲೆ. ಕವಿತೆಕ್ ಧರ್ಮಾ ಸಮುದ್ತಿಚ್ಯಾ ಗುಲಾಂಪಣಾಂತ್ಲಿ ಸುಟೊಂಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೆಸಾಂತ್ ಅಧಿಕ್ ಕಾಳ್ ಲಾಗ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಕವಿತಾ ಮನೋರಂಜನ್ ಸಮೆತ್ ಉಪ್ಜಯ್ತಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಂತ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಆನಿ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಗುಲಾಂಪಣಾಂತ್ಲಿ ಸುಟೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕವಿತಾ ಧರ್ಮಾಚಿ ಸೆವಾ ಕರುಂಕ್ ಚುಕೊಂಕ್ ನಾ. ಕವಿ ತೊ ಋಷಿ, ತೊ ದೃಷ್ಟಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆದಿಂ ಆಸ್ಲೆಲಿ ತಿ ಆತಾಂ ಮಾಜ್ಲ್ಯೊಂಕ್ ನಾ.

ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಕವಿತಾ ಯಾ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಏಕಾ ಉತ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ತಾಚೆಂ ರುಪ್ ಕಸಲೆಂ, ತಾಚೊ ಇರಾದೊ ಆನಿ ಶೆವಟ್ ಕಿತೆಂ, ವಾಚ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೆರ್ ಯಾ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಚೆರ್ ತಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಕಿತ್ಲೆಂ, ಹ್ಯೆಂ ಸರ್ವ್ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಧ್ಯ್. ತರ್ ಮನಾಂತ್ಲಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ ಆನಿ ಭಾವನಾಂ ಲಯೆನ್ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಉಗಡ್ಚೆಂಚ್ ಕವಿತಾ ಯಾ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್. ಕವಿಚ್ಯಾ ಹಿಕ್ಮತ್ಯಾಂನಿ ಭರೊನ್ ಜಾಣಾರ್ಯಾಂಕ್ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ಚ್ಯೆ ರೀತಿರ್ ಬಾಂಧುನ್ ಆಯ್ಲೆಲೆಂ ಉತ್ರಾಂ ಆನಿ ಅರ್ಥಾಚೆಂ ನಿರ್ಮಾಣ್‌ಚ್ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ಕುಂತಕ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಜಾಣಾರಿ ಸಾಂಗಾ. ಕಾವ್ಯಾಚೊ ಜೀವ್‌ಚ್ ಧ್ವನಿ ಮ್ಹಣಾ ಆನಂದ ವರ್ಧನ. ರೊಸಾಳ್ ವಾಕ್ಯ ಆಸ್ಲೆಲೆಂ ಕಾವ್ಯ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ವಿಶ್ವನಾಥ. ರಮನೀಯ್ ಅರ್ಥ್ ಭರೊನ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಉತಾರ್‌ಚ್ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಣಾ ಜಗನ್ನಾಥ.

ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವಾರ್ತಾ ಯಾ ಸಾಧೆಂ ಉಲವ್ಣೆಂ ನಹಿಂ. ಕಾವ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನಹಿಂ.

ಗತೋಽಸ್ತಮರ್ಕಃ ಭಾತೀಂದುಃ ಯಾಂತಿ ವಾಸಾಯ ಪಕ್ಷಿಣಃ ।

ಇತ್ಯೇವಮಾದಿ ಕಿಂ ಕಾವ್ಯ?

ಸುರ್ಯೊ ಬುಡ್ಲೊ, ಸುಕ್ಣಿಂ ತಾಂಚ್ಯಾ ಘೊಂಟೆರಾಕ್ ಪರ್ತಾಲಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಖಂಚಿ ಕವಿತಾ? ಮ್ಹಣ್ ವಿಚಾರ್ತಾ ಬಾಮಹ. ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರುನ್ ಗಣಿತ್ ಶಿಕ್ಯೆತ್, ಪುಣ್ ಕವಿತೆಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ತೆಂ ದೆಣೆಂ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಲಾಭ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೊ. (ಗುರೂಪದೇಶಾದದ್ಯೇತುಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಜಡಧಿಯೊವೇಽಪ್ಯಲಮ್ ಕಾವ್ಯಂ ತು ಜಾಯತೇ ಜಾತು ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ಪ್ರತಿ ಭಾವತಃ॥). ಹ್ಯೆಂ ದೆಣೆಂಚ್ ಕವಿಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಮನ್ ಕವಿ ಭಾಷೆನ್ ರಚುಂಕ್ ಸಕಾನಾ ತರೀ ಕವಿತೆಕ್ ಪಿಸ್ವೊಂಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ತಾಂಕಾಂಯಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಒಪಾಜಯ್.

ಫಕತ್ ಸಂಗೀತ್, ಲಯ್, ಪ್ರಾಸ್, ರೂಪಕ್ ಆನಿ ಉಪಮಾ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪಾರಾ ಕವಿತಾ ಜಾಯ್ನಾ. ಕವಿಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾ ಮನಾಂತ್ಲೆಂ ಸಂವೆದನ್ ಉತ್ರಾಂ ರುಪಾರ್ ನಿವ್ಳೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಕವಿತಾ. ಸೀತೆಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಕಾಡುನ್ ರಾಮಾಚಿಂ ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಪಳೆವ್ಯಾಂ:

ಹಾರ್ರ್‍ಯೋ ನಾರೋಪಿತಃ ಕಂಠೇ ಮಯಾ ವಿಶ್ಲೇಷಭೀರುಣಾ ।
ಇದಾನೀಮಾವಯೋರ್ಮಧ್ಯೆ ಸರಿತ್ಸಾಗರಪರ್ವತಾಃ ॥ (ಮಹಾನಾಟಕ)

(ಆಮ್ಚ್ಯೆ ಮಧೆಂ ಆಡ್ಕಳ್ ಜಾಯ್ತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಭಿಯಾನ್ ತುಜ್ಯಾ ಗಳ್ಯಾಕ್

ಏಕ್ ಘುಲಾಂ ಝುಲೊ ಘಾಲುಂಕ್ ಸಮೆತ್ ಕಬೂಲ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮ್ಹಾಕಾ, ಆತಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಧೆಕಾತ್ ಆಸಾತ್ ನ್ಹಂಯೊಂ, ಸಾಗರ್ ಆನಿ ಪರ್ವತ್!)

"ಹಾಸೊಂವ್ಕ್ ಆನಿ ರಡೊಂವ್ಕ್ ದಯಾ ಕೆಲ್ಲೊಯ್ ವ್ಹೊ ಬಾಳ್ ।
ನಾತ್ಲೊಚ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪುಣಿ, ಭೊಗ್ತ್ಯಾಂವ್ ಏಕೊಡೆ ಜಾಳ್ ॥"

(ಆಬ್ರಾಂವ್ಚೆಂ ಯಜ್ಞದಾನ್: ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇಞ್ಞ್)

ಹಿಂ ಕಾಳಿಜ್ ಆಟಂವ್ಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಕಾಳ್ಜಾಚೆ ಅಕ್ಲಾಸ್ ವರ್ಣಿನಾಂತ್, ಬಗರ್ ತೊ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಂದ್ತಾತ್.

ಹಾಂಗಾ ರ.ವಿ. ಪಂಡಿತ್ ಕಾಂಯಿ ಉಣೊ ನಹಿಂ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್:
:ನದ್ರೆಂತುಲ್ಯಾ ಪಾಗೆರಾನು ಪಾಗಿತಾಂ ಮಾಸೊಳಿ

ಸಾಯ್ಬಾ ಭುಲೊಯ್ನ್ ಮಾಸೊಳಿ." (ಘುಡೆಂ ಪಾನ್ 305 ಪಳೆ).

ಅಸಲ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ್ ಆನಿ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ್ ಭರೊನ್ ಆಸ್ಚೊ ಒಳ್ಕಾಜಾಯ್. ತೆಚ್ ಭಾಷೆನ್ ಉತ್ರಾಂ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಚೊ ಮಾಧುರ್ಯ ಗುಣ್ ಬಿ ವಿಸ್ರೊಂಚೊ ನಹಿಂ. ಪುಣ್ ಹಾಕಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಕ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ರಸಭಾವ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಉತಾರ್ ಕಾಮಧೆನು ಜಾತಾ, ಆನಿ ಆಪ್ಲೆಂ ದುಧ್ ಕಶೆಂ ರಸಭಾವ ವ್ಹಾಳಯ್ತಾ.

ವಾಗ್ಧೇನುರ್ದುಗ್ಧ ಏಕಂ ಹಿ ರಸಂ ಯದ್ಬಾಲತೃಷ್ಣಯಾ ।
ತೇನ ನಾಸ್ಯ ಸಮಃ ಸ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಗಿಭಿರ್ದುಹ್ಯತೆ ಹಿ ಯಃ ।

ಹ್ಯೆ ಕಾಮಧೆನುಕ್ ಕವಿಚ್ ಅಧಿಕ್ ಮೊಗಾಚೆಂ ವಾಸ್ರುಂ; ರಸಭಾವಚೆಂ ದುಧ್ ಚಡಾವತ್ ತೊಚ್ ಚಿಂವ್ತಾ ದೆಕುನ್. ಸಹೃದಯಿ ರಸಿಕಾಕ್ ತೆಂ ಚಾಕೊಂಕ್ ಮೆಳಾತ್ ತರ್ ತೊ ಬಿ ಕವಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಭಾಗಿ ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್.

ರಮ್ಯಂ ಜುಗುಪ್ಸಿತಮ್ ದಾರಮಥಾಪಿ ನೀಚಂ
ಗ್ರಾಮ್ಯಂ ಪ್ರಸಾದಿ ಗಹನಂ ವಿಕೃತಂ ಚ ವಸ್ತು ।
ಯದ್ವಾಪ್ಯ ವಸ್ತು ಕವಿಭಾವಕಭಾವ್ಯ ಮಾನಂ
ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಯನ್ನ ರಸತಾಂ ಸಮುಪೈತಿ ಲೋಕೇ ॥

(ರಸಗಂಗಾಧರ – ದನಂಜಯ)

ಸುರುಪ್ ಜಾಂವ್ ವಿದ್ರುಪ್ ಜಾಂವ್, ಉಂಚ್ ಜಾಂವ್ ನೀಚ್ ಜಾಂವ್, ಖರ್ಕಸ್ ಉಗ್ರ್ ಜಾಂವ್ ಕೊಮಳ್ ಮೊವಾಳ್ ಜಾಂವ್, ಗಂಭೀರ್ ಜಾಂವ್ ಹಲ್ಕೆಂ ಜಾಂವ್, ಯಾ ಕಸಲೆಂ ಪೊಕ್ಳೆಂ ಜಾಂವ್, ಕವಿಚ್ಯಾ ರಸಭಾವಂತ್ ಬುಡೊನ್ ರೊಸಾಳ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಉರ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ಹ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ಚ್ ನಾ.

ತರ್ ರಸಭಾವ ಯಾ ರೊಸಾಳ್ಪಣ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ? ಹ್ಯೆಂ ಜೆವ್ಣಾಖಾಣಾಚೆಂ ಉತಾರ್ ಜಾವ್ನೆತ್, ಆನಿ ಪ್ರಥಮತಃ ತಶೆಂಚ್ ತೆಂ. ರುಚಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ತಾಚೊ. ಭರತ ಮುನಿನ್ ಹ್ಯೆಂ ಉತಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕೆಲೆಂ, ಆನಿ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಮನಾಂಚಿ ರುಚ್ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕಲೆಚ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಕಾವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣಾಕ್ ತೆಂ ಖಂಚಯ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ಭರತ್ ಮುನಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ್ ಆಪಾಪ್ಲಿಂ ಮೊಟಿಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಬರಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ಕಾಳಾ ಪುರ್ವಿಂಚ್ ಮೊಟೆ ಕವಿ ಆಸ್ಲೆ, ಆನಿ ತಾಣಿ ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯಾಂ ಘಡುನ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಾತ್ರ್ ಭರತ ಆನಿ ಹೆರಾಂ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂಕ್ ಆಪ್ಲೊ ಲಕ್ಷಣಾಚೊ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಸಮರ್ಥನ್ ಕರುಂಕ್ ಲಕ್ಷ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕವಿಂಚೆ ಶ್ಲೋಕ್ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ ಆನಿ ಅನ್ಕೂಲ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ.

ಅಪಾರ್ ಹ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತ್, ಕವಿಚ್ ಬ್ರಹ್ಮ, ಆಪ್ಲ್ಯೆ ರುಚಿ ತೆಕಿತ್ ತೊ ಪ್ರಪಂಚ್‌ಚ್ ಬದ್ಲುನ್ ಸೊಡ್ತಾ ಮ್ಹಣಾ ಆನಂದವರ್ಧನ. ಹಾಕಾ ತಾಳ್ ಪಡಾ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಂವಾದಿ ಜಾಲೆಲೆಂ ಎ.ಸಿ. ಬ್ರ್ಯಾಡ್ಲಿಚೆಂ ಉತರ್ ಆಸಾ. "ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ್ ತೆಂ ಸ್ವತಂತ್ರ್, ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಆನಿ ಸ್ವಯಂ ಅಧಿಕಾರ್ ಆಸ್ಚೆಂ".

ಕಾವ್ಯಾಚೆಂ ಉಗಮ್ ಕವಿಚ್ಯೆ ಪ್ರತಿಭೆಚೆರ್ ವ್ಹೊಂದೊನ್ ಆಸ್ಚೆ ಪರಿಂ ಕಾವ್ಯಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ತಾಚ್ಯಾ ರಸಭಾವಾಚೆರ್ ವ್ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ, ಆನಿ ವ್ಹೊ ರಸಭಾವ್ ಥೊಡೊಚ್ ಆಸ್ಯೆತ್, ಯಾ ವರ್ಣುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಿತ್ಲೊ ಅಧಿಕ್ ಅಪಾರ್ ಆಸ್ಯೆತ್. ಆನಿ ವ್ಹೊಚ್ ಕಾವ್ಯಚೊ ಜೀವ್ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಚ್ಯೆ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಸಾಂಗೊನ್ ಜಾಲಾಂ. ವ್ಹೊ ಜೀವ್ ಜಳ್ಕೊಂಚ್ಯೊ ವಾಟೊ ವಿವಿಧ್ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯೊ ವಾಟೊ ಒಳ್ಕೊನ್ ತಾಂಚಿ ಪರಿಚಯ್ ಕರುನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಜಾಂಟೆಂ ಕಾಮ್ ಕೆಲ್ಲೊ ವಿದ್ವಾನ್‌ಚ್ ಆನಂದವರ್ಧನ. ಸಹೃದಯಿ ತೊ ಜೀವ್ ವಾಚ್ಯ ಆನಿ ಪ್ರತೀಯಮಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ದೊನ್ ವಾಟಾಂನಿ ಒಳ್ಕತಾ. ವಾಚ್ಯ ತೊ ಶೀದಾ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಮಾರ್ತಾ ಮಣ್ಯೆತ್. ಏಕೆ ಸುಂದರ್ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚ್ಯಾ ವಿಸ್ವಾಂಚಿ ಸೊಭಾಯಿ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಕಶಿ ಮಾರ್ತಾ ತಶೆಂ ಹ್ಯೆಂ ಘಡ್ತಾ. ಹಾಂತುಂ ಲಿಪ್ತೆಂ ಕಾಂಯಿ ಉರಾನಾ, ಆನಿ ರಸಭಾವ ತಿತ್ಲ್ಯಾರ್‌ಚ್ ಚಾಕೊನ್ ಸಂಪ್ತಾ.

ಪುಣ್ ತಸಲ್ಯೆ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚಿ ಸೊಭಾಯಿ ಫಕತ್ ವಿಸ್ವಾಂಚ್ಯೆ ಸೊಭಾಯೆಂತ್ ಆಟಾಪುನ್ ಉರಾನಾ. ವಿಶೆಸ್ ಲಕ್ಷಣಾಚಿ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ವಿಸ್ವ್ಯಾಂಕ್ ಮಿಕ್ವೊನ್ ಉಜಳ್ಟಾ. ತಸಲಿಚ್ ರಸಭಾವಚಿ ರುಚ್ ಕಾವ್ಯಾಂತ್ ಪರ್ಜಳ್ಟಾ. ಹಾಕಾಚ್ ಪ್ರತೀಯಮಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾಯ್ತಾ ಆನಂದವರ್ಧನ. ಕಾವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸೂಚನಾ ದ್ವಾರಿಂ ಹ್ಯೆಂ ಉದೆತಾ. ಅಸೊ ಕಾವ್ಯಂತ್ ರಸಭಾವ ಭರ್ತಾನಾ ಕವಿನ್ ಔಚಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಿಮಾಯೆನ್ ಗುಮಾನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್, ಅನೌಚಿತ್ಯಾ ವರ್ತೆಂ ಅನಾಹುತ್

ಕಾವ್ಯಕ್ ಘಡೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯೆಚ್ ನಾ. ಔಚಿತ್ಯ ಭರ್ಲ್ಲೆಲಿ ಕವಿತಾ ಮಾತ್ರ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಪರ್ಜಳಾನ್ ಲಸ್ಲಸ್ತಾ.

ಕಾವ್ಯ ರೊಸಾಳ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ ಕವಿಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ, ಆನಿ ಹಿಕಾ ಆನಂದ ವರ್ಧನ ಧ್ವನಿ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾಯ್ತಾ, ಧ್ವನಿಚೊ ಜೀವ್ ಏಕೆ ವಾಟೆನ್ ಕವಿಚಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ, ಆನ್ಯೆಕೆ ವಾಟೆನ್ ಸಹೃದಯಿ ರಸಿಕಾಚಿ ಯಾ ವಿಮರ್ಶಕಾಚಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಕಿತ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ತುಕುಂಕ್ ಪಾವ್ತಾ. ಕಾವ್ಯಚಿ ಸೊಭಾಯಿ ವಾಡ್ಟಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಮಾಪನ್ ಕರುಂಕ್ ಹಾತೆರ್ ಖಂಯಿ ಮೆಳಾತ್? ಯಾ ವಿಮರ್ಶಕಾಚಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಘುಟೊನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯೊ ರೀತಿ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಅಂದಾಜ್ ಕರ್ಚಿ ವಾಟ್ ಕೊಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸೊಧ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಧ್ವನಿ ಏಕ್ ಸಂಜೀವಿನಿ ಕಶಿ ಲಾಭ್ಲಿ ಮ್ಹಣಾಜಯ್.

ಧ್ವನಿ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕಿತೆಂ ತರ್? ಮುಳಾವೊ ಅರ್ಥ್ ಅವಾಜ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಹಾಂಗಾ ಗಮ್ಯಾರ್ಥ್ ಉಗ್ಡಾಪೊ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸೂಚನ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯೆ ರೀತಿನ್ ತೊ ವಾಪುರ್ಲ್ಲಾ. ರೊಸಾಳ್ ಲಕ್ಷಣಾಚ್ಯಾ ಔಚಿತ್ಯಾಚೆಂ ಅಧಿಕಾಂತ್ ಅಧಿಕ್ ರೂಪ್‌ಚ್ ವ್ಹೊ ಧ್ವನಿ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾಂಕ್ ಕವಿನ್ ಭರ್ಚೆಂ ಆಪ್ಲೆಂ ಕಲ್ಪನಾಚೆಂ ಚೇತನ್‌ಚ್ ವ್ಹೊ ಧ್ವನಿ. ಅರ್ಥ್ ಸಾಧಾರಣ್ ವ್ಯವಹಾರಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೊ ಯಾ ವಾಚ್ಯ, ಆನಿ ಮ್ಹಣ್ಣೆಚೊ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥ್ ಮ್ಹಳ್ಯೆ ದೋನ್ ಜಾತಿ ಸರ್ವಾನುಮತೆನ್ ಮಾನ್ಲೆಲ್ಯೊ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ಧ್ವನಿ ಭರ್ಲ್ಲೆಲೆ ಕಡೆನ್ ಸೊಭ್ಚೊ ಅರ್ಥ್ ತಿಸ್ರೆ ಆನಿ ಸೀಮ್ ನಾಸ್ಲೆಲೆ ಜಾತಿಚೊ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅರ್ಥ್. ಧ್ವನಿಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅರ್ಥಾಚಿಂ ರುಪಾಂ ಯೆದೊಳ್ ಕೊಣೆ ಮೆಜುನ್ ಮುಗ್ದಿಲ್ಲಿಂ ನಾಂತ್. ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಚೆಂ ಕಾವ್ಯ ಅಧಮ ಕಾವ್ಯ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥಾಚೆಂ ಮಧ್ಯಮ ಕಾವ್ಯ ಆನಿ ಧ್ವನಿ ಭರ್ಲ್ಲೆಲೆಂ ಉತ್ತಮ್ ಕಾವ್ಯ ಜಾತಾತ್.

ಆನಂದವರ್ಧನಾಚಿ ನದರ್ ಫಕತ್ ರಸಧ್ವನಿಚೆರ್ ಖುಶಿ ಜಾವ್ನ್ ಥಾಂಬಾನಾ. ವಸ್ತು ಧ್ವನಿ ಆನಿ ಅಲಂಕಾರ್ ಧ್ವನಿ ಮ್ಹಣ್ ಆನಿ ದೊನ್ ಜಾತಿ ತೊ ಒಳ್ಕೊನ್ ದಾಕಯ್ತಾ. ಅಸೊ ತೊ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟಾನ್ ಗಾಜಯ್ಲೆಲೆ ತೀನ್ ಸಾದ್, ಎಲಿಯಟಾಚಾಕಿ ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂಚ್ ಒಳ್ಕೊನ್ ದಾಕಯ್ಲ್ಲೆಲೊ ಮೆಧಾವಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಒಪ್ಪೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆದಿಂ ಫಕತ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯ (epic) ಮಾತ್ರ್ ಕವಿತಾ ಯಾ ಕಾವ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ತಾಲೆ. ಹಾಚೆ ವಿರೊಧ್ ಆನಂದವರ್ಧನಚೊ ಧ್ವನ್ಯಾಲೊಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಗಾಜ್ಲೊ. ಹಾಂತುಂ ಕವಿಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಸರ್ವಯ್ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸಚೆಂ ಉಗಮ್ ಜಾತಾ. ಎಲಿಯಟಾಚ್ಯಾ ತೀನ್ ಸಾದಾಂ ಭಾಷೆನ್ ಆನಂದವರ್ಧನಾಚೆ ತೀನ್ ಧ್ವನಿ ಜಳ್ಕತಾತ್. ಹಾಂಕಾಂ ತೀನಾಂಕಿ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಕಾಮಾಂ ತೊ ವಹಿಸುನ್ ದಿತಾ. ಹೆಂ ತಿನೀ ಧ್ವನಿ ದಿಸಾನಾಂತ್ ತರ್ ಕಾವ್ಯಾಚೆಂ ರೂಪ್‌ಚ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ನಾ ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಾಚಿ ತಾಕಿದ್.

रसध्वनि, या रसादिध्वनि कविचें मनोकल्पन् दाकया. ह्यें ताचें एक्ल्याचें व्यक्तिगत् या व्यष्टिचें म्हणोंकी जाय्ना, अन्येकै वाटेन् तें पुर्तें व्यक्त्यातीत् म्हणोंकी जाय्ना. ओट्टारे कविच्यै रचनात्मक् प्रतिभेचें फुल् तें म्हणाजय्. मुक्तक् जातिच्या कवनांनि विशेस् मेळ्चो ध्वनि वोच्.

वस्तुध्वनि साधारण् जाव्न् व्हाल्या महाकाव्यांनि हांतुं कवि समाजि कडेन् संपर्क् करुंक् उद्देशिता. आनि तोच् कवि आप्लेस्तकिं नहिं आस्तां, आप्णे रच्लेल्या सवंगा मुखांत्र् समाजि कडेन् उल्वयात्ना हाजर् आसा तिस्रो, म्हण्जे अलंकाराध्वनि.

हांचे पैकि रसादिध्वनि आप्लोच्, आप्लेस्तकिंच् व्हाल्या आनि उग्ड्डापो जाता. जाय् म्हळ्यारी व्हो ध्वनि लिपोन् उरोंक् सकाना. तित्लें बळिष्ट् लक्षण् तें, हाचें अवलोकन् खिणा भितर् जांव्चें, एक्दम् गुंडायेक् देंव्ता तशेंच् धादोस्कायेच्या शिखराक् उड्टा.

हर् दोन् ध्वनि अशें नहिं. तांचें अवलोकन् हळ्वायेन् मेटान् मेट् गुंडायेक् देंव्चें, आनि तशेंच् धादोस्कायेच्या उंचायेक् चढ्चें. हाचें पैकि तिस्रो ध्वनि थोडे पाव्टिं सोधनां कर्तेल्याक् समेत् फटंव्क् सक्ता. तो हर्येका महाकाव्यांत् आसोंक्‌च् जाय् म्हळ्ळो कायदो कांयि ना.

ओट्टारे आनंदवर्धन सांग्ता ते प्रकार् :- रसादिध्वनि स्वतः संभवि, म्हण्जे सहज् जाव्न् उदेव्न् फांक्चे तसलो. दुस्रो म्हण्जे वस्तु ध्वनि कवि प्रौढोक्तिसिद्ध, म्हण्जे कविच् उलव्पि जातानां ताचा कल्पना थाव्न् उदेंव्क् सक्ता. आनि तिस्रो अलंकार ध्वनि मात्र कवनिबद्ध प्रौढोक्ति सिद्ध, म्हण्जे कविन् रच्लेल्या सवंगाच्या तोंडांत् मात्र् तो अस्यत्. देकुन् व्हो तिस्रो सक्टां पैकि अधिक् अपुरुप्.

असलो ध्वनि खंय्सर् आनि कसो ओळ्कोंचो? फकत् सब्दांनि ध्वनि आस्यत्, या आख्ख्या उत्रांनि तो भरोन् व्हाळ्चो आस्यत्. ह्यें ध्वनिच्या वाहका विशिं सांग्चें जाल्यार्, ध्वनिच्या कर्ताराचेर् दीष्ट् मार्ताना, ध्वनि कविन् मनपूर्वकिं आशेल्लो तसलो इच्छित् जांव्यत्. या कविच्यै खब्रेविणेंत् ताणे रच्लेल्यै कलेच्यै कृतियेंत् तो भरोन् आस्यत्. हाका आनंदवर्धन अशेंं सांग्ता:-

ಅವಿವಕ್ಷಿತವಾಚ್ಯಸ್ಯ ಪದವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕಾಶತಾ ।
ತದನ್ಯಸ್ಯಾನುರಣನರೂಪವ್ಯಂಗ್ಯಸ್ಯ ಚ ಧ್ವನೇ ॥

ಹಾಂಗಾ "ಅವಿವಕ್ಷಿತವಾಚ್ಯ" ಆನಿ "ಅನುರಣನರೂಪವ್ಯಂಗ್ಯ" ಮ್ಹಣ್ ದೊನ್ ಜಾತಿ ದಾಕಯ್ತಾ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕಗಾರ್.

ಅವಿವಕ್ಷಿತವಾಚ್ಯಾಕ್ ತೊ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಚೊ ಮಹಾಭಾರತಾಚೊ ದಾಕ್ಲೊ ದಿತಾ:-

ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಮಾ ದಯಾ ಶೌಚಂ ಕಾರುಣ್ಯಂ ವಾಗನಿಷ್ಠುರಾ ।
ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಚಾನಭಿ ದ್ರೋಹಃ ಸಪ್ತೈತಾಃ ಸಮಿಧಃ ಶ್ರಿಯಃ ॥

ಅಶೆ ಸಂಪತ್ತೆಚ್ಯೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಕ್ ಹ್ಯೆ ಸಾತ್ ಸಮಿತ್ತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ (ಮಹಾಭಾರತ 5-38-38) ಉತಾರ್ ತೆಂ. ಸಾತ್ ಸಬ್ದ್ ಆನಿ ಮಾಗಿರ್ ಸಮಿಧಃ.

ಹಾಕಾ ಪಂಡಿತಾಚೊ ತಾಳೊ ತಾಳ್ ಪಡ್ಪಾ ತೊ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ:-

"ಭೆಸ್ ಆನಿ ದೆಸ್ ಕಿತೆಂಯಿ ಆಸುಂ,
ರಂಗ್ ರೀತ್ ಕಾತ್ ಧರ್ಮ್ ಕಸ್ಲೊಯಿ ಆಸುಂ
ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯೊ ದೊನುಚ್ ಜಾತಿ.."

ಸಬ್ದಾಂನಿ ಇಚ್ಛಿತ್ ಧ್ವನಿ ದಿಸ್ತಾ ತರೀ, ಸಗ್ಳೆಂ ಕವನ್ ವಾಚ್ತೆಲ್ಯಾಕ್ (ಪಾನ 315 ಪಳೆ) ಕವಿಚಿ ಅನಿಚ್ಛಿತ್ ಧ್ವನಿ ಜಳ್ಕೊಂಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಆಸ್ಚೆ ನಾಂತ್.

ತಾಚ್ಯೆ ಮಾಗಿರ್ ಧ್ವನ್ಯಾಲೊಕಗಾರ್ ಭಗವದ್ಗೀತೆಚೆಂ ಉತಾರ್ ಉಲ್ಲೇಖಿತಾ ಆನಿ ವಾಕ್ಯಾಂತ್ ಯಾ ಉತ್ರಾಂತ್ ತೆಂಚ್ ಕಶೆಂ ಘಡ್ಪಾ ತೆಂ ಧಾಕಯ್ತಾ:-

ಯಾ ನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಜಾಗರ್ತಿ ಸಂಯಮಿ ।
ಯಸ್ಯಾಂ ಜಾಗೃತಿ ಭೂತಾನಿ ಸಾ ನಿಶಾ ಪಶ್ಯತೋ ಮುನೇಃ ॥ (2-69)

(ರಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಂಸಾರ್ ಸಗ್ಳೊ ನ್ಹಿದ್ಲೆಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಸಂಯಮಿ ತಪಸ್ವಿ ಜಾಗೊ ಉರ್ತಾ. ಸಂಸಾರ್ ಸಗ್ಳೊ ಜಾಗ್ತಾನಾ ತಿಚ್ ತ್ಯಾ ಮುನಿಚಿ ರಾತ್). ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂತ್ ರಾತ್, ದೀಸ್, ನ್ಹೀದ್ ಯಾ ಜಾಗೆಪಣ್ ಪ್ರಧಾನ್ ನಹಿಂ. ಸತಾಚಿ ಒಳಕ್ ಧರ್ಚೆಂ ಆನಿ ಅನ್‌ಸತಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಳ್ಚೆಂ ಸಾತ್ವಿಕ್‌ಪಣ್ ಮುಖ್ಯ್. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಚೊ ವಾಚ್ಯ ಅರ್ಥ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ವಿಸಂಗತ್ ಜಾತಾ. ಧ್ವನಿಚೊ ಅರ್ಥ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಜಾತಾ. ಕವಿ ಪಂಡಿತಾಚ್ಯೆ ಕೃತಿಯೆಂತ್ ಹ್ಯೆಂ ನಿದರ್ಶನ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ.

"ದೆವಾಲೆ, ಉಜ್ವಾಡಾ ದಿವೆ
ಯುಗಾನ್ ಯುಗಾಂ ಪೆಟತ್ ಆಸಾತ್.
ಮ್ಹಜೆ ಜಿಣೆಚಿ ಮಿಣ್ ಮಿಣ್ ವಾತ್
ಖಿಣಾ ಖಿಣಾ ಸೊಂಪತ್ ಆಸಾ." (ಪಾನ್ 313 ಪಳೆ)

ಹ್ಯಾ ಕವನಾಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ವಾಚ್ತಾನಾ ಹಾಚೊ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್ ವಿಸಂಗತ್, ಆನಿ ಥಂಯ್ ವಿವರಿಲ್ಲೊ ಧ್ವನಿ ಕಿತ್ಲೊ ಬಳಾದಿಕ್ ಆನಿ ಪ್ರಧಾನ್ ತೆಂ ಅಪ್ಶೆಂಚ್ ಗಮ್ತುಲೆಂ.

ಆನಂದವರ್ಧನ ಧ್ವನಿಚೆ ಆನಿಕಿ ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಭೇದ್ ದಾಕಯ್ತಾ. ತಾಕಾ "ಗುಣೀ ಭೂತವ್ಯಂಗ್ಯ" ಮ್ಹಳೆಂ ಆನ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಂಗ್ಯ್ ಸಾಂಪಡ್ಲಾಂ. ಹಾಂತುಂ ವ್ಯಂಗ್ಯಚ್ಯೆ ಸೊಭಾಯೆ ಪ್ರಾಸ್ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥುಚ್ ಅಧಿಕ್ ಸುಂದರ್ ಆಸ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಆನಂದವರ್ಧನಚೆಂ ಪ್ರತಿಪಾದನ್ ವಿವರುಂಕ್ ಏಕ್ ಮೊಟೆಂ ಪುಸ್ತಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್ ಪಡ್ಟೆಲೆಂ, ದೆಕುನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಮೀಮಾಂಸಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಏಕಾಚ್ ಉತ್ರಾನ್ ಕರ್‍ಯಾಂ. ಕಾವ್ಯಂತ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಒಳ್ಖೊನ್ ಧಾದೊಶಿ ಜಾಯ್ಜಯ್ ತರ್ ಕವಿಚ್ಯೆ ಸಾಮರ್ಥಿಕ್ ಸಹೃದಯಿ ಜಮ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಶಿವಾಯಿ ಸುಕ್ಯಾ ವಿಮರ್ಶಕಾಂಕ್ ತೆಂ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಅಸಾಧ್ಯ್.

III ಧ್ವನಿ ಒಳ್ಖೊಂಚೆ ಮಾಪನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಮ್ ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ರಸ ಒಳ್ಖೊನ್ ಖುಶಿ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಹೃದಯಿಂಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ನಹಿಂ. ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಥೊಡೆಂ ಅವಲೋಕನ್ ಗರ್ಜ್. ತಪ್ಶಿಲ್ ತಪಾಸ್ಣೆಕ್ ದೆಂವಾನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ ತಿತ್ಲೆಂ ತೆಂ ಕರ್‍ಯಾಂ.

ನಾಟ್ಯದರ್ಪಣಕಾರಾನ್ "ಸುಖ ದುಃಖಾತ್ಮಕೋ ರಸಃ" ಮ್ಹಣ್ ಧಯ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ. ಹಾಂತುಂಚ್ ಕಳ್ಟಾ ರಸ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವಿಶಾಲ್ ಸಾಗರ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಯಾ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೇದ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣ್. ಅನ್ಯೇಕ್ಲ್ಯಾ ಅಲಂಕಾರಿಕಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲಾ:-

ಸರ್ವೇಷು ರಸೇಷು ತುಲ್ಯಸುಖಾನುಭವಃ ನ ।

ರಸಸ್ತಮೋ ಅಮ್ಲಮಿಶ್ರಣಾತ್ ತಾರತಮ್ಯಂ ಅನುಗಂತವ್ಯಂ ॥

ಅನಿಕೀ ಎಕ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾ: - "ರಸಾಹಿ ಸುಖದುಃಖಾವಸ್ಥಾ ರೂಪಃ ॥" ಅಭಿನವ ಗುಪ್ತ ರಸಚೆಂ ಸುಖ್ ವರ್ಣಿತಾನಾ ವೀರರಸ ಕಟು ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಧಾರುಣ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಸಾಂಗ್ತಾ ತ್ಯೆ ಪ್ರಕಾರ್, ಕಷ್ಟ್, ವಳ್ವಳೆ ಪಳೆತೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂತ್ಲಿ ದುಕಾಂ ವ್ಹಾಳ್ಳ್ಯಾರ್, ತಿಂ ದುಕಾಚೆಂ ಖುಣ್ ನಹಿಂ, ಫಕತ್ ತ್ಯೆ ಘಡ್ಯೆಚ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ಸಂವೆದನಾಚೆಂ ಖುಣ್, ತಿತ್ಲೆಂಚ್. ಹ್ಯೆಂ ತರ್ಕ್ ಒಪ್ಚೆಂ ಸುಲಭ್ ನಹಿಂ. ಕಷ್ಟ್ ಆನಿ ವಳ್ವಳೆ, ದುರಂತ್ ಆನಿ ಮರಣ್ ಖರೆಂಚ್ ದುಕಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಖರ್‍ಯಾ ಸಹೃದಯಿಕ್ ತಿಂ ದುಕ್ ಉಪ್ಜಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಸೊಡ್ಚಿಂ ನಹಿಂ. ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ತಾಂಚಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ದೆಕಿಕ್ ಮಾತ್ರ್ ದಿಸ್ಚೆಂ ಖುಣ್ ನಹಿಂ, ಬಗರ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಅನುಭವಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಮ್ಹಣಾಜಯ್.

ರಸ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ (sentiment) ಮ್ಹಣ್ ಹಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯೊ ವಿಲಾಯತಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಾಂಗ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಭಾರತೀಯ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾಕ್ಟರ್ ಜಾಹ ರಸ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಾವೊದ್ರೇಕ್ (passion) ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಫ್ಯಾಡೆಗನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ರಸ ಏಕ್ ಕಲ್ಪನ್ (impression) ಮ್ಹಣ್ಟಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಬ್ಯಾಲಂಟೈನ್ ಆನಿ ಥೊಮಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ರಸ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಸ್ವಾದನ್.

ಕೀಟ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಕವಿನ್ "Poetry should appear almost like remembrance" ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ವರ್ಡ್ಸ್ ವರ್ಥ್ ಅಶೆಂ ಬರಯ್ತಾ.

Oft over my brain does that strong fancy roll
Which makes the present (while the flash doth last)
Seem a mere semblance of some unknown past;
We lived ere yet this robe of flesh we wore.

ರೊಸೆಟ್ಟಿ ಕವಿಚೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ತರೀ ಅಶೆಂಚ್ ವ್ಹಾಳ್ಟಾ:–
O born with me somewhere that men forget
And though in years of sight and sound unment
Known for my soul's birth partner well enough.

ರೆಯ್ನರ್ ಮರಿಯ ರಿಲ್ಕೆ "For it is the memories themselves that matter" ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ.

ಹ್ಯೆಂ ಸರ್ವ್ ಕಾಳಿದಾಸಾಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಆಮಿ ಸಮಾರೊಪ್ ಕರ್ಯೆತ್:–
ರಮ್ಯಾನೀ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಧುರಾಂಸ ನಿಸಮ್ಯ ಶಬ್ದಾನ್...

ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಆಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್ ತರ್ ಖರಿ ಕಲಾ ಕಲಾಕಾರಾಚೆರ್ ತಾಚ್ಯಾ ಅನುಭವಾನ್ ಭಾಪ್ಲೆಲೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಏಕ್ವಟಾವ್ನ್ ಸೊಭಾಯೆನ್ ನೆಟವ್ನ್ ಸಾದರ್ ಕರ್ತಾ. ಆನಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಂತ್ ಅಶೆಂಚ್ ಘಡ್ಟಾ.

ಕವಿ ಕವಿತಾ ರಚ್ತಾ. ವಾಚ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಯಾ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ತಾಚೆ ನಿಮ್ತಿಂ ಭಾವುಕತಾ ಚಡ್ಟಾ. ತಾಂಚಿಂ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಮನಾಂ ಜಾಗಯ್ತಾ, ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಥಂಯ್ ಅಪಾಪಲೊ ಅನುಭವ್ ಉಗ್ಡಾಸಾಕ್ ಹಾಡ್ಟಾ. ಹಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಸಾಧಾರಣೀಕರಣ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್, ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಂವೆದನಾಂ ಆನಿ ಸ್ಮರಣಾಂ ಸಗ್ಳಿಂ ಸುಕವ್ನ್ ವಾರ್‍ಯಾರ್ ಉಬಯ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ನಹಿಂ. ಅನುಭವಾಂಚೆಂ ಸ್ಮರಣ್ ಆದ್ಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಘಡ್ಯೆ ಥಾವ್ನ್ ಮೆಕ್ಳೆಂ ಜಾತಾ, ಸೊಭಾಯೆನ್ ಆನಿ ಸ್ವಾದಾನ್ ಭರ್ತಾ, ರಸ ಜಾವ್ನ್ ನಿಶೆತಾ.

ಅಸೊ ನಿಶೆಲ್ಲೊ ರಸ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತೊ ವಿಭಾವ, ಅನುಭಾವ ಆನಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವ (ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಜಾಗಂವ್ಚೊ ಭಾವ, ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾಲೊ ಭಾವ, ಆನಿ ಆಮಿ ದೊನಾಂಕ್ ಸಹಾಯಕ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಭಾವ) ಹಾಂಕಾಂ ಸರಿ ಕರ್ಚೆಂ ಚುಕ್ ಜಾತಾ. ಆಮಿ ಶರ್ಬತ್ ಪಿಯೆತಾನಾ, ರುಚಿನ್ ಮಿಟಿಯೊ ಮಾರ್ತಾಂವ್. ತಿ ತಾಚಿ ರುಚ್. ಪುಣ್ ತಾಚ್ಯೆ ಘಡವ್ಣೆಕ್ ಸಾಕರ್, ಮೆಲ್, ಉದಕ್, ಫಳಾಂ ರೊಸ್ ಆನಿ ಕಿತೆಂ ಕಿತೆಂ ಘಾಲಾಂ ತೆಂ ಏಕೆಕ್‌ಚ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಒಳ್ಖೊಂಕ್ ಯೆನಾ, ಯಾ ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಉರಾನಾ. ತಶೆಂಚ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಭಾವ ಭರ್ಸಾಲೆ ತರೀ, ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ರಸ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಜಯ್. ಕಾವ್ಯರಸ, ಜಿಬೆಚೊ ನಹಿಂ, ಏಸ್ವ್ಯಾಂನಿ ಚಾಕ್ಚೊ ನಹಿಂ, ತೊ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಮನಾಂ ಭುಲಂವ್ಚೊ. ದೆಕುನ್ ತಾಕಾ "ಮನಸಾ ಆಸ್ವಾದಯಂತಿ" ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

music heard so deeply. That it is not heard at all and you are the music. While the music lasts. ಹೆಂಚ್ ರಸಭರಿತ್ ಕಾವ್ಯ.

ಹಾಕಾ ಕವಿ ಥಂಯ್ ಚಮತ್ಕಾರ್, ನಿರ್ವೆಶ್, ರಸನ್, ಆಸ್ವಾದನ್, ಭೋಗ್, ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಲಯ್, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಆನಿ ನಿರ್ವೃತ್ತಿ ಆಸಾಜಯ್ ಮ್ಹಣಾಂತ್ ಜಾಂಟೆ ವಿದ್ವಾನ್. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಆಖ್ಖ್ಯಾ ಭಾರತೀಯ್ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಂತ್ ರಸ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವಸ್ತು ಸರ್ವಪ್ರಧಾನ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ. ರಸ ಧಾಧೊಸ್ಕಾಯಿ ಉಪ್ಜಯ್ತಾ. ವಾಂಟೆಲಿ ಜಾತೆಲೆ ಅಧಿಕ್ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಹಾಜರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತಿತ್ಲಿಚ್ ಚಡ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯಿ ವಾಡೊನ್ ವೆತಾ. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ನಹಿಂಗಿ ಸಾದ್ಯಾ ದಿಸಾಂಚ್ಯೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಾಸ್ ಮಹೋತ್ಸವಾಂಚಿ ಭಕ್ತ್ ಅಧಿಕ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿ? ತಶೆಂಚ್ ಕಲೆಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂತ್ ಘಡ್ಟಾ.

ದೀಸ್ ಬುಡ್ಟಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಿಕ್ ವಿಜೆಚ್ಯಾ ಆಯಸ್ಕಾಂತಾಚಿಂ ಲ್ಹಾರಾಂ ಮಾರ್ತಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಚಿತ್ರಕಾರಾಕ್ ಭಾಂಗ್ರಾಳೊ ರಂಗ್ ಪಿಸೊ ಕರ್ತಾ, ಆನಿ ಕವಿಕ್ ಸುರ್ಯೊ ಧಾರೆಕ್ ವೆಂಗ್ಚೆಂ ಮೊಗಾಚೆಂ ದೃಶ್ಯ್ ಕಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ, ಕಲೆಚಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕಾ ವಿವಿಧ್ ಝುರಿ ಜಾವ್ನ್ ಘುಟೊನ್ ಯೆತಾ. ತಿತ್ಲೊ ರಸ ಉಮಾಳ್ಟಾ. ದೆಕುನ್ ಕಲೆಕ್ ಫಕತ್ ನಿಸರ್ಗಚೆಂ ಯಾ ಪ್ರಕೃತೆಚೆಂ ಆಣ್ಕಾಣೆಂ ಕರ್ಚೊ ವಾವ್ರ್, ಮಾ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಾಂತ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಪ್ರಕೃತೆಕ್ ಆಸ್ರೊ ಧರ್ಚೊ ವಾವ್ರ್ ಸಹಜ್‌ಲ್ಲೊ ನಹಿಂ. ಕಲಾ ಅಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ರಚುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ, ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಧಾದೊಶಿ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ. ಹಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯಿ ಮಾತ್ರ್ ವಿವಿಧ್ ಸನ್ನಿವೆಶಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ರಸಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ವ್ಹಾಳ್ಟಾ.

ಹಾಚ್ಯೆ ಆದಿಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆ ಪ್ರಕಾರ್, ದುರಂತ್ ನಾಟಕ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ

ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ವಾಡ್ಲಲೊ ಅರಿಸ್ಟೊಟಲ್, ಕಾವ್ಯಚೊ ಶೆವಟ್ ನಿರ್ಮಳ್ ಕರ್‍ಚೊ ಯಾ ಶುದ್ಧೀಕರಣಾಚೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಣಾ. ಹಾಕಾ ಕಾಥಾರ್ಸಿಸ್ (katharsis) ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಪ್ರಾಚೀನ್ ಕಾಳಾರ್ ವ್ಹೊ ಶೆವಟ್ ಶುದ್ಧೀಕರಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಲೆಂ ತರೀ ಆಧುನಿಕ್ ವಿಧ್ವಾನ್ ಉದಾತ್ತೀಕರಣ್ ವ್ಹೊ ಶೆವಟ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ತೆಂ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ. ಹಾಂಚೊ ಗುಸ್ಪಡ್ ಪಳೆವ್ನ್ ವೆಳ್ ವಿಬಾಡ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್, ಲುಕಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ವಿದ್ವಾನ್ ದಿತಾ ತೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಲೆಖ್ಚೆಂ ಅಧಿಕ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೆಂ ಜಾಯ್ತ್. ದುರಂತಾಚಿ ದೆಸ್ವಾಟ್ ಆಮಿ ಭೊಗಿನಾಯೆ ತರ್ ಆಮಿ ಲೆಖಿಜಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಮ್ಹಣ್ಜೆ:–

1) ಗ್ರೀಕಾಂಚೆ ದಿಷ್ಟಿಕ್ ದುರಂತ್ ನಾಟಕ್ ಸುಖಾಳ್ ಯಾ ದುಕಾಳ್ ಖಂಚಾಯ್ ಪರಿಣಾಮಾನ್ ಮುಗ್ದಾತಾಲೆ.

2) ದುರಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕಾನೆಕ್ ಘಡ್ಚೆಂ ನಹಿಂ, ಬಗರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ವಹನ ಭಾಷೆನ್ ಮೆಟಾನ್ ಮೆಟ್ ಘಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ. ಶೆಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾಚೊ ಡೊನ್ ಆರ್ಮ್ಯಾಡೊ, "Love is Labour Lost" ನಾಟಕಾಂತ್ ದುರಂತ್ ಏಕ್ ಲಗ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ.

3) ಆರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚೆಂ ಉತ್ರಾಂ ದುರಂತಾಚಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯಿ ಪಾಚಾರ್ತಾತ್.

4) ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ್ ನಾಟಕಾಂ ಪೈಕಿ ಸಬಾರ್ ನಾಟಕ್ ದುಕಾಚೆಂ ಸಮಾರೊಪಣ್ ಫೆನಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ತೆ ಖರೆಚ್ ಸುಖಾಳ್ ಸನ್ನಿವೆಶಚೆ ಪರಿಣಾಮ್ ಕರುನ್ ಸಮಾಪ್ತ್ ಜಾತಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಎಸ್ಕಿಲಸಾಚೊ ಒರೆಸ್ಟೆಯಿಯ, ಸೊಪೊಕ್ಲೊಸಾಚೊ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾ ಆನಿ ಫಿಲೊಕ್ಟೆಟೆಸ್, ಆನಿ ಎವ್ರಿಪಿಡೆಸಾಚೊ ಇಫಿಗೆನೆಯಿಯ ಟಾವ್ರಿಸಾಂತ್.

ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯೊ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ವಿಸಂಗತ್. ವಿದ್ವಾನ್ ಆಜ್ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚೊ ಮುಳಾವೊ ಶೆವಟ್ ವಿಸರ್ತಾತ್‌ಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಚ್ಯೆ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಕವಿಂಚೆಂ ಉತ್ರಾಂ ಹಾಂಗಾ ಪರ್ತುನ್ ಉಗ್ಡಾಸಾಕ್ ಹಾಡ್ಚೆಂ ಬರಿ ಮ್ಹಣಾಜಯ್.

ಅಶೆಂ ಕವಿತೆಚೆಂ ಶುದೀಕರಣಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಕವಿಚಿ ಶುದ್ಧೀಕರಣಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ರಾಜಶೇಖರ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಂತ್ ದೊನ್ ಫಾಂಟೆ ಜಾವ್ನ್ ಫುಟೊನ್ ಯೆತಾ, ಪಯ್ಲೊ ಫಾಂಟೊ **ಕಾರಯಿತ್ರಿ** ಆನಿ ದುಸ್ರೊ ಫಾಂಟೊ **ಭಾವಯಿತ್ರಿ**. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಫಾಂಟ್ಯಾಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ "The shaping spirit of imagination" ಆನಿ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಫಾಂಟ್ಯಾಚಿ Reason in her most exalted mood," ಮ್ಹಣ್ ಒಪೊಂಕ್ ಅಡ್ಡಿ ನಾ.

IV ಅಶೆಂ ಆಮ್ಚೆಂ ಮುಖ್ಲೆಂ ಮೆಟ್ ಪ್ರತಿಮೆಚೆರ್ (imagination) ಂಚ್ಯಾ. ಧ್ವನಿಚಿ ಕಾರಯಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭಾಚ್ ಹಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಸಮ್ಜಜಯ್. ಪ್ರತಿಮಾಂಚ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖ್ ದಾರ್ಶನಿಕ್ ವಿಮರ್ಶಕಾಂಕ್ ವಿತೆಚೊ ಜೀವ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ, ತೆಂ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಅಶೆ ಕೊಲ್‌ರಿಜ್ ಆನಿ ್ರಚೆ ಪ್ರತಿಮಾಂಚ್ ಕವಿತೆಚೊ ಮುಲ್ಯಾಘಾತರ್ ಮ್ಹಣಾಂತ್. ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮೇತ್ (psychology) ರಿಬೊ ಆನಿ ಸ್ಪಿಯರ್ಮನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ರ್ಜ್ಯೆ ಪ್ರತಿಮೆಚೆಂ ವಿಶೆಸ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರುನ್ ಮೊಟಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ರಚುಂಕ್ ಾವ್ಲೆ. ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಕವಿ ರ.ವಿ. ಪಂಡಿತಾಚ್ಯಾ ಕವನಾಂನಿ ಹಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಬಳ್ವಂತ್ ಸ್ಲೆಲಿ ದಿಸ್ತಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂತ್ ವಯ್ರಾ ವಯ್ರ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಾಂಗ್ಲಾಂ ತೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಕೊಣೆಂಯಿ ಉಬ್ಗೊಂಕ್ ಘಾವೊ ನಾ. ಖರ್ಯೆ ಕವಿತೆಚೆಂ ್ಕ್ಷಣ್ ಯಾ ಮುಲ್ಯಾ ಘಾತರ್ ಹಾಜರ್ ಆಸಾ ತೆಂ ದಾಕಯ್ಲ್ಯಾರ್ ವ್ಯರ್ಥ್ ಾಂವ್ಚೆಂ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನಹಿಂ.

ಭಾರತೀಯ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂನಿ ಪ್ರತಿಮೆಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಬಾರ್ ಕಡೆನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ಜಳ್ಕತಾ. ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಹಾಂಗಾಂ ಜಮವ್ನ್ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. ಣ್ ಹಾಕಾ ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ವಿದ್ವಾನಾಂಕ್ ಫಕತ್ ಕವಿ ಪ್ರಧಾನ್, ಾಚ್ಪಿ ಯಾ ಆಯ್ಕೊವ್ಪಿ ಅಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಂಚೆಂ, ಆನಿ ಕೊಲ್‌ರಿಜಾಚೆಂ ಂ ಉತ್ರಾಂ ಮನಾಂತ್ ಠೆಂವ್ಚಿಂ ಬರೆಂ:–

"As far as metre acts in and for itself, it tends to ncrease the vivacity and susceptibility both of the general eelings and of the attention. This effect it produces by ne continued excitement of surprise, and by the quick eciprocations of curiocity still gratified and still re-excited, vhich are too slight indeed to be at any one moment objects f distinct consciousness, yet become considerable in their ggregate influence. As a medicated atmosphere, or as wine uring animated conversation; they act powerfully, though nemselves un noticed. Where, therfore, correspondent food nd appropriate matter are not provided for the attention and eelings thus roused, there must needs be a disappointment felt; ke that of leaping in the dark from the last step of staircase, vhen we had prepared our muscles for a leap of three or four." Biographia Literaria XVIII, 1817) .

ಹಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚೆರ್ ಯಾ ಆಯ್ಕೊವ್ಪ್ಯಾಚೆರ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಉಪ್ಜಶೆಂ ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಲ್‌ರಿಜ್ ಒಪ್ತಾ, ಆನಿ ಹಾಕಾ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟಾಚೊ ಲಾಭ್ತಾ. ಹಿಚ್ ತಿ ಪ್ರತಿಮಾ ತಾಣಿಂ ಒಳ್ಕೊಂಚಿ. ಐ.ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆನೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಏಕ್ದಮ್ ಸಾಧೊ ಅರ್ಥ್ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ದಿಸ್ಚೆಂ ಸೊಂಪೆಂ ದೃಶ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ತಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಕವಿಚ್ಯೆ ಪ್ರಜ್ಣೆಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಂತ್ ಘುಟೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿಂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ್ ಕಲ್ಪನಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅಧಿಕ್ ಗುಂಡಾಯೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸ್ತಾ.

The Poet described in ideal perfection, brings the whole soul of man into activity, with the subordination of its faculties to each other according to their relative worth and dignity. He diffuses a tone and spirit of unity, that blends, and (as it were) fuses, each into each, by that synthetic and magical power,to which I would exclusively appropriate the name of **Imagination.** This power... reveals itself in the balance of reconcilement of opposite or discordant qualities of sameness with difference; of the general with the concrete; the idea with the image; the individual with the representative; the sense of novelty and freshness with old and familier objects; a more than usual state of emotion with more than usual order; judgement ever awake and steady self-possession with enthusiasm and feeling profound or vehement..." (Coleridge Biographia Literaria XIV).

ಪರ್ನಿ ಸವಯೆಕ್ ಪಡ್ಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಕವಿಚ್ಯೆ ಕಾರಯಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭೆಕ್ ಸಾಂಪಡ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಅನುಭವಾನ್ ನವೆಂಚ್ ರುಪ್ ಘೆತಾ – ಹಿಚ್ ಪ್ರತಿಮಾ. ಅಸ್ಲೆ ನವಿ ರಚ್ಣಾ ಘಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ ಪ್ರಪಂಚಾಂತ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ಆನಿ ಹಾತಾ ಭಾಯ್ರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಸಾಧಾರಾಣ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ವಸ್ತು ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ಕವಿಚೆಂ ಮನ್ ಪ್ರಪಂಚಚೆರ್ ಖಂಚ್ತಾನಾ ಹಾವೆಸ್ ಭರ್ತಾ ಆನಿ ಕಾರ್ಯೆಂ ಘಡ್ತಾ.

ರಾಜಶೇಖರ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸಚೊ ಏಕ್ ಅಖಂಡ ಅಧ್ಯಾಯ್ ಕವಿಚ್ಯೆ ಪ್ರತಿಭೆಕ್ ಭೆಟಯ್ಲಾ, ಆನಿ ತಾಂತುಂ ಪ್ರತಿಮೆಚೆಂ ರುಪ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಳ್ಕತಾ, ಕುಂತಕ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಚೆಂ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಜೀವಿತ ಫಕತ್ ಕವಿತೆಂತ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಒಪಾಜಾಯ್. ಕುಂತಕಚಿ ವಕ್ರೋ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಚಿ ಸಾಂಕಳ್ ಜಾಯ್ನಾ, ಬಗರ್ ತಿ ಕವಿತೆಂತ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಕಶಿ ಸೊಧಿಜಯ

ತನಿ ತಿಚೆರ್ ಕಶಿ ನದರ್ ಮಾರಿಜಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಶಿಕಯ್ತಾ. "ಮನ್ಯಾಚಿ ಕೂಡ್‌ಚ್ ಸಿಂಗಾರ್ ಮ್ಹಣ್ಶಿ ತರ್ ತುವೆಂ ಸುಂರ್ಗಾರಾಂವ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕಸಲೆಂ?" ಮ್ಹಣ್ ತೊ ವಿಚಾರ್ತಾ.

ಹಾಂಗಾ ಪಂಡಿತಾಚೆಂ 24ವೆಂ ಕವನ್ ಉಗ್ಡಾಸಾಕ್ ಯೆತಾ. ತಾಣೆಃ-

ಉತ್ರಾಂಚಿಂ ರತ್ನಾಂ ಗುಂತೂನ್
ಘಡ್ಲೆ ರತ್ನಾಂ ಹಾರ್...
ರತ್ನ್ ಪಾರ್ಕಿ ಸೊಧೀತ್ ಭಂವ್ತಾಂ,
ಘೆವನ್ ವ್ಹಜ್ಯಾಂ ಭಾರ್!

ಕವಿ ಆಪ್ಲೆಂ ಕಲ್ಪಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ ತಾಕಾ ರುಪ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಸಕತ್‌ಚ್ ಹಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲ್ಯಾಂ ಪೈಕಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾಣಾರಿ ವ್ಹೊಚ್ ಕುಂತಕ. ತಾಕಾಚ್ ತೊ ವಕ್ರಕವಿವ್ಯಾಪಾರ್ ಯಾ ಕವಿ ಕೌಶಲ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ.

ಭಟ್ಟ ತೌತ ಮ್ಹಳ್ಯಾನ್ **ಕವಿಕೌತುಕ** ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ರಚ್ಲೆಲೆಂ. ತಾಚೆ ಬೊವ್ ಥೊಡೆ ಕುಡ್ಕೆ ಮಾತ್ರ್ ಸದ್ಯಾಕ್ ಉಪಲಬ್ಧ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂತುಂ ತರೀ ಪ್ರತಿಮೆಚಿ ಖಬರ್ ಜಳ್ಕತಾ.

ಪ್ರಜ್ಞಾ ನವನವೋಲ್ಲೇಖಶಾಲಿನೀ ಪ್ರತಿಭಾ ಮತಾ ।
ತದನುಪ್ರಾಣಜ್ಜೀದ್ವರ್ಣನಾನಿಪುಣಃ ಕವಿಃ ॥
ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಸ್ಮೃತಂ ಕಾವ್ಯಂ ॥

ಉಲ್ಲೇಖ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಸೃಷ್ಟಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಜಯ್. ಅಶೆಂ ಕವಿ ತೆಂತ್ ನವಿ ನವಿ ಪ್ರತಿಮಾ ರಚ್ಲ್ಯಾರ್‌ಚ್ ಕವಿಚಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕವಿತೆಂತ್ ಪರ್ಜಳ್ಟಾ. ಅಸೊ ಭಟ್ಟ ತೌತ. ಹ್ಯಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಪಂಡಿತಾಚ್ಯೆ ಕವಿತೆಂತ್ ಒಳ್ಕೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ತರ್, ಫಕತ್ "ಉತ್ರಾ" ವಿಶಿಂ ತಾಚಿಂ 14, 20, 22, 24, 26, 84, 180, ಇತ್ಯಾದಿ ಕವನಾಂ ಪಳೆಂವ್ಚಿಂ.

ಪಂಡಿತಾಚಿಂ ಪ್ರತಿಮಾ ಭರ್ಲೆಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ಮುಣಿ ಕವನಾಂ ಹಾಂಗಾ ಆಮಿ ಲೆಖಿಜಯ್.

21. ಉತ್ರಾಂಚೆ ನ್ಹಂಯೆಕ್ ಯೆಯ್ಲಾ ಪೂರ್...
ಗೀತಾಂಚೆ ಲಾಗ್ಲೆ ಸೂರ್!

23. ಪಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕುಚ್ಚ್ ಕರುನ್
ಘುಲ್ ವಾಲಿರ್ ಘುಲ್ತಾ
ತೆಚ್ ಭಾಷೆನ್ ಗೀತ್ ಮ್ಹಜೆಂ
ಮನಾ ತಾಳ್ಯೆರ್ ಧೊಲ್ತಾ.

27. ಮೊಗ್ರೆ ಕಳ್ಯಾನ್ ಉಮೊ ಘೆತಾಂ...
ಲಜೆನ್ ಜಾಲೆಂ ಲಾಲ್.
ಲಜೆಲ್ಲೆಂ ಆಬೊಲೆಂ ಲಜ್ ರಂಗಿ ಉಲ್ಲೆಂ
ತಾಂಬ್ಡೆಂ ಸದಾಂಕಾಳ್.

29. ಕೊಣಾಲೆಂ ಕಾಯ್ ತೆಂ ಸಪಣ್
ಮಳ್ಬಾಂ ಚಂವರ್‍ಲ್ಲಾಂ?
ರಂಗಾರಂಗೀ ಇಂದ್ರಾ ಧೊಣು
ರಂಗಾಂ ಶಿಂವರ್‍ಲ್ಲಾಂ!

ಹ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ನಿಸರ್ಗಾಂತ್ ಉಜಳ್ಳ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ವಿಂಚುನ್ ಕವಿನ್ ಆಪ್ಲೆ ಚಲಾಕೆನ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಭರುನ್ ಕಾವ್ಯ ರುಪಾರ್ ಉಬಿಂ ಕೆಲೆಲಿಂ ಕವನಾಂ ಹಿಂ. ಪರಿಣಾಮ್ ವಾಚ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೆರ್ ಬಳಾದಿಕ್ ಜಾತಾ.

43. ಸುರ್ಯಾನ್ ಖಂಯ್ ನೆಕೆತ್ರಾಂ ಪುಂಜೊವ್ನ್
ಮಳ್ಬಾಂತ್ ವ್ಹೆಲ್ಲಿಂ.
ಚಂದ್ರಿಮಾನ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ಘುಸ್ಲಾವ್ನ್
ಆಪ್ಲಿಂಚ್ ಕೆಲಿಂ.

ಹಾಂತುಂ ಸುರ್ಯಾ ಚಂದ್ರಾ ಮಧೆಂ ಸ್ಪರ್ಧೊ ಮಾಂಡುನ್, ಕವಿನ್ ಭರ್‍ಲ್ಲೆಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಏಕ್ದಮ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ನಹಿಂಗಿ?

44. ಮಳ್ಬಾನ್ ಹೊಂಡ್ಯಾಚೆರ್ ಮೊಗ್ ಕೆಲೊ...
ನೆಕೆತ್ರಾಂ ಝುಲೊ ತಾಕಾ ಭೆಟ್ ದಿಲೊ.

ಹಲ್ಕಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ್ ವಸ್ತ್, ತೆಂ ಚಿಕ್ಲಾ ಉದ್ಕಾನ್ ಭರ್‍ಲ್ಲೆಲೆಂ ಹೊಂಡೆಂ. ಮಳಬ್ ವಯ್ರ್ ಉಂಚ್ ಆಸ್ಚೆಂ. ಹಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಮೊಗಾ ಸೈರಿಕೆಚಿ ಪ್ರತಿಮಾ ರಚ್ತಾ ಕವಿ ಪಂಡಿತ್, ನೆಕೆತ್ರಾಂಚಿ ಮಾಳಾ ತ್ಯಾ ಹೊಂಡ್ಯಾಚೆರ್ ದೆಂವಯ್ತಾ!

ಲೊಕ್ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಬಾಳ್ಕಾಂಚೆ ದೊಳೆ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಮಾನ್ ಆನಿ ಮೊಲ್ ಆಸ್ಚಿ ವಸ್ತ್. ಅನೆಕ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂಚಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಏಕ್ದಮ್ ಬಳಾದಿಕ್ ಆಸಾ. ಕನ್ನಡ ಲೊಕ್‌ಗಿತಾಂನಿ ತಾಕಾ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸ್ಥಾನ್ ತರ್, ತಮಿಳ್ ಲೊಕ್ ಗಿತಾಂನಿ ಆನಿ ಲೊಕ್ ಪ್ರಜ್ಞೆಂತ್ ತ್ಯಾ ನೆಂಟ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂಚ್ಯೆ ಪ್ರತಿಮೆ ವಿಶಿಂ ಸಂಶೊಧನ್ ಕರುನ್ ಮೊಟೆಂ ನಿಬಂಧ್ ಬರಯ್ಲೆಲೆಂ ಸಮೆತ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕವಿ ಪಂಡಿತಾಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಕ್ ಹಿ ವಸ್ತ್ ಸಾಂಪ್ಡೊನ್ ಉದೆಲ್ಲೆಂ ಕವನ್ ಕಾಯ್ ಸುಂದರ್ ದಿಸ್ತಾ!

46. ಸಾಳಿಕಾ ಪಾನಾರ್ ಪಾಣ್ಯಾಂ ಥೆಂಬ್ಯಾಂ
ಮಾಣ್ಕಾಂ ಮೊತ್ಯಾಂ ಜಿಗ್ಜಿಗ್ತಾತ್...
ತುಜೆ ಕುಶಿಂ ಲಕಾಲಕಾ
ಬಾಬುಲ್ಯಾ ನದರ್ ಲಿಕ್ಲಿಕ್ತಾ !

ತೆಂ ಪಾವಾನಾ ತರ್ ಪಾವ್ಸಾ ಆನಿ ಧರ್ಣಿ ಮಧ್ಲೊ ಮೊಗಾ ಮಯ್ಪಾಸಾಚೊ ಏಕ್ವಟ್ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ, ಖೊಟೆಂ ವಾರೆಂ ಸದಾಂಚ್ ಧರ್ಣಿಕ್ ಪೊಶೆಂವ್ಚೆಂ ತ್ಯೆ ಘಡ್ಯೆ ಕಶೆಂ ಧರ್ಣಿಕ್ ಸಾಂಡುನ್ ಮಳ್ಬಾಂತ್ ಸುಶೆಗ್ ಘೆತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಕಾಂಯಿ ಹಲ್ಕಿ ನಹಿಂ!

48. ಧರ್ತ್ರೆಚ್ಯಾ ಮೊಗಾ ಲಾಗುನ್
ಪಾವ್ಸ್ ಧಾಂವ್ಲೊ ಆಧಾರಾ...
ವಾರೊ ಮಿಣೊ ಜೊಗ್ಲಾಂ ವೆಂಗೆಂ
ಸೊಂಶೆತ್ ಮಳ್ಬಾ ಗೊಂಟೆರಾ!

ಅಸಲ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ಕವನಾಂನಿ ಕವಿ ಪಂಡಿತಾಚಿ ಕಾರಯಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಪ್ರತಿಮಾ ಉಬಾರ್ಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ ತೆಲ್ತಿ ತೆಲ್ತಿ ವ್ಹಾಳ್ಟಾ ತಿ ಸಾರ್ಕಿ ದಿಸ್ತಾ. ತಶೆಂಚ್ ದೊನೀ ಘಾಂಟ್ಯಾಂಚಿ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕಾರಯಿತ್ರಿ ಆನಿ ಭಾವಯಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಭರೊನ್ ಉಜಳ್ಚಿಂ ತಾಚಿಂ ಕವನಾಂ ಅಧಿಕ್ ಪಿಶ್ಯಾರ್ ಘಾಲ್ಚಿಂ ಆಸಾತ್.

ಕವಿ ಆಪುಣ್ ತಳೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಕಿತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ? ದೊಡ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಹಾಂಗಾ ಒಳ್ಕೊಯಾಂ:–

54. ಮಳ್ಬಾಚೊ ಮೊಗ್ ಹಾವೆಂ
ನಿತಳ್ ಮನಾನ್ ಘೆತ್ಲೊ ಜಿಕುನ್.
ನೆಕೆತ್ರಾಂಚಿಂ ಸಾಳ್ಕಾಂ ಆಯ್ಜ್
ಕಾಳ್ಜಾಂ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಘುಲ್ಲ್ಯಾಂ ದೆಕುನ್
ಹಾಂವ್ ತಳೆಂ... ಹಾಂವ್ ತಳೆಂ!

68. ದಾನ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಸುಟ್ಟಾ ಗಿರಾಣ್?
ಹಾಂವ್ ಪ್ರಾಣ್ ದಿತಾಂ
ಜಾಂವ್ದಿ ಮ್ಹಜೊ ದೆಸ್ ಮಹಾನ್
ಜಾಂವ್ದಿ ಮ್ಹಜೊ ದೆಸ್ ಮಹಾನ್!

ಹಾಂತುಂ ತರ್ ದೆಶಾಭಿಮಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ತ್ಯಾಗಾ ದ್ವಾರಿಂ ಘುಟೊನ್ ವ್ಹಾಳ್ಟಾನಾ, ಭಾವಯಿತ್ರಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಚಡ್ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾಲಾಶಿ ದಿಸ್ತಾ, ತರೀ ಸುರ್ವಿಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ

ವಿಡಂಬನ್ ಕರುನ್ ಹಾಸ್ತಾತ್ ತಿಂ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ, ಯಾ ಕುಂತಕ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಚೆಂ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಜೀವಿತ ಹಾಂಗಾ ರುಜು ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಂಚೆಂ.

ಭಾವ್ಪಣ್ ಆಸೊನ್ ಜಾಂಟಿಕಾಯಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಆಪ್ಣೆಂಚ್ ದೆವ್ಪಣ್ ಉದೆವ್ನ್ ಘುಲ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪರ್ಯ್ಯಾಯ್ ರೀತಿಚಿ ಪ್ರತಿಮಾ, ಕಾರಯಿತ್ರಿ ತಶೆಂಚ್ ಭಾವಯಿತ್ರಿ ಭರೊನ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಕವನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ 82ವೆಂ.

ಪಾಟಿರ್ ಭಾವ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್
ಹಾವೆಂ ಭಾವ್ಪಣೂ ಚೊಯ್ಲೆಂ ನಾ.
ದೆಕುನ್ ಘಡ್ಯೆ ಜಾಂವಂಯೆ....
ಮ್ಹಜ್ಯಾಂ ದೆವ್ಪಣೂಯ್ ಯೆಯ್ಲೆಂ ನಾ!

ಹಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಕಿತ್ಲಿ ಬಳಾದಿಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಮಾಜೆಕ್ ಆನಿ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಆಪುಟ್ ಸತಾನೀತಿಚೊ ಅರ್ಸೊ ಕಸೊ ತಿ ಉಜಳ್ಟಾ.

ನಾಚೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿಂ ಕಲ್ಪಂತಾಂ ಜಿವಿತಾಚೊ ಅಭಾಸ್ ದಾಕಯ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯೆ ರಿತಿನ್ ಪ್ರತಿಮಾ ರಚುನ್ ಕವಿ ಸತ್ ಶಿಕಯ್ತಾ 89ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್ ಪ್ರತಿಭೆಕ್ ಲಾಂಬ್ ಉತ್ರಾಂ ನಾಕಾತ್.

ಲ್ಹಾರಾಂರ್ ನಾಚ್ತಾ ನಕ್ಲಿ ಭಾಂಗಾರ್.
ದರ್ಯಾ ಪೊಟಾಂತ್ ರತ್ನಾಂ ದೊಂಗರ್

ಮನ್ಶಾ ಕಾಳಿಜ್ ಮೊಗಾ ಪಾಸುನ್ ನಿರ್ಮಿಲೆಲೆಂ, ತೆಂ ಕವಿಚ್ಯೆ ಮೊಗಾ ಪ್ರಜ್ಣೆಂತ್ ಉಮಾಳೊನ್ ನಾಚ್ತಾ. ತಾಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ 108ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್ ಲ್ಹಾರಾಂ ಲ್ಹಾರಾಂನಿ ಉಠೊನ್ ಮಾರ್ತಾ, ಏಕಾ ವಯ್ರ್ ಏಕ್ ವಿವರ್ ದಾಳುನ್, ಪ್ರತಿಮಾಂಚೊ ದೈತ್ಯಾಕಾರ್ ದಿಸ್ತಾ. ತೆಂಚ್ ತೆಂ ಕವನ್ **"ಆಯ್ಜ್ ತುಂ ಯೆತ್ಲೊ ದೆಕುನ್"** ಹಾಂತುಂ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಆನಿ ಸಂಗ್ತಿ ಆಪಾಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಫಕತ್ ಕಿರ್ಳೊಳ್, ಸಾಧ್ಯೊ. ಪುಣ್ ಪ್ರತಿಮೆಚ್ಯಾ ಹಾವೆಸಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಘನ್ ಗಂಭೀರ್ ದೈತ್ಯಾಕಾರ್ ಭರ್ಲಾ.

ಮೆಟಾನ್ ಮೆಟ್ ಅರ್ಥ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಫಕತ್ ಸಗ್ಳಿ ಅಖಂಡ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಪಾಚಾರ್ಚೆಂ ಕವನ್ ಆಸಾ. ತೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ 117ವೆಂ ಕವನ್. ಪಯ್ಲೆ ನದ್ರೆಕ್ ಹಾಂಗಾ ತಿರಸ್ಕಾರ್ ಜಳ್ಕತಾ ತರೀ, ತಪಾಸ್ಣೆಚ್ಯೆ ನದ್ರೆನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಹ್ಯೆಂ ಕವನ್ ಖುಸಾಲಾಯೆನ್ ನಾಚಂವ್ಚೆಂಚ್. ತಸಲ್ಯಾ ಚಮತ್ಕಾರಾಚಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಹಾಂಗಾ. ಖರೊಚ್ ಕುಂತಕ ಹ್ಯೆಂ ಕವನ್ ಅಧಿಕ್ ಪಸಂದ್ ಕರ್ತೊ ಆಸ್ಲೊ ಮ್ಹಣಾಜಯ್.

ತೈಚ್ ಭಾಷೆನ್ ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಚಿಂ “ನಾಚ್‌ರೆ ಮೊರಾ” ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪರುನ್ ಕವಿನ್ ಘಡ್ಲ್ಯಾ ಆನ್ಯೆಕ್ ಪ್ರತಿಮಾ. ಹಾಂಗಾ ಏಕ್ ಉಗ್ತಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕುಂತಕಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಕವನಾಚ್ಯಾ ಅಖೆರಿಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಲಿಪ್ತಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕುಂತಕಚಿ ಉತ್ಪಾದ್ಯ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಹಾಜರ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯೆಂ 138ವೆಂ ಕವನ್.

ಮೊಗಾಕ್ ಆನಿ ಗಾಲಾಂಕ್ ಅಧಿಕ್ ಲಾಗ್ಗಿಲೊ ಸಂಬಂಧ್‌ಸೊ ದಿಸ್ತಾ. ಮೊಗಾ ವಿರೋಧ್ ರಾಗ್ ಗಾಲ್ ಘುಗಯ್ತಾ. ಅಸೊ ಕವಿ ಆಪ್ಲೆ ಖುಶೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಗಾಲಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಜಾಯ್ ತಸಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ ರಚುನ್ ಖೆಳಯ್ತಾ ತೆಂ 163ವ್ಯಾ ಆನಿ 164ವ್ಯಾ ಕವನಾಂನಿ ಪಳಂವ್ಚೆಂ.

V ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸ ಪ್ರಕಾರ್ ಕವಿನ್ ವಾಪುರ್ಲ್ಯೊ ಅನ್ಯೆಕ್ ಖೆಳ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಖಂಚವ್ನ್ ಮನೊರಂಜನ್ ಉಪ್ಜಂವ್ಚೆಂ.

ಅಪಾರೇ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾರೇ ಕವಿರೇವ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।
ಯಥಾಸ್ಮೈ ರೋಚತೇ ವಿಶ್ವಂ ತಥೇದಂ ಪರಿವರ್ತತೇ ॥
ಭಾವಾನಚೇತನಾನಪಿ ಚೇತನವಚ್ಚೇತನಾನಚೇತನವತ್ ।
ವ್ಯವಹಾರಯತಿ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಸುಕವಿಃ ಕಾವ್ಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರತಯಾ ॥

(ಆನಂದವರ್ಧನ – ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ 3–42 ವೃತ್ತಿ)

ವಿಶಾಲ್ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಂತ್ ಕವಿಚ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಾತಾ. ತಾಚ್ಯೆ ಖುಶೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ್ ರುಪಾಂತರ್ ಜಾತಾ. ಜೀವ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾಕ್ ಜೀವ್ ಭರುನ್ ಜೀವ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಚೊ ಜೀವ್ ಕಾಡುನ್ ಕವಿ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಲೆಲೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ತಾ.

ಹ್ಯೆಂಚ್ ಕುಂತಕಚ್ಯಾ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಜೀವಿತಂತ್ “ಯನ್ನ ವರ್ಣ್ಯಮಾನ ಸ್ವರೂಪಾಃ ಪದಾರ್ಥಾಃ ಕವೀಭಿರಭೂತಾಃ ಸಂತ ಕ್ರಿಯಂತೇ, ಕೇವಲಂ ಸತ್ತಾಮಾತ್ರೇಣ ಪರಿಸ್ಫುರತಾಂ ಚೈಷಾಂ ತಥಾವಿಧಃ ಕೊsಪ್ಯತಿಶಯಃ ಪುನರ್ ಆದೀಯತೇ, ಯೇನ ಕಾನಪಿ ಸಹೃದಯಹೃದಯಹಾರಿನೀಂ ರಮಣೀಯತಾಂ ಅಧಿರೋಪ್ಯತೇ” (ಪಾನ್ 140). ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕವಿ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯೊಚ್ ವಸ್ತು ಯಾ ಸಂಗ್ತಿ ರಚಿನಾ. ಫಕತ್ ಚಾಲ್ತ್ಯೊ ಸಾಧ್ಯೊ ಆಸ್ಲಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಘೆವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಣನಾ ದ್ವಾರಿಂ ತಾಂಕಾಂ ವಿಶೆಸ್ ಸೊಭಾಯಿ ಭರುನ್ ಸ್ವಾದಿಕ್ ಕರ್ತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಜಮ್ತಾ ಕವಿಚಿ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಖಂಚಂವ್ಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ. ತರಾವಳ್ ವಸ್ತುಂ ಆನಿ ಸಂಗ್ತಿಂಚಿಂ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಗುಣ್ ತೊ ವಿಂಚ್ತಾ ಆನಿ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಜಾಯ್ ಥಂಯಿ ಖಂಚಯ್ತಾ. ಹಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಆಪ್ಶಿಚ್ ಉದೆತಾ.

ಹ್ಯೆ ಸಂಬಂಧಿಂ ಭಟ್ಟತೌತ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಹೇಮಚಂದ್ರ ಥಾವ್ನ್ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ:–

ನಾನೃಷಿಃ ಕವಿರಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಋಷಿಸ್ಚ ಕಿಲ ದರ್ಶನಾತ್ ।
ವಿಚಿತ್ರ ಭಾವ ಧರ್ಮಾಂಶತತ್ತ್ವ ಪ್ರಖ್ಯಾ ಚ ದರ್ಶನಮ್ ॥
ಸತತ್ತ್ವ ದರ್ಶನಾದೇವ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಪಥಿತಃ ಕವಿಃ ।
ದರ್ಶನಾದ್ ವರ್ಣನಾಚ್ಚಾಥ ರೂಢಾಲೋಕೇ ಕವಿಶ್ರುತಿಃ ॥
ತಥಾ ಹೀ ದರ್ಶನೇ ಸ್ವಚ್ಛೇ ನಿತ್ಯೇಽಪ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮೇರ್ಮುನೇಃ ।
ನೋದಿತಾ ಕವಿತಾ ಲೋಕೇ ಯಾವಜ್ಜಾತಾ ನ ವರ್ಣನಾ ॥

(ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನ ಪಾನ್ 379)

ಮ್ಹಣ್ಜೆ:– "ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅವಶ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಋಷಿ, ಆನಿ ದರ್ಶನ್ ಜೊಡ್ಲಲೊಚ್ ಋಷಿ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಪ್ರಪಂಚಂತ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವಯ್ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ಧರ್ಮಾಂಶ್ ಆನಿ ತತ್ವ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಒಳ್ಖೊಂಚೆಂಚ್ ದರ್ಶನ್. ತರ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರ್ ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಬಿರುದ್ ಜೊಡಿಜಯ್ ತರ್ ಹ್ಯಾ ಸತ್ವಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಪಾವ್ತಾ. ಪುಣ್ ಚಾಲ್ತ್ಯಾ ರಿವಾಜಿಂತ್ ಕವಿ ಜಾಯ್ಜಯ್ ತರ್ ಹ್ಯಾ ದರ್ಶನಾಚ್ಯೆ ಬರಬರ್ ವರ್ಣನ್ ಸಾಮರ್ಥಿ ಆಸ್ಚಿ ಗರ್ಜ್. "ಅಸೊ ಮಹಾಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಪುಣ್ ಋಷಿ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ದರ್ಶನ್ ಜೊಡ್ಲಲೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಕಾ ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಬಿರುದ್ ಮಾತ್ರ್ ತಾಚಿ ವರ್ಣನ್ ಸಾಮರ್ಥಿ ಉಗ್ತಾಡಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಮಾತ್ರ್ (ಮ್ಹಣ್ಜೆ ತಾಣೆ ರಾಮಾಯಣ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್) ಲೊಕಾನ್ ತಾಕಾ ದಿಲ್ಲೆಂ. ನಿಜಾಕಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಮತಿಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಖ್ಯಾ ಆನಿ ಪಾಖ್ಯಾ ಏಕಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಕ್ ದಿಸ್ತಾತ್ ಶಿವಾಯಿ ಆಖ್ಯಾ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಪ್ರಾಖ್ಯಾ ಉದೆತಾನಾ ಮಾತ್ರ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ದೊನೀ ಪೂರ್ಣ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಏಕಾಚ್ ಖಿಣಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಜಯ್. ಅಶೆಂ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಖಂಚ್ತಾತ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಉದೆತಾತ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವರ್ಣನಾ ದ್ವಾರಿಂ ಮಾತ್ರ್ ದರ್ಶನಾಚೆಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ರುಪ್ ಉದೆತಾ. ಹ್ಯೆಂ ಸರ್ವ್ ಲಾಗಿಂ ಲಾಗಿಂ ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂಚ್ ಭಾರತೀಯ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂನಿ ಒಳ್ಖೊನ್ ಪಾಚಾರ್ಲೆಂ. ತೆಂಚ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯಾ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂಚ್ಯಾ ನದ್ರೆಂತ್ ಉದೆಂವ್ಕ್ ಕಳಾವ್ ಜಾಲೊ ತೆಂ ಆಮಿ ಪಳೆತಾಂವ್.

ಪಯ್ಲೆ ಸುವಾತೆರ್ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಚೆ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ವಿದ್ವಾನಾಂಕ್ ತೊ ಏಕ್ ದೋಷ್. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಶ್ಲೇಷ ಯಾ pun ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂಕಾಂ ತಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ್ ವಸ್ತ್. ಅಸಲೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಫಕತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಬದಲ್ಲೆಂ.

ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಉದೆಲೆಲಿ ರಿವಾಜ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕಾ ಉತ್ರಾಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಅರ್ಥ್. ಕಸಲೊಯಿ ಗುಸ್ಪಡ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತರ್ಕ್ ಕರುನ್ ನಿತ್ಳಾಂವ್ಚೊ. ದೆಕುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಅರ್ಥ್ ಯಾ ಶ್ಲೇಷ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸತಾಕ್ ವಿರೋಧ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಲೊ. ಗ್ರೀಕಾಂಚಿಂ ಕವನಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಶ್ಲೇಷ ಶಿವಾಯಿ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳಾನಾಸ್ಲಿಂ ತರೀ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ತ್ಯಾ ಶಕುನಾಂಚೆರ್ ಅಖಂಡ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸ್ತಾಲಿ!

ತ್ಯೆಚ್ ಭಾಷೆನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಖರೊ ಅರ್ಥ್ ಲಿಪಯ್ತಾಲೆ ದೆಕುನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಮೇತ್ ತಾಂಕಾಂ ಹಲ್ಕ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾಲ್ಯೊ ಖಂಯಿ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಚೊ ಪ್ರಭಾವ್. ಗ್ರೀಕಾಂಕ್ ಇತಿಹಾಸ್ ನಿರಾಸಾಚೊ ಸಾಗರ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆಂ ಪವಿತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಡ್ತ್ ರೊಮಿ ಆನಿ ಗ್ರೀಕ್ ನಿರಾಸಾವಾದಾ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ ಇತಿಹಾಸ್ ಭರ್ವಾಸ್ಯಾಚಿ ವಾಟ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ. ಸರ್ವೆಸ್ಪರ್ ಮೊಗಾಳ್ ಬಾಪ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೊ ಹುಸ್ಕೊ ಕರ್ತಾ. ತಾರಕ್ ಸೊಡ್ವಣ್ದಾರ್ ಮನ್ಶಾ ರುಪ್ ಘೆತಾ, ಅಶೆಂ ಚಿಂತಾನಾ ಕಲೆಕ್ ಸಾಹಿತಾಕ್ ಆನಿ ಕವಿತೆಕ್ ನವೊಚ್ ಜೀವ್ ಭರೊನ್ ಆಯ್ಲೊ.ಹಾಕಾ ಮೊಟೊ ದಾಕ್ಲೊ ಜಾಯ್ ತರ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಶಹರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕಾ ನೊಟರ್ ಡೆಮ್ ದೆವ್‌ಮಂದಿರಾಚ್ಯಾ ಶಿಲ್ಪಾಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ತಶೆಂಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಾಹಿತಿಂ ವಿದ್ವಾನಾಂ ಮಧೆಂ ದೇವ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಚೆಂ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸ (didascalia) ಘಡೊನ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ರಚ್ಣಾರಾಕ್ ಒಳ್ಕಾಜಯ್ ತರ್ ಪಯ್ಲೆಂ ರಚ್ಣೆಕ್ ಒಳ್ಕಾಜಯ್, ಆನಿ ರಚ್ಣೆಚಿ ಒಳಕ್ ಶ್ಲೇಷ ಶಿವಾಯಿ ಜಾಯ್ನಾ ತೆಂ ತೆ ಸಮ್ಜಲೆ.

ಅಶೆ ಅನುಭಾವಿಕ್ (mystic) ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಾಂತ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೊ ಶೆವಟ್ ಒಳ್ಕಲೆ. ಹಾಕಾ ದಾಕ್ಲೊ ಜಾವ್ನ್ ಹ್ಯೂ ಸಾಂವಿತೊರ್ ಆನಿ ರಿಚರ್ಡ್ ಸಾಂವಿತೊರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸ್ತಾತ್. ಹೆ ಸಾಂವಿತೊರಾಚ್ಯಾ ಕ್ಯಾನನ್ ರೆಗ್ಯುಲರ್ (canons regular) ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಮಠ್ವಾಸಿ ಪಂಗ್ಡಾಚೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ವಾಂಗ್ಡಿ. ಹಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಹೆರಾಂಚಿಂ ಲಿಖಿತಾಂ ಮಹಾಕವಿ ಡಾಂಟೆಚ್ಯೊ ಕೃತಿಯೊ ಸಮ್ಜುನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಕುಮಕ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ಹಾಚ್ಯೆ ದ್ವಾರಿಂ ಡಾಂಟೆಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಶ್ಲೇಷ ಆಸಾ ತೊ ಒಳ್ಖೊಂಕ್ ವಾಟ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಭಾರತೀಯ್ ವರ್ಗೀಕರಣ ಪ್ರಕಾರ್ ಶ್ಲೇಷಚ್ಯೊ ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥ್, ಅರ್ಥಾಂತರೋಕ್ತಿ, ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ್, ಗೂಢಾರ್ಥ್ ದ್ಯೋತಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೆಕ್ ಜಾತಿ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂನಿ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಒಳ್ಕೊನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾತ್. ಪುಣ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಂತ್ ಅಶೆಂ ಅರ್ಥ್ ಕರ್ಚಿ ಚಲಾಕಿ ವಿಪರೀತ್ ವಾಡ್ಲಿ, ಆನಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ತಪಾಸ್ಣೆಚಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಉದೆಲ್ಯಾ ಥಾರಾ ಹಾಕಾ ಖಾಡುಂ ಪಡ್ಲೆಂ. ಭಾರತಾಂತ್ ತಶೆಂ ನಹಿಂ. ಆಜುನ್ ಖುಶೆ ಪ್ರಕಾರ್

ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಆನಿ ವೈದಿಕ್ ಲಿಖಿತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕರ್ತೆಲೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ್ ಆಸಾತ್, ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಖಾಡುಂ ಘಾಲ್ತಲೊ ಕೊಣ್ ನಾ.

ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂಕ್ 1930 ಇಸ್ವೆಂತ್ ವಿಲ್ಯಮ್ ಎಂಪ್ಸನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾನ್ ಶ್ಲೇಷಚೆ ಸಾತ್ ನಮುನೆ (The seven Types of Ambiguity) ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ದಿಲ್ಲೆಂ. ತಾಚೊ ಗುರು ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅನೆಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಆಪ್ಲೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ಶಿಂಪ್ಡಾಯ್ತಾನಾ, ಎಂಪ್ಸನಾನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಏಕೆಚ್ ಕಡೆನ್ ಜಮಯ್ಲಾಂ. ಪುಣ್ ಹೆ ಸಾತ್ ನಮುನೆ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತ್ಲ್ಯಾರ್ ಅತಿರೆಕ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಶ್ಲೇಷ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ambiguity ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ಕಾಂಟಾಳ್ಯಾಚೆಂ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಹೆರಾಂನಿ ಹಾಕಾ ಬಹುಸಂಕೆತನ್ (plurisignation) ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ವಿಂಚ್ಲೆಂ. ಕೊಲ್‌ರಿಜ್ ಹ್ಯೆಂ ನೆಣಾಸ್ಲೊ ತರೀ, ತಾಣೆ ಶೆಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾಚೆಂ ಕವನ್ ವಿಂಚುನ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್:–

Look! How a bright star shooteth from the sky,
So glides he in the night from Venus' eye.

(Shakespeare - Venus and Adonis)

ಹಾಂಗಾ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಸಕ್ಕಡ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಆನಿ ಕಿತ್ಲಿಂ ಸಂವೆದನಾಂ ಮ್ಹಿನತ್ ಕಾಡಿನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಆನಿ ಘುಸ್ಪಡ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಕವಿನ್ ಮಾಂಡ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಲ್‌ರಿಜ್ ಅಜಾಪ್ತಾ. ಅದೊನಿಸಾಚಿ ಸೊಭಾಯಿ, ತಾಚ್ಯಾ ಧಾಂವ್ಣೆಚೆಂ ವೇಗ್, ಚೊಯ್ತೆಲ್ಯಾಚ್ಯೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಚೊ ವ್ಹಾಳೊ ಹ್ಯೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಜಾಗೆಂಚ್ ಜಾತಾ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಹ್ಯೆಂಚ್ ವಿಂಚುನ್ ಕೊಲ್‌ರಿಜಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲ್ಯೊ ಪ್ರತಿಮಾ ತಪಾಸ್ತಾ, ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಪರಸ್ಪರ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಪರಿಣಾಮ್ ಆಸ್ಲೆಲೆಂ ತೂಕ್ತಾ.

ಅಶೆಂ ಘಡ್ಟಾನಾ, ಫಕತ್ ಏಕೆಕ್ ಸಬ್ದ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಚಮತ್ಕಾರಾಕ್ ಕಾರಾಣ್ ಜಾತಾ, ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್:–

Pan is our All, by him we breathe, we live,
We move, we are; ....
But wehn he frowns, the sheep, alas,
The shepherds wither, and the grass.

(Ben Jonson - Pan's Anniversary).

ಹಾಂತುಂ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆಂ ಉತಾರ್ alas. ಹಾಚ್ಯೆ ನಿಮ್ತಿಂ ಮಾತ್ರ್ ಕಸಲೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಆಮ್ಚ್ಯೆ ತಪಾಸ್ಣೆಕ್ ಮುಖ್ಯ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ sheep, shepherds ಆನಿ grass,

ತೆಂ ದಿಸ್ತಾ, ಆನಿ ಹರ್‍ಯೆಕಾಕ್ wither ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕಶಿ ಲಾಗ್ತಾ ತೆಂ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ. ಆಖೆರಿಚ್ಯಾ grass ಸಬ್ದಾ ಸಂಗಿಂ alas ಉತ್ರಾಚೊ ಪ್ರಾಸ ಘಡ್ಟಾ.

ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಕವಿತಾಲೊಕಾಂತ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಪ್ಜಯ್ಲಲೊ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಪಾದ್ರಿ ಜರರ್ಡ್ ಮ್ಯಾನ್ಲಿ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಚಮತ್ಕಾರಾಂತ್ ಭಾರಿಚ್ ಪ್ರವೀಣ್, ದಾಕ್ಲ್ಯಾರ್:-

Sometimes a lantern moves along the night
That interests our eyes. And who goes there?
I think; where from and bound, I wonder, where,
With, all down darkness wide, his wading light?
(Hopkins - Sonnet - "The Lantern Out of Doors")

ಹಾಂಗಾಸರ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆಂ ಉತಾರ್ interests ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಸಾಧೆಂ ಕುತುಹಲ್ ಉಬ್ಜಂವ್ಚೆಂ ಉತಾರ್ ತೆಂ. ಪುಣ್ ಕವನ್ ಮುಗ್ದಾತಾನಾ ಪಯ್ಯಾಂಚಿ ವಾಡ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಜಯ್.

ತಾಚ್ಯಾಚ್ ಆನ್ಯೆಕಾ ಸೊನೆಟಾಚಿಂ ಆಖೆರಿಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಅಶಿಂ:-

O the mind, mind has mountains; cliffs of fall
Frightful, sheer, no man-fathomed, Hold them cheap
May who ne'er-hung there. Nor does long our small
Durance deal with that steep or deep. Here! creep
Wretch, under a comfort serves in a whirlwind: all
Life death doth end and each day dies with sleep.

ಹೆಂ ವಾಚ್ತಾನಾ ಕವಿ ರ.ವಿ. ಪಂಡಿತಾಚೆಂ 217ವೆಂ ಕವನ್ ಆಪ್ಶೆಂಚ್ ಉಗ್ಡಾಸಾಂತ್ ಜಾಗೆಂ ಜಾತಾ. ಆಮೊರೆಚ್ಯಾ ಆಮುರ್ಕ್ಯಾಳ್ಯಾ ನಕ್ಲಾಮಿ ತಿನ್ಸಾನಾಂ, ಮಾನೊ, ದೊಡೂನ್, ತೆಂಕ್ಲೆ ಗಳ್ಟಾ, ಮಾತ್ಯೆ ಮೆಳ್ಟಾ... ಜ್ವಾಳಾಂಚಾ ತುರ್ಮಣ್ಯಾಂನಿ, ತಾಂಚೆ ಶೆಂಡೆ... ಸುಕ್ಲೆ ಸಗ್ಳೆ ತಣಾವರಿ, ಸರ್‍ಸರಿ; ಮುಳಾಪಸೂನ್ ತಾಳಾ ಮೆರೆನ್, ಕಾಂಡಾಪಸೂನ್ ಗೊಂಡ್ಯಾ ಮೆರೆನ್ ಜಾವನ್ ಪಡ್ಲೆ ಅಖ್ಖಿತ್ ಫಿಕಟ್; ಉಜ್ವಾಡಾಚಿಂ ಜಿಕ್ಲಿಂ ರಾನಾಂ, ಪಿಕ್ಲಿಂ ಪಾನಾಂ.

ಚಡುಣೆ ಶೆಂಭರ್ ವರ್ಸಾಂಕ್ ಪಾಟಿಂ ಘುಡೆ, ಹ್ಯಾ ದೊಗಾಂ ಕವಿಂಕ್. ಭಾಸೊ ತಮಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯೊ. ಪುಣ್ ದೊಗಾಂಯ್ಚಿಂ ಕವನಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ; ವಾಚ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಿತ್ಲಿ ದೊಗಾಂ ಮಧೆಂ ಸಹೃದಯತಾ! ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ಕವಿನ್ ವಿಕ್ಟೊರಿಯನ್ ರಿವಾಜಿ ಥಾವ್ನ್ ಆನಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥಾಚ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಥಾವ್ನ್ ಸುಟ್ಕಾ ಜೊಡುನ್ ನವ್ಯಾ

ಕವಿತೆಚ್ಯಾ, ಅಜುನ್ ಉಜ್ವಾಡ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಅಂಧ್ಕಾರಾಂತ್ ಉಡ್ಕಿ ಮಾರುನ್ ಜಯ್ತ್ ವ್ಹೆಲೆಂ. ಪುಣ್ ತೆಂ ಜಯ್ತ್ ತೊ ಮರೊನ್ ಪನ್ನಾಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಮಾಗಿರ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಸಂಸಾರಾನ್ ಒಪೊನ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ. ತೈ ನದ್ರೆನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್, ನವೀನ್ ಕಾವ್ಯಲೊಕಾಂತ್ ಹೆಳೊನ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಚ್ಯೆ ಕುಶಿಕ್ ಉಡ್ಕಿ ಮಾರ್ಲಿ ಕವಿ ಪಂಡಿತಾನ್. ಧಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿ ಗಜಾಲ್, ತಾಚಿ ಉಡ್ಕಿ ಜಯ್ತಾಕ್ ಪಾವ್ಲಿ. ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಂತ್ ಮಾತ್ರ್‌ಚ್ ನಹಿಂ, ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮಳಾರ್ ಸಮೇತ್ ತಾಚಿ ಕೀರ್ತಿ ಆನಿ ಕವಿತಾ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಗಾಜ್ಲಿ. ಕವಿ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸಾನ್ 1875 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಯಾಜಕಾಂನಿ ಉಜ್ವಾಡಾಂವ್ಚ್ಯಾ The Month ಪತ್ರಿಕೆಕ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಕವನ್ ಧಾಡ್ಲೆಲೆಂ. ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ಖುದ್ಧ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಪಾದ್ರಿ. ತಾಚೆಂ ತೆಂ ಕವನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಂವ್ಕ್ ಫಾವೊ ನಹಿಂ ಮ್ಹಣ್ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದ್ಪ್ಯಾನ್ ಸಾಂಡುನ್ ಉಡಯ್ಲೆಲೆಂ. ತೆಂಚ್ ಕವನ್ ಕವಿ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ಮೊಟೊ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಕವಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾನ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತಾನಾ, ತಾಚ್ಯಾ ಸರ್ವ್ಯ್ ಕವನಾಂ ಪೈಕಿ ಸರ್ವ್‌ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಮ್ಹಣ್ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ ಪಾಚಾರ್ಲೆಂ. 1975 ಇಸ್ವೆಂತ್ The Month ಮಹಿನಾಳ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದ್ಪ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಚಿ ಚುಕ್ ಒಳ್ಕುನ್ ಕವಿ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸಾಕ್ ವಿಶೇಸ್ ವಾಖಣ್ಣಿ ಆನಿ ಮಾನ್ ಕರುನ್ ತ್ಯಾ ಕವನಾಚೊ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ್ ಚಲಯ್ಲೊ.

ಕವಿ ಪಂಡಿತಾಚಿಂ ಕವನಾಂ ಫಕತ್ **ದರ್ಯಾ ಗಾಜೊತಾ** ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಭರೊನ್ ಮುಗ್ದಾಲ್ಲಿಂ ನಹಿಂ. ಆಮ್ಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡಾನಾಸ್ಲೆಲಿಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಲಿಂ ತಾಚಿಂ ಕವನಾಂ ಆಸಾತ್ ತೊಚ್ ಜಾಣಾ. ದೆಕುನ್ ಖಂಚೆಂ ಕವನ್ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರುಂಕ್ ಆಮಿ ಧಯ್ರ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ತೊ ಆಪ್ಲೆಚ್ ನದ್ರೆಂತ್ ಖಂಚಿಂ ಸಗ್ಳಿಂ ಕವನಾಂ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ತಾ ತೆಂ ತಾಚೆ ಲಾಗಿಂಚ್ ವಿಚಾರುನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂತ್ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸ್ಚ್ಯೆ ಕಡೆನ್ ತೆಂ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ.

ತರೀ ಕವಿ ಪಂಡಿತಾನ್ ಮನಪೂರ್ವಕಿಂ ಶ್ಲೇಷ ವಾಪುರ್ಲೆಲೆ ಥೊಡೆ ಸಂದರ್ಭ್ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. ಘುಲಾಂಚೊ ಆನಿ ಭಕ್ತಿಚೊ ಸುವಾಸ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ ಕವಿ 9ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್.

ದೆವಾ ಮಾತ್ಯಾರ್
ಘುಲಾಂ ರಾಸ್...
ಮ್ಹಜಾ ಕಾಳ್ಜಾಂ
ಭಕ್ತಿ ಸುವಾಸ್!

ಹಾಂತುಂ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆಂ-ಉತಾರ್ 'ಸುವಾಸ್' ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಕವಿತೆಚೆಂ ಆವ್ರ್, ವ್ಹಾಳೊ, ಖೊಲಾಯಿ ಹ್ಯೆಂ ಸರ್ವ್ ಜಮೊನ್ ಕವಿಕ್ ಬುಡಯ್ತಾ.

ಬುಡಯ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆಂ 13ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್:-

ಕವಿತೆಚಾ ಹುಂವಾರಾಂತು
ಏಕ್ ಕವಿ ವ್ಹಾಳುನ್ ಗೆಲೊ.
ಅರ್ಥಾ ಖೊಲಾಯ್, ತೊಲ್ತಾಂ ಮಾಪ್ತಾಂ
ಘುಸ್ಮಟುನ್ ಬುಡೊನ್ ಮೆಲೊ.

ಕವಿಕ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಕವನಾಂ ಫಳಾದಿಕ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೆ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯಿ ಆಸೊಂಕ್ ನಜೊ. ತಾಚ್ಯಾ 22ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್ ಹ್ಯಂ ಫಳ್ ತೊ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆಂ ಏಕ್ ಉತಾರ್ ನಹಿಂ, ಬಗರ್ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಭರ್ಲೆಲೆಂ ಸುಮುರ್ಲೆಂ ಕವನ್‌ಚ್ ಹ್ಯಂ,

ಉತ್ರಾಂ ಮ್ಹುಜಿಂ ಮನಾಂತ್ಲಿಂ
ಸುಕ್ಣಿಂ ಜಾವುನ್ ವಾರ್‍ಯಾಕ್ ಗೆಲಿಂ
ವಾರ್‍ಯಾವೆಲ್ಯಾನ್ ಹುಬ್ತಾಂ ಹುಬ್ತಾಂ
ಕೊಣೆಂಯ್ ತರೀ ಆಪ್ಲಿಂ ಕೆಲಿಂ.

ಹಾಂಗಾ ಆಪ್ಲಿಂ ಕೆಲಿಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ, ತಿಂ ಚೊರುನ್ ಭಿತರ್ ಘಾಲಿಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್‌ಶೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ದಿಸ್ತಾ ತರೀ, ತಿಂ ಜಿರವ್ನ್ ಪಸಂದ್ ಕೆಲಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಗುಂಡಾಯೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ಪಳೆಂವ್ಚೊ!

ದೊಳ್ಯಾಂಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಂತ್ಲಿ ವಾತ್, ಯಾ ಘುಲಾ ಸಾರ್ಕಿ ಕಾಪ್ಸಾಚಿ ವಾತ್ ಕರುನ್ ದಿವಾನ್ ಪೆಟಂವ್ಚಿ, ಹ್ಯೆ ದೊನೀ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಚೊ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಶ್ಲೇಷ 126ವ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್ ಜಳ್ಕತಾ:-

ಮ್ಹುಜೆ ದೊಳ್ಯಾಂ
ಕಾಜ್ಳೀ ರಾತ್...
ತುಜೆ ನದ್ರೆಂ
ಘುಲಾಂ ವಾತ್!

ಕವಿ ಪಂಡಿತಾಲಾಗಿಂ ತರ್ಕ್ ಕರ್ತಾನಾ, ತಾಚ್ಯೆ ಖಬ್ರೆ ವಿಣೆಂಚ್ ಶ್ಲೇಷ ಘುದೆಲ್ಲೆ ಸಂದರ್ಭ್ ಆಸ್ಲೆಲೆ ಹಾವೆಂ ಪಳೆಲೆ, ತಾಕಾ ದಾಕ್ಲೆ ಹಾಂಗಾ:-

4 ತೆಂ ಕವನ್:- ದರ್ ಏಕಾ ದೊವಾ ಥೆಂಬ್ಯಾ
ಘುಲಾ ಘುಲಾ ನಾಂವ್ ಆಸಾ...
ದರ್ ಏಕಾ ಮ್ಹೊಂವಾಂ ಥೆಂಭ್ಯಾ
ಭಂವ್ರ್ಯಾಚೊ ಗಾಂವ್ ಆಸಾ.

ಹ್ಯಾ ಕವನಾಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ 103ವ್ಯಾ ಪಾನಾರ್ ದಿಲಾಂ. ಕವಿಚ್ಯೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಂತ್ ಪಯ್ಲೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಸ್ಲೊ. ವಿಮರ್ಶಕಾಕ್ ಜಳ್ಕಂಚೊ ದುಸ್ರೊ

ಅರ್ಥ್ ವಾಚುನ್ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ಕವಿ ಪಂಡಿತಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಧಾರ್ದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿಂ ದುಕಾಂ ಗಳಯ್ಲಿಂ.

ಕವಿ ಪಂಡಿತಾನ್ ಖುದ್ಧ್ ಆಪ್ಣೆಂಚ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸರ್ವ್‌ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಕವನ್ ಜಾವ್ನ್ 182ವೆಂ ಕವನ್ ವಿಂಚ್ಲಾಂ. ಏಕ್ ನದರ್ ಜೈತವಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ, ತಾಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಲೊಟಾ ವಯ್ರ್ ಲೊಟ್ ಚಡೊನ್‌ಚ್ ಯೆತಾ, ಆನಿ ನದ್ರೆ ವಯ್ರ್ ನದರ್, ಕ್ರಿಯೆ ವಯ್ರ್ ಕ್ರಿಯಾ ಸಗ್ಳೆಂ ಬಳ್ವಂತ್ ಜಾತಾ. ನದ್ರೆ ನದ್ರೆಕ್ ಮನಿಸ್ ಬದಲ್ತಾ. ಪಿಸೊಳ್ಯಾ ಭಾಷೆನ್ ಘುಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಘುಲಾಕ್ ಧಾಂವ್ತಾಂ, ಆನಿ ಏಕ್ ದೊನ್ ನಹಿಂ ಪನ್ನಾಸ್ ಸಾಠ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಅರ್ಥ್ ಭರುನ್, ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಜಿಣಿ ತಪಾಸುಂಕ್ ಜಾಗಯ್ತಾ ಕವಿ ಪಂಡಿತ್ ಹ್ಯಾ ಕವನಾ ದ್ವಾರಿಂ. ಹಾಚ್ಯೆ ಬರಬರ್ ಗಾಜ್ತಾ ಆನ್ಯೆಕ್ ಬಳಾದಿಕ್ ಆನಿ ಶ್ಲೇಷಾನ್ ಭರ್ಲೆಲೆಂ ಕವನ್, 183ವೆಂ ಕವನ್, ಹ್ಯೆಂ ಜಿರಯ್ಜುಯ್ ತರ್, ಹಾಚ್ಯೆ ಪಾಸುನ್ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೊ ವೆಳ್ ಖರ್ಚಿಜಯ್. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ವಾಚುನ್ ಹ್ಯೆಂ ಕಾಮ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಆಮಿ ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲಿಂ ಲಕ್ಷಣಾಂ ರುಪ್‌ರುಪ್ ದಿಸಾನಾಸ್ತಾನಾ ಉರ್ಚಿಂನಾಂತ್.

VI. ಕಾವ್ಯ, ಯಾ ಕವಿತಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಛಂದಸಾಚೆರ್ ದಿಷ್ಟ್ ಲಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಸೊಡ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ಆಧುನಿಕ್ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸಾಂತ್ ಛಂದಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಾವ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಸ್, ಲಯ್ ಆನಿ ನಾದ್ ಭರ್ಚ್ಯೆ ಖಾತಿರ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲೆ ನಿಯಮ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಕರ್ಚೆಂ ರೂಢಿರ್ ಆಯ್ಲಾಂ.

ಪ್ರಾಚೀನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕಾರ್ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚ್ಯಾ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಗ್ರೀಕ್ ಆನಿ ಲಾತಿನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಕಾಯ್ದೆಚ್ ಕವಿಚೆಂ ಕಾನೂನ್ ಆನಿ ವೇದ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಕವನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹರ್ಯೆಕಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ಆನಿ ಉತ್ರಾಕ್ ಆಪಾಪ್ಲೊ ಶ್ರುತಿತಾಳೊ (intonation, tone) ಜೊಡ್ಟಾಲೆ, ಆನಿ ಕವನಾಂ ವಾಚುಂಚಿಂ ನಹಿಂ, ಹರ್ಯೆಕಾಕ್ ಘಡ್ಣಾರಾನ್ ನಮ್ಯಾರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಗಮಕ ಪ್ರಕಾರ್ ತೆಂ ಉಚ್ಚಾರ್ಚೆಂ (declaim) ಅಸ್ಲೆಂ. ತಶೆಂ ತರೀ, ಗ್ರೀಕ್ ಆನಿ ಲಾತ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂಚೆಂ ಅಭಿಮತ್ ಛಂದಸ್ ವ್ಯಾಕರಣಚೊ ಏಕ್ ಆಂಕ್ಡೊ ಮಾತ್ರ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಆಮ್ಚೆಂ, ಅವಲೋಕನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತೆಚೆಂ ದೆಕುನ್, ಅಸ್ತಮ್ತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಚೆರ್ ಗುಂಡ್ ನದರ್ ಮಾರ್ಚಿ ಹಾಂಗಾ ವಿಸಂಗತ್. ಭಾರತೀಯ್ ಛಂದಸ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಸುಸಂಗತ್. ತರಿಪುಣ್ ಛಂದೊಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮಾಪನ್ ಕರುಂಕ್ ಅಕ್ಷರಾಂಚೆಂ ಮಾಪನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಜಶೆಂ ಅಸ್ತಮ್ತಿಂತ್ ತಶೆಂ ಉದೆಂತಿಂತ್ ಸಮೆತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಅಕ್ಷರವೃತ್ತ ಆನಿ ಮಾತ್ರಾವೃತ್ತ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯೊ ದೊನ್ ಜಾತಿ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ. ತ್ಯೊ ಚಡಾವತ್ ಭಾರತೀಯ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಘೆತಲ್ಯೊ. ಆಧುನಿಕ್ ಕಾಳಾಕ್ ತಸಲೆಂ ಮಾಪನ್ ವಾರ್ಯಾರ್ ಉಬ್ಲಾಂ, ಆನಿ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಚ್ಯಾ

ಪಾಸಕಾಂನಿ ಆಮುಣ್‌ಚ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸ ರಚ್ತಲೊಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ರಸ್ತೊ
ರ್ಲಾಗಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಉದೆಲಾಂ.

ಭಾರತೀಯ್ ಕಾವ್ಯ ಲೊಕಾಂತ್ ಛಂದಸ್ ವಾಪುರ್ಚಿ ಅವಶ್ಯಕತಾ ಕಿತ್ಲಿ ಣ್ ನಿಯ್ಹಾಳ್ಳೆಲೊ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಹಿಮಾಭಟ್ಟ. ತಾಣೆ ರಚ್ಲೆಲ್ಯಾ "ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿವೇಕ"ಚಿ ಲ್ಲಿ ಪುಣಿ ಒಳಕ್ ಆಮಿ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಸೊಡ್ಚಿ ನಹಿಂ. ಥೊಡ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ದಿಂ ಛಂದೊಲಕ್ಷಣಾಂಚೆಂ ಉಲ್ಲಂಘನ್ ಕರುನ್ ಕವಿತಾ ರಚ್‌ಚೆಂ ಧಯ್ರ್ ಣಾಕ್‌ಚ್ ನಾಸ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಯ್ನಿನಾ. ಆಜ್ ತಶೆಂ ನಹಿಂ. ನವ್ಯ ವ್ಯಚೊ ವೊಸೊ ಬಳಾದಿಕ್ ಜಾಲಾ. ಹಾಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ದೊನ್ ಬಲ್ ಶಿಬಿರಾಂ ದಿಸ್ತಾತ್. ಪಯ್ಲೆಚೆಂ ಅಶೀರ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚೆಂ. ಹಾಂಕಾಂ ಲಾತಿನ್ ಷೆನ್ Laudatores acti temporis, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಗತಕಾಲಚೆ ಪುಜಾರಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಾಚೀನ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಚ್ಯೆ ಭಾಯ್ರ್ ರೊಸಾಳ್ ಕವಿತಾ ಘಡುಂಕ್‌ಚ್ ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಪಾಯಿ ತೆ. ಹಾಂಕಾಂ ವಿರೋಧ್ ಶಿಬಿರ್, ಪರ್ನೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಪರ್ಕಾಟೆಂ ಆನಿ ರುಚ್ ಸ್ಲಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ದಾಂಟುವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಉಡಯ್ತೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯೆಂ. ಪರ್ನೆಂ ಮೊಲಾದಿಕ್ ನಿ ನವೆಂ ಅಮೊಲಿಕ್ ಅಸ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ಮನೊಭಾವಚೆ ಸಾಹಿತಿ ಳ್ಳೆ ಅಪ್ರೂಪ್. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಮಹಿಮಾಭಟ್ಟಚ್ಯೆ ಕೃತಿಯೆಚಿ ಒಳಕ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಸ್ತುತ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಚೆಂ. ದಂಡಿನ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಹಾಚೆ ಪ್ರಾಸ್ ಪುರ್ವಿಲೊ, ಆನಿ ಚ್ಯೆ ನದ್ರೆಂತ್ ಛಂದಸ್ ಲೊಪ್ ಘಡ್ಚೆಂ **ಭಿನ್ನವೃತ್ತ** ಕವಿತೆಕ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಮಾರೆಕಾರ್ ಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ.

ವರ್ಣ್ಣಾನಾಂ ನ್ಯೂನತಾಧಿಕ್ಯೇ ಗುರುಲಗ್ವಯಥಾಸ್ಥಿತಿಃ ।
ತತ್ರ ತದ್ಭಿನ್ನವೃತ್ತಂ ಸ್ಯಾದೇಷ ದೋಷಸುನಿಂದಿತಃ ॥

(ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶ III, 156)

ಅಸಲೊ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಪ್ರಬಲ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಕ್ ುಹಿಮಾಭಟ್ಟಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್! ಕಾವ್ಯನ್ಯೂನತ ಯಾ ಕಾವ್ಯದೋಷ್ ಫಕತ್ ದೊನ್ ತಿಂಚೆ ಆಸ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣಾ ತೊ. ಹ್ಯಾ ಲೊಪದೊಷಾಕ್ ತೊ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ುಲಾಯ್ತಾ. ಆನಿ ಹ್ಯೆಂ ಅರ್ಥಾಚೆಂ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಯಾ ಅಂತರಂಗ್ ಅನೌಚಿತ್ಯ ನಿ ಸಬ್ದಾಚೆಂ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಯಾ ಬಹಿರಂಗ್ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಜಾತಾ. ಅಂತರಂಗ್ ನೌಚಿತ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಆನಂದವರ್ಧನಾನ್‌ಚ್ ಚತ್ರಾಯಿ ದೀವ್ನ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ದೆಕುನ್ ುಹಿಮಾಭಟ್ಟ ಫಕತ್ ಸಬ್ದಾಚ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಬಹಿರಂಗ್ ಅನೌಚಿತ್ಯಾಕ್ ನದರ್ ಮಾರ್ತಾ. ್ಯೆಂ ಬಹಿರಂಗ್ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಪಾಂಚ್ ತರಾಂಚೆಂ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ವಿಧೆಯ ವಿಮರ್ಶ, ಮಭೇದ್, ಪ್ರಕ್ರಮಭೇದ್. ಪೌನರುಕ್ತ್ಯ ಆನಿ ವಾಚ್ಯಾವಚನ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಸ್ಯೆತಾ. ್ಲ್ಯಾರ್ ಥಾಂಬಾನಾ ತೊ. ಛಂದಸ್ ಖರ್ಕಸ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್

ತೆಂ ಅನೌಚಿತ್ಯ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಖರ್ಕಸ್ ಸಂವೆದನ್, ಯಾ ಖರ್ಕಸ್ ಗುಣಾ ವಿರೊಧ್ ಸಂವೆಧನ್ ಉಪ್ಜಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ತರ್, ತೆಂ ಛಂದಸ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್, ಉಪಯುಕ್ತ್ ಆನಿ ಸೂಕ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೊ. ಪ್ರಾಚೀನ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಕಸಲ್ಯಾ ದೊಷಾಕ್ **ಭಿನ್ನವೃತ್ತ** ಯಾ **ಹತವೃತ್ತ** ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾಲೆ ತಸಲ್ಯಾಕ್ **ದುಃಶ್ರವ ವೃತ್ತ** ಯಾ ಖರ್ಕಸ್ ಛಂದಸ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಚುಕ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೊ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಛಂದೊಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಆಡ್ ವೆಚೆ ದೊಷ್ **ಭಿನ್ನವೃತ್ತ** ಯಾ **ಹತವೃತ್ತ. ದುಃಶ್ರವ ವೃತ್ತ** ತರ್ಬೆತಿ ಜೊಡುನ್ ತೆಲ್ತೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ನಾಜುಕ್ ಕಾನಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಖರ್ಕಸ್ ಮಾರ್ತಾ. ತಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರುನ್ ಜಾಂಟೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾನಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಹಾಚೊ ಗುಣ್ ಯಾ ಉಣ್ ಖಂಚೊ ಅಧಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾರ್ಕುಂವ್ಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ ಆನಿ ಹಕ್ಕ್ ಆಸಾ.

ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಾಕ್ ಸಮಾಸ ಸಬ್ದಾಂಚಿ ಮಜತ್ ಆನಿ ಬಳ್ ಅಧಿಕ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಸಮಾಸ ಸಬ್ದಾಂನಿ ಪಯ್ಲೆಚೊ ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ಖಂಚೊ ಸಬ್ದ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾಚೆರ್ ಧ್ವನಿ ಆನಿ ಔಚಿತ್ಯ ವ್ಹೊಂದೊನ್ ಉರ್ತಾತ್. ಹಾಕಾ ಮಹಿಮಾಭಟ್ಟ **ಪ್ರಧಾನ್ಯೇತರ ಭಾವ** ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ಘಾಲ್ತಾ. ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ಸಮಾಸಚಿ ಘಡಾವಳ್ ಫಕತ್ ಗಣಿತಾಚಿ ಜಾವ್ಯೆತಾ. ಛಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ತಿ ತಶಿ ಉರಾನಾ. ಔಚಿತ್ಯ ಅನೌಚಿತ್ಯಾಚ್ಯೆ ದಿಷ್ಟಿನ್ ತಾಕಾ ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಾ ಭರ್ತಾ. ಸಾದ್ಯಾ ಉಲವ್ಣ್ಯಾಂತ್ ಖಂಚೊ ಸಬ್ದ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಗುಮಾನ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಸಮಾಸ ಘಡಾವಳ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಅಪಾಯ್ ದಿಸಾನಾ ಜಾವ್ಯೆತಾ. ಪುಣ್ ಕಾವ್ಯಂತ್ ತಶೆಂ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಾ ಪಯ್ಲೆಚ್ಯಾ ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೆರ್ ಖಂಚ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ರಸಭಾವ ಆನಿ ಧ್ವನಿ ಬದಲ್ತಾತ್. ಕವಿ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ ವಾಪುರ್ತಾ ತರ್ ತಾಚೊ ದುಸ್ರೊ ಸಬ್ದ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ತಾಣೆ ತಶೆಂ ಕರ್ಯೆತಾ. ನಾ ತರ್ ತಾಣೆ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ವಾಪುರ್ಚೊಚ್ ನಹಿಂ.

ಮಹಿಮಾ ಭಟ್ಟಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಛಂದೊಲಾಕ್ಷಣಿಕಾಂನಿ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಉಕ್ಲುನ್ ಧರ್ಲೊ, ಆನಿ ಮಹಿಮಾಭಟ್ಟಚೊ ತಾಳೊ ಅರಣ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ರಡ್ಣೆಂ ಜಾವ್ನ್‌ಚ್ ಉರ್ಲೊ. ತರಿಪುಣ್ ಅರ್ವಿಲೆ ಕವಿ ಮಹಿಮಾಭಟ್ಟಚಿ ವಳಕ್ ನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್, ತಾಣೆ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಪಾಚಾರ್ಲೆಲೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಯಾ ಕಾವ್ಯ ಸರಸ್ವತಿಚೆರ್ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಚಲಂವ್ಚಿ ರೀತ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಘೆತಾತ್ ತೆಂ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ!

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಸ್ ಜಾಲಾಂ ತರೀ ಥೊಡ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂ ಆದ್ಲೆಂ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ಲೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಪುಣಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಉಪಲಬ್ದ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಒಪಾನಾಸ್ತಾನಾ ವಾಟ್ ನಾ. ತ್ಯಾ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕವನಾಂ ಕಾವ್ಯ ಮೆಳ್ಟಾತ್, ಆನಿ ಥೊಡೆ ಕಣ್ ಕಣ್ ಜಳ್ಕಾತಾತ್.

ಂತುಂ ಸಕ್ಪಾಂನಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಛಂದಸ್ ನಿಯಮಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ವಾಪುರ್ಲ್ಲಾಂ ತೆಂ ರೆಪಣಿ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಏಕ್ ದಾಕ್ಲೊ ಫೆಂವ್ರೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 1669ತ್ ಮೊರ್ನ್ ವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಆಂತೊನ್ ದ ಸಾಲ್ದಾಞ್ ಪಾದ್ರಿನ್ ಸಾಂತಾಂತೊನಿಚಿ ಜಿಣಿ ವ್ಯ ರುಪಾರ್ ವಿಣ್ಲ್ಯಾ ತಿ 1665 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಛಾಪೊನ್ ಉಜ್ವಾಡ್ಲೆಲಿ. ತಾಚೊ ದೊಬಂಧ್ ವ್ಹೊವ್ಯೆ ರುಪಾರ್ ಆಸಾ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಭಕ್ತಿಚೆ ಮುಕ್ತಕ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ದೆಂವನ್ ಆಯ್ಲೆಲೆ ಆಪುಟ್ ದೊಬಂಧಾಂತ್ ಘಡ್ಲೆಲೆ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಕ್ರಿಸ್ತಾಚೆಂ ಯಾತನ್‌ಗೀತ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಂ ಹ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಮೊನ್ಸಿಞೊರ್ ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮಿನೆಜಾನ್ ರಚ್ಲೆಲೆಂ ವ್ಹೊವ್ಯೆ ಧಾಂತ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಆರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿಂ ಕವಿಂಚ್ಯೊ ಕೃತಿಯೊ ಅಶ್ಯೊ ದೊಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಕಾರ್ ಘಡ್ಚ್ಯೊ ಅಪ್ರೂಪ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಹಾಂಕಾಂ ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ್ ವೆದನ್ ಆನಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಧಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣಾಜಯ್.

ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾದಮಿನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲಲೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವ್ಯಸಂಗ್ರಹ್ ಉಗಡುನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ದಿಸ್ತಾ! ಆಟೆಚಾಳಿಸ್ ಲೇಖಕಾಂಚಿಂ ನಾಂ ತಾಂತುಂ ಆಸಾತ್. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಛಂದೊಲಕ್ಷಣ್ ವಾಪುರ್ಚಿಂ ಕವನಾಂ ಂತುಂ ಕಿತ್ಲಿಂ ಜಳ್ಕತಾತ್? ಬಯಾಭಾವ್, ಬಾಕಿಬಾಬ್ ಬೊರ್ಕಾರ್ ಆನಿ ನೊಹರ್ ರಾಯ್ ಸರ್‌ದೆಸಾಯ್ ಹಾಂಚಿ ಶಿವಾಯಿ ಹೆರಾಂಚ್ಯಾ ಕೃತಿಯಾಂನಿ ಲೊಚ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಛಂದೊಬಂದ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆನಾ. ತಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ಾಂಚ್ಯಾ ಕೃತಿಯಾಂನಿ ಕವಿತೆಚಿಂ ಲಕ್ಷಣಾಂ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ಫಕತ್ ದೊಬಂಧ್ ಯಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಛಂದಸಾಚೊ ನೆಟ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ. ಕಾವ್ಯಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಕವಿ ರ.ವಿ. ಪಂಡಿತಾಚಿಂ ಅನೆಕ್ ಕವನಾಂ ಆಸಾತ್. ತರ್ ಡಿತ್ ತರಿ ಛಂದೊಬಂದಾಚೊ ನೆಟ್ ಸಾಂಡ್ಲಲೊ ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ರುಪ್ ರ್ ದಿಸ್ತಾ. ಮುಖಾರ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ತಾಣೆ ಪರ್ನ್ಹೆ ಛಂದೊಬಂಧ್ ಡ್ಲೆ ತರೀ ಕವಿತೆಚೊ ಹಾವೆಸ್ ಕಸೊ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲಾ ತೆಂ ಧಾರಾಳ್ ಸಮರ್ಥನ್ ಂಕ್ ಸಕ್ತೆಲೆಂ.

ಜಾಯ್ ತೆ ಕಡೆನ್ ಪಂಡಿತ್ ಕವನಾಚ್ಯೆ ಏಕ್ಯೆ ಥಾಂತಿಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಸಬ್ದ್ ಂಡುನ್ ತೃಪ್ತಿ ಜಾತಾ, ಹಾಕಾ 192, 219, 227, 251, 271 ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಂ ಪಳೆಂವ್ಚಿಂ. ಖುಶಿ ಆಸ್ಲಿ ತರ್ ವ್ಹೊವೆಚೊ ಬಂಧ್ ನೆಟ್ ಯಾ ಆನಿ ಲೊ ಛಂದಸ್ ವಾಪರುನ್ ತೊ ಆಪ್ಲಿ ಕವಿತಾ ರಚುಂಕ್ ಸಕ್ತೊ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಂ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಆನಿ ಜಾಣ್ವಾಯಿ, ತಶ್ಯೊಚ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆನ್ ಶಿವಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಿಬಾಂಚೆರ್ ನಾಚೊನ್ ಕಚ್ರ್ಯೊ ಗಡಾಮುಡಿ ಳ್ಯ ಬರ್ಯಾನ್ ಜಾಣಾಸ್ಲ್ಯೊ ಪಂಡಿತ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕವನಾಂನಿ ಖುಶಿ ಆಯ್ಲೆಲೆ ರ್ ಉತ್ರಾಂ ಆನಿ ಸಬ್ದ್ ಬಾಂದ್ತಾ ಆನಿ ಉಡಯ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚುಕ್

ಜಾಯ್ತಿನಾ. ಆಪ್ಣೆಂ ಚಿಂತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಂವೆದನ್ ಉಪ್ಜಶೆಂ ಕರುಂಕ್ ಖರ್ಕಸ್ ಅನೌಚಿತ್ ವಾಪರುಂಕ್ ತೊ ಲಜೆನಾ, "ಮ್ಹಜಿ ಭಾಸ್ ಗೌಡೀಚ್" ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಪಾಚಾರ್ತಾ.

ಅಸಲ್ಯಾಂತ್ ತಾಚಿ ಭಾಷೆಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಆನಿ ಕವಿತೆಚಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಂದ್ಲೆಲೆ ಪರಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ರುಪ್ ರುಪ್ ದಿಸ್ತಾ. ತರಿ ಪುಣ್ ಲಾತಿನ್ ಭಾಷೆಂತ್ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಸಾ. Quandoque dormitat bonus Homerus. (ಬರೊ ಹೊಮರ್ ಕವಿ ಮಧೆಂ ಮಧೆಂ ಜೆಮೆತಾ). ತ್ಯಾಚ್ ಭಾಷೆನ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಕವಿ ರ.ವಿ. ಪಂಡಿತ್ ಅಪ್ರೂಪ್ ಜೆಮೆಲ್ಲೊ ದಿಸ್ತಾ. ವಸ್ತು ಧ್ವನಿ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ ತಾಣೆ ಭಾಷೆಚಿ ವೈವಿಧ್ಯತಾ ವಾಪುರ್ಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತೆಂ. ಪುಣ್ ರಸಾದಿಧ್ವನಿ ಪಾಚಾರ್ತಾನಾ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಭಾಸ್ ವಾಪುರ್ಚ್ಯೊ ನ್ಯಾಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ. ತರಿಪುಣ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಭಾಷೆಕ್ ಲಕ್ಷ್ ದೀನಾಸ್ತಾ ನಾ "ಯೆಯ್ಲೆಂ ತಶೆಂ ಗಾಯ್ಲೆಂ" ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆಂಚ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಸಬಾರ್ ಕಡೆನ್ ತೊ ಗುಸ್ಪಡ್ ಉಪ್ಜಯ್ತಾ ಕೊಣ್ಣಾ ಮ್ಹಳಿ ಭಿರಾಂತ್ ದಿಸ್ತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾದಾಕ್ ಆವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳಾನಾಯೆ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇರಾದ್ಯಾನ್ ಅಧಿಕ್ ಅಧಿಕ್ ಮ್ಹಿನತ್ ಕಾಡುನ್ ಹರ್ಯೆಕಾ ಕವನಾಂತ್ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ತಬ್ದೀಲ್ ಕೆಲಾ. ಅಶೆಂ ಕರ್ತಾನಾ ಸಪ್ಣೆವ್ನ್ ಯಾ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಮನಾಂತ್ಲೊ ಅರ್ಥ್ ಪಂಡಿತಾಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಆರೊಪುನ್ ತಶೆಂ ಕರುಂಕ್ ನಾ, ಬಗಾರ್ ವಯ್ರ್ ವಯ್ರ್ ಪಂಡಿತಾ ಲಾಗಿಂಚ್ ವಿಚಾರುನ್ ಅರ್ಥಾಚಿ ಖಾತ್ರಿ ಕೆಲ್ಯಾ. ಭಾಷೆಚೆ, ಜಾತಿಚೆ, ಕಾಳಾಚೆ, ಛಂದೊಬಂಧಾಚೆ ಆನಿ ದಾಕ್ಷಿಣೆಚೆ ಬಾಂಧ್ಪಾಸ್ ಘಡುನ್ ಉಡ್ಟಲೊಚ್ ಖರೊ ಕವಿ. ತಸಲೊ ಕವಿ ರಘುನಾಥ್ ವಿಷ್ಣು ಪಂಡಿತ್ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂವ್ ಕಾಯಿಂಚ್ ಪಾಟಿಂ ಘುಡೆಂ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಧಯ್ರಾನ್ ಪಾಚಾರ್ತಾಂ.

**** **** ***

ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್
ನಿರ್ಮಿತಿ ಆನಿ ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ

– ತುಕಾರಾಮ್ ಶೇಟ್, ಗೊಂಯ್

ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ್ :– ನಿರ್ಮಿತಿ ಆನಿ ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ಸೊ ಪೇಪರ್ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ್ ನದ್ರೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತುಮ್ಚೆ ಮುಖಾರ್ ಮಾಂಡ್ಚಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾಂ. ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ನಿರ್ಮಿತಿ ಕರ್ತಾನಾ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪ್ರಸಾರ್ ರ್ತಾನಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ ವ ಘಟಕ್ ಪೋಷಕ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾತ್ ವ ತಾಚ್ಯಾ ಣಾವಾನ್ ಆಡ್ವಳಿ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾತ್ ತೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯೊಚ್ ದೇಖಿ ದೀವ್ನ್ ಂಗ್ಚಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾಂ. ಪುಣ್ ಹಾಕಾ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ವಾತಾರಾಚಿ ಆನಿ ಗರಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಶೀಮ್‌ಮೇರ್ ಆಸ್ತಲಿ. ಜಾಣ್ಕಾರಾನಿ ಾತೂಂತ್ ಅದಿಕ್ ಭರ್ ಘಾಲೂನ್ ಮ್ಹಜೊ ಭಾರ್ ಉಣೊ ಕರ್ಚೊ ಅಶೆಂ ಮಳಾಯೆಚೆಂ ಮಾಗ್ಣೆಂ.

ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಂ ಸರ್ಜನ್‌ಶೀಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ನಿ ಸೊಪೆಂ ಸೊಪಣ್. ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೊ ಭ್ಯಾಸ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಂ ಹೆರ್ ಸರ್ಜನ್‌ಶೀಲ್ ಾಹಿತ್ಯಾ ಪಯ್ಲಿಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲಾಂ ಹೆಂ ಕಳೂನ್ ಯೆತಾ. ಆಯೀಕ್ ಳಾಸಾವ್ನ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಜಾಣ್ಟ್ಯಾಂಚೊ ಆನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಸಹವಾಸ್ ಆನಿ ುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚಿ ಗರಜ್ ಹೀ ಮೂಳ್ ಕಾರಣ್ ತಾಚಿ ನಿರ್ಮಿತಿ ಾಟ್ಲಿ ಆಸುಂಯೆ. ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಆಪ್ಲಿ ಆಜಿ, ಆಜೊ, ಆವಯ್, ಬಾಪೂಯ್, ಾವ್‌ಭಯ್ಣ್ ಅಶ್ಯಾ ಕುಟುಂಬಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಕಡೆ ಆನಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಾಣ್ಟ್ಯಾ-ನೆಣ್ಟ್ಯಾ ಕಡೆ ಸಂಪರ್ಕ್, ತಶೆಚ್ ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಂ ಜಾವಪ್ ಖೇಳ್, ೆಳಪ್, ಕಾಣ್‌ಯೊ ಆಯ್ಕಪ್-ಸಾಂಗಪ್ ಅಶ್ಯೊ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಗರ್ಜೊ ಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾನೂಚ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂತ್ ಪಯ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಡೀಕ್ ಾಗ್ಲೆಂ ಆನಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾಕ್ ಪಸರ್ಲೆಂ.

ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹೆಂ ಫಕತ್ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾನ್ ವ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಕಾರಾಕ್ ಯೇನಾ, ತೆಂ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರೂಪಾಂನಿ ಆನಿ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವ್ತಾ. ್ಯಾ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ಮಿತಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ

ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ವ ಉಣಾವ್ ಹೆ ಪುರಾಯ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ಮಿತಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ಆಸ್ತಲ್ಯೊ. ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೆಂ ತೊಂಡಾಂತ್ ಘೊಳ್ಳೆಂ ಆನಿ ಘೊಳ್ಟಾ, ಪುಸ್ತಕ್ ಆನಿ ಮಾಸಿಕಾಂಚ್ಯಾ ರೂಪಾನ್ ವಾಚ್ಪಾಚೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಆನಿ ಆಯ್ಕುಪಾಚ್ಯೊ ಕೆಸೆಟಿ ಹ್ಯಾ ಶ್ರಾವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲೆಂ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ದೂರ್‌ದರ್ಶನ್ ಆನಿ ವಿಡಿಯೊ ಕೆಸೆಟಿ ಹ್ಯಾ ಸಾರ್ಖ್ಯಾ ದೃಕ್-ಶ್ರಾವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ, ತಶೆಚ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂನಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ (Live) ಸಾದರ್ ಕರ್ತಾ ತೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಶ್ಯಾ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್, ರೂಪ್‌ಕಾರಾಕ್ ಯೆತಲ್ಯಾ ಪುರಾಯ್ ಬಾಲಾಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ವಿಚಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಬರ್‍ಯಾಕ್ ಪಡ್ತಲೆಂ.

ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಕೊಂಕಣಿ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಂ ದಾಯ್ಜಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ. ಮೂಳ್ ರಚನಾಕಾರ್ ಕೋಣ್ ತೆಂ ಖಬರ್ ನಾಸ್ಲೆಂ ತರೀಯ್ ತೆಂ ಎಕೆ ಪಿಳ್ಗೆಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಘೊಳತ್ ಯೇವ್ನ್ ದುಸ್ರೆ ಪಿಳ್ಗೆಕ್, ತೆಂ ಸಹವಾಸಾನ್ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕಾನ್ ಮೆಳತ್ ರಾವ್ಲಾಂ. ದೆಖಿಕ್ ಆಲ್ಲಯೊ, ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಂ, ನಾಚ್‌ಗೀತಾಂ, ಖೇಳ್‌ಗೀತಾಂ, ಖೇಳ್, ಉಮ್ಹಾಣಿ, ಕಾಣಿಯೊ ಆದಿ. ಆವಯ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ನ್ಹಿದಾಯ್ತಾನಾ ಥೊಪ್ಟಿಯ್ತಾನಾ ಮಣ್ಟಾಲಿ-

ಕುರು ಕುರು ಕಾನಾ
ಮ್ಹಶಿ ಗೆಲ್ಯೊ ರಾನಾ
ಆಮುಡ್ ಹಾಡ್‌ರೇ ಮಾಮಾ
ಬಾಬುಲಿ ಹಾಮಾ.........

ವ ಆವಯ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಖೆಳಯ್ತಾನಾ ಗಾತಾಲಿ

ಲಾಡೂ ಕರ್‌ಗೇ
ಲಾಡೂ ಕರ್‌ಗೇ
ಅಮ್ಮಾಯೀ.....
ಎಕ್ ಲಾಡೂ
ಕರಪಾ...ಲೊ
ಸೊಯ್ರೊ ಬಾಬ್ಡೊ
ಝುಡ್‌ಪಾ ಲೋ......
ಎಕ್ ಲಾಡು
ತುಪಾನ್ ಖಾಂವ್
ಸಂವ್ಗಡ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ
ಖೆಳೊಂಕ್ ಜಾಂವ್............

ದಾಯ್ಜಾನ್ ಅಶ್ಯೊ ಖೂಬ್ಶ್ಯೊ ಮೆಳಿಲ್ಯೊ ಆಲ್ಲಯೊ ಆವಯಾನಿ ಸಾಂಬಾಳ್ಲ್ಯಾತ್ ವ್ಹಯ್? ಆವಯೊ ಆತಾಂ ಅಲ್ಲಯೊ ಗಾತಾತ್ ತರ್? ಕಾಂಯ್ ಆಡ್ವಾದ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಆವಯೊ ಹ್ಯೊ ಆಲ್ಲಯೊ ವಿಸ್ರೂನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್. ತೊಂಡಾಂತೂಚ್ ಘೊಳಾನಾ ಮಾಗಿರ್ ತಾಂಚೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಕಸೊ ಜಾತಲೊ?

ಆದಿಂ ಭುರ್ಗಿಂ ಗಿತಾಂ ಗಾಯ್ತ್ ಖೆಳ್ಟಾಲಿಂ. ಆತಾಂ ದುಸ್ರೆ ಖೇಳ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಭುರ್ಗಿಂ ಆತಾಂ ಖೇಳ್ಗೀತಾಂ ವಿಸರತ್ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಆಜ್ಯೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾತ್ವಾಂಕ್ ಕುಶಿಕ್ ಘೇವ್ನ್ ಕಾಣ್ಯೊ ಸಾಂಗ್ತಾಲಿಂ. ಆತಾಂ ವಿಭಕ್ತ್ ಕುಟುಂಬ್ ಪದ್ಧತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಆಜೆಚ್ಯೊ ಕಾಣ್ಯೊ ಆಯ್ಕುಪಾಕ್ ವ್ಹಡ್ಲೆಶೆಂ ಮೆಳನಾ. ಸಾದಾರಣ್ ಧಾ-ಬಾರಾ ವರ್ಸಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮನಾಚಿ ಪೊಸ್ವಣ್ ಜಾತಾಲಿ. ತೆಂ ಆತಾಂ ಜಾಯ್ನಾ. ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಆನಿ ಆಧುನಿಕತೆಚ್ಯಾ ಸಾವ್ಟಾ ಪೊಂದಾ ಚಿಡ್ಡತ್ ಆಸಾ. ತರೀ ತೊಂಡಾಂತ್ ಘೊಳ್ಟಾ ತೆಂ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಯ್ಜ್ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾನ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಚಡ್ಶೆಂ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಆಮಿ ಶೆಣೊವ್ನ್ ಬಸ್ಲ್ಯಾತ್. ಹಾಕಾ ಮುಖೆಲ್ ಕಾರಣ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಘಾವಾ ತೆಂ ಮ್ಹತ್ವ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ. ತಶೆಂಚ್ ತೇಂ ಶಿಕ್ಷಣಾಂತ್ ಆಸ್ಪಾವ್ನ್ ಘೆಂವ್ನಾ. 'ಆಪ್ಲೆಂ ತೆಂ ಹೀಣ್, ಪರ್ಕ್ಯಾಂಲೆಂ ತೆಂ ಬರೆಂ' ಅಶಿ ಆಮಿ ವೃತ್ತಿ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲಿ. ಹೀ ವೃತ್ತಿ ಸೊಡೂನ್ ದೀವ್ನ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚೆಂ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪುಂಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ತಾಚೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಕರೂನ್ ತೆಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮನಾಂತ್ ರುಜೊವ್ನ್ ಹಾಡ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್.

ಹಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಫುಡೆಂ ವಾಡ್ಟಾ ವಾಡ್ಟಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಲಿಖಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೇಯ್ ರೂಚ್ ಲಾಗ್ತಲಿ. ಕಾಂಯ್ ಸಂಸ್ಥಾ ಆನಿ ವಾವುರ್ಪಿ ಮನಿಸ್, ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ವಾವುರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ್ ಕರಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾತ್ ಹಿ ಹುಮೇದಿಚಿ ಗಜಾಲ್ ಆಸಾ. ಕಾಂಯ್ ನವ್ಯೊ ರಚನಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮದಿ ಪ್ರಿಯ ಜಾವ್ನ್, ಚಡ್ ಕರೂನ್ ನವಿ ಬಾಲಗೀತಾಂ ಕಾಂಯ್ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಬಾಲ್ಗೀತಾಂವರಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮದಿಂ ಘೊಳ್ಟಾತ್. ಪುಣ್ ತಾಂಚ್ಯೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಪುರಾಯ್ ಕೊಂಕಣ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ದಿಸನಾ ಹಾಚೆಂ ಕಾರಣ್, ವೆಗ್ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ತಶೆಂಚ್ ಸಿಂಧುದುರ್ಗ್, ಗೊಂಯ್, ಕಾರವಾರ್, ಕುಮಟಾ, ಹೊನ್ನಾವರ್, ಮಂಗ್ಳುರ್, ಕೊಚ್ಚಿ ಹ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಶಿಕ್ಷಣ್ ತಾಂಚಿ

ಆವಯ್‌ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾಯ್ತಾ. ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ತೇ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಪರ್ಕಿ ಭಾಶಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ಹೆ ಶಿಕ್ಷಣಾಚೆಂ ವೊಜೆಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಲ್ಹಾನ್ ಪಿರಾಯೆಂತೂಚ್ ಪಡ್ಟಾ.

ಶ್ರಾವ್ಯ್ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್: ಪಣಜಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಾವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂತ್ ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಂ, ಕಾಣಿಯೊ, ನಾಟ್ಕುಲಿಂ ತಶೆಂಚ್ ಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ಮನ್ ರಿಜ್ವಣಿಚೆಂ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ವಿತರಾಯ್ತಾತ್. ಆಕಾಶವಾಣಿವಯ್ಲಿ ಖಳಾರ್ ಮಳಾರ್ ಹಿ ಕಾರ್ಯಾವಳ್ ಪಯ್ಲಿ ಭುರ್ಗಿಂ ನ ಚುಕ್ತಾಂ ಆಯ್ಕತಾಲಿಂ. ಹಿ ಕಾರ್ಯಾವಳ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಆವಡಿಚಿ ಜಾಲ್ಲಿ. ಆತಾಂಯ್ ಭುರ್ಗಿಂ ಆಯ್ಕಾತಾತ್. ಪುಣ್ ದೂರದರ್ಶನಾಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಕ್ ಚಡ್ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಹಿ ಕಾರ್ಯಾವಳ್ ಸಪ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಫಾವ್ಟ್ ಆನಿ ಅರ್ದ್ ವರಾಚಿ ಆಸ್ತಾ. ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಪ್ರಸಾರಿತ್ ಜಾವ್ಪಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾಚೆರ್, ವೆಳಚಿ ಮರ್ಯಾದಾ ಯೆತಾ. ಆಕಾಶವಾಣಿಚೆರ್ ಬರೆಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾತಾ ತೆಂ ರಾಖೂನ್ ದವರ್ಪಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಆಕಾಶವಾಣಿಚ್ಯಾ ಪುಡಾಕಾರಾನ್ ವ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪಾಲವಾನ್ ತೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾಂತ್‌ಯ್ ಹಾಡೂಂಯೆತಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಆಯ್ಜ್‌ವೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯೊ ಆಯ್ಕುಪಾಚ್ಯೊ ಕೆಸೆಟಿ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಮ್ಹಜೆ ಮ್ಹಾಯ್ತಿಪ್ರಮಾಣ್ ಫಕತ್ ಪಾಂಚೂಚ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಮಡ್ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಮೆಲ್ವಿನ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಜ್ ಹಾಂಣಿ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಆನಿ ಶೊರೊನ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಆವಾಜಾಂತ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿ ಕೆಸೆಟ್, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಬಾಲಗೀತ್ ನಿಕೇತನ್ ಬೆತಿಂ ಹಾಣಿಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ 'ಗೊಂಯ್ಚಿಂ ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಂ' ನಾಚ್‌ಗಿತಾಂ, ಖೇಳ್‌ಗಿತಾಂ, ತಶೆಂಚ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಂ' ಹ್ಯೊ ದೋನ್ ಶಿಕ್ಷಣಿಕ್ ಕೆಸೆಟಿ, ಕುಂದಾಪುರ್‌ಚ್ಯಾ ಗುರುಪ್ರಸಾದ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಭಾ ಹೆ ಸಂಸ್ಥೆಚ್ಯಾ ಪಾಲ್ವಾನ್ ವಿಕಾಸ್ ಲ್ಯಾಬ್ ಕೆಸೆಟ್ ವಿಜಯನಗರ್ ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಹಾಣಿ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಕೆಸೆಟಿಂತ್ ಎಕೆ ವಟೆನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಗಿತಾಂ ಆಸಾತ್. ತಶೆಚ್ ತೊಮಾಸ್ ಸ್ಟೀವನ್ಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರ್, ಪರ್ವರಿಂ ಗೊಂಯ್ ಆನಿ ಮಾಂಡ್ ಸೊಭಾಣ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಹಾಣಿ 'ಹಾಸೂನ್ ಖೆಳೂನ್ ಗಾಂವ್‌ಯಾ' ಹಿ ಬಾಲ್‌ಗಿತಾಂಚಿ ಕೆಸೆಟ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾ, ಆಡಿಯೊ – ವೀಡಿಯೊಚ್ಯಾ ಯುಗಾಂತ್ ಹ್ಯೊ ಕೆಸೆಟಿ ಖೂಬ್‌ಚ್ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್, ಲಿಪಿಭೇದ್, ಪ್ರಾಂತ್‌ಭೇದ್ ಕುಶಿಕ್ ಸಾರ್ಪಿ ಹೆಂ ಏಕ್ ಬರೆಂ ಶ್ರಾವ್ಯ್ ಮಾಧ್ಯಮ್, ಪುಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯೊ ಜಾಯ್

ತ್ಲ್ಯೊ ಆಯ್ಕುಪಾಚ್ಯೊ ಕೆಸೆಟಿ ತಯಾರ್ ಜಾಲ್ಯೊ ನಾತ್ ಹೀ ಏಕ್ ಖಂತಿಚಿ ಗಜಾಲ್. ಹ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಕಲಾಕಾರ್, ಉದ್ದೇಜಕ್ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಶಿಕ್ಷಣಿಕ್ ಸಂಸ್ಥಾ ಫುಡೆಂ ಯೇನಾತ್ ಹೆಚ್ ಮುಖೆಲ್ ಕಾರಣ್ ಹಾಚೆ ಘಾಟ್ಲೆಂ ಆಸೂಂಯೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚಿ, ಜಶಿ ಕಾಂಯ್ ಮಳಾರ್ ಅನಾಸ್ಥಾ ಆಸಾ ತಶಿಚ್ ಹ್ಯಾಚ್ ಮಳಾರ್ ಅನಾಸ್ಥಾ ಆಸಾ ನವ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂನಿ ತರೀ ಹ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ವಾವುರ್ಪಾಚೆಂ ತೆವ್ಡಾನ್ ಪೆಲೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ದೃಕ್-ಶ್ರಾವ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಾಂ: ಪಣ್ಜಿ ದೂರ್‌ದರ್ಶನ್ ಕೇಂದ್ರಾರ್ ಫುಲ್ತಿಫುಲಾಂ ಂ ಅಠ್ಠಾವೀಸ್ ಮಿನಿಟಾಂಚಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಪ್ತಕಿ ಕಾರ್ಯಾವಳ್ ದಾಖಯ್ತಾ. ಹೆ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ದೂದಾಚಿ ತಾನ್ ತಾಕಾಚೆರ್ ಭಾಗೊವ್ಚಿ ಪಡ್ಟಾ. ಕಾರಣ್ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಚೊ ವೇಳ್ ಖೂಬ್ ಕಮಿ. ಕೊಂಕಣಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಚಾನೆಲಾಚೆರ್ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಪ್ರಸಾರಿತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಪಳೊವ್ಚ್ಯೊ ಪಡ್ಟಾ. ಕಾರ್ಟೂನ್ ಫಿಲ್ಮಾಂ ತಶೆಚ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಟೆಲಿಫಿಲ್ಮಾಂ ಆಜೂನ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜಾಂವ್‌ನಾಂತ್. ದೂರ್‌ದರ್ಶನ್ ಕೇಂದ್ರಾನ್ ತಶೆಚ್ ಖಾಜಗಿ ನಿರ್ಮಾತ್ಯಾಂನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಫಿಲ್ಮಾಂ ತಯಾರ್ ಕರಪಾಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಲಾಗ್‌ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ತಶೆಂಚ್ ಹೆರ್ ಭಾಶಾಂತ್ಲಿಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಫಿಲ್ಮಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ದಬ್ಬಿಂಗ್ ಕರೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಗರಜ್ ಭಾಗೊವ್ ಯೆತಾ. ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಫಿಲ್ಮಾಂ ಆರ್ಥಿಕ್ ನದ್ರೆನ್ ಪರವಡನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪಯ್ಲಿ ಮೂಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಫಿಲ್ಮಾಂ ಕರೂನ್ ಮಾಗಿರ್ ತೀಂ ಫಿಲ್ಮಾಂ ಹೆರ್ ಭಾಶಾನಿಂ ಡಬಿಂಗ್ ಕರೂನ್ ವೆವಹಾರಿಕ್ ಮೇಳ್ ಸಾಧಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರೂಂ ಯೆತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಬಾಲನಾಟ್ಯಾಂಚಿ ಮುಜರತ್ ನಿರ್ಮಿತಿ ಕರ್ಚಿ ಪಡ್ಟಲಿ.

ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ : ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಆನಿ ಭುರ್ಗಿಂ ಹಾಂಚೊ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಸಂಬಂಧ್ ಯೆವ್ಪಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಖೂಬ್‌ಚ್ ಕಮಿ ಜಾತಾತ್ ಕಾಂಯ್ ವಾತಾರಾಂನಿ ತರ್ ತ್ಯೊ ಜಾಯಿಚ್‌ನಾತ್. ಸಾನೇ ಗುರೂಜಿ ಕಥಾಮಾಳಾ ಮರಾಠಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ವರ್ಸಾಂಚಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಖೂಬ್‌ಕಡೆ ಕರ್ತಾತ್ ತಶ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಆಮ್ಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಆನಿ ಸಂಘಟಕ್ ಭೋವ್ ಮಾನೆಸ್ತ್ ನಾಗೇಶ್ ಬಾಬ್ ಕರ್ಮಲಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಫುಡಾರ್‌ಪಣಾಖಾಲ್ 'ಲಳಿತಕ್' ಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾವಳ್ ಗೊಂಯ್ಯಾಂತ್ ಖೂಬ್ ಕಡೆ ಆನಿ ಕಾಂಯ್ ವರ್ಸಾಂ ಜಾತಾಲಿ. ಹಾತೂಂತ್ ಹೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಖಾತಿರ್ ಕವಿತಾ, ಕಾಣಿಯೊ, ವಿನೋದ್ ಅಶೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ್ ಸಾದರ್ ಜಾತಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂತ್ ಸಾದರ್ ಕರಪಾಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಾಂಯ್ ಕವಿ ಆನಿ ಕಥಾಕಾರ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ

ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕರ್ತಾಲೆ ಆನಿ ತೇ ಗಾಂವಾ ಗಾಂವಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವಯ್ತಾಲೆ.

ಗೋವಾ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾದಮಿ ವತೀನ್ 'ಬಾಲಮೇಳ್' ಆನಿ ಬಾಲಗೀತ್ ನಿಕೇತನಾಚ್ಯಾವತೀನ್ 'ಗೀತ್‌ಮೇಳ್' ಅಶ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಜಾತಾಲ್ಯೊ. ಹಾತೂಂತ್ ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ನವೆ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾ ರಚೂನ್ ತೇ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವಯ್ತಾಲೆ. ಅಶ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಆಯೋಜಿತ್ ಜಾತಲ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಫಾಟ್‌ಬಳಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ಕಾಮ್ ಕರ್‌ಪಿ ಸಂಸ್ಥಾ ತಶೆಚ್ ಮಿಶನರಿ ವೃತ್ತಿಚೆ ವಾವುರ್ಪಿ ಜಾಯ್. ಹ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಕಾರ್ಯಾವಳಿನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕಾಂಚೊ ಸಹಭಾಗ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಕಿತೆಂ ಜಾಯ್, ಕಿತೆಂ ಆವಡ್ತಾ ತೆಂ ಕಳ್ಟಾ ಆನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಫಾವಾ ಅಶೆ ಯೋಗ್ಯ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಚ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕಾಂ ಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಸರಳ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವ್ತಾ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಕಾಂಚೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭರ್ಗ್ಯಾಂಕಡೆ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕಡೆ ಯೇನಾ. ತಸೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಯೇತ್ ತರ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆತರೆನ್ ಫುಲೂನ್ ಯೆತಲೆ. ಕೊಚಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಬಾಲ್‌ಗೀತಾಕಡೆ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಕವಿಚೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಆಯ್ಲೊ ತೆಂ ಗೀತ್ ಅಶೆಂ ಆಸಾ–

ಕಾಯ್ಳ್ಯಾ ತೂಂ ಗೊಂಯಾಂ ಗೆಲ್ಲೊಲ್ ವೆ?
ಪುತೊಲೆ ಮಾಮಾಕ್ ದಿಕ್ಕಿಲ್ ವೆ?
ಯೋ ಮ್ಹಣ್ಟಾಲ್ ವೆ?
ಯೆತೊಲ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾಲ್ ವೆ?

ಹೆಂ ಪಾರಂಪಾರಿಕ್ ಗೀತ್ ವಾಚೂನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕವಿಕ್ ಉಮಾಳೊ ಫುಟ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಣೆ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಆಶೆಲ್ಲಿ ಬಾಲಕವಿತಾ ಬರಯ್ಲಿ.

ಮಾಮಾಲೊ ರಕಾದ್

ಕಾವ್ಳೊ ಗೆಲೊ ಕೊಚಿಕ್
ಮಾಮಾಲೊ ರಕಾದ್ ಘೆವ್ನ್
ಕರೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ ಕಾವ್‌ಕಾವ್
ಘರಾ ಪಾಡಸಾರ್ ಬಸೂನ್

ಭಾಚ್ಯಾಚಿ ಆವಯ್ ತೆನ್ನಾ
ಯಾದ್ ಕಾಡಿ ಚಿಂತೇನ್
ತೀ ಭಾವಾಚಿ ಭಯ್ಣ್ ಮಾಗಿರ್
ವಿಚಾರೂಂ ಲಾಗ್ಲಿ ಖೊಶೇನ್

ಕಾಯ್ಳ್ಯಾ ತೂಂ ಗೊಂಯಾಂ
ಗೆಲ್ಲೊಲ್ ವೆ?
ಪುತ್ತೋಲೆ ಮಾಮಾಕ್
ದಿಕ್ಕಿಲ್ ವೆ?
ಯೋ ಮ್ಹಣ್ಣಾಲ್ ವೆ?
ಯೆತೊಲ್ ಮ್ಹಣ್ಣಾಲ್ ವೆ?
ಕಾಯ್ಳ್ಯಾ ತೂಂ ಗೊಂಯಾ
ಗೆಲ್ಲೊಲ್ ವೆ?

ಭಯ್ಣ್ಣಿ ಆಯ್ಕತ್ ರಾವ್ಲಿ
ಖೊಶೆಚ್ಯಾ ಉಮಾಳ್ಯಾನ್
ಭಾಚೊ ನಾಚೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ
ಮಾಮಾಚ್ಯಾ ರಕಾದಾನ್

ಕಾಣ್ಣಾ ಚುನ್ನಾ ಭಿಣ್ಣಾ
ರಸಾಳ್ ಪಿಕೂನ್ ರಾವ್ಲ್ಯಾಂ
ಆಂಬೆ ಪಣಸಾ ಘರೆ
ಪರ್ಮಳಾನ್ ಘಮ್ ಘಮ್ಲ್ಯಾ
ಯೋರೆ ಭಾಚ್ಯಾ ಯೋ
ಯೋಗೇ ಭಯ್ಣಿ ಯೋ
ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂನಿ ವರ್ಸಾಂ
ವಾಟ್ ಪಳಯ್ತಾಂ

ಅಶೆ ತರೆನ್ ಸಂಪರ್ಕಾನ್ ಆನಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ.

ಹಾಪೀಲ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ: ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾನಿ ರೂಪ್‌ಕಾರಾಕ್ ಯೇತ್ ಆಸ್ಲೆಂ ತರೀ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ರೂಪಾಂತ್ ಜೇ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಯೆತಾ ತಾಕಾಚ್ ಆಮಿ 'ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್' ಹೆಂ ನಾಂವ್ ದವರೂನ್ ಪಾಳ್ಣ್ಯಾಂತ್ ಘಾತ್ಲಾಂ ಆನಿ ಧೊಲಯ್ಲಾಂ. ಪುಸ್ತಕ್ ಹೆ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆ ಈಶ್ಟ್. ಭುರ್ಗಿಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ ತೆನ್ನಾ ಆನಿ ಜಾಯ್ ತಸಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಸಹಜತಾಯೆನ್ ವಾಚೂಂಕ್ ಶಕ್ತಾತ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾನ್ ರಾವಂಕ್ ಶಕ್ತಾತ್.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಹಾಲಿಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಲಾಗ್ಲಾಂ. ಸಾದಾರಣ್ ತೀನ್ ದಶಕಾಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ದೊನ್ಸಾಂ ವಯ್ರ್

ಪುಸ್ತಕಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಹಾತೂಂತ್ ಮೂಳ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರೂಪಾಂತರಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಶೆಂಚ್ ಅಣ್ಕಾರಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಸಾ. ಮೂಳ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಕಾಂಯ್ ಆಡ್‌ಮೆಳಿಂ ಆಸೂಂಯೆತಾತ್. ಲೇಖಕಾಕ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಚಿ ಮಾಹಿತಿ ನಾಸಪ್, ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ಜಾಣೀವ್ ವ ಅಭ್ಯಾಸ್ ನಾಸಪ್, ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬರೊವ್ಪಾಕ್ ಉತ್ತೇಜನಾಚೊ ಉಣಾವ್, ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕಡೆ ಸಹವಾಸ್ ವ, ಸಂಪರ್ಕ್ ನಾಸಪ್ ಹೀ ಆಡ್‌ಮೆಳಿ ಆಸೂಂ ಯೆತಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಕಾಶಿತ್ ಕರ್‌ಪಿ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಆನಿ ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಕಾಶಿತ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಕಳಾವ್ ಲಾಗಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಲೇಖಕ್ ನಿರ್ಶೆತಾ. ಲೇಖಕ್ ಆನಿ ಭುರ್ಗಿಂ ಹಾಂಚೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಯೆವ್ಚೊ ಮ್ಹುಣ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ಮೆಳ್ಪಾಕ್ ಘಾವಾ ತೇ ಮಾನಧನ್ ದಿವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ರಾಜ್ಯಸ್ತರೀಯ್ ಆನಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ದಿವ್ಪಾಚಿ ವೆವಸ್ಥಾ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಅಶೆ ಪುರಸ್ಕಾರ್‌ನಾಸ್ಲೆ. ತರೀಯ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲಿಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಮಂಡಳ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ನೆಹರೂ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಮ್ಹುಣ್ ದಿತಾಲೆ. ಪುಣ್ ತೋ ರೊಕ್ಡೊಚ್ ಬಂದ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಲಿಚ್ 1997 ಸಾಲಾಂ ಸಾವ್ನ್ "NCERT" ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಇನಾಮಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಪಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಹೀ ಏಕ್ ಬರಿ ಗಜಾಲ್. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂವಿಧಾನಾಚ್ಯಾ ಆಠ್ವೆ ವಳೆರೆಂತ್ ನಾಸ್ಲಿ ದೆಖೂನ್ ಕಾಂಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಯೆವ್ಜಣಾಂಚೊ ಲಾಭ್ ಮೆಳನಾಸ್ಲೊ. ಆತಾಂ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂವಿಧಾನಾಚ್ಯಾ ಆಠ್ವೆ ವಳೆರಿಂತ್ ಮಾನ್ಯತಾಯ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಆತಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಸ್ತರಾಚೆರ್ ಖೂಬ್‌ಶಿಂ ದಾರಾಂ ಉಕ್ತಿಂ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಆತಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಸ್ತರಾಚೆರ್ ಲಾಗ್ಪಾಸಾರ್ಕೊ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ದರ್ಜೊ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕರಪಾಕ್ ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಆವ್ಹಾನ್ ಆಸಾ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಕಡೆ ಆನಿ ಕಾಂಯ್ ಖಾಜಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕಾಂಕಡೆ ವರ್ಸಾಂಚಿ ವರ್ಸಾಂ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಹಾತ್‌ಬರಪ್ ಪಡೂನ್ ಉರ್‍ತಾ. ತಶೆ ನ ಘಡ್ಚಾ ಸಾದಾರಣ್ ಸ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಚಿ ತರೀ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾವ್ಪಾಕ್ ಯೆವ್ನ್ ತೀಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಮೆರೇನ್ ಪಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಪುಸ್ತಕಾಂ ಛಾಪ್‌ಪಾಕ್ ಲೆಗೀತ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಕಡೆ ಆರ್ಥಿಕ್ ಫಾಟ್‌ಬಳ್ ನಾ ಹೀ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಚಿಂತೆಚಿ ಗಜಾಲ್ ಜಾಲ್ಯಾ.

ಪುಸ್ತಕಾಂ ಬರೊವ್ನ್ ಘೆವ್ಪಾಕ್ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚೊ ಆಸ್ತಾ. ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂನಿ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಯಾವಯ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಲೇಖಕಾಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಬರೊವ್ನ್ ಘೆಂವ್‌ಯೆತಾತ್. ಶಿಬಿರಾಂ ಘೆವ್ನ್ ವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ್ ಕರೂನ್

ಜಾಯ್ ತಸಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಯಾರ್ ಕರೂನ್ ಘೆಂವ್‌ಯೆತಾತ್, ಭಾರತಿ ಭಾಶಾ ಸಂಸ್ಥಾನ್ ಮೈಸೂರ್ ಹೆ ಸಂಸ್ಥೆನ್ ಗೊಂಯ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ್, ಕೇರಳ್ ಹ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕವಿಕ್ ಎಕ್ಠಾಂಯ್ ಹಾಡೂನ್ ತಾಂಕಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ್ ಕರೂನ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಗೀತಾಂ' ಹೆ 360 ಬಾಲಗಿತಾಂಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ತಯಾರ್ ಕರೂನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ. ಚಾರೂಯ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಿಕ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಉಪೇಗಿ ಅಶೆಂ ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲಾಂ ಅಶೆ ತರೆನ್ ಎಕ್ಠಾಂಯ್ ಯೇವ್ನ್ ಕಾಮಾಂ ಜಾವ್‌ಯೆತಾತ್. ಪುಣ್ ಅಶೆ ಯತ್ನ್ ಜಾಲ್ಲೆ ದಿಸನಾತ್. ನೇಶನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟಾನ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಸ್ತಕಾಂ ಅಣ್ಕಾರಿನ್ ಕರೂನ್ ತೀ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾಂತ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಭಾಶಾಂತರಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾವ್‌ಪಾಚೊ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ್ ವಾವ್ರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆನ್ ಕಮಿ ಜಾತಾ. ತೋ ತರ್ ವಾಡತ್ ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಲಾಭ್ ಜಾತಲೊ.

ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜೀ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಮಾಸಿಕಾಂ ಆಯ್ಲಿಂ ತಾಂತೂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಬರೆಚ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲೆ. 'ಮಾರುತಿ' ತಶೆಚ್ 'ಭುರ್ಗಿಂ ಆನಿ ರಾಜಹಂಸ್' ಹ್ಯಾ ಮಾಸಿಕಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾನ್‌ಚ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಲೇಖಕಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ಮಾಸಿಕಾಂಕ್ ಉದ್ದೇಗಿ ಸರ್ಜನ್‌ಶೀಲ್ ಪ್ರಕಾಶಕ್ ಮೆಳ್ಳೆ ಮ್ಹುಣ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಹಾಡ್ಪಾಚೊ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ವಾವ್ರ್ ಜಾಲೊ.

ಆಯ್ಜ್ 'ಭುರ್ಗಿಂ ಆನಿ ರಾಜಹಂಸ್' ಹೆಂ ಎಕೊಡೆಚ್ ಮಾಸಿಕ್ ಚಲ್ತಾ ಆನಿ ತಾಣೆ ಅಶ್ಟ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂತ್ ಪಾವ್ಲ್ ಘಾಲಾಂ. ತಾಂತುಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಯ್ ಅಶಿ ಬರ್ಪಾವಳ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾತಾ ಹಿ ತೊಖ್ಣಾಯೆಚಿ ಗಜಾಲ್. ರಾಜಹಂಸ್ ವಿತರಣ್, ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಜಾಗ್ ಪ್ರಕಾಶನ್ ಆಪುರ್‌ಬಾಯ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಗೋವಾ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡಮಿ ಹ್ಯಾ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕರಿಣ್ ಕಶ್ಟಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ 'ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ' ನಿರ್ಮಿತಿಚೆಂ ಆನಿ ಪ್ರಸಾರಾಚೆಂ ಕಾರ್ಯ್ ಚಲ್ತಾ.

ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲಿಂ, ಜಾಯ್ ತ್ಯಾ ವಿಶಯಾವಯ್ಲಿಂ ಬರೊವ್ನ್ ಆನಿ ಪುಸ್ತಕಾ ರೂಪಾನ್ ಛಾಪೂನ್ ತಯಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಾಚಿ ಕಾರಣಾಂ ಆರ್ಥಿಕ್, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ್, ವಾತಾರೀಯ್ ಆನಿ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ್ ಆಸಾ, ಚಾರ್ ರಾಜ್ಯಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಉಲೊಪ್ಪಿ ಲೋಕ್ ಆಸ್ಲೆ ತರೀ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲೊಪ್ಪಿ ಲೋಕ್ ಖೂಬ್‌ಚ್ ಕಮಿ. ತಾಂತೂತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ವಿಕಪ್ ಘೆವ್ನ್ ವಾಚ್ಪಿ ಸಾಮ್ಕೆ ಕಮಿ. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ವಾತಾರಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಶಿಕ್ಪಿ

ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಕಮಿಚ್. ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಬಾಲವಾಚಕ್ ಕಮಿ ತಶೆಂಚ್ ಲಿಪಿಭೇದಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಆನಿ ವೆಗ್ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಶಿಂಪ್ಡೂನ್ ಪಡ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ವಾಚಕ್ ವಿಭಾಗ್ತಾತ್. ಕಮಿ ವಾಚಕಾಂಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಪುಸ್ತಕಾಂಚಿ ಮಾಗ್ಣಿ ಕಮಿ ಜಾತಾ. ಕಮಿ ಮಾಗ್ಣೆವೆಲ್ಯಾನ್ ಕಮಿ ಖಪ್. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾವಿಶಯ್ ದೇವ್ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಶಿಕ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ತಶೆಂಚ್ ಭಾಶಾ ಚಳ್ವಳಿಚ್ಯಾ ವಾತಾವರಣಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಶಾಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಾಚನಾಲಯಾ ಖಾತಿರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆತಾತ್. ಹೇ ಖಾತಿರ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಖಪ್ ಹೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚ್ಯಾ ಮಾನಾನ್ ಬರೊ ಆಸಾ. ಪುಸ್ತಕಾಂಕ್ ಖಪ್ ಕಮಿ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿ ಛಾಪ್ಪಾಕ್ ಮರ್ಯಾದಾ ಯೆತಾ. ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ಲೆಗೀತ್ ಪ್ರತಿ ಛಾಪ್ಪಾಕ್ ಭಿಯೆತಾತ್. ಕಮಿ ಪ್ರತಿ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಪುಸ್ತಕಾಚೆಂ ಮೋಲ್ ವಾಡ್ಟಾ. ತಶೆಂಚ್ ರಂಗೀತ್ ಆನಿ ಚಿತ್ರಾಂನಿ ಸೊಬಯಿಲ್ಲೆ ಪುಸ್ತಕ್ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾರ್ ಖರ್ಚ್ ವಾಡ್ಟಾ ತೆ ಪ್ರಕಾಶಕಾಕ್ ಪರ್ವಡನಾ ಆನಿ ಚಡ್ ಮೋಲ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕೂಚ್ ಪರ್ವಡನಾ, ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಸಚಿತ್ರ್ ಆನಿ ರಂಗೀತ್ ನಾಸತ್ ತರ್ ಭುರ್ಗಿಂಯ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಜಾಯ್ನಾತ್, ಖಪ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ತೀಂ ಛಾಪ್ಪಾಕ್ ಪ್ರಕಾಶಕ್ ಮೆಳಪ್ ಖುಸ್ತಾರ್ ಜಾತಾ. ಹೀ ಆಡ್‌ಮೇಳ್ ಹ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಖರ್‌ಪಣಾನ್ ಜಾಣವ್ತಾ. ಮಾತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂಚಿ ಛಾಪ್ಣಾವಳ್ ಸುಂದರ್ ಆನಿ ನಿವಳ್ ನಾಸಪ್ ರಂಗೀತ್ ಚಿತ್ರಾಂ ಬರೆತರೆನ್ ಛಾಪ್ಪಾಕ್ ನಾ ಮೆಳಪ್ ಅಶ್ಯೊ ಆಡ್ಖಳಿ ನವ್ಯಾ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಆತಾಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಸೊಬೀತ್ ಆನಿ ಬರೆತರೆನ್ ಛಾಪ್ಪಾಚಿ ಪಾಯಾಾವಳ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಉಪಲಬ್ಧ್ ಆಸಾ. ಖರ್ಚಾಕ್ ಪರ್ವಡತ್ ನಾಸತ್ ಪೂಣ್ ರಂಗಣಕ್ ಆನಿ ಅಫಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮೆಶಿನ್ ಹ್ಯಾ ಅರ್ವಿಲ್ಯಾ ಸಾಧನಾಚೊ ಉಪೇಗ್ ಕರೂನ್ ಛಾಪಿಲ್ಲಿಂ ಆಕರ್ಷಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾವ್ಚಿಂ ಮ್ಹುಣ್ ಗೋವಾ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ, ಛಾಪ್ಪಾಕ್ ಪ್ರಕಾಶಕಾಂಕ್ ಅನುದಾನ್ ದಿತಾಲಿ ತೆ ಅತಾಂ ಫಂಡ್ ನಾಶಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಬಂದ್ ಜಾಲಾಂ. ತೆಚ್ ಬರಾಬರ್ ಚಿತ್ರಾಸಯ್ತ್ ಹಾತ್‌ಬರ್ಪಾವಳ್ ತಯಾರ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ನ್ ಪ್ರಕಾಶಕಾಂಕ್ ದಿತಾಲಿ. ಹಾಲಿಚ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಅಕಾಡಮಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆಪುಣೂಚ್ ಪ್ರಕಾಶಿತ್ ಕರೂನ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಪಸ್ವಣೆಕ್ ಹಾತ್‌ಭಾರ್ ಲಾಯ್ತಾ. ಪ್ರಕಾಶಕಾಕ್ ಅನುದಾನ್ ದಿವಪ್, ಅನುದಾನ್ ದಿವ್ನಾ ತ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿ ವಿಕತ್ ಘೆವಪ್, ವಿಕ್ರೆಕ್ ಹಾತ್‌ಭಾರ್ ಲಾವಪ್ ಅಸೊ ಮೊಲಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನಿ ಕರಿತ್ ತರ್ ಬಾಲಸ್ಯಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಬರೆ ದೀಸ್ ಯೆತಲೆ.

ಟಿ ಗೊಂಯ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೆಂ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಖಾತೆಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಶಾಳಾಂಖಾತಿರ್ ಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಪುಸ್ತಕ್ ವಿಕತ್ ಘೆತಾಲೆ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಬರಿಚ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ಮಾತ್ ಗೊಂಯ್ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಖಾತ್ಯಾನ್ ಘೆತಿಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಪಾಟಾಂನಿ ಬಂದ್ ಉರ್ಲ್ಯಾತ್. ತೀಂ ವಾಚ್ಪಾಖಾತಿರ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ತಾಂತ್ ಪಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್.

ಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆಡ್ಬಳಿ : ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಿತಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಜ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ಆಸಾತ್ ಂತ್ಲ್ಯೊಚ್ ಚಡ್ಶ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊಯ್ ಆಸಾತ್. ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ರ್ಮಾಣ್ ಜಾಯ್ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ ಆನಿ ಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ ಮ್ಹಣ್ ನಿರ್ಮಿತಿ ಜಾಯ್ನಾ. ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚೊ ಾರ್ ಜಾತಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಬರ್ಪಾಚ್ಯಾ ನದ್ರೆನ್ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನಾಚೆ ನದ್ರೆನ್ ತ್ಕೃಶ್ಟ್ ವ ಗುಣವತ್ಪೂರ್ಣ್ ಆಸ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ರಂಗೀತ್ ಆನಿ ಚಿತ್ರಾಂಚೆ ಬರೆಂ ಸ್ತಕ್ ಭುರ್ಗಿಂ ಹಾತಾಂತ್ ಘೆತಾತ್. ಅಶಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸ್ತಕಾಂಚೆರ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಉಡ್ಯೊ ಪಡ್ಟಲ್ಯೊ. ದೂರ್‌ದರ್ಶನಾಚೊ ರ್ಗ್ಯಾಂಚೆರ್ ಬರೊಚ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡ್ಲಾ. ಭುರ್ಗಿಂ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ವೇಳ್ ರದರ್ಶನಾವಯ್ಲ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಪಳೆಯ್ತಾತ್ ಮಾಗಿರ್ ತ್ಯೊ ಕಸಲ್ಯೊಯ್ ೂಂ. ಭುರ್ಗಿಂ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಘೆತಾತ್ ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಾಕಾಂಚ್ಯಾ ವಾಚನಾಚಿ ಸಂವಯ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ಆನಿ ಕಾಂ ಗೋಡ್‌ಯ್ ಲಾಗನಾ ತಶೆಚ್ ತಾಂಚೆರ್ ಶಿಕ್ಷಣಾಚೆಂ ವೊಜೆಂ ಚಡ್ ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಅವಾಂತರ್ ವಾಚನಾಕ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ವೇಳ್ ಮೆಳಾನಾ. ಾಂತರ್ ವಾಚನ್ ಕಮಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಾರ್ ಜಾವಪ್ ಖೂಬ್‌ಚ್ ಕಮಿ ಜಾಲಾಂ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ತಾಂಕಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪಾವ್ಲೆಂ ತರ್ ತಾಂಕಾ ನಾಕಾ ಂ ನ್ಹಯ್. ಟೆಲಿಫಿಲ್ಮಾಂ, ವಿಡಿಯೋ ಕೆಸೆಟ್, ಆಡಿಯೊ ಕೆಸೆಟ್ ಹಾಚೊ ವೇಗ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರಾಖಾತಿರ್ ಬರೆ ತರೆನ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ. ಚಡ್ ಕರೂನ್ ರ್ಗಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ವಾಚಿನಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಿಶಿಂ ರಾಂ, ಬಾಲಮೇಳ್ ಜಾತಾತ್ ವ್ಹಯ್? ತೇಯ್ ನಾತ್. ಖಾಸ್ ಶಿಬಿರಾಂ, ಲಮೇಳ್ ಘೇತ್ ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ತೋಂಡಿ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಳ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವೂಂಯೆತಾ.

ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಕಾಶನ್ ಸಂಸ್ಥಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ೂನ್ ತೀಂ ವಿಕಪ್, ಆಸೊ ಉದ್ದೇಗ್ ವ ಧಂದೊ ಮ್ಹುಣ್ ಕರೀನಾ. ್ಯಾರ್ ತಾಂತೂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಸ್ತಾ. ಛಾಪಿಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಶಿಚ್ ದವರೂನ್ ಯ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ತಾಂಕಾ ವಾಯ್ಟಿಯ್ ಲಾಗ್ತಾ ಅಶೆ ವಾಯ್ಟ್ ಅನುಭವ್

ಯೆತಾತ್. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ನಾ ಜಾವಪ್ ಹೀ ಹ್ಯಾ ಮಳಾವಯ್ಲಿ ವ್ಹಡ್ ಆಡ್ವಳ್. ತಶೆಚ್ ಜಾಯ್ರಾತಿ ದೀವ್ಸ್ ವ ದೈನಿಕಾಂನಿ, ಮಾಸಿಕಾಂನಿ ಪುಸ್ತಾಕಾಚೊ ತಿತ್ಲೊ ಪ್ರಚಾರೂಯ್ ಜಾಯ್ನಾ. ವಿತರಣ್ ವೆವಸ್ಥಾ ನಾಸಪ್, Sale Counter ನಾಸಪ್ ಹ್ಯೊ ಆಡ್ವಳಿ ಆಸಾತ್. ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ವರ್ಸಾಂತ್ ಏಕ್ ದೋನ್ ಘಾವ್ಟ್ ಜಾತಾತ್ ಪುಣ್ ತೀ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಜಾಯ್ನಾತ್. ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಕಾಶಕ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಡ್‌ಶೆ ಪ್ರಕಾಶಕ್ ತಾಂತೂತ್ ಆಪ್ಲೆ ಸ್ಟಾಲ್ ಲೆಗೀತ್ ಘಾಲೀನಾ. ಹಾಚೆಂ ಏಕ್ ಕಾರಣ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಕಮಿ ಆಸ್ತಾ. ತರೀ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಕಾಶಕ್ ಖಾಸಾ 'ಪುಸ್ತಕ್ ಜಾತ್ರಾ' ಕರ್ತಾತ್. ತಶೆಚ್ ಕಾಲ್ಯಾ ಜಾತ್ರಾನಿ ಲೆಗಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ವಿಕ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾತ್. ತರೀಯ್ ಹ್ಯಾ ವಿಕ್ರಿಚ್ಯಾ ಮಳಾವಯ್ಲೆ ಯತ್ನ್ ಏಕ್ ಶಿಮೆಂತೂಚ್ ಉರ್ತಾತ್. ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಕಾಶನ್ ಸಂಸ್ಥಾ ಆಪ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವೊವ್ಪಾ ಖಾತಿರ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯೊ ಸರ್ತಿ ಘೆತಾತ್. ಯೆವ್ಜಣ್ಯೊ ಚಾಲೀಕ್ ಲಾಯ್ತಾತ್. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೆಂಚ್ ಉದಾಹರಣ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಂಜೀವನಿ ಪ್ರಕಶಾನಾನ್ ಸರ್ತಿ ಘೆವ್ನ್, ಯೆವ್ಜಣ್ಯೊ ಚಾಲಿಕ್ ಲಾವ್ನ್ ಮಹಾಭಾರತ್ ಹ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯೊ ಹಜಾರಾಂನಿ ಪ್ರತಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವಯ್ಲ್ಯೊ. ತಶೆಚ್ 'ಭುರ್ಗಿಂ ಆನಿ ರಾಜ್‌ಹಂಸ್' ಹೆ ಮಾಸಿಕ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯೊ ಯೆವ್ಜಣ್ಯೊ ಆಖೂನ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರೂನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವ್ತಾ. ತಶೆಚ್ ವಾಚನಾಲಯಾಂನಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಸಹಜ್ ಮೆಳ್ಪಾ ಅಶಿ ವೆಗ್ಗಿ ದವರೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆಯ್ತಾರಾಚ್ಯಾ ಸುನಾಪರಂತ್ ದಿಸಾಳ್ಯಾಂತ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ವೆಗ್‌ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ತರೆಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಯೆತಾ. ತೆಂ ಆನಿಕ್ ಆಕರ್ಷಕ್ ರಿತಿನ್ ಮಾಂಡೂನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಲಕ್ಷ್ ಚಡ್ ವೊಡ್ಪಾ ಅಶೆಂ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ. ತಶೆಚ್ ಸುಟ್‌ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಸಹಭಾಗ್ ಆನಿ ಪ್ರತಿಸಾದ್ ಚಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಮೆಳವ್ನ್ ಘೆಂವ್‌ಯೆತಾ.

ಬಾಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ನಿರ್ಮಿತಿ ಆನಿ ಪ್ರಸಾರ್ ಕರಪಾಕ್ ಆಡ್ವಳಿ ಆಸ್ತಲ್ಯೊಚ್. ಪ್ರಶ್ನ್ ಆಸ್ತಾ ತೆಂ ಸುಟಾವೆಂ ಕರಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಹ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ವಾವುರ್ಪಿ ಸಂಘಟಣಾಂನಿ ಆಮಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಖರ್ ಕಶ್ಟ್ ಕಾಡೂನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ವೇಗ್ ಆನಿ ಅಖಂಡ್‌ಪಣ್ ದವರೂನ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಗೋಡ್ ವಡೆ ವಾವುರ್ಪಿ ಸಂಘಟನಾಂನಿ ಆನಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಖರ್ ಕಷ್ಟ್ ಕಾಡೂನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಮೆರೇನ್ ಪಾವೊವ್ಪಾಕ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕಾಂಚಿ ಸರ್ಜನ್ ಶೀಲತಾ ತಾಂಕಾಂ ವೊಗಿ ಬಸಪಾಕ್ ದಿಚ್ಚಿ ನಾ. ಹೀ ಸರ್ಜನ್‌ಶೀಲತಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಧೊಂಗ್‌ಶಿತ್ ರಾವ್ತಲಿ ಆನಿ ತಾಂಚೆಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಬರೆಂ ದರ್ಜೆದಾರ್ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕರೂನ್ ಘೆತಲಿಚ್ ಘೆತಲಿ.

**** **** ***

ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ – ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ : ಕೊಂಕಣಿಂತ ಉಣಾವ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್?

–ಡಾ. ಬಿ. ದೇವದಾಸ ಪೈ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ (Introduction):

ಏಕ್ ಭಾಶೆಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್, ತಿಚಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ್, ತೇ ಭಂಡರಾಂತುಲೆ ವಿಧ್ಯತಾಯ್, ಆನಿ ತೇ ಹರ್‌ಯೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಂತಾಲ್ಯಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೆಳಪಾಚೆ ತಾಯ್, ಹಾಚೇರಿ ಅವಲಂಬಿತ ಜಾವುನ್ ಆಸಾ. ಕಾವ್ಯ, ಕವಿತಾ, ನಿಬಂಧ್, ಾ, ನವಾಲಕ ನಾಟಕ ಹೇ ಏಕ್ ಭಾಶೆಚೆ ಸದಾಂಚೆ ವಿಭಾಗ ಜಾಲ್ಯಾರ್; ಜ್ಞಾನಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರವಾಸ್–ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ ಅಸಲಿ ವಿರಳ ಾರಾಂ ದುಸರೆ ವಿಭಾಗಾಂತುಲಿ. ಪಯಲೆ ವಿಭಾಗಾಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾಯಿತ್ಲೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಲ್ಯಾರಿಯೀ ದುಸ್ರೆ ವಿಭಾಗಾಚಿ ಥೊಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಾಂ ತೆ ಪಾಂವಂಡ್ಯಾರ್ ತ್ಪತ್ತಿ ಜಾಯ್ನಿ. ಹೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉಣೆ ಆಸಾ ಮ್ಹಣತನಾ, ತೆ ಬರೆಂ ನಾ, ತಾಚಿ ಜ್ ನಾ, ತಾಚೆ ಉಪೇಗ್ ನಾ, ಅಶೆ ಸಮ್ಜುಚೆ ನ್ಹಯ್. ಕಾಂಯ್ ಕಿತೆ ರಣಾಂನಿ ಅಸಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರಯನಾತ್ಲ್ಯಾನ್, ವಾಚ್‌ಪಾಕ್ ಮೆಳನಾತಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಳಿ ಸನ್ನಿವೇಶ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಡಾವಳಿಕೆ ದೆಂವತೆ ಪಾಂವಂಡ್ಯಾರ್ ವಲೆ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ.

ಹೆ ಪ್ರಸ್ತುತೀಂತ್ ಆಮಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ (Biography) ಆನಿ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರಾ utobiography) ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತುಲೆ ಬರಪ–ಲೇಖ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಊಣೆ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಕಾರು ವಿಮರ್ಶ ಕರುಂಯಾ.

ಜೀವನ್ ಚರಿತ್ರಾ ಆನಿ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ ಅರ್ಥವಿವರಣ (Biography and utobiography:meaning)

ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ಆನಿ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಚೆ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರ್, ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ ್ಲೇಷಣ್ ಆನಿ ಲೇಖಕಾಂಲೆ ಅನುಭವ ಅಶೆಂ ತೀನ್ ವಾಂಟ್ಯಾರಿ ಭಾಸಾಭಾಸ್ ್ಜ್ಯಾ ಹೆ ಸಂದರ್ಭಾರಿ ಜೀವನ ಚರಿತ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಕಿತೆಂ–ಕಶೆಂ–ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಅಸಲಿ ಷಯಾಚೇರಿ ವೆವೆಗ್ಳೆ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನಾಚೆ ಚಿಂತಾಪ್ ವ್ಹಾಳತಲೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಾಪಣಾ ವಿಚಾರ ಚರ್ಚ್ ಕರತಾನಾ ಜೀವನಚರಿತ್ರ=–ಆತ್ಮಚರಿತ್ರ ಬರಪಾಚೆ ರ್ಥ ವಿವರಣ್ ಸಾಂಧರ್ಬಿಕ ಜಾವುನು ಪರತ್ ಪರತ್ ದಿವಚೆ ಅವಶ್ಯಕತಾ

ಆಸಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ಬರಪಾಂ ಉಣಿ ಘಟ್‌ತಾ ಕಿತ್ಯಾ ಮ್ಹೊಣು ಸೊದ್‌ತಾನಾ ತ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ಗೂಣ ಸ್ವಭಾವ (Nature ಸಮುಜುಚೆ ಆವಶ್ಯಕ. ಆನಿ ಹೇ ಸ್ವಾಭಾವಾ ಸೊದಾಪ, ಉಣೆಪಣಾಂಚೆ ವಿಷಯಾ ಜಾಯಿತ್ಲೆ ಉಜ್ವಾಡು ಘಾಲಪಾಕ ಶಕ್ಯ ಜಾತಲೆ. (ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ (Biography ಹೆ ಜೋಡಿ ಶಬ್ದು: (1) ಜೀವನ (Bio) ಆನಿ 2) ಚರಿತ್ರಾ (Graphy) ಅಶೆ ಜೀವನಾಚೆ ಬರಪಾ ವಿವರಣ ಮ್ಹೊಣು ಸಮಜತಾ. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಿಣಿಯೆ ಕಥಾ ಏಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆ ಸಗಳೆ ಜಿವಿತಾವಧಿಚೆ ಕಾಣಿ. ಆನಿ ತೀ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕೃತಕ ಕಾಣಿ ನ್ಹಯ್)

ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಮಟ್‌ವೇ ಪ್ರಮಾಣೇರಿ ಚಡ್ ಗುಂಡಾಯ್ ನಾತಿ ಫಕತ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯ ದಿವಚೆ-ಲೇಖ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರ ನ್ಹಯ್. ಅಸಲೆ ಪರಿಚಯ ಪುಸ್ತಿಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾರಂಭಾ ತಸಲೆ ಸಂದರ್ಭಾರಿ ಆಮಿ ಪಳೆಯತಾತ

3) ಕಠಿಣ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ (Difficult typs of Literature):

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ: ಏಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆ ಜೀವನಾಕ್ ಅಧ್ಯಯನ ಕರನ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ, ವಿಸ್‌ಕಾವಣಿಚೆ, ಪೊಡ್‌ಣಿಶೀಚೆ **(Analysis)** ಬರಪ ತೇ ಉದ್ದೇಶಿತ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಿಣಿಯೇಚೆ ಹರ್ ಏಕ್ ಘಡಿತ, ಪಳವನು ತಾಂತುಲ ಪ್ರಮುಖ, ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ಘಡಿತಾಂಕ ವರ್ಣನ ಕರತಾ. ತಾಚೆ ಜನ್ಮ, ಜನ್ಮ ಸ್ಥ ಆವಯ್‌ಬಾಪಯ್, ಕುಟುಂಬೆಚೆ ಫಾಟ್‌ಭೂಂಯ್, ಬುರ್ಗೆಪಣ, ತರ್‍ನಾಟಪ ಮಾಂತಾರಪಣ, ತಾಚೆ ಜೀಣಿಚೆ ಖಂಂಯಚೆಯ್ ಖಾಶೆಲ್‌ಪಣಾಚೊ ಆ ಅನನ್ಯಾತಾಯೆಚೊ ವಿಚಾರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಂತು ಅಸತಾ. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ ಏ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆ ಕೃತಕ ಕಥಾ ನ್ಹಯ್‌ಶೀ (Non Fictional) ತಾಚೆ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನಾಕ ದೃ ರೂಪ (Panaromic View) ದಿವಚೆ ಲೇಖ. ಇತಲೆ ಪೂರಾಯ್ ಆಯಕತನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರ ಬರೊವ್‌ಪಾಕ ಉಣೆಪಣಾಕ, ಆಮಕಾ ಕಳೊನ್ ಯೆವಚೆ ಪ್ರಥ ಕಾರಣ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೇಖಕಾಂಚಿ ಉಪೆಪಣಾ. ಲೇಖಕಾಂಚಿ ಉಣೆಪ ಸಾಂಗಾತಾ ತಾಂಚೆ ಬರವಚೆ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಾಚೆ ಉಣೆಪಣಯ್ ಪ್ರಮು ಜಾತಾ.

ಜಗತ್ಯಾಂತು, ತಶೀಚಿ ಆಮ್ಗೆಲೆ ಭಾರತಾಂತು ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿ ಜನಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತು ಕಿತುಲೆಕೀ ಮಹಾನಾಯಕ ಆಸಾತಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯಮ, ಸಿನೆಮಾ ನಟನ, ನಿರ್ದೇಶ ರಂಗಭೂಮಿ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲಾ, ಕ್ರೀಡಾ, ಕ್ರಿಕೆಟ್, ಅತ್ಲೆಟಿಕ್ಸ್, ಬಾಹ್ಯಾಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಲೋಕ್‌ವೇದ್, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಅಸಲೆ ಮಸ್ತ್ ಇತ

ತ್ರಾಂತು ಕಾಮ ಕೆಲೆ ಸಾಧಕ, ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆಮಚೆ ಮುಖಾರ್ ಆಸಾತಿ. ತಾಟ್ ದಶಕಾಂಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಇತಿಹಾಸು ಪಳೆಯತಾನಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಾಂತು ಮಸ್ತ ನವ್ವಿ ತರುಣ ಲೇಖಕ್ ಆನಿ ಕೃತಿ, ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯೆರೆ ವಾಡತಾ ಸ. ತೇಚ್ ವೆಳಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಾಂವಂಡ್ಯಾರಿ ಥಪನ ಕರನು ಘಟ್‌ಕರಚೆ ಚಳವಳಿಕಾರ್, ಸಂಘಟಕ್, ಝುಜಪೀ, ಆಮ್ಚೆ ಮದೆಂ ಬೆ ರಾವಲ್ಯಾತಿ. ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿ, ಲೇಖಕ, ಶಿಕ್ಷಕ. ಭಾಶಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಆಮ್ಚೆಂ ಮಧೆಂ ವುನ್ ಗೆಲ್ಯಾತಿ. ನವ್ವೆ ಆನಿ ಮುಕಾರ ಯೆತ ಆಸತಿ. ಹಾಂತುಲ್ಯಾ ಖೂಬ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪಾರ-ಅಸೀಯ್ ಬಾಶಾ ಸೆವಾ ದಿಲ್ಯೆ ಮಾನ್-ಮನೀಶ ಆನಿ ತಾನಿ ತಾಂಚೆ ರಿತ್ರ ಬರವನು ಘೆವಚೆ ಅರ್ಹತಾ ಆಶಿಲೆ ಜಾವನ್ ಆಸಾತಿ. ಜಾಲ್ಯಾರಿಯ್ ಬುದ್ಧ ಲೇಖಕಾನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಿತರಚೆ ಜಾವ್ನೊ, ಬಾಯಲೆ ಜಾವ್ನೊ ಮೇರು ಕ್ತಿಯಾಂಗೆಲೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರ ಬರವಚಾಕ ಮುಕಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಆನಿ ಧಯರ ಘೆತಿಲೆ ಸ್ತ್ ಮಸ್ತ್ ಊಣಿ ಅಸಾ. ಭಾಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತುಲ್ಯಾಕಚೆ ಆಮಿ ಅವಗಣ್ ಕೆಲ್ಲಾ ಲ್ಲೋಣು ಬಾಕ್‌ಶೇಲ್ಡರ್ ಪೌಲ್ (1999) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಚಿಂತಕ್ ಅಶೆಂ ಸಾಂಗಾತಾ- iographies about artists and writers are sometimes some of e most complication forms of Biography (ಕಲಾವಿದಾಂಗೆಲೆ ಆನಿ ೕಖಕಂಗೆಲೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾಂ ಸಗಳೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಚೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಚಡಶೆ ಸ್‌ಪಾವಾಚೆ ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ.)

ಡಾ। ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ ಮ್ಹಣತಾ- There is no quality iographies of Indian Political leaders, Musicians, Writers, rtists and Sports personalities. There were not even scholarly dependent biographies of business leaders. (ಭಾರತೀಯ ಜಕೀಯ ನೇತಾ, ಸಂಗೀತ ತಜ್ಞ, ಲೇಖಕ, ಕಲಾವಿದ ಆನಿ ಕ್ರೀಡಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾಂಚೆ ಣಾತ್ಮಕ ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ನಾ. ಆನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ್ಯಮಿಯಾಂಗೆಲಯ್ ್ಯಸಂಗಿಕಾತಾಯೇಚಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ಮೇಳ್‌ನಾತಿ.)

) ಲೇಖಕಾಂಚಿ ಸಾಮಾಥ್ಯ (Competence of the Writer):

ಆಮಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕೆಲೆ ವರ್ವಿ ಸಕಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಪಾಸೂನ್, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚನ ಕಷ್ಟ ಮ್ಹಣತನಾ ತೇ ಕಾಮಾ ಖಾತಿರ್ ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಆಕರ್ಷಣ್ ಊಣಿ ಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂಯ್ ಸ್ಪಷ್ಟ ಜಾತಾ. ವೃತ್ತಿಪರ ಲೇಖಕ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಂತು ಮೇದ್ ದಾಖಯ್‌ತಾತಿ. ತಾಣಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೆತಾ ಕಡೇನ್ ಚಡ್ ಕರ್ಷಿತ್ ಜಾತತಿ. ಕಾಣಿ ನವಾಲಕಥಾ, ಕವಿತಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಲೋಕ್ ಮೊಗಾಳ್

ಅಸಾತ್. ತಾಂತೂನ್ ವ್ಯಾಪರೀಕರಣ ಅಂಶಯ್ ಆಸತಾ. ಉದ್ಯಮಿ, ಫಿಲ್ಮಸ್ಟಾರ್ಸ
ರಾಜಕಾರಣಿಂಕ ದುಡು ಖರ್ಚುನ್ ಲೆಖಾಕಂಕ ದರನು ತಾಂಚಿ ಜೀವನಚರಿತ್ರ
ಪ್ರಕಟ ಕರಚೆ ತಾಂಕಾ ಆಸತಾ. ಆನಿ ತಸಲಿ ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ಬರಯಲ್ಯಾರಿಯ್ ತೆ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಜಾವಚೆ ಖಾತ್ರಿ ನಾ. ಕಾರಣ್ ಹೆ ಬರಪ್ ಕರತಾಲೆ ಅನುಭವಿ ಲೇಖಕ್
ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಕಾಂಯ್ ಖಾತ್ರಿ ಆಸನಾ.

5) ಖಾಶೆಲಪಣಾಚೊ ಆಹ್ವಾನ್ (Challenge of Identity):

ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ (ಕ್ರೀಡಾ) ಆನಿ ಫಿಲ್ಮ್ (ಸಿನೆಮಾ) ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತು ಸ್ಟಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಿತಲೆ ಪ್ರಭಲ ಆಸ ಮ್ಹೊಣು ಆಮಕಾ ಕಳಿತ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ ಫಿಲ್ಮ್/ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಸ್ಟಾರ್ ಪಾಟಲ್ಯಾನ್ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಅಭಿಮಾನಿ ವರ್ಗ ವಾಡತಾ. ಜಾಲ್ಯಾರಿಯೀ ತಾಂಚೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರ ಬರೊವನು ಪ್ರಸರಣ ಕರಚೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೊಂಕಣಿಂತು ಸೊಡಾ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್-ಹಿಂದಿ ಭಾಶೆಂತೂಯೀ ಊಣಿ ಆಸ. ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕ ಆನಿ ವಾಚಪಿ ಲೋಕ್ ವಿಷಯಾರಿ ಮಾಲಗಡೊ ಕ್ರೀಡಾ ಪತ್ರಕರ್ತ ಆಯಾಜ್ ಮೆಮೊನ್ ಸಾಂಗತಾ "Indians have a poor sense of recorded history, which prevents the writers from penning down a quality Biography" (ಭಾರತೀಯಾಂಕ್ ದಾಖಲಿತ ಚರಿತ್ರೆ ವಯರಿ ಕ್ಷೀಣ ಸಮಜಿಕಾಯ ಆಸಾ ಆನಿ ತೆ ತಾಂಕಾ ಬರೆ ಜೀವನಚರಿತ್ರ ಬರೊವ್‌ಪಾಕ ಆಂವಪಕರಣ) ಚಿಂತುಕು ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾಚೆ ಉತ್ರಾಂ There is an acute dearth of scholarly Biographies in India. (ಭಾರತಾಂತು ವ್ಯಾಸಂಗಿಕ ಜೀವನಚರಿತ್ರೇಚ್ ಖೂಬ್ ಉಣೆಪಣ ಆಸ")

ಜಾಗತಿಕ ಪಾಂವಂಡ್ಯಾರಿ ವಿಂಚೂನ್ ಕಾಡಿಲೆ ವಿಸ್ರೂನ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಮಾನ್ ಮನಿಸ್ (Forgotten Heroes) ನಾವಾಡ್ದಿಕ್ ಪನ್ನಾಸ್ ಯಾ ಶಂಬರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಂಗಲೆ ಬಯೊಗ್ರಾಫಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತು ರಚನ ಕರಚೆ ಏಕ್ ಯೋಜನ ಘಾಲಯೆತ್. ಮಾಲಗಡ್ಯಾಂಗೆಲೆ ದೇಣಿಗಾ, ಸೆವಾ, ತ್ಯಾಗ ವಿಚಾರ ಮುಕಲೆ ಪೀಳಿಗೆ ಬುಗ್ಯಾಂಕ್ ಪಾವೊಚಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ, ತಾಚೆಚ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಅನಮೊಲ ಮೌಲ್ಯ ಅಸ. ಅಜೂನ್, ಮಸ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಂಕ ಚರಿತ್ರ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಘೊಕಣೆ, ಶುಷ್ಕ ಆನಿ ಬೋರಿಂಗ್. ಅಸಲೆ ಚರುಡುವಾಂ ಕಡೆನ ಸಂಬಂಧ ಕರಪಾಕ ಅಮಕ ಮೆಳಚಿ ಏಕ್ ವಾಟ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ತಾಂಕಾ- ಚರಿತ್ರ ನ್ಹಂಯ್, ತೇ ಚರಿತ್ರೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲ್ಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ ಸೊದಚಾಕ ಅವಕಾಶ್ ಕರನು ದಿವಚೆ. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಕಾರಾಂನಿ ಹೇ ಕರಯೇತ. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಾ, ಚರಿತ್ರೇಕ ಜೀವನ ಭಿತರಿ ಹಾಡತಾ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ ತಾಂಚೆ ಜಿಣಿಯೆಂತು ಮೆಳ್ಳೆ ಪ್ರೇರಣಪಣಾ

ುಳ ಸೊದತಾನಾ ತಾಂಚಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತಾಯಕ ಅರ್ಥ ಮೆಳತಾ. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ
ಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಚೆ ಜಾವೊ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಜಾವೊ ತಾಂಚೆ ಜಿಣಿಯೆಂತು
ಂಚೆ ಆವಯ್‌ಚೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಚೆ ಖೂಬ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಮಿ ಪಳೊವಯೆತ.
ವ್ಹಡಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ ವಾಚತಾನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಂಕ್, ಮನಾಂತು ಸಮಜಪ ಶುರು
ತಕೀ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮನಿಶ ಚಡತೆ ಆಯಚೆ ಮನಶಾವರೀ ಆಶಿಲ್ಲೀ ಮ್ಹೊಣು.

) ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ (Autobiography)

ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ಆನಿ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರಾ ಮಧೆ ಫರಕ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ ಕ್ತೀನ ಸ್ವತಃ ಬರಯಿಲೆ ತಾಚೆತ್ ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ. ತಶೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಜೀವನಚರಿತ್ರಾ ಖನಾಂಚೆ ಸಕಡ ಉಣೆಪಣ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೇಂತು ಆಸತಾ. ಅನಿಕಯ್ ಏಕ್ ಸಮಸ್ಯಾ ಹ್ಳ್ಯಾರಿ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರಾ ಬರಯಿತಾಲೊ ಸ್ವತಃ ಏಕ್ ಸಮರ್ಥ ಬರೂವಪಿ ಜಾವನು ಸೂಚೆ ಮ್ಹಣು ನಾ. ತೆದನಾ ತಿ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ ವಾಚಪಿಯಾಂಕ್ ಆಕರ್ಷಕ್ ಯ್ನಾ ಆಸತಲೆ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿನ್ My Experiment with ruth (ಜಿಣೆಯೆಚೆ ಸಂಗಿ ಮ್ಹಜೊ ಪ್ರಯೋಗ್) ಜವಹಾರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರೂನ್ iscovery of India (ಭಾರತಾಚೊ ಆವಿಷ್ಕಾರ್) ಬರೆಯಲೆವರೀ ಸಕಡ ಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತೀಂಕ ಜೀವನ- ಭಾವನ - ಸಂವೇದನಾ ಅಸಲ್ಯರೀಯ್ ಬರಪೆ ಪಾರಿ ಜಾವನು ಪ್ರಕಟ ಜಾವಚೆ ಖಾತರೀ ನಾ. ಜಾಲ್ಯಾರಿಯೀ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಚೆ ಗಿಂಪಣ ಆನಿ ಆಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಕ ಬಾಯರಸರಪಿ ಥಾಂಕ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೇಂತು ಸನಾ. ಕೊಂಕಣಿಂತು ಪ್ರಮಾಣಿಕ ಸೆವಾಕೆಲ್ಲೊ, ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಾ ಖಾತಿರ್, ೊಂಕಣಿ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಖಾತಿರ್, ಕೊಂಕಣಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಾನ್ಯತೆ ಖಾತಿರ್ ಸಂಘ್ ಸ್ಥೆ ರಚನ್ ಕರಚೆ ಖಾತಿರ್ ಜೀವನ್ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಮ ಕೆಲ್ಲೆ ಮಾನ್ ಮನಿಸ್ ಯಕಿ ಬಹುಶಃ ಶೆಣೈ ಗೋಂಯ್ ಬಾಬ್, ಮನೋಹರ್ ಸರ್‌ದೇಸಾಯ್, ಸಲೆ ಥೊಡೆ ಮಹನೀಯಾಂಗೆಲೆ ಸೊಡುನು ವಿಂಗಡ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ/ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ ಚನಾ ಜಾಯ್ನಿ. ಭಾಶೆಚೆ ಸಂಘಟನ್ ವಾವ್ರಾಂತು ಬುಡೊನ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚೆ ತಪಣ ವಯರಿ ಬರೊವಚೆ ಗಮನ ತಾಣಿ ದಿಲೆನಾ. ಹೇ ಮನಸ್ಥಿತಿಂತುಲ್ಯಾನ ಯರ ಯೇವುನ್ ಮಹಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಧಕಾಂಕ್, ತಾಂಚಿ ಸಾಧನ, ಮುಕಲೆ ಳಿಗೆಕ ಪಾವೊಚೆ ಖಾತಿರ್ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರ ಬರೊವಚಾಕ ಪ್ರೇರೇಪಣಾ ದಿವಚೆ ಕ್ ಅಭಿಯಾನಾಚೆ ಗರಜ್ ಆಸಾ.

) ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ (Conclusion)

ಜೀವನಚರಿತ್ರ ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಏಕ್ ಅಪುರ್ಬಾಯೆಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮನ್‌ಶಾ ೋಗ್ ದಾಕಯಿತಾ, ಮನ್‌ಶಪಣಾಕ್ ವಳ್‌ಕತಾ, ಉಲ್ಲಾಸ್ ಪಟಯತಾ, ತೇ

ಮನಶಾ ಭಿತರಚಿ ನಿಗೂಡಾಯೆಚಿ ದರ್ಶಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ವಾಂಗಡ್ಯಾಚೆ ವಯರಿ ಗುಂಡಾಯೆಚಿ ಚಿಂತಾಪ್ ಆಟೊವನು, ತಾಚೆ ವಯರಿ ಶುದ್ಧ ಉಮೇದ್ ದಾಕೂನ್, ಶೋಧನ ಕರುನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಜಣೇನ್ ಬರೊವಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಆತ್ಮಚರಿತ್ರಾ ಸ್ವಜ್ಞಾನ ವಾಡವಚೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಭ್ಯಾಸ. 'ಹಾಂವ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆ ತೆ ಉಬತೆ ಜಾವನು ವಾಡೊನು, ಘ್ಹೂಲೊವನು, ಜೀವಿತಾಚೆ ಅವಕಾಶ (opportunities), ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಕಠಿನ ವಾವ್ರ (tasks), ಝುಜ (Struggle), ಪೀಡಾ (illness), ಅವಘಡಾ (accidents) ಮದೆಂ ಚಲಚೆ ನಿರಂತರ ಶೋಧನಾ ಆತ್ಮಕಥಾ ಜಾತಾ. ಜೀವಿತಾಕಥಾ, ಆತ್ಮಕಥಾ ಭೂಂಯ್‌ಂಚೆ ತಾಳ ಮೇಳಾಂನಿ ನಿರ್ದೇಶನ ಘೆವುನು ರಾತಿ ದೀಸ್, ಋತುಪರ್ವ, ಮ್ಹಳೆ ಏಕ ತಟದಾಕೂನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ (Cosmic), ವಿಶ್ವಾಕ (Spiritual), ಬಾಂದಚೆ ಏಕ್ ಸಾಂಕೊವ್ (Bridge), ಮ್ಹಣಯೇತ. ಅಸಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಾ ಕಡೇನ ಸಕಡ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕಾನಿ ಚಡ್ ಆತ್ಮ – ವಿಶ್ವಾಸ ಘೇವನು, ಸಾಂಗತ ಮೇಳನು, ಕಾಮಕರಚೆ ಖೂಬ್ ಅವಶ್ಯಕ ಮ್ಹಣತಚ್ ಹೆ ಪ್ರಸ್ತುತಿಕ ಹಾಂವ್ ಸೊಂಪಯೆತಾ.

**** **** ***

ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಏಕ್ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ್ ಆನಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್

ಸಂ: – ಯಂ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ವಿವರಣ್ ಏಕಾ ಉತ್ರಾನ್ ವ್ಚೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಸಲೀಸ್ ನ್ಹಯ್. ಪುಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಅರ್ಥ್ ಅನಿವಾರ್ಯ್ ವ್ನ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಭಿತರ್ ಹಾಡಿಜಾಯ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಂ ವಿಶ್ವಾಂತಲ್ಯಾ ನ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಅನೇಕಾನೇಕ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಂ, ವೆವೆಗ್ಳಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿಲ್ಯಾ ವ್ಹಯ್ ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಸೂತ್ರ್‌ಬದ್ಧ್ ಚೌಕಟ್ಟಾ ಭಿತರ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ನೂನ್ ಫೇಜಾಯ್. 'ಸೊಭಾಯೆಚೊ ಮೋಗ್' (Love of beauty) ಆನಿ ಂತರಂಗ್ ವ್ಯವಸಾಯ್' (pursuit of perfection) ಮ್ಹಣ್ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಖ್ಯಾನ್ ಕೆಲಾಂ. (ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. – ಕಾವ್ಯಾರಾಧನೆ – ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು 6 ಪು. 117). 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಕಾಳೊಖಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ತೆವ್ಮಿಂ, ಜ್ಞಾನಾ ಥಾವ್ನ್ ಜ್ಞಾನಾ ತೆವ್ಮಿಂ ವ್ಹರ್ಚೆಂ ಸಾಧನ್ ಮ್ಹಣ್ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ನ್ ಏಕ್ ಕಡೆನ್ ಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾ.

Culture consists of patterns, explicit and implicit, of and behavier acquired and transmitted by symbols, consisting distinctive achivement of human groupes, core of culture nsists of traditional (i.e. historically derived and settled) eas and especially their attached values; culture systems ay, on the one hand, be considered as products of action ulture = A critical review of concept and definitions. 357 oted in NEW Catholic Encyclopedia, Vol 4 - P. 522).

'ಕಲ್ಚರ್' (culture) ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಚ್ಯಾ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ರ್ಥಾನ್ ಸಾಧಾರಣ್ 100 ವರ್ಸಾಂ ಹೆವ್ಮಿನ್ ಚಡ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ತೇತ್ ಆಯ್ಲಾ. 1945 ವರ್ಸಾ ಯುನಾಯ್ಟೆಡ್ ನೇಶನ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಜಾಗತಿಕ್ ಸ್ಥೊ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ 1946ವೆರ್ ಯುನೆಸ್ಕೊ ವಿದ್ಯಾ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಮತಿನ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' (ಕಲ್ಚರ್) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ನಾಂವಾರ್ ತಾಕಾ ್ ಅಧಿಕಾರ್‌ಯುತ್ ಸ್ಥಾನ್ ಲಾಭಯ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ಹಾಕಾ ಹ್ಯಾ ವರೇಗ್ ಧಿಕೃತ್ ಅರ್ಥ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕೊಣೆಂಚ್ ದಿಂವ್ಕ್ ನಾ. ದೆಕುನ್ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್

ವೆವೆಗ್ಳೆ ಅಸ್ಕತ್ ಅರ್ಥ್ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಏಕ್ ಗಂಭೀರ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೌತುಕ್, ಆತುರಾಯ್ ಉಬ್ಜಾತಾ. ಕಾನಾಂಕ್ ಖಂಯ್ಸಿಗೀ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಚೊ ಅನ್ಭೋಗ್ ಜಾತಾ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಜಾಯ್ ತಶೆಂ ವ್ಹಾಡವ್ಯೆತ್ ಆನಿ ಹ್ರಸ್ವ್‌ಯೀ ಕರ್ಯೆತ್. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಬಹುಮುಖಿ ಆನಿ ವಿಶಾಲ್ ಆಸಾ. ಜಾಣಾರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ವಾಪರ್ನೆನ್ ಆನಿ ವಿವರಣಾನ್ ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮಿ ಮನನ್ ಕರುನ್ ಘೆವ್ಯೆತ್.

ಶಿಕ್ಷಣಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್, ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ವ್ಹಡ್ವಿಕಾಯ್, ಮನ್ಶಾಚೆ ಗುಣ್ ಸ್ವಭಾವಾವಿಶಿಂ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಸಬ್ದ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಪುರಾತನ್ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ವಿರಳ್ ತರೀ ತ್ಯಾ ಕುಳಿಯೆಂತ್ಲೊ 'ಸಂಸ್ಕಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಯೋಗಾಂನಿ ಮೆಳ್ಟಾ. ಶೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರ್, ಬುದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಸಬ್ದ್ ಸರ್ವಾಂಕೀ ಪರಿಚಿತ್. ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತ್'. ಬರೊ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಆಸ್ಚೊ ಮನಿಸ್ 'ಸುಸಂಸ್ಕೃತ್'. ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾಚಿ ಗುಣ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕಲ್ಚರ್ (culture) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಸುಮಾರ್ 200 ವರ್ಸಾಂ ಹೆಪ್ಶಿನ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಯ್ಲಾ. 'ಕಲ್ಚರ್' ಹಾಚೊ ಮೂಳ್ ಸಬ್ದ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಶೆಂತ್ಲೊ 'ಕಲ್ಟ್' (cult) ಯಾ 'ಕಲ್ಟಸ್' (cultus). ಹಾಚೊ ಮೂಳ್ ಅರ್ಥ್ 'ಮಾನ್ ಕರ್', 'ನಿಷ್ಠಾ ಕರ್', 'ಲಕ್ಷಾಂತ್ ದವರ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ರಿತಿಚೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ.

ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾನ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ದೋನ್ ಅರ್ಥ್ ಉಬ್ಜಾಲೆ. 1) ದೈವಾ ಭಕ್ತ್, ವ್ರತಾಂ ದೀಕ್ಷಾ, ಮತ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಇತ್ಯಾದಿ. 2) ಭೂಮ್ಯಾಸಕ್ತ್, ಭೂಮಿ ದೇವಿಚೆಂ ಆರಾಧನ್, ವ್ಯವಸಾಯ್, ನಾಂಗ್ರಣ್, ಬೆಳೆಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ದುಸ್ರ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಭೂವ್ಯವಸಾಯ್ (Agriculture). ಕಾಲ್‌ಕ್ರಮೇಣ್ ಭೂವ್ಯವಸಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದನ್, ಬೆಳೆಂ ಕಾಡ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಉಬ್ಜಾಲಿ. ತಶೆಂ 'ಹಾರ್ಟಿಕಲ್ಚರ್' (ತೊಟಾಂ, ಭಾಟಾಂ ಕೃಶಿ), 'ಆರ್ಬೊರಿಕಲ್ಚರ್' (ರೂಖ್ ಝಾಡಾಂಚಿ ಕೃಶಿ), ಸೆರಿಕಲ್ಚರ್ (ರೇಶ್ಮೆ ಕೃಶಿ), ಫಿಸ್ಸಿಕಲ್ಚರ್ (ಮಾಸ್ಳಿ ಪೊಸಪ್) ಅಸಲೆ ಸಬ್ದ್ ಉಬ್ಜಾಲೆ. ಹೊ ಅರ್ಥ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಜಾಯಿತ್ತ್ ಘಾಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪೂಂವಾನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಾಣು ತಯಾರ್ ಕರ್ಚಿ ಬ್ಯಾಕ್ಟಿರಿಯೊಲಾಜಿಕಲ್ ಕಲ್ಚರ್, ಕೃತಕ್ ಮೊತಿಂ (Pearl) ತಯಾರಾಯ್ ಕರ್ಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಅಸಲೆ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲೆ. ಆಖ್ರೆಕ್ 1867 ಯಿತ್ಲ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶಾಚಿ ಬುದ್ಧಿಚೊ ವಿಕಾಸ್, ಮೆಂದ್ವಾಚಿ ಚಾಲಾಕಿ, ಅಂತರಂಗ್ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಅರ್ಥ್ ಪ್ರಚಾರಾಂತ್ ಆಯ್ಲೆ. ಅಶೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಗೀತ್, ಚಿತ್ರ್‌ಕಲಾ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾ – ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಉಬ್ಜೊಂಚೊ ಉತ್ತಿಮ್ ಮನೋಭಾವ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ

ಭಿಪ್ರಾಯ್ ಚಾಲ್ತೆಂತ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. 1869 ವರ್ಸಾ ಮೆಥ್ಯು ಆರ್ನಾಲ್ಡ್ (Mathew Arnold) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ವಾನಾನ್ 'ಕಲ್ಚರ್ ಅಂಡ್ ಅನಾರ್ಕಿ (culture & Anarchy) = ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಅರಾಜಕತಾ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಚನ್ ಪ್ರಬಂಧಾಂತ್ ವಳ್ಳ್ಯಾ ಆಂಗ್ಲ ಸಮಾಜಾಂತ್ ತಾಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟೆನ್ ಉಟೊನ್ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ತೀನ್ ಲೊಕಾ ಸಂಗ್ಡಾಂಚ್ಯಾ ಮನೋಬುದ್ಧಿಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ವಿಮರ್ಸೊ ಚಲಯ್ಲಾ. ಅನಾಗರಿಕ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್, ತ್ರವ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಆಬ್ಲೆಸಾಂತ್ ಬುಡ್ಲಲೆ ನೀರಸ್ ಮನಿಸ್, ಆನಿ ಕೇವಲ್ ಕಾಲ್‌ಕ್ಷೇಪ್ ರ್ಚೆ ಮನಿಸ್ - ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಜನವರ್ಗಾಂನಿ ಖಂಯಿಚ್ಚ್ ರಸಿಕ್‌ಪಣ್ ದಿಸನಾ ಮ್ಹಣ್ ಮೆಥ್ಯು ಅರ್ನಾಲ್ಡಾಚೆಂ ದುರ್ಸೊಣ್ಣೆಂ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಿ ವಿದ್ಯಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್. ತೀ ವಿದ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಫುಲಾಂತ್ಲೊ ಪರಾಗ್. ತೀ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪರಾಮರ್ಶನ್ ಆನಿ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಅನ್ಭೋಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವೇಕಾಚ್ಯಾ ದಾಂಪತ್ಯಾನ್ ಜಲ್ಮೊಂಚೆಂ ಎಕಾನೇಕ್ ಲೊಕಾ ಸಮಾಧಾನ್‌ಕಾರಕ್ ಾಲ್ಲೆಂ ಶೀಲ್ ಸೌಭಾಗ್ಯ್. ತೆಂ ಜಿಣಿಯೆಚ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂಚಿ, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ್ಷೇಯಾಂಚಿ, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ತತ್ವಾಂಚಿ, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಂಚಿಂ ಮೌಲ್ಯಾಂ ವೆಗ್ಳಾವ್ಣೆಚ್ಯಾ ್ಞಾನಾನ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಮನ್ವಯ್ ಸ್ವಾರಸ್ಯ್.

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಸಬ್ದ್ ವಿಂಗಡನ್ ಕರುನ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾರ್ 'ಸಮ್ಯಕ್ ಕೃತಿ' ಮ್ಹಣ್ ಾತಾ. 'ಸಮ್ಯಕ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸೊಭಿತ್ / ಸಮರ್ಪಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. 'ಕೃತಿ' ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕ್ರಿಯಾ ಯಾ ವಸ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಕರ್ಯೆತ್. 'ಸಮ್ಯಕ್ ಕೃತಿ' ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸೊಭಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿಂ ಕೆಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ ಯಾ ಕಾರ್ಯೆಂ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್, ್ಕೃತ್ ಯಾ ನಿರುಪಯುಕ್ತ್ ಆಸ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಕ್, ಉಪ್ಯೋಗಾಕ್ ಮೆಂವ್ಚ್ಯಾ ತಶೆಂ ಯಾ ಸೊಭಿತ್ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ತಶೆಂ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾರ್ಯೆಂ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'.

ದೃಷ್ಟಾಂತ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಎಕಾ ರೂಖಾಚೆಂ ಕಾಂಡ್ ರಾನಾಂತ್ ಮೈದಾನಾರ್ ಪಡೊನ್ ಆಸೊನ್, ಪಾವ್ಸಾಕ್ ಭಿಜೊನ್, ವತಾಕ್ ಸುಕೊನ್ ಂಯ್ಚ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಕ್ ಯೆನಾಸ್ತಾಂ, ಕೊಣಾಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಗಮನಾಕ್ ಡಾನಾಸ್ತಾಂ, ವಾಟ್ಸುರ್ಯಾಂಕ್ ಆಡ್ಕಳ್‌ಯೀ ಜಾತಾ. ತೊ ರೂಖ್ ಚಿರುನ್ ಬಾಗಿಲ್, ಾರ್ವಂದ್, ಜನೆಲ್, ಮೇಜ್, ಬಾಂಕ್... ಅಸಲೆ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಹೆತ್ ಯಾರ್ ಕರುನ್ ಉಜಳ್ ದೀವ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯೊ ವಸ್ತು ಆಕರ್ಶಕ್‌ಯೀ ದಿಸ್ತಾ ಪ್ಯೋಗಾಕ್‌ಯೀ ಯೆತಾ. ಅಲಕ್ಷಿತ್ ಯಾ ರೂಪ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ರೂಖಾಚೊ ಂಡ್ ರೂಪಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಎಕೆ ರಿತಿನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಕ್ರಿಯಾ ಜಾತಾ. ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಂತ್ ರಾನಾಂತ್ ಪಡುನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ರೂಖಾಚೊ ಕಾಂಡ್ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ್ ಪ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತ್ಯಾ ರೂಖಾ ಕುಡ್ಕ್ಯಾನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ತೀಕ್ ಜಾತಾ.

ಜಲ್ಮತಾನಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಜಾಂಯ್ರೊವ್ಳ್ ಕೇಸ್ ತಾಚ್ಯಾ ಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಲಾಂಬ್ ವಾಡೊನ್ ಜೊಂಟ್ ಜಾತಾ. ಘಾಮ್, ಧುಳ್ ಬಸೊನ್ ಮ್ಹೆಳೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಅಳ್ಳಿಕ್ ಉಬ್ಜಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಕೇಸ್ ವ್ಹಾಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಅವಲಕ್ಷಣ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಹೆರ್ ಕಾಮಾಂಕ್ ಸಯ್ತ್ ಅಡ್ಕಳ್. ಕೇಸ್ ಕಾಪ್ನಿ ಕರುನ್, ತೇಲ್ ಘಾಲ್ನ್ ವೊಳೆವ್ನ್ ಕ್ರೊಪ್, ಘಾಂತಿ, ಶೆಂಡಿ ಬಾಂಧುನ್ ಶೃಂಗಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತೊಂಡಾಕ್‌ಯೀ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಆಂಗ್‌ಪಾಂಗಾಕ್ ಅಡ್ಕಳ್‌ಯೀ ಜಾಯ್ನಾ. ಮಾತೆಂ ಆನಿ ಆಂಗ್ ನಿತಳ್ ಆನಿ ಶುದ್ಧ್ ಉರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಂತ್ ಆಪ್ಶೆಂಚ್ ವ್ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆ ಕೇಸ್ ಪ್ರಕೃತಿ. ವೊಳೆವ್ನ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ದಿಲ್ಲೆ ಕೇಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾಚ್ ರಿತಿರ್ ಆಲೋಚನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ವಸ್ತುರಾಂ ನ್ಹೆಸ್ಚೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ರಿತೆಂ ಆಂಗ್ ಪ್ರಕೃತಿ, ನಿಡ್ಯೆಕ್ ತಿಳೊ ಲಾಂವ್ಚೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ರಿತೆಂ ನಿಡ್ವಳ್ ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾನಾಂಕ್ ಕುಡ್ಕಾಂ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ರಿತೆ ಕಾನ್ ಪ್ರಕೃತಿ. ಪಾಯಾಂಕ್ ಪಾಯ್ಜಣಾಂ (ಪಾಯಾಂ ಚೈನಾಂ) ಘಾಲ್ಚೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ರಿತೆ ಪಾಂಯ್ ಪ್ರಕೃತಿ. ಮೊನ್ಜಾತಿ, ಸುಕ್ಣಿಂ ಸಾವ್ಜಾಂಯ್ ಸಬ್ದ್ ಕರ್ತಾ ಹೀ ಪ್ರಕೃತಿ. ಜೀವಿಂ ಪಯ್ಕಿಂ ಮನಿಸ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ರೂಪ್ ದೀವ್ನ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಂಗೀತ್ ಘಡುನ್ ಗಾಂವ್ಕ್‌ಯೀ ಸಕ್ತಾ ಹೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮಾತಿಯೆ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಕೃತಿ- ತ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಚಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಇಮಾಜ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ರಂಗ್ ಪ್ರಕೃತಿ, ಚಿತ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಚಾಮ್ಡೆಂ ಪ್ರಕೃತಿ, ವಾಣೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಭಾಸ್ ಪ್ರಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ್ ರಿತಿರ್ ಆಲೋಚನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಕಲಾತ್ಮಕ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಚ್ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಮನಿಸ್ ಪಾಳುನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರಾಂಕ್ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಹ್ಯಾಚ್ಚ್ ಕಾರಣಾನ್ ಖಾಣಾ ಜೆವ್ಣಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆರಾಧನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೃಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾಜಾರಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಹ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂಚ್ಯಾ ಭೊಂವ್ತಿಂ ಜಾಯ್ ಪುರ್ತಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂ, ಚಿಂತನಾಂ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂ. ಏಕ್ ಫಳ್ ಆಸಾ ತಶೆಂಚ್ ಖೆಲ್ಯಾರ್ ಪ್ರಕೃತಿ. ತೆಂ ಫಳ್ ವಾಟುನ್ ತಾಕಾ ದೂಧ್ ಸಾಕರ್ ಘಾಲ್ನ್ ಪಾನೀಯ್ ರೂಪಾರ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಕರುನ್ ಪಿಯೆಲ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ತೆಂಚ್ ಫಳ್ ಕುಸೊಂಕ್ ಘಾಲ್ನ್ ಸೊರೊ ಉಕಡ್ಲ್ಯಾರ್ ವಿಕೃತಿ. ಪ್ರಕೃತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪೂರಕ್ ವಿಶಯ್. ಧರ್ಣಿರ್ ಪಡೊನ್ ಆಸ್ಚೊ ಏಕ್ ಖಡ್ಪ ಫಾತರ್ ತಶೆಂಚ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ವತಾಕ್ ಸುಕೊನ್ ಪಾವ್ಸಾಕ್ ಭಿಜೊನ್ ಆಸ್ಚೊ ಏಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಫಾತರ್ ಮಾತ್ರ್. ಕೆದ್ನಾಂ ಎಕ್ಲೊ ಚತುರ್ ಶಿಲ್ಪಿ ತೊ ಫಾತರ್ ತಾಸೂನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಮೂರ್ತಿಚೆಂ ರೂಪ್ ದೀವ್ನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ತೀ ಮೂರ್ತಿ ಗರ್ಭಾ ಕುಡಿಂತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆರಾಧನ್ ಘೆಂವ್ಕ್‌ಯೀ ಸಕ್ತಾ, ತೆದ್ನಾಂ ತೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾತಾ. ಕಲಾ, ನೈತಿಕತಾ, ಜ್ಞಾನ್, ರಿತಿ-ರಿವಾಜಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್, ಲೊಕಾಚಿ ಅಭಿರುಚ್ ಆನಿ ಕೃತ್ಯಾಂ ಮುಖಾಂತರ್ ಉಬ್ಜೊಂಚೆಂ

ಂಕೇಣ್ಂ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮನಿಸ್ ಜಲ್ಮಾಂತ್ ಯೆತಾನಾಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಬ್ಜಾಲ್ಯಾ. ಮನ್ಶಾಚೆಂ ಕಾಮ್, ಜಿಣಿಯೆ ಶೈಲಿ, ಮನ್ಶಾನ್ ಭಾವನಾಂ ವ್ಯಕ್ತ್ ಕರ್ಚಿ ತ್ ಎಕಾ ಪರಿಧಿ ಭಿತರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ರೂಪ್ ಘೆತಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ನಾಗರಿಕತಾ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾಮೆಕಾ ಸಂಬಂಧಾ ಶಿಂ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಚರ್ಚಾ ವಿಮರ್ಶೊ ಚಲ್ಲ್ಯಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪರಂಪರಾ- ಂಪ್ರದಾಯಾಂಕ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಸಮೀಕರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್‌ಯೀ ಚಲ್ಲಾಂ. ಹ್ಯಾ ಗ್ಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮದ್ಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ್ಯಖ್ಯಾನ್ ಕರ್ಚಿಂ ಚಿಂತನಾಂಯ್ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂ. ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ. ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುನ್ ಮನ್ಶಾನ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕೆಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಚ್ಚ್ ಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ಘೆತಾ. ಆಪ್ಲೊ ಉಪಯೋಗ್, ನುಕೂಲ್, ಜಿಣಿಯೆ ಸುಧಾರಣಾಕ್ ಮನ್ಶಾನ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ ಹೀ ಏಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾ. ನಿಸ್ ರಾನಾಂ ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ, ರೂಖಾಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂನಿ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ೃತಿ; ತ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಂತ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ರೂಖಾಚೆ ಫಾಂಟೆ, ಖುಂಟೆ, ಖೊಲೆ, ತಣ್ ಪ್ಯೋಗ್ ಕರುನ್, ಗುಡ್ಚಿಲಾಂ ಬಾಂಧುನ್ ರಾವೊಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಂಸ್ಕೃತಿ. ರಾನಾಂನಿ ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ಕಾಂದೆಕಣ್ಗಿ, ಫಳ್‌ವಸ್ತು, ಬೋಂಟ್ ್ಲ್ಯಾ ಮೊನ್ಜಾತಿಚೆಂ ಮಾಸ್ ಜಿವೆಂ ಜಿವೆಂ ಖಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಕೃತಿ; ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಥಾವ್ನ್‌ಚ್ಚ್ ಉಜ್ಯಾಚೊ ಆವಿಶ್ಕಾರ್ ಕರುನ್, ಉಜ್ಯಾಂತ್ ಭಾಜುನ್, ಕಡ್ನ್ ಖಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಪ್ರಕೃತಿಂತ್ ತಾಚ್ಯಾಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಲ್ಲೊನ್ ವಾಡ್‌ಲ್ಲಿಂ ಧಾನಿ, ಕಾಂದೆಕಣ್ಗಿ, ಹಾಂಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿರ್ ಕೃಶಿ ಕರುಂಕ್ ್ರರಂಭ್ ಕೆಲ್ಲಿ ರೀತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮುಕ್ತ್ ಲೈಂಗಿಕತಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಕೃತಿ. ದಾದ್ಲೆ ಯ್ಲೊ ಜೊಡೆಂ ಕಾಜಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ದಾಂಪತ್ಯ ಜಿಣಿ ಯೆಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್‌ಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮನ್ಶಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅನುಕೂಲಾಖಾತಿರ್ ರ್ಮಾಣ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಹೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಳಾ ಕಾಳಾಂತ್ ವಿಕಾಸ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಆನಿ ಂವ್ನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ವಿಕಾಸ್ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ 'ಜ್ಞಾನ್‌ದಾಹ್' (curiosity knowledge) ಆನಿ 'ಸೊಭಾಯೆಚಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ' (aesthetic sense) ಹಾಚೊ ಹತ್ವಾಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಮಿಸ್ಳಾಲಾ. ಮಾನವ್ ಸಮುದಾಯ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮಳಾರ್ ಕಾಸ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆನಿ ವಯ್ಲಿಂ ದೋನ್ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಮನ್ಶಾ ಧೆಂ ಉಬ್ಜಾನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮನಿಸ್ ಆಜಿಕೀ ಆದಿಮಾನವ್ ಜಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ರ್ತೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ; ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂ ವಿಶಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಚಲಂವ್ಚೆಂ, ಆರ್ವಿಲ್ಯಾಂ ಶಿಂ ಚಿಂತನಾಂ ಚಲಂವ್ಚೆಂ, ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾವಿಶಿಂ ಆಲೋಚನ್ ಚಲಂವ್ಚಿ ೃತ್ತಿ ಮನ್ಶಾಂಮಧೆಂ ವಿಕಾಸ್ ಜಾತಿನಾ. ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ದಿಸಾಚಿ ಪೊಟಾ ಭೂಕ್ ಂಬಂವ್ಚ್ಯಾರ್‌ಚ್ ತೃಪ್ತ್ ಜಾವ್ನ್, ಎಕಾ ರಿತಿರ್ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಘುಸ್ಪಡ್ ಂದೊಳಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್‌ಚ್ ಉರ್ತೆ.

ಮನಿಸ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕಡೆನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಸಾಜೆಚ್ಚ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ನಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಕಾ ಸಮಾಜಾಚಿ. ಸಮಾಜ್ ಬದ್ಲಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಬದ್ಲಾತಾ. ಎಕಾ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ದೈನಿಕ್ ಜಿಣಿಯೆ ವ್ಯವಹಾರಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಕಿತೆಂ ಗರ್ಜ್‌ಗೀ, ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ತಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾತಾ. ಹಾಂತುಂ ಜೆವಣ್ ಖಾಣ್, ನ್ಹೆಸಣ್ ಫಾಂಗ್ರಣ್, ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಗೀತ್, ಜಾನಪದ್, ಜನಪದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಘರಾಂ ಬಾಂಧ್ಚಿ ರೀತ್, ಘರಾ ಭಿತರ್ ಆನಿ ಭಾಯ್ರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್‍ಚ್ಯೊ ವಸ್ತು, ಪೊಸ್ಚಿಂ ಮೊನ್ಜಾತಿ ಸುಕ್ಣಿಂ, ರೂಖ್‌ಝಾಡ್, ಕೃಶಿ, ವಕ್ತಾಂ, ಆಲೋಚನ್ ಕರ್‍ಚಿಂ ಆನಿ ವ್ಯಕ್ತ್ ಕರ್‍ಚಿಂ ಭಾವನಾಂ, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್, ರಿತಿರಿವಾಜಿ, ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ, ಚಿತ್ರ್‌ಕಲಾ, ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಧರ್ಮ್‌ವಿಧಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ್, ಖೆಳ್, ಮನೋರಂಜನಾಚಿಂ ಸಾಧನಾಂ, ವೃತ್ತಿ, ಆಯ್ದಾಂ, ಪರ್‍ಬೊ ಫೆಸ್ತಾಂ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವಿಧಿ... ಇತ್ಯಾದಿ ಭರ್‍ಲ್ಲೊನ್ ಆಸ್ತಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಕಾ ನಂಯ್‌ಬರಿಂ. ಪರ್ವತಾಂಚ್ಯಾ ತೊಂಕ್ಯಾಂನಿ, ಉದ್ಕಾಚ್ಯಾ ಝುರಿಂನಿ, ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಾಳ್‌ಲ್ಲೆಂ ಉದಕ್ ನಂಯ್ಕ್ ಮೆಳುನ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಮುಳಾಂನಿ ನಿರಂತರ್ ವ್ಹಾಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಉದ್ಕಾ ಸಯ್ತ್ ನಂಯ್ಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಚಿ ವಿಸ್ತಾರಾಯ್ ವಾಡ್ಟಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಕಾಳ್ ಬದ್ಲಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ, ಪರಿಸರ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದ್ಲಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಬಹುರೂಪ್ ಘೆತಾ. ಹೆರ್ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಯಾ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ ಘಟಕ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಘಟಕ್ ಹೊಗ್ಡಾವ್ನ್ ಘೆವ್ನ್ ಮುಕಾರ್ ಸರ್‍ತಾ. ಪರ್‍ನ್ಯಾ ಆನಿ ನವ್ಯಾ ಘಟಕಾಂಚೆ ಭರ್‍ಸವ್ಣೆನ್ ಹಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಕಳಿತ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾಂಚ್ಚ್ ನಿರಂತರ್ ಚಲೊನ್ ಆಸ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಕೆದಾಳಾಂಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಿವಂತ್ (lively) ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ್ (Active) ಆಸ್ತಾ. ಖಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಳಾ ಕಾಳಾಕ್ ಬದ್ಲಾನಾ ಯಾ ಹೆರ್ ಸಂಗ್ತಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಆಪ್ಣಾಯ್ನಾಗೀ ತೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಟಸ್ಥ್ ಜಾತಾ ಯಾ ಆಳ್ವಾತಾ.

1. ಮನಿಸ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ ಉತ್ರಾಂನಿ ಕಳಯ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಗೀತ್, ನಾಚ್ – ಹಾಂತುಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಭರೊನ್ ವೊಮ್ತಾತಾ.
2. ಮಾಣ್ಸುಗೆಕ್ ಮನಿಸ್ ಆಂಗ್ ಧಾಂಪ್ತಾ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಧಾಂಪಣಾಕ್ ಆಮಿ ನ್ಹೆಸಣ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಹೆಂ ನ್ಹೆಸಣ್ ಕಸಲೆಂ, ಕೆದಾಳಾಂ, ಕಶೆಂ ನ್ಹೆಸ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾಂತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾ.
3. ಮನಿಸ್ ಕಾಮ್ ಕರ್‍ತಾ, ವಿಲಾಸ್ ವಿನೋದ್ ಭಗ್ತಾ, ಖೆಳ್ ಖೆಳ್ತಾ, ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಕಶೆಂ, ಕೆದ್ನಾಂ, ಕಿತ್ಲೆಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಕರ್‍ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾಂತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾ.

ಲೋಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕಡೆನ್ ಮಾಂಡಾವಳ್, ಕ್ರಮ್ ಆನಿ ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಿಂ ಶಿಸ್ತೆಚಿಂ ಸರ್ವ್ ಕ್ರಮಾಂ ನಿಯಮಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರೂಪಣ್ ಕರ್ತಾ.

ದೃಷ್ಟ್ ಆನಿ ಅದೃಷ್ಟ್ ಸಂಗ್ತಿಂನಿ ಲೊಕಾಚ್ಯೊ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯೊ ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ ಆಸ್ತಾ. ತ್ಯಾ ಪಾತಿಯೆಣ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಪಾಳ್ಚೆ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಾಂತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾ.

ಭುಕೇಕ್ ಖಾಣ್, ತಾನೆಕ್ ಪೀವನ್, ಜೀವಾಕ್ ಸುಖ್, ಮತಿಕ್ ಸಮಾಧಾನ್ – ಹ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಗ್ಡಾಪಿ ಜಾತಾ.

ಹಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ವಿವರಣ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ 'ಸಂಸ್ಕಾರ್' ಯಾ ...ಂಸ್ಕರಣ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಮ್ಯಕ್ ಕರಣ್ – ಸಮ್ಯಕ್+ಕೃತಿ=ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ...ರೆಂ – ಸೊಭಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿಂ ಕರ್ಚೆಂ, ಶುದ್ಧ್ ಕರುನ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ್ ಸ್ಥಿತಿಕ್ ...ಾವಂವ್ಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಏಕ್ ವಸ್ತು ಯಾ ವರ್ತನ್ ಕಶೆಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ...ಣಿಯೆಚೊ ಪರಮೋದ್ದೇಶ್ ಸಿದ್ಧಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಲಾಗಿಂ ಜಾಯ್ತ್‌ಗೀ – ತೆಂಚ್ ...ರೆಂ', ತೆಂಚ್ ಹಿತ್, ತೆಂಚ್ ಔಚಿತ್ಯ್. ಬರೆಂ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತನ್ ಆನಿ ...ು ಹಿತ್ ಸೊಧ್ಚೆಂಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಆಮ್ಚಿ ಜಿಣಿ ಹಿತ್ ಕರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ವಿಧಾನ್‌ಚ್ ...ಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂವ್ಸಾರಾಂತಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಕಡೆನ್ ವಿವಿಧ್ ಸಂಪರ್ಕಾಂನಿ ಆಮಿ ...ೂಡುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಔಚಿತ್ಯ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಸೊಭಾಯ್ ಸಗ್ಳೆಕಡೆನ್, ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಅಪೇಕ್ಸುಂಚಿ ಏಕ್ ವಿಶಯ್. ಆಮಿ ...ಂಗ್‌ಪಾಂಗ್ ಧೂವ್ನ್ ನಿತಳ್ ಕರುನ್, ವಸ್ತುರಾಂ ನಗಾಂನಿ ನೆಟೊವ್ನ್ ಸೊಭಿತ್ ...ರುನ್ ಘೆತಾ. ಘರಾಕ್ ಸುನೊ, ರಂಗ್ ಸಾರವ್ನ್ ಸೊಭಿತ್ ದಿಸಾಶೆಂ ಕರ್ತಾಂವ್. ...ಮ್ಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಡೆನ್ ಸೊಭಾಯ್ ಸೊಧ್ತಾಂವ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ...ೂಕಾ ಸಂಬಂಧಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಚಾಲ್‌ಚಮ್ಕಣಿ ಆನಿ ಉಲೊವ್ಣ್ಯಾಚಿ ಸೊಭಾಯ್‌ಚ್ ...ಂಸ್ಕೃತಿ.

ಭಾವ್ ಸೌಂದರ್ಯ್, ಶೀಲ್ ಸೌಂದರ್ಯ್ ಅಸಲೆ ಗುಪ್ತ್‌ಗಾಮಿನಿ ...ಗ್ ನ್ಹೆಸಾನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ ಕೇವಲ್ ವನ್ಯ್ ಮೊನ್ಜಾತ್. ಆಮಿ ದೈಹಿಕ್ ರಿತಿರ್ ...ಾಡ್ ನಿರ್ಮಳ್ ದವರೂಂಕ್ ಪ್ರಯತನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿಕ್ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ್ ...ಮ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಸಾರಾಂಶ್. ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಘಡಿತಾಂಚಿಂ ...ುಕ್ತಾಯುಕ್ತ್ ವಿವೇಚನಾಂ, ವಸ್ತುಂಚಿಂ ಮೌಲ್ಯಾಂ ಅರ್ಥ್ ಕರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ...ೀಕ್, ಹೆರಾಂಚೊ ಮನೋಧರ್ಮ್ ಅರ್ಥ್ ಕರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಪರಿಜ್ಞಾನ್, ...ರ್ಮ್ ಚಿಂತನಾಚಿ ಜಾಗ್ರುತ್ಕಾಯೆ ಪರಸ್ ಭಾವನಾಂಚಿಂ ಅಭಿರುಚ್ – ಅಶೆಂ ...ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವಿವೇಕಾಚ್ಯಾ ಸಮಾವೇಶಾಂಚೆಂ ಫಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ...ವಟಾಚಿ ಸಿದ್ಧಿ ಅಂತರಂಗ್ ಕೃಶಿನ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಕೃಶಿಂತ್ಲೆ ವಿಶಯ್

ಗ್ರಂಥ್‌ಪಠಣ್, ಕಲೋಪಾಸನ್, ರಸಿಕ್ ಸಹವಾಸ್, ಲೋಕ್-ಮರ್ಯಾದಾ ಪರಿಪಾಲನ್ ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅಂತರಂಗಾಂತ್ಲೊ ಪರಿಪಾಕ್ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಪಾಠಾಕ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಾಹೆತ್ ಗರ್ಜ್. ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಏಕ್‌ಚ್ ಸಾಹೆತ್ ತೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಣ್ ವಳ್ಖೊನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕಾ ಥರಾಚೆಂ ಆತ್ಮ್‌ಶಿಕ್ಷಣ್. ತೀ ಕೇವಲ್ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ್, ಬುದ್ಧಿಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಯಾ ಕೇವಲ್ ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿಂಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್. ತೀ ಮನ್-ಬುದ್ಧಿ-ಸ್ಮೃತಿ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾಂಚಾಕೀ ವಯ್ರ್ ಆಸ್ಚಿ ಜೀವಾತ್ಮಾಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲಿ ವಿಶಯ್. ರಾನಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವನ್‌ಫೂಲಾಂಚೊ ಪರ್ಮಳ್ ವಾರ್‍ಯಾಂತ್ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಅನಾಮಿಕ್ ಏಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಪರ್ಮಳ್ ಉಬ್ಜಾತಾ. ರಾನಾಂ ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ ಮೆಳ್ಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ಪಾಲ್ಯಾ ಸಾಲಿಂಚೊ ಸಾರ್ ಮೆಳವ್ನ್ ಗಾಂವ್ಟಿ ವಯ್ಜ್ ಏಕ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ರಸ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿಯೀ ಹ್ಯಾಚ್ ಗುಣ್‌ಲಕ್ಷಣಾಂಚಿ. ಸಂಗೀತ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಸಲ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಕಲಾನುಭವಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಶಾಸ್ತ್ರ್-ಶಿಕ್ಷಣಾಂಚ್ಯಾ ಫಲಿತಾಂಶಾಚೊ ಸಾರ್ ಸಹಮಿಲನ್. ತಾಂತುಂ ವಿಜ್ಞಾನ್, ವಿವೇಕ್, ಉದಾರ್‌ಪಣ್, ಧೃಡತ್ವ್, ಬಳ್ ಆನಿ ನಿರ್ಬಳ್‌ಯೀ ಆಸಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಅರ್ಥ್ ಖೂಬ್ ಪುರ್ವಿಲೊ. ಸಂವ್ಸಾರಾಂತಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ವರ್ತನಾಂಚ್ಯಾ ಸೊಭಾಯೆಕ್ ಸಾತ್ವಿಕತಾ, ಸಭ್ಯತಾ, ಸೌಜನ್ಯ್, ವಿನಯ್, ಗೌರವ್, ವ್ಲಡ್ವಿಕಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮ್ಚೆ ಮಧೆಂ ಪುರ್ವಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಯ್ಲಾಂಗೀ - ತೊಚ್ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಆತ್ಮೊ. ಮಿರ್ತ್, ಆಮ್ಸಾಣ್, ತೀಕ್, ಗೋಡ್ - ಹಿಂ ಏಕೇಕ್‌ಯೀ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸಾ ತಶೆಂ ಭೊಗ್ತಾ. ಪುಣ್ ತ್ಯೊ ವಸ್ತು ಏಕಾನೇಕ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಸಾರ್-ಸಾಂಬಾರಾಂತ್ ಹಳ್ತಾನ್ ಭರ್ಸ್ತಾನಾ ಹೀ ಭರ್ಸವ್ಣಿ ತ್ಯಾ ಚಾರ್ ವಸ್ತುಂಚ್ಯಾಕೀ ವೆಗ್ಳಿಚ್ ಆನಿ ಬರ್‍ಯಾ ರುಚಿಚೆಂ ಖಾದ್ಯ್ ವಿಶೇಶ್ ಜಾತಾ. ಗಂಧ್, ಊದ್ (ಪುನುಗು), ಪಚ್ಚೆ, ಕರ್ಪೂರ್, ಕೇಸರಿ - ಹಿಂ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ನ್ಹಯ್ ತರೀ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ತಶೆಂ ಭೊಗ್ತಾ. ಪುಣ್ ಹ್ಯೊ ವಸ್ತು ಏಕಾ ಲೆಕಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಭರ್ಸ್ತಾನಾ ಪಾಂಚ್ವೆಂ ಏಕ್ ಪರ್ಮಳ್ ವಿಶೇಸ್ ಉಬ್ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ವಿದ್ಯಾ, ವಿನಯ್, ಧೈರ್, ಚಮತ್ಕಾರ್, ಹಾಸ್ಯ್, ಕರುಣ್, ಶೌರ್ಯ್, ಸಾಹಸ್, ಗಾಂಭೀರ್ಯ್ - ಹೆ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಗುಣ್ ಮೆಳೊನ್ ತ್ಯಾ ಸಹಮಿಲನಾನ್ ನವೆಂ ಏಕ್ ಶೀಲ್ ಸೌಂದರ್ಯ್ ಜಲ್ಮಾಕ್ ಯೆತಾ. ತಾಂತುಂ ಪ್ರಸನ್ನತಾ, ತೇಜ್, ವಿನಯ್ ಆನಿ ದೃಢತಾ ಆಸ್ತಾ. ತೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕಡೆನ್ ಭಿರಾಂತಿಕ್ ಜಾಗೊ ನಾ. ತೆಂ ವಿಶ್ವಾಸ್ ಉಬ್ಜಾಯ್ತಾ, ಮಾನ್ ವ್ಹಾಡಯ್ತಾ - ಹೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಪ್ರಭಾವ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪುರಾತನ್ ವಡಾರೂಖಾಬರಿಂ. ತಾಚೆಂ ಮೂಳ್ ಏಕ್ ದೋನ್ ಾಂವ್ ರೂಂದಾಯೆಚ್ಯಾ ಧರ್ಣಿರ್ ತ್ಯಾ ಎಕೆಚ್ ಕಡೆನ್ ಥಿರೊನ್ ಆಸ್ತಾ. ತಾಚೆ ಾಂಟೆ ಸರ್ವ್ ದಿಕಾಂನಿ ಫಾಸ್ಸೊನ್, ಪಯ್ಸಿಲ್ಯಾನ್ ವ್ಹಾಳ್ಚ್ಯಾ ವಾರ್‍ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಸಾರ್ ಂವುನ್ ಘೆವ್ನ್, ಹಜಾರಾಂನಿ ಸುಕ್ಣ್ಯಾಂಕ್ ಸಾವ್ಲಾಂಕ್ ಆವಾಸ್‌ಸ್ಥಾನ್ ಜಾತಾ. ಮುಳಾಂತ್ ತೊ ರೂಖ್ ಸ್ಥಿರ್. ಶಿರೋ ಭಾಗಾಂತ್ ವಿಶಾಲ್ ವಿಸ್ತಾರ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಚ್ಚ್ ಮುಳಾಂತ್ ಎಕಾ ವರ್ಗಾಂತ್ಲಿ, ಪರಿಣಾಮಾಂತ್ ಬಹುವರ್ಗ್ ಸಂಸರ್ಗಾಚಿ; ದೆವೆಗ್ಗೆ ಸಮಾಜ್ ಸಂಘಟಿತ್ ಜಾಲ್ಲಿ; ವಿಶ್ವ ವಿಸ್ತಾರಾಯ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ. ತೀ ವ್ಯಷ್ಟಿಕ್ ಸಮಷ್ಟಿಂತ್ ಮೆಳಯ್ತಾ. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಿಚೆಂ ಏಕ್ ಪೋಂತ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ತರ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಪೋಂತ್ ಸಂವ್ಸಾರ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಏಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಳ್, ಏಕ್ ಸಮಾಜ್, ಏಕ್ ಜನಪದ್ ಮುಳಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಲ್ಮೊನ್, ವಾಡೊನ್ ಸಂವ್ಸಾರಾಂತಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಜಿಣಿಯೆಕ್ ಆಪುಣ್ ಏಕ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ದಾಯ್ಜ್ ಜಾತಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ವಾಡಾವಳಿಂತ್ ದೈಹಿಕ್ ಬಳಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಸ್ವಭಲಾಯ್ಕೆನ್ ಫಲಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ವಿಶಯ್. ಖಾಣಾ ಜೆವ್ಣಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ನಿಯಮಾಂ ಸಾಂಬಾಳ್ಯಾರ್ ಬಳ್ ಭಲಾಯ್ಕಿ ತಾಚ್ಯಾಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಂವರ್ಧನ್ ಜಾತಾ; ಭಲಾಯ್ಕೆಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್‌ಚ್ ಬಳ್. ಹ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿದ್ಯಾ-ಶಿಕ್ಷಣಾಚೆಂ ಜ್ಞಾನ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಾಚ್ಯಾಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ; ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಪ್ರಯತ್ನಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ವಿಶ್ವಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ, ಅಧ್ಯಯನ್‌ಕಾರಾಂನಿ, ಸಂಸೋಧಕಾಂನಿ ಅನೇಕ್ ಥರಾಚೆ ಅರ್ಥ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಕೈಬರ್ ಆನಿ ಕ್ಲುಕೊಹ್ನ್ – ಹಾಂಣಿ ಅಸಲ್ಯಾ 160ಚಾಕ್‌ಯೀ ಚಡ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಿ ದಿಲ್ಯಾ.

1. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಮಾನವ್ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಇ.ಬಿ. ಟೆಯ್ಲರ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸೊಧಕಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್, ಜಾಣ್ವಾಯ್, ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ, ಕಲಾ, ವಿಶ್ವಾಸ್, ನೀತ್, ಕಾನೂನ್ ಕಾಯ್ದೆ, ರಿತಿರಿವಾಜಿ – ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಚೆಂ ಜಮೊ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಘಟಕ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. (Richard M. Fox, - American Civilisation)
2. ಮೆಥ್ಯು ಅರ್ನಾಲ್ಡಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಸಾರ್ಥಕತಾ ಸಾಧನಾಕ್ ಕರ್‍ಚ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಾಚೆಂ ಫಳ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮೃಗತ್ವ (ಮೊನ್ಜಾತ್‌ಪಣ್) ಹೊಗ್ಡಾವ್ನ್ ಘೆವ್ನ್ ನೈಜ್ ಮಾನವೀಯ್ ಗುಣ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಕರ್‍ಚ್ಯಾ ಪ್ರಯತನಾಚೆಂ ಫಳ್‌ಚ್ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. (Mathew Arnold : Culture and Anarchy: PP VIII)

3. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಎಕಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಸಾಂದೆ ಭಾಗಿ ಜಾವ್ನ್ ವ್ಯವಹಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಜ್ಞಾನ್, ಭಾವ್‌ವಿನ್ಯಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಚಲ್ಣೆಂಚೆ ಸಮುದಾಯ್ (ರ್‍ಯಾಲ್ಫ್ ಲಿಂಟನ್).

4. ಪರಿಸರಾಂತ್ಲಿ ಮನ್ಶ್ಯಾ ನಿರ್ಮಿತ್ ಭಾಗ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಹರ್‌ಸ್ಕೊವಿಟ್ಸ್)

5. ಎಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಂಪರಾಕ್ ಎಕ್ವಾಯ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಲೋಕ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ, ವಾಂಟುನ್ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಆನಿ ಗೌರವ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ, ಭಾವನಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಮನ್ಶ್ಯಾನಿರ್ಮಿತ್ ವಿಶೇಶಾಂಚೊ ಜಮೊಚ್ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಕೀಸಿಂಗ್)

6. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂಚೊ ಜಮೊಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಲೂವಿ)

7. ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ವರ್ತನಾಕ್ ಮುಕ್ತ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಜಾವ್ನ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಎಕಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಳಾಂತ್ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ, ಐತಿಹಾಸಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ (ಕ್ಲುಕ್ಹಾನ್ ಆನಿ ಕೆಲ್ಲಿ).

8. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವ್ಹಾಳೊಂಕ್ ಸಕ್ಚಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಸಂಗ್ರಹಿತ್ ಅನುಭವ್, ತೀ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಆನಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ. (ಹ್ಯಾಮಂಡ್)

ಮಾನವ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್' ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿಂ ಸರ್ವ್ ಕಾರ್ಯಿಂ ಆಟಾಪ್ತಾ. ತೀ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ರಿತಿಚಿ ಲೊಕಾಚಿ ರಾಂದ್ಪಾಚಿ ಪದ್ಧತ್, ಜೆವ್ಣ ಖಾಣಾಚಿ ರೀತ್, ಘರಾಂ ಬಾಂದ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗ್ತಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಲೊಕಾನ್ ಪಾಳ್ಚಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್, ನೈತಿಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಗುಣ್ ಆನಿ ಮೌಲ್ಯಾಂಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಮನೋಧರ್ಮಾಂಚ್ಯಾ ತೃಪ್ತೆ ಖಾತಿರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸವಯೆನ್ ಕರ್ಚಿಂ ಸಮೆಸ್ತ್ ವಿಚಾರಾಂಕ್ ಆಟಾಪ್ತಾ. (ಯುಗಯಾತ್ರೀ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಪುಟ – ಸಂ. 1 ಪು. 3). ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲೆ ಉತ್ತಿಮ್ ಗುಣ್ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಹಾಡೂನ್, ಕೀಳ್ ಗುಣ್ ಹತೋಟಿಂತ್ ದವರುನ್ ಯಾ ನಿರ್ಮೂಳ್ ಕರುಂಕ್ ನಿರಂತರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಾಂಚೊ ಫಳ್; ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆತ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ಲಿ ಅಭಾಧಿತ್ ಸ್ಥಿತಿ. (ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದರ್ಶನ – ಸಂ. ಅನಕೃ. ಪು. 5).

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಕಾ ಜಮ್ಯಾಂತ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಘೆಂವ್ಚಿ ಕ್ರಿಯಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ತೀ ಪರಂಪರಾಗತ್ ರಿತಿನ್ ವಾಡೊನ್ ಎಕಾ ಸಮಾಜಾಕ್ ಕ್ರಮಬದ್ಧ್ ರೂಪ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಹಾಯಿಕ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಸಗ್ಳ್ಯಾಯ್ ಜನಜೀವನಾಚ್ಯಾ ಅಂತರಂಗ–ಬಹಿರಂಗಾಚೊ ಅನುಭವ್. ವಿವಿಧ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಅಂಶಾಂಚಿ ಭರ್ಲೊಸ್ಪಿಣ. ವೆವೆಗ್ಳೆ ಧರ್ಮ್, ಭಾಸ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂಚ್ಯಾ ಹವಾಗುಣಾಂಕ್ ಅನುಗುಣ್ ಜಾವ್ನ್ ತೀ ತೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪ್ ಘೆತಾ. ದೆಕುನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ 'ಸೂತ್ರ್‌ಬಂಧ್' ಎಕಾಚ್ ಉತ್ರಾನ್ ಸೊಡಂವ್ಕ್ ಕಷ್ಟ್.

'The term culture has been central and primary importance the Social Sciences. It is difficult however, to encompass a single definition all the meanings to it (New Catholic ncyclopedia Vol. IV - P 522).

ಎಕಾಚ್ ಉತ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶಾ ವರ್ಗಾಕ್ ಆಸೊನ್, ಉನ್ಹಾತಿ ವರ್ಗಾಕ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ!

ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್:

ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣಾಂತ್ ಅನುಕರಣ್ ಆನಿ ಸಂಯೋಜನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ತ್ರ್ ಘೆತಾ. ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಪಾವಾಜಾಯ್ ತರ್ ಥಂಯ್ ಣೆಂ-ದೆಣೆಂ ನಿರಂತರ್ ಆಸಾಜಾಯ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೊಂಡಾಂತ್ಲೆಂ ಉದಕ್ ಂವ್ಕ ನಜೊ, ಬದ್ಲೆಕ್ ಸದಾಂಚ್ ವ್ಹಾಳ್ಚೆಂ ಉದಕ್ ಜಾಯ್ಜೆ. ಏಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಾಯೆಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಯ್ರ್ ಸಾಧ್ಯ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಪಾಯ್ ದವರೂನ್ ಚಲೊಂಕ್ ಸಕತ್ ಾಯ್, ತ್ಯಾ ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮ್ಹೊಸ್ತುನ್ ರಾವಾನಾ. ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಜಮ್ಯಾಂನಿ ಕಾಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕರುಂಕ್ ಸಕತ್ ತರ್‌ಯೀ ಬೊಟಾಂನಿ ಮೆಜಿಯೆತ್ ತಿತ್ಲಿ ಳ್. ದೆಕುನ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್, ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರಾಶ್ಟ್ರಾಂಕ್ ಬಂಧಿತ್, ಥಂಯಿಚ್ಚ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಲಭಾಯೆನ್ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಎಕೇಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್‌ಯೀ ಆಪ್ಲಿಂಚ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಆಸ್ತಾ. ಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆನಿ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆಸ್ಚೊ ಅಂತರ್ ಕಾಳ್ಯಾ-ವ್ಯಾ ಯಿತ್ಲೊಚ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ (ಡಾ। ಡಿ.ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ, ಜಾನಪದ ಸಮಾಲೋಕ್, ಲೆನಾಡು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು 1980, ಪು. 8-9).

ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್‌ಯೀ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಏಕತಾಯ್ ಳ್ಖೊಂಚೆಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಣೆಂಯ್ ಪಾರ್ಕಿಯೆತ್. ವಾಸ್ತವ್ ಳ್ಯಾರ್ ಅಂತರ್ಗಾಮಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಹಿ ಏಕತಾಚ್ಚ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಶಿಷ್ಟ್ ಲಕ್ಷಣಾಂತ್ ಏಕ್. ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿಂ ಸತ್ವ್-ಸಕತ್ ಹಜಾರಾಂನಿ ಪರ್ಯಾಸಾಂಚ್ಯಾ ಮಧೆಂ ಆನಿಕ್‌ಯೀ ವಾಂಚೊನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್: ್ಯಾ ಧರ್ಣಿರ್ ಪಾಂಯ್ ದವರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಿವಿಧತಾಂ ವಯ್ರ್‌ಯೀ ಎಕಾ ಾಚಿ ಏಕತಾ ಥಾಪೂನ್, ವೆವೆಗ್ಳೆ ರಂಗ್, ಗುಣ್ ರಚನಾ ಆಸ್ಚೆಂ. ಅನೇಕ್ ತಾಂ ಮೆಳೊವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಏಕ್‌ಚ್ ವಸ್ತುರ್ ವೊಳ್‌ಲ್ಲೆಂ ಾರತೀಯತ್ವಾಚ್ಯಾ ಭಾವನಾನ್'. (ಅನು: ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ, ಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ 1969 ಪು. 37). ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಭಾರತೀಯಾಂನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್

ಆನಿ ಸಾತ್ವಿಕ್ ದಿಶ್ಟಿಕೋನಾಂನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅರ್ಥ್ ಕರುನ್ ಘೆತ್ಲ್ಲಿ. ನಯ್-ವಿನಯ್, ಸಾತ್ವಿಕ್ ಜಿಣಿ,' ಆದರ್ಶ್ ಜೀವನ್, ಅಂತರಂಗ್ ವಿಕಾಸ್, ನೀತ್ ನಿಯಮ್ ವಿವರಾಂವ್ಚಿ ದಿಕ್ಸೂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾಲ್ಯಾ. ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಧರ್ಮ್‌ಚ್ ಪಾಟ್‌ಥಳ್. ಪುಣ್ ಹಾಂಗಾ ಲೌಕಿಕ್ ಆನಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ್ ಪ್ರಗತಿಕ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಒಟ್ರಾಸ್ ತೀರ್ಲ್ ಜಿಣಿ ಆನಿ ಮರಣ್ ಹಾಂಚೆಂ ಸಮನ್ವಯ್.

ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:

ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Folk Culture) ಆನಿ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (learned culture) ಮ್ಹಳ್ಳೆ ದೋನ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೂಳ್ ಪಾಳ್ ತರ್ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್‌ಚ್ ಫಾಂಟೆ ಫುಟೊನ್ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ ಜಾಲ್ಲಿ.

ನ್ಯೂ ಕಾಥೊಲಿಕ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೊಪೀಡಿಯಾ vol. 4 / ಪು. 529 ಹಾಂತುಂ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿವಿಶಿಂ ಅಶೆಂ ವಿವರ್ ಮೆಳ್ಟಾ–

'The Folk society is characteristically small, isolated, close knit, homogeneous entity. Its social relationships are principally patterned around kinship, its members have a supernaturalistic world view, and its values are more implicit than explicit.'

ರಗ್ತಾ ಸಂಬಂಧಾಚಿಂ ಆತ್ಮೀಯ್ ಭಾವನಾಂ ಆಸ್ಚಿ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಹೊ ಸಮಾಜ್ ಲ್ಹಾನ್ ಆಸೊನ್ ಹಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಂದ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಂಬಂಧ್ ಖುಬ್ ಲಾಗ್ಶಿಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯೊ ರಿತಿ ನಿತಿ ಕಟ್ಟ್‌ನಿಟ್ಟಾನ್ ಉರೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆ ಥಾವ್ನ್‌ಚ್ ಜಲ್ಮೊನ್ ವಾಡ್ಲ್ಲಿ. ದೆಕುನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಮೂಳ್ ಅಂಶಾಂಕ್ ಆತಾಂ ಮ್ಹಣಾಸರ್‌ಯೀ ಜೀವಾಳ್ ದವರೂನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಲೊಕಾಚಿ ಉತ್ರಾವಳ್, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್ ಹೀ ಸಂಗತ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿತಿರ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ ಕರ್ತಾ. ಹಾಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಅಂತರಾಳಾಂತ್ ರಿಗೂನ್ ಆಸ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ನಜೊ. ಹಾಚೆಂ ಏಕ್ ಪಾಳ್ ಹಾಲೊಂವ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಕ್‌ಚ್ ಹಾಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾಬರಿಂ.

ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರಗ್ತಾಗತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕಾರಾಚೆ ಸರ್ವ್ ಅಂಶ್ ಹಾಂಗಾ ಝುಳ್ಕಾನಾ. ನಾಗರೀಕತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ವಳಗ್ ಜಾವ್ನ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕಾರಾಚೆ ಜಾಯಿತ್ ಅಂಶ್ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಅಸ್ಕತ್ ಯಾ ಮೋಲ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ನಾಗರೀಕತಾ ಆನಿ

ಥಸ್ಥ್ ಶಿಕ್ಷಣಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ನವೆ ನವೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಬ್ಜೊನ್ ಬಾಂದಾವಳ್ ಆನಿ ಬಾಂಧವ್ಯ್ ಸದಿಳ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ. ಮನ್ಶಾ ಮನ್ಶಾ ಮಧೆಂ ಲ್ಲೆಂ ಮಾನವೀಯ್ ಮಧುರ್ ಬಾಂಧವ್ಯ್ ತುಟ್ಲಾಂ ಆನಿ ಎಕಾ ಥರಾಚೆಂ ವಹಾರಿಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಮಾತ್ರ್ ಉರ್ಲಾಂ.

"At the same time Kin and associate groups, which were minated under tribal culture have lost most of their strength d influence, and the large total society being only remotely d machanically interested in the persons the indivedual has come relatively free. He is free to try to develop as he wishes, e to choose his own contact and to change them. There is thing to hold him in the course of the forefathers not even his own original course. (KROEBER: Anthropology - P. 3)'.

ನಾಗರೀಕತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಾರಣಾಂನಿ ಜನಪದ್ ಮಾಜೆಚಿ ಬಳಿಷ್ಟ್ ಬಾಂದಾವಳ್ ಸದಿಳ್ ಜಾವ್ನ್ ತ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಜನಪದ್ ಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್‌ಯೀ ಬದ್ಲೊನ್ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಯಾಂತ್ರಿಕತಾ ಉಬ್ಜಾಲಿ. ಂ ಜಾವ್ನ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದೆಲಿ. ್ ಆನಿ ವೆಳಾಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಂತ್ ಪರ್ನಿಂ ಮೌಲ್ಯಾಂ ದಿಶ್ಟಿ ಭಾಯ್ರ್ ಜಾಲಿಂ. ಂತ್ಲ್ಯಾ ಸತ್ವಾಚ್ಯಾ ಅಭಾವಾನ್ ನ್ಹಯ್ - ಹೆಂ ಏಕ್ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಾಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಂತ್ರ್.

ಸಮಾಜಾಂತ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ಚಡ್ತಿ ಆನಿ ದೆಂವ್ಣೆಂತ್ ಮೆಳೊನ್ ಎಕಾಚ್ಚ್ ಮಾಜಾಂತ್ ಹ್ಯೊ ದೋನ್‌ಯೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದಿಸೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ಸಾಧ್ಯತಾಯ್ ಆಸಾ. ್ಕಾಯ್-ದುರ್ಬಳ್‌ಕಾಯೆ ನಿಮ್ತಿಂ ದೋನ್ ವರ್ಗ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಹಜತಾಯೆನ್ ಂಚೆ ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್ ಆನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಘಡೊನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆ ಂನ್ ವಾಂಟೆ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ಸಮಾಜಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಸ್ತರಾರ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲಿ ಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉರೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್, ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಸ್ತರಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಕಾ ಭಿನ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಬ್ಜಾತಾ; ಯಾ ಹ್ಯೊ ದೊನೀ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯೊ ಭರ್ಸಾಲ್ಲಿ ಬ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದೆಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಹರ್‌ಏಕ್ ವಸ್ತುಂಕ್‌ಯೀ ಏಕ್ ಳ್ ರೂಪ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್‌ಯೀ ಏಕ್ ಮೂಳ್ ರೂಪ್ ್ತಾ ತಿಚ್ಚ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ತ್ಯಾ ಮುಕ್ಲೆಂ ಬದ್ಲಾವಣ್‌ಚ್ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಮಸ್ತ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪರಂಪರಾಂಕ್ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಆಚರಣಾಂ ಆನಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಚಲ್ಣೆಚೊ ಜಮೊ. ಹೀ ವ್ಯಕ್ತಿಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲಾ ಹರ್‌ಎಕಾ ಹಂತಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಜಾನಪದ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಶುದ್ಧ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಧ್ಯಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಪ್ರೌಢ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಣ ತೀನ್ ಸ್ತರಾಂನಿ ವಿಂಗಡನ್ ಕೆಲಾಂ.

ಪರಿಮಿತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಭಿತರ್ ನಿಶ್ಚಿತ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಪುರೋಹಿತ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾಂನಿ ರಾಜ್ ನೀತಿಜ್ಞಾಂನಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಂನಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂನಿ, ಕವಿಂನಿ ಕಲಾಕಾರಾಂನಿ ನಿರ್ಮಿತ್ ಕೆಲ್ಲಿ (ಜೀ ಶಂ ಪ) 'ಪ್ರೌಢ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಣ ವೊಲಾಯ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ಹಂತಾರ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಹರ್‌ಏಕ್ ಪಂಗತ್‌ಯಿ ಲೊಕಾವಯ್ರ್ ದಬಾವಾನ್ ಥಾಪ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಸಲಿ. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ನಿರ್ಮಿತಿ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂಚೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ್ ಬಲಿ ಜಾಂವ್ಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಚಡ್‌ಶ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಶೀನ್ ವೊಡೂನ್ ಘೆಂವ್ಚಿ ತಾಂಕ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ಸಾಂಪ್ಡೊನ್ ಆಪುಣ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ತಾಕಾ ಖಾಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಲ್ಚಿ ಸಾಧ್ಯತಾಯ್ ಹಾಂತುಂ ಚಡ್ ಆಸ್ತಾ.

ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಯ್ಲ್ಯಾ ವಿವರಾಂಕ್ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ್. ತೀ ಸಮಷ್ಟಿ ಥಾವ್ ಅಂಗೀಕಾರ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ಯೆಣಿ, ಪದಾಂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್, ಆಚರಣಾಂಚ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆನಿ ಗಿನ್ಯಾನಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಹಾಂಕಾಂ ಬದ್ಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಮಾತ್ರ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ವಳ್ಖೊನ್ ಘೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮಾತಿಯೆಚೊ ವಾಸ್ ಆಸೊನ್ ಜಿಣಿಯೆ ವಾಂಗ್ಡಾ ಲಾಗ್ಮಿಲೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಆಸ್ತಾ. ಆತ್ಮೀಯ ವಾತಾವರಣ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ್ ರೂಪ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಹರ್‌ಯೇಕ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್‌ಯೀ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾಂವ್ಚ ಉತ್ರಾಂ, ಪಾತಿಯೆಣಿ, ಆಚರಣಾಂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್ - ಅಸಲ್ಯಾ ಪಾಳಾಂಕ ಹಾಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ಸಮಾಜ್ ವಿರೋಧ್ ಕರುನ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ್ ಘಾಲ್ತಾ ತಸಲೊ ಖಡಕ್ ಚೌಕಟ್ಟ್ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆಸಾ.

ಅನೇಕ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಶಿಷ್ಟ್ ಆನಿ ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಧೆಂ ವಳ್ಖೊಂಕ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲೊ ಸಂಬಂಧ್‌ಯೀ ಆಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ದೊನಾಂಚ್ಯೊ ಮಿಶ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್‌ಚ ಸುಧಾರ್ಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ನಾಗರೀಕತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಜಾಳಾಕ ಸಾಂಪಡ್ಚೊ ಲೋಕ್‌ಯೀ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಪ್ರಕಟ್ ಜಾಂವ್ಚಿ 'ಮಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'.

ಜನಪದ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ 'ಫೊಕ್‌ಲೊರ್' ಸಬ್ದಾಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಕರ್ತಾ ವೆಳಾ 'ಲೊರ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅರ್ಥ್ ದೀವ್ನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

್ರೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ 'ಫೊಕ್ ಕಲ್ಚರ್' ಆನಿ 'ಫೊಕ್‌ಲೊರ್', ಹ್ಯಾ ದೋನೀ
ಬ್ದಾಂ ಮಧೆಂ ಅರ್ಥ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಚಿತ್ ಜಾತಾ. 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'
್ದ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಡೆನ್ ಸಭ್ಯತಾ, ನಾಗರೀಕತಾ, ರಸಿಕತಾ,
ಯ್, ವೈಚಾರಿಕತಾ, ಕರ್ತವ್ಯ್‌ನಿಷ್ಠಾ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವುಕತಾ, ತ್ಯಾಗ್, ಶುಚಿತ್ವ್...
ತ್ಯಾದಿ ಉಂಚ್ಲೆ ಗುಣ್ ಸ್ವಭಾವ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಗಮನಾಕ್ ಯೆತಾ.

'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮಾನವ್ ವಿಜ್ಞಾನ್' ಮ್ಹಣ್ ವಳ್ಖೊನ್ ಫೆವ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ultural Anthropology ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಉಲ್ಲೇಖಿತ್ Culture ಸಬ್ದಾಕ್ ಸ್ತ್ರಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್ ತರ್, ಜನಾಂಗ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪರಂಪರಾಂತ್ ಮಿಲ್ಲ್ಯಾ ಅನುಸರಣಾ ಮೌಲ್ಯಾಂಕ್ ತೀವ್ರ್ ರಿತಿರ್ ಸ್ಪಂದನ್ ಕರುನ್ ಉರವ್ನ್ ಡ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಪದ್ಧತಿ, ಆಚರಣಾಂ, ಪಾತ್ಯೆಣಿ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ- ವ್ಚ್ಯಾಂತ್, ವಾಕ್-ಕೃತಿಂನಿ, ಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂನಿ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ ತ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಕ್ ಬಾಧ್ಯ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ. ಸಂವ್ಸರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ನಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಹ್ಯಾ ವರೇಗ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮಾನವ್ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾಂನಿ ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗ್ರಾಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆದಿಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಹಂತಾಂನಿ ಗಡಣ್ ಕರುನ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಚಲಯ್ಲಾಂ.

ನಗರ್ ಆನಿ ಗ್ರಾಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಾನ್ ಆದಿಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೆಗ್ಳಿ, ಆದ್ಲಿ ಆನಿ ಚ್ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಹ್ಯಾಚ್ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪರಿಕಲ್ಪನ್‌ಯೀ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾತಾ. ಹಾಂಗಾ ಏಕ್ ಕ್ತಿ ದುಬ್ಳೊಗೀ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಗೀ, ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಜಾತಿಚೊಗೀ ಕೀಳ್ ಜಾತಿಚೊಗೀ, ಹೆಂ ಯ್ಚೆಂಯೀ ಲೆಕಾಕ್ ಯೇನಾ. ಮನಿಸ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕಡೆನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಸ್ತಾ. ಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪರಿಕಲ್ಪನಾಂತ್ ಉಂಚ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೀಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ದ್ ನಾ. ಹರ್ಸ್‌ಕೊವಿಟ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಲೊಕಾಚಿ ಜಿಣಿಯೆ ವಾನ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. (Cultural Anthropology - Herskovits). ಹೆ ಕ್ತಿ ಕೊಣ್‌ಯೀ ಜಾವ್ಯೆತ್, ಖಂಯ್ ತರೀ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್ಯೆತ್. ಲೋಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಡೆನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಸ್ತಾಚ್. ಅಸಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೆಕುನ್‌ಚ್ಚ್ ಎಕ್‌ಚ್ ಥರ್ ಆಸಾನಾ. ಕೇಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಎಕೇಕಾ ಜನಾಂಗಾಚಿ ಎಕೇಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಸ್ಯೆತಾ. 'ಏಕ್ ಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪರಿಕಲ್ಪನ್ ಉಬ್ಜೊಂಚೆಂ ಆನಿ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಹ್ಯಾಚ್ ಟ್ ಭುಂಯಿರ್. ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪ್ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾ, ವಿವಿಧ್ ರಣಾಂನಿ ವಿವಿಂಗಡ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಮಾಜ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವಿಭಜಿತ್ ಪಾಟ್ ಾಂಯಿಕ್ ಅನುಗುಣ್ ಜಾವ್ನ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ರೂಪ್ ದೀತ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಸಂಗತ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಜಾನಪದ್:

ಖಂಯ್ಸ್ಯಾಯ್ ಎಕಾ ಜನಾಂಗಾಚ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಂ ಸಮ್ಜೊವ್ನಿ ಜಾಯ್ ತರ್ ತ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಂತ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಗಮನಾಕ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಕಾರಣ್, ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ಅಂತರಂಗಾಂತ್ಲೆಂ ಗೂಂಡಾಯೆಚೆಂ ಜಿಣಿಯೆ ಚಿತ್ರಣ್ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಜಮೊನ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ್ ಜಾತಾ. ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾಂನಿ ಭಾರತೀಯ್ ಭಾಸಾಂನಿ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ ವ್ಹಯ್ ತರೀ, ಅಸಲಿಂ ಕಾವ್ಯಾಂ ರಾಜಾಶ್ರಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪಂಡಿತಾಂಚಿಂ ರಚನಾಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತೆಂ ನೈಜ್ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಚಿತ್ರಣ್ ನ್ಹಯ್. ಹ್ಯಾ ಎಕಾ ಕಾರಣಾನ್ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ್ ಕಾವ್ಯಾಂನಿ ಸಾದ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಝುಳ್ಕಾನಾ. ದೆಕುನ್, ಸಾದ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್'ಚ್ ರಚುನ್ ಪೋಷಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ತೆವ್ಶಿಂ ದೀಷ್ಟ್ ಘುಂವ್ಡಾಂವ್ಚಿ ಪಡ್ತಾ. ಜನಜೀವನಾಚ್ಯಾ ಉಸ್ವಾಸಾಚೆಂ ಸ್ಪಂದನ್ ಹಾಂತುಂ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಸಾದ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಸಮಗ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಕುಸ್ಕುಟ್ ಪುಣೀ ಪರಿಚಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾತಾ. ಅಜ್ಞಾತ್ ಕವಿಂಚಿಂ ಹಿಂ ಅಮರ್ ಗಿತಾಂ ನಿರಂತರ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಜಾಯಿತ್ತ್ ಜನಪದಾಂಚ್ಯಾ ಅನ್ಭೊಗಾ ತುಪ್ಯಾಂತ್ ಬುಡೊನ್, ನ್ಹಾವ್ನ್ ಅನ್ವಾಳಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೆಂ ಏಕ್ ಜಮ್ಯಾ ಪಂಗಡ್ ಕವಿಂಚೆಂ ಕಾವ್ಯ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಆನಿ ಸಮಗ್ರ್ ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಕೋಶ್. ಎಕಾ ಜನಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಉದೆವಾ ಸಾಂಗಾತಾ 'ಜಾನಪದ್'ಯೀ ಉದೆತಾ ದೆಕುನ್ ತ್ಯಾ ಜಮ್ಯಾಚೆಂ ಜಿಣಿಯೆ ವಿಧಾನ್, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್, ವ್ಯಾಪಾರ್ ವಹಿವಾಟ್, ಶೃದ್ಧಾ, ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂಚಿ ಝುಳಕ್ ಹಾಂತುಂ ಭರೊನ್ ವೊಮ್ತಾತಾ.

ಎಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಆನಿ ತಾಚೆಂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ವಿಶ್ವಾಚ್ಯಾ ಬಾಂದಾವಳಿಂತ್ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರಾಚಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆನಿ ಜ್ಞಾನ್ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ ಆಕರ್ ಜಾತಾ. ಕಾರಣ್, ಲಿಖಿತ್ ಪರಂಪರಾಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ದಿಸಾನಾಸ್'ಲ್ಲೆಂ ಯಾ ದಿಸವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಭಾಯ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಅನಾವರಣ್ ಮೌಖಿಕ್ ಪರಂಪರೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಯೆತಾ. ಜಾನಪದ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಲಾಗ್ಗಿಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ. ಜಾನಪದ್ ಸಾದ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ಅನ್ಭೊಗಾಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್. ತಶೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಲೊಕಾಚೆಂ ಅನ್ಭೊಗಾಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್'ಚ್. ಪುಣ್ ಜಾನಪದ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಿಂಬಿತ್ ಕರ್ಚೆಂ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಾ. ಉಂಚ್ಲಿ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ನಿದರ್ಶನ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಸಮ್ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಜಾನಪದಾಂತ್ ಪಳಯಿಲ್ಲೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಚೆಂ ಸಮಾ ನ್ಹಯ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಣ್ ಪರಿಗಣಿತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಅಂಶಾಂನಿ ಭರೊನ್ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ನಾ.

ಂಯ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್‌ಯೀ ಬರೆಂ-ವಾಯ್ಟ್, ಸತ್ವಭರಿತ್-ಪೋಲ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ
ಯ್ಯ ಮಧ್ಯಮ್ ಸಂಗ್ತಿಂಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜೊಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಎಕ್ವಟೊನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮತ್-ಧರ್ಮಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ,
ಚರಣಾಂ... ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪ್ ದಿತಾ. ಹೆರ್ ಪೂರಕ್ ಪ್ರಭಾವ್‌ಯೀ ಪಡ್ಚಿ
ಧ್ಯತಾಯ್ ಆಸಾ. ಜಾನಪದ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾಂಚೆಂ ಸಂಕೇತ್ ಮಾತ್ರ್.

'ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಚಿ ಸಂಮಿಶ್ರ್ ಆನಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ತಿಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್
ನೇಕ್ ಪಂಗ್ಡಾಚೊ, ಕಾಳಾಚೊ, ದೇಶಾಚೊ, ಮತಾಂಚೊ ವರ್ಚಸ್ವ್, ಪಡೊನ್‌ಚ್
ಂವ್ಯಾಚ್ಯಾನ್ ಹೊ ಸಂಮಿಶ್ರ್ ಆನಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಜಾತಾ. ಕಾಳ್
ರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ತಾಂತುಂ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆನಿ
ರ್ಥ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಭರ್ಸಾತಾ'. (ಡಾ.ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ್ - ಜಾನಪದ
ತೆಗಳು - ಪ್ರಸಾರಾಂಗ - ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ 1971 ಪು. 5). ಹೆಂ
ತರ್ ಜಾನಪದಾಕ್‌ಯೀ ಲಗಾವ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ವಿಶೇಸ್ ನ್ಹಯ್. ಎಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ತರ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಿರಾನಾ; ದೋನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂಚ್ಯಾ ಸಂಯೋಗಾನ್
ಕ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದೇವಾಕ್ ಯೆತಾ. ದೆಕುನ್‌ಚ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಯ್ರ್ ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಪ್ಲೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಸ್ಥಾಪಿತ್ ಕರುಂಕ್
ಕೊಂಕ್ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಗಮನಾರ್ಹ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಲೊಕಾನ್ ತಾಂಚೊ
ರ್ಮ್ ಮಾತ್ರ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಕೆಲೊ ಶಿವಾಯ್ ಜಿಣಿಯೆ ವಿಧಾನ್ ಹೊಗ್ಡಾಂವ್ಕ್
. ಪರಂಪರೆನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ...
ಯ್ಯ ಸರ್ವ್ಯಾನ್ ಭಾರತೀಯ್ ಗ್ರಾಮಾಂತರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಗೂಂಡಾಯೆಚಿಂ
ಳಾಂ ರೊಂಬಯ್ಲ್ಯಾಂ. ಹೆರ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ಖಾಲ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್
ಾಲ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾಂಚ್ ತ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ದಬಾವಾನ್ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲಿ
ರ್ವಿಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಾಳೂನ್ ಯೆವ್ನ್ ಏಕ್ ನವ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪಾಕ್ ಅನುವರ್ತನ್
ಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾವ್ನ್‌ಚ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ.

ಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಕಲಾ:

ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಚರಿತ್ರಾಕ್ ಆನಿ ಜನಪದ್ ಕಲಾಂಚ್ಯಾ ಉದೇವಾಕ್
ವಿನಾಭಾವ್ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ. ಆರಾಧನ್ ಆನಿ ಆಚರಣಾಂಚಿ ಕ್ರಿಯಾ, ಕಲಾ
ೂಪಾರ್ ವಿಕಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಪೂರ್ಣ್ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ಕಲಾ ಜಾಲ್ಲಿ ಏಕ್ ರೀತ್ ತರ್
ರ್ಮ್ ಆನಿ ಪಂಥ್ ಪ್ರಸಾರಾಖಾತಿರ್ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಧರ್ಮ್-
ಂಥಾಂಚೊ ಉದ್ದೇಶ್‌ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಉತ್ರೊನ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ಕಲಾ ಜಾಲ್ಲಿ ಆನಿಯೆಕ್
ೀತ್. ಕಲಾಚ್ಯ್ ಕಸಬ್ ಜಾವ್ನ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೀ ಯೇಕ್ ಪರಂಪರಾ ರೂಪಾರ್
ಕಾಸ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಏಕ್ ರೀತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥ್ಯ ವಿರೋಧ್ ನವಿ

ಕಲಾ ಜಲ್ಮ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲಿ ಆನಿಯೆಕ್ ರೀತ್. ಅಶೆಂ ಅನೇಕ್ ಕೌತುಕ್ ಚಾಳ್ವೊಂವ್ಚಿ ಕಲಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಪ್ರತೀಕ್.

ಎಕಾ ಆರಾಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಂತ್ಲಿಂ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಕ್ರಿಯಾಂ, ಮುಕಾರ್ ನಾಟ್ಯಾಂಶಾಚ್ಯಾ ರೂಪಾರ್ ಕಲಾ ಜಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಾಲಿ. ಆರಾಧನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಉಪಾಸನ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್. ಗಾಯನ್, ನರ್ತನ್, ದೈನ್ಯತೆನ್ ಬಾಗೊನ್ ಆಡ್‌ಪಡ್ಚೆಂ, ಹಾತ್ ಜೊಡೂನ್ ಧ್ಯಾನಸ್ಥ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ, ಬೊಬಾಟ್ ಘಾಲೂನ್ ಕಿಳಂಚ್ ಮಾರೂನ್ ಮಾಗ್ಣೆಂ ಕರ್ಚೆಂ... ಅಸಲೆ ವಿವಿಧ್ ಥರಾಂಚೆ ಅಭಿನಯ್ ತಾಂತುಂ ಆಸ್ತಾ. ಅಸಲೆ ಅನುಸರಣ್ ಕರ್ಚೆ ವಿವಿಧ್ ಆಂಗಿಕ್ ಚಲನ್‌ವಲನ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಪುನರುಕ್ತಿ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಆಚರಣಾಂಚೆ ಭಾಗ್ ಜಾಲೆ. ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಂತ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಸಮಾನಾಂತರಾರ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಆಜ್ ಎಕಾಕ್ ಏಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಕಲಾ ಸ್ವರೂಪ್ ಪಾರ್ಕುನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಳ್ಖೊಂಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಲಾಂ. ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಕಲಾ, ಧರ್ಮ್, ನೀತ್, ಜಿಣಿಯೆ ಶೈಲಿ, – ಹೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಂತರಂಗಾಂತ್ಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಭಾಯ್ಲೆಂ ರೂಪ್. ಹೆ ಸರ್ವ್ ಅಂಶ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಜಾನಪದಾಂತ್ ಝುಳ್ಕಾತಾ. ಜನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ ಲಾಂಬಾಯ್ ರೂಂದಾಯೆಕ್, ಉಂಚಾಯೆ ಗೂಂಡಾಯೆಕ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಕಲಾ, ಕ್ರಮೇಣ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರಿತಿಚೆ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಂಟೆ ಫಾಂಟೆ ಜಾಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾರ್ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂ.

ಕಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಪ್ರತೀಕ್. ಕಲಾ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಜಿಣಿ ಲಾರಾಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ದರ್ಯಾಬರಿಂ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಣಾರ್ಯಾಂನಿ ಉಚಾರ್ಲ್ಯಾಂ. ಜಿಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪಣ್ಗೆಲ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲಿ ನ್ಹಯ್. ತೀ ವರ್ಣರಂಜಿತ್ ಸೊಭಾಯ್. ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಂತ್‌ಯೀ ಹೀ ಸೊಭಾಯ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆ ಕಷ್ಟ್ ಅನ್ವಾರ್ ಆನಿ ದುಃಖ್ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಅಪೇಕ್ಷಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಸುಪ್ತ್ ರಿತಿರ್ ತರೀ ಆಸ್ತಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅತ್ಮ್ಯಾ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಚಿಂತ್ನಾಂಕ್ ಏಕ್ ರೂಪ್ ದೀವ್ನ್, ತೆಂ ರೂಪ್ ಕಲಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಕಲ್ಪುನ್ ಕರುನ್ ಆರಾಧನ್ ಕರ್ತಾ.

"He wants his emotion to be transmitted externally by a beautiful combination of lines, forms, colours or by a succession of movements, sounds and words subject to certain rythem.' (P. Rajeshwara Rao: An outline of Indian Art - P.5). ತೊ ಮುಕಾರ್ ಸಾಂಗ್ತಾ 'The human being is a lover of Art he thirsts for art and lives for it. It is the symbol of human dignity. Just as life required air; humanity requires Art.'

ಅಶೆಂ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಏಕ್ ಭಾಗ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಬರಿಂ ವಾಡೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ
ಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಿಚ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿರ್ ಭಗ್ಚ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಸಾದೊ
ದೊ, ಆಡ್ ಆಡ್ಕೊಳ್ ನಾತ್ಲ್ಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ. ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಏಕ್
ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಪಾಟ್‌ಥಳ್ ಗರ್ಜ್. ಪ್ರಕೃತಿಚಿ ಪ್ರತಿಕೃತಿ
ಲಾ ಜಾಲಿ ವ್ಹಯ್ ತರೀ ತಿತ್ಲ್ಯಾರ್‌ಚ್ ಥಾಂಬೊಂಕ್ ನಾ. ಜಿಣಿಯೆಕ್ ಸುಖ್
ಮಾಧಾನ್ ಮೆಳೊಂಕ್, ಕಷ್ಟ್ ಅನ್ವಾರ್ ಪಯ್ಸ್ ಸರೊನ್ ಶಾಂತಿ ಸಂಚಯನ್
ಂವ್ಕ್, ಜ್ಞಾನ್ ವಾಡೊಂಕ್, ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಾಂಚೆಂ ಉಪಾದ್ರ್ ಪಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್,
ಾಕಾರ್ ಕೇವಲ್ ಅನುಕರಣಾಚಿ ಫಾಟ್ ಲಾಗಾನಾಶೆಂ, ಉಲ್ಲಾಸ್‌ಭರಿತ್
ಣಿಯೆಚೊ ಪಾಲ್ವಿ ಜಾಲೊ. ಪ್ರಕೃತಿಚ್ಯಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ದೇಖಿಕ್ ಕೌತುಕಾನ್ ಪಳೆವ್ನ್
ಲ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ ಪ್ರಕೃತಿಂತ್ಲೆ ಸುಪ್ತ್ ರಹಸ್ಯ್ ಉಗ್ಡಾಪೆಂ ಕರುನ್ ಜಿಣಿಯೆಚ್ಯಾ
ರಂತರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಪ್ರಕೃತಿಂತ್ಲಿ ಖಂಯ್ಚಿ ಸಕತ್ ಆನಿ ಸ್ಫೂರ್ತ್ ಆಪ್ಣಾವ್ಯೆತ್
ಣ್ ಕಲಾ ದ್ವಾರಿಂ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಕಾಣ್ಫೆಲಾಂ.

ಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಧರ್ಮ್:

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಧರ್ಮಾಂತ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಅವಲಂಬನ್ ಆಸಾ. ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ
ನುಸಂಧಾನಾಚೆಂ ಫಳ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಾಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.
ಷ್ಟಿ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲೆಂ ಧರ್ಮಾಚೆಂ ಅನುಷ್ಠಾನ್ ಸಮಷ್ಟಿ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಕಾರ್ಯರೂಪ್
ತಾನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಆವಿಷ್ಕಾರ್ ಜಾತಾ (ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಃ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'
ಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಪು. 13).

Religion was the source of primitive art, which can be
nderstood when we broaden our frame of reference to include
oluminious supplimentary materials old customs remaining
is day, folklore and early historic documents - all source
hich reveal ancient religious belief. (M. Grimbuar - Ancient
ymbolism in Lishemi and Folk Art - Indian Folk Culture -
age 82).

ಮತ್‌ಧರ್ಮ್ ಕಶೆಂ ಕಲಾ ಉದೇವಾಕ್ ಪ್ರೇರಕ್ ಜಾಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ
ಂತುಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ಭರ್‍ರೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಮನಿಸ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಥ್ವೆ ವಯ್ರ್ ಜಲ್ಮೊನ್
ಶ್ಟ್ ಸೊಡ್ತಾನಾ ತಾಕಾ ಥೊಡ್ಯೊ ವಿಶೇಶ್ ಸಂಗ್ತಿ ದಿಸ್ಲ್ಯೊ. ಪೃಥ್ವಿ ವಯ್ಲೆ ಜಯ್ತ್
ತ್ರಾಚೆ ರೂಖ್ ಝಾಡಾಂ, ಫಾತರ್, ದೊಂಗರ್, ಪರ್ವತ್, ರಾತಿಕ್ ಪಡ್ಚೆಂ
ಾಂದ್ನೆಂ, ದಿಸಾರ್ ಝುಳ್ಚೊ ಸುರ್ಯೊ, ಯೆಳ್ಚೆಂ ವಾರೆಂ, ವ್ಹಾಳ್ಚೆಂ ಉದಕ್,
ಶಾಲ್ ಮ್ಹಳಬ್, ಅಗಾಧ್ ದರ್ಯೊ, ಮೋಡ್, ಪಾವ್ಸ್, ಫಡ್ಫಡೊ ಝುಗ್ಲಾಣೆಂ,

ಗಿರಾಣ್, ಭುಂಯ್ಕಾಪ್, ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ, ದುಕೊಳ್, ರೋಗ್‌ರುದಾನ್... ಅಸಲ್ಯಾ, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾ ಸಕ್ತೆ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂಕ್ ಪಳೆವ್ನ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ ಜಾಲ್ಯೊ; ಭಯ್‌ಭಕ್ತೆನ್ ಆನಿ ಪವಿತ್ರ್ ಲೆಕುನ್ ಚಲೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಆಪ್ಣಾನ್ ಕಿತೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ತ್ಯಾ ಸಕ್ತೆಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಥಾವ್ನ್ ಚುಕೊವ್ನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಾಸ್ತವ್ ಕಳ್ಳೆಂ. ತ್ಯಾ ಸಕ್ತ್ಯಾಂಕ್ ಭಿಯೆವ್ನ್, ತಾಂಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ದೇವತ್ವ್ ದೈವತ್ವ ಆವಾಹನ್ ಕರುನ್ ಆದರಣೀಯ್ ರಿತಿನ್ ಚಲೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಸಕ್ತ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ತೃಪ್ತೆಖಾತಿರ್ ವಿವಿಧ್ ವಾಟೊ ಸೊಧೂನ್ ಆಚರಣಾಂ ಕರುಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲೆಂ. ಹಿಂ ಆಚರಣಾಂ ಕ್ರಮೇಣ್ ಕಲಾ ಸ್ವರೂಪ್ ಘೆವ್ನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಭೊಗಾವಳಿಂನಿ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂಕ್‌ಯೀ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾಂಕ್ ಏಕ್ ಮೀತ್ ಘಾಲೂಂಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಚೌಕಟ್ಟ್ ರಚ್ಲೊ. ಆಚರಣಾಂಚ್ಯಾ ವಿಧಿಕ್ ಏಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತ್ ದೀಸ್, ತಿಥ್, ವೇಳ್, ನಮಿಯಾರ್ಲೊ. ಆಪ್ಣಾನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚಿ ಹರ್‌ಏಕ್ ವಸ್ತು ತ್ಯಾ ಆಚರಣಾದ್ವಾರಿಂ ಸಮರ್ಪಿಲೆಂ. ಹೆಂ ಕ್ರಮ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಥೊಡೆ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧ್ ಜ್ಯಾರಿಯೆಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಅಶೆಂ ಆದ್ಲೆಂ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ್ ರೂಪ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್, ಆಚರಣಾಂಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಲೇಪ್ ಲಾವ್ನ್ ಸುಧಾರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ರೂಪ್ ಘೆವ್ನ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲಿ. ಭಾರತೀಯ್ ಜಿಣಿಯೆ ಪದ್ಧತಿಂತ್ ಸರ್ವ್ ಅವಿಷ್ಕಾರಾಂನಿಯೀ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ್ ಆಟಾಪ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೊಣೆಯೀ ಪಾರ್ಕಿಯೆತ್.

ಲಲಿತ್‌ಕಲಾ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹ್ಯಾ ನಿಯಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ ನಾ. ಭಾರತೀಯ್ ಶಿಲ್ಪ್‌ಕಲಾ, ಸಂಗೀತ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಚಿತ್ರ್‌ಕಲಾ... ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವ್ ಭಾರತೀಯ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ್ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಭಾಯ್ಲೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಮ್ಹಣ್ ದುಬಾವಾವಿಣೆ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ನಾಗರೀಕತಾ:

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತಲ್ಯಾ 'culture' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ಸಮಾನಾರ್ಥಾನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಹಾಚಾದ್ಲ್ಯಾ ವಿವರಣಾಂತ್ ಪಳಯ್ಲಾಂ. ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ನಾಗರೀಕತಾ (civilisation) ಹೆ ದೊನೀ ಸಬ್ದ್ ಎಕಾಚ್ಚ್ ಅರ್ಥಾನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಗಮನಾಕ್ ಯೆತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ನಾಗರಿಕತಾಕ್ ಆತ್ಮ್ ಆನಿ ಭೌತಿಕ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲೊ ಅಂತರ್ ಆಸಾ. ನಾಗರೀಕತಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ತಾಂತುಂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ್ ಬರೆಂಪಣ್ ಮೆಳಾಜಾಯ್. ಬರೆಂಪಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಸಾರ್‌ಸರ್ವಸ್ವ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ನಾಗರಿಕತಾ ವಾಸ್ತವ್ ಜಾವ್ನ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ತರೀ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ದೊನಾಂಕ್‌ಯೀ ಸಮಾನ್ ಅರ್ಥಾರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಕ್ ಹೆನ್ರಿ ಎಸ್. ಲೂಕಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ

ಧ್ಯಯನ್‌ಕಾರಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿವ್ಯೆತ್ – 'These two words (culture nd civilisation) however, are correctly used to express the ame concept, except, that culture is more limited in area and me, than civilisation, hence we speak of Humeric culture nd western 'civilisation.'

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳಿ, ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ವರಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲೊ ತತ್ವ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಜೀವ್‌ಸತ್ವ್ ಯಾ ತಾಚೊ ರೋಧಾಂಶ್ ಮ್ಹಣ್ ಬೋಟ್ ಜೊಕುನ್ ದಾಖಂವ್ಚೆ ಖಂಯ್ಚೆಯೀ ಲಕ್ಷಣ್ ಯಾ ಅಂಶ್ ಊರ್ಜಿತ್ ನಾ. ವಿಭಿನ್ನ್ ಶ್ರೇಣಿಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಆನಿ ಸತ್ವಾಂಚ್ಯಾ ನೇಕ್ ಫಾಂಟ್ಯಾಂನಿ ಜಾಲ್ಲೊ ತೊ ಏಕ್ ಜಮೊ. 'ನಾಗರಿಕತಾ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಜಾಸಮುದಾಯಾಕ್ ಆನಿ ಸಮಾಜಾಕ್ ಎಕಾ ವೊಳಿರ್ ಹಾಡ್ಚಿ ಏಕ್ ಜೀವನ್ ್ಯವಸ್ಥಾ. ಮನಿಸ್, ಫಲದಾಯಕ್ ಆನಿ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಚಟುವಟಿಕಾಂನಿ ಆಸೊಂಕ್, ಹಜೀವನಾಚ್ಯಾ ಸ್ಥಿತಿಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಸಲ್ಯಾ ಕಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿನ್ ಉಬ್ಜೊಂಚೆಂ ಫಳ್. ತೀ, ಭಾಸ್ ಆನಿ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ, ತತ್ವ್ ನಿ ಧರ್ಮಾಂನಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ರಿತಿ–ರಿವಾಜಿಂಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾಂನಿ, ರಾಜಕೀಯ್ ಂಘ್–ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನಿ ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಂ ಮುಖಾಂತರ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ. ಾಂಚ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ಖಂಯ್ಚೊಯೀ ಏಕ್‌ಚ್ ಅಂಶ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ್ಹಣ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಕ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಚ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ ಉದೇವಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಚಿಚ್ ನಾಗರಿಕತಾ. ಕುನ್, ನಾಗರಿಕತಾ ನಾಸ್ತಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಸೊಂಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ . ಪುಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ತಸಲ್ಯೊ ನಾಗರಿಕತಾ ಆಸೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ.

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮನ್ಶ್ಯಾಮಧೆಂ ಗೂಂಡಾಯೆಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ರೊಂಬೊವ್ನ್ ಬವ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ, ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ವಳಗ್ ಜಾವ್ನ್ ತೀ ಆಪ್ಲೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ ದ್ಲಾವಣ್ ಕರುನ್ ಘೆತಾ. ಪುಣ್ ತೆಂ ನಾಗರಿಕತಾಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾವಣೆಚ್ಯಾ ವೇಗಾಚ್ಯಾಕೀ ಂದ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವಿಶಯ್ ಗಮನಾರ್ಹ್. ನಾಗರಿಕತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ವಿಸ್ಮಿತ್ ರಿತಿಚೆಂ ಬದ್ಲಾವಣ್ ತೀವ್ರ್ ವೇಗಾನ್ ದಿಸೊನ್ ಯೇತ್. ಾಖ್ಲ್ಯಾಕ್ – ತೊಡೊಪ್ ನ್ಹೆಸೊನ್, ಶೆಂಡಿ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯೊ ವ್ಯಕ್ತಿ, ತಕ್ಷಣ್ ಕೇಸ್ ಪ್ಷಿ ಕರುನ್ ಸೂಟ್‌ಬೂಟ್ ನ್ಹೆಸೊಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರೀತ್; ಪುಣ್, ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ುಲಭಾಯೆನ್ ತೊಚ್ಚ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಪ್ಣಾನ್ ಹರ್‌ದೀಸ್ ಪಾಳ್ಚಿಂ ಆಚರಣಾಂ, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಲ್ಯಾಂ ಕಡೆನ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವ್ಯವಹಾರ್ ಶೀಘ್ರ್ ಗತಿನ್ ಬದ್ಲುಂಕ್ ಸಕ್ಚೊ ಾ. ಕಾರಣ್ ತ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಸಂಗಿಂ ತಾಚೊ ವ್ಯವಹಾರ್ ಅತಿ ಪ್ರಬಲ್ ಥರಾನ್

ರೊಂಬೊನ್ ಆಸ್ತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಚೆಂ ಅಂತರಂಗಾಚೆಂ ಫೂಲ್. ತಾಚೊ ಪರ್ಮಳ್ ಹೆರ್ ಎಕಾ ಕಡೆನ್ ಆನಿ ಹೆರ್‌ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಕಡೆನ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ತಸಲೊ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ದಿಸಾನಾತ್ಲ್ಯಾರೀ, ಸಮುದಾಯಾಚಿ ಚಾಲ್ ಚಮ್ಕಣ್, ಉಚಾರ್ ಆನಿ ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರಾಂನಿ ತಾಚೊ ಪರ್ಮಳ್ ಪ್ರಸಾರೊನ್ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಕರ್ತಾ.

ಆಖೇರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಘುಡೆಂ–

ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಮಾನವ್ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಗಿಯರ್ಟ್ಸ್ ಹಾಣೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ "ಮಾನವ್ ಸಮಾಜ್ ನಿರ್ಮಿತ್ ಸರ್ವ್ ವಾಂಟ್ಯಾಂಚೆ ಉತ್ಪಾದನಾಂ, ಭೌತಿಕ್ ವಸ್ತು (ಘರಾಂ, ನಗರ್... ಇತ್ಯಾದಿ) ಆನಿ ಭೌತಿಕ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂ (ಭಾಸ್, ಧರ್ಮ್.. ಇತ್ಯಾದಿ) ಮ್ಹಣ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾಂ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಾಜ್ ಸಂಘಟನ್ ಕರುನ್ ಮುಕಾರ್ ವ್ಹರ್ತಾ. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸ್ಥಿರತಾ, ಆತ್ಮೀಯತಾ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಅಂತರ್‌ಕ್ರಿಯಾಂ, ಮಾನವೀಯ್ ಸಂಬಂಧಾಚಿ ನಿರಂತರತಾ ಆನಿ ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಂದ್ಯಾಂ ಮದ್ಲೆಂ ಉಂಚ್ಲೆ ಒಪ್ಪಂದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಘಡೊನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ. ದೆಕುನ್, ಖಂಯ್ಚೆಯೀ ಸಮಾಜೆಚೆಂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಯಾ ಕ್ರಮ್‌ಬದ್ಧ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ (study) ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಘಟನಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವಿಘಟನ್‌ಯೀ ಹ್ಯಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಚೊ ಅನಿವಾರ್ಯ್ ಭಾಗ್ ಜಾತಾ.

ಹರ್‌ಯೆಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೀ ವಿವಿಧ್ ಸ್ತರಾಂನಿ ವೈವಿಧ್ಯ್‌ಮಯ್ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಪ್ರಮುಖ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಉರೊನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್, ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಿಣಿಯೆ ಶೈಲಿ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಹಾಡೂನ್, ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ 'ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ' ಅರ್ಥ್, ಅಧ್ಯಯನಾಚಿಂ ಪರಿಕಲ್ಪನಾಂ ಆನಿ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನಾಂ ಹಾಂಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಲಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಅಸಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ್ ವಿಚಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್.

ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (counter culture) ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪಾಟಿಂ ಪಡ್ಣಿ (cultural lag) ಹ್ಯಾ ದೊನೀ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಂತ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ವಾಂಟೊ ಆಸ್ತಾ. 'ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯೀ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಚೊ ಏಕ್ ಉಪಶಾಖೊ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಉಪಶಾಖ್ಯಾಚಿ ವೊಡ್ಣಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಶಾಖ್ಯಾಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆನಿಯೆಕೆ ಕುಶಿನ್ ಆಸ್ತಾ ಹೆಂ ಗಮನಾಂತ್ ದವರಿಜಾಯ್. ಆಧುನಿಕ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಅಸಲ್ಯೊ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಉದಾ: ಹರೇಕೃಷ್ಣ, ಹಿಪ್ಪಿ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ... ಇತ್ಯಾದಿ), ತ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂನಿ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಅಂಗೀಕಾರ್ ಕರುನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಾಂ– ನಿಯಮಾಂಕ್ ಸರ್‌ಸಕಟ್ ರಿತಿನ್ ವಾರ್ಯಾರ್ ಉಬಯಿಲ್ಲಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮತ್-ಧರ್ಮಾಂಚ್ಯಾ ಆವರಣಾಂ ಭಿತರ್ ಚಲ್ಚ್ಯಾ ನಿಷ್ಠುರ್ ಚರಣಾಂಚ್ಯಾ ಪರಿಧಿಂತ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಆನಿ ಅನಿವಾರ್ಯ್ ಮ್. ಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದೇಶೀ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಮತ್-ಧರ್ಮಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ೂಪಾಚೆಂ ಪರಿಕಲ್ಪನ್ ಅಸಾಧ್ಯ್. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಕಿತೆಂಯ್ ಆಸೊಂ, ಮನ್ಶಾ ಯ್ತ್ ಸರ್ವ್ ಜೀವಿಂಚೆಂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂಳ್ ಅಲೌಕಿಕ್ ದೈವೀ ಸಕ್ತೆಂತ್ ದೆಕ್ಚ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾಜೆಚಿಂ ಚಿಂತನಾಂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ಕಲ್ಪನಾಶೀಲ್. ದೆಕುನ್ ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಾತಿಂಚ್ಯಾ ಹಜಾರಾಂನಿ ಆಚರಣಾಂಕ್ ಬದ್ಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜಾನ್ ದಿಮಾನವ್ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್‌ಯೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಜಾಯಿತ್ತಿಂ ರೂಪಾಂ ದಿಲ್ಯಾಂ. ಣ್ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾವ್ನ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿ ವಿಶಿಂ ಆಮಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಲವ್ನ್ ಆಸಾಗೀ ತೀ ಆಜ್ ಮೂಳ್ ಸ್ವರೂಪಾಂತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪರ್ಯಾಸ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಚೆ ಹ್ಯಾ ಮೆರೇನ್‌ಚೆ ಮಾನ್‌ದಂಡ್ ಬದಲ್ಲ್ಯ ಾತ್, ಮತ್, ಪ್ರದೇಶ್, ಭಾಸ್ ಹೆಂ ಖಂಯ್ಚೆಂ ಭೇದ್‌ಯೀ ನಾಸ್ತಾಂ ಮನಿಸ್ ಪ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರಾಂಕ್ ಆಧುನಿಕ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆವಿಷ್ಕಾರಾಂಕ್ ವಲಂಬನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್. ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಂ ಅಮೋಘ್ ನಿ ಆವೇಶ್‌ಭರಿತ್ ರಿತಿಚಿಂ ಭಾಷಣಾಂ ದಿಂವ್ಚೆಯೀ ಹ್ಯಾ ಅವಲಂಬನಾ ಥಾವ್ನ್ ಾಯ್ರ್ ನಾ. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚಿ ಾನಪದ್ ಕಲಾ, ಸಾಹಿತ್ಯ್... ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂವೇದನಾಚ್ಯಾ ಪಾಟ್‌ಥಳಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ರ್ಲ್ಯಾಂ ಶಿವಾಯ್ ಆಚರಣ್, ಅನುಷ್ಠಾನಾಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ್ ಷ್ಟಿಣ್ಯೆತ್.

ಕರ್ ಗ್ರಂಥ್:

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. – ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಪ್ರಃ ಕಾವ್ಯಾಲಯ್, ಮೈಸೂರು – 1953

. ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಂಪುಟ 1 & 2 ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು – 2000

. ಬಿ.ಎಸ್. ತಲ್ವಾಡಿ – ಕ್ರೈಸ್ತ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಪ್ರ: ದಯಾನಂದ ಪ್ರಭು, ಸೈಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾಸ್ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಮೈಸೂರು – 1983

. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ – ಉದಯವಾಣಿ 23.03.2001

. ಎಂ. ವ್ಯಾಸ – ಉದಯವಾಣಿ – 17.10.2001

. ಡಾ. ಯೋಗೀಶ್ ಕೈರೋಡಿ – ಉದಯವಾಣಿ – 6.3.2014

**** **** ***

ಕೊಂಕಣ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ

–ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗಾ, ಮಂಗ್ಳುರ್ 1968

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್

ಗೊಂಯ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮೈಸೂರ್, ಕೇರಳ್ ಹ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹಾಂಚೆ ಭಾಹಿರ್‌ಯಿ ಭಾರತಾಚಾ ಜಾಯಿತ್ತೆ ಸುವಾತ್ಯಾಂಚೆರ್ ಸಿಂಪಿಲ್ಲೆಬರಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್‌ಸಮುದಾಯ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ತಾಂಚೊ ಅತ್ಮೊ ಸಾಮ್ಕೊ ಏಕುಚ್ ಜಾವ್ನು ಪ್ರಜ್ವಳ್ತಾ. 1961 ಭಾರತ್ ರಾಜ್ಯೊವ್ಟಾಚ್ಯೆ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಮಾಣೆ ಆಖ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ 1,352,263 ಇತ್ಲ್ಯಾ ಜನಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಆಸ್ಸಾ ಮ್ಹಣೂನ್ ಆಂಕ್ಡೊ ಫಾಲ್ಲಾ. ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್, ಗೊಂಯ್ ಮೆಕ್ಳೆಂ ಜಾವ್ಚಾ ವೆಳಾರ್ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ 558,159 ಜನಾಂತು 487,373 ಇತ್ಲೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೊ ಲೋಕ್ ಆಸ್ಚೆ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಹಿ ಮೊಗಾಳ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಭಾರಿ ಪ್ರಾಕಾತಾನ್ ಲೊಕಾಂಚಿ ಮಾಯಾಮೊಗಾಚಿ 'ಆವಯ್–ಭಾಸ್' ಜಾವುನ್ ಆಸ್ಸೊ ಮ್ಹೊಣು ಆಮ್ಮಿ ಪುರಾಣ್ ಆನಿ ಇತಿಹಾಸಾಂಚೆರ್ ನಜರ್ ಘಾಲ್ನು ಸಮ್ಜೂಂಕ್ ಯೆತಾ. ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಆನಿ ರೋಮನ್ ಕೆಥೊಲಿಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಹೆ ದೋನ್ ಸಮಾಜ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಉಲೌಪಿ ಹೊಡ್ಲೊ ಹಿಸ್ಸೊ ಜಾಲ್ಯಾರಿಯಿ ರತ್ನಾಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಚಾ ರಾಜ್‌ಪುರ್ ತಾನ್, ಕೇರಳಾಚೆ ತ್ರಿವೆಂಡ್ರಮ್ ಥಾಂಯಿ, ಹೆರ್ ಅನೇಕ್ ಲೋಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಉಲ್ಲಯಿತಾತ್. ವಾಣಿ, ಸೊನಾರ್, ಸುತಾರ್, ಕಾಸಾರ್, ಗುಡಿಗಾರ್, ಕುಂಡ್ಬಿ, ಕುಂಬಾರ್, ಸುದಿರ್, ಭಾಂಡಾರಿ ಆನಿ ಕಲಾವಂತ್–ಹೆ ನಂತಾ ನವಾಯತ್, ಕಾಫಿ, ಆನಿ ಡಾಲ್ದಿ (ತೀನೂಯ್ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಜಾತಿಯೊಂ) ಹಿ ಭಾಸ್ ತಾಂಚಿ ಆವಯ್–ಭಾಸ್ ಮ್ಹೊಣುನ್ ಮಾನೊನ್ ಘೆತಾತ್. ಚಾಕರಿ ಆನಿ ದಂದ್ಯಾ ಪಾಸೂನ್ ಆಫ್ರಿಕಾ ಆನಿ ಅರಬ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಕ್ ವೊಚುನ್ ತಂಹಿಚ್ ರಾವುಲ್ಲೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್ ಸಬಾರ್ ಆಸ್ಸಾತ್. ಚಿತ್ತಪಾವನ್ ಆನಿ ಕರಾಡ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂನಿ ಉಲೌಚಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿಚೊಚ್ ಏಕ್ ರೂಪ್. ಮುಂಬಯಿ, ರತ್ನಾಗಿರಿ, ಮಾಲ್ವಾನ್, ಸಾವಂತವಾಡಿ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಮ್ಹಾರ್ (ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಹರಿಜನ್) ಸುಧಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್‌ಚ್ ಉಲಯಿತಾತ್. ಹೆ ಭಾಷೆಕ್ ಹಾಂಗಾ 'ಕುಡ್ಲಿ' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಬೆಳಗಾಂವ್ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತು ಉಲ್ಲೊವ್ಚೆ ಕೊಂಕ್ಣಿಕ್ 'ಗೊಮಂತಕಿ' ಯಾ 'ಪರ್ದೆಶ್ಕಾರಿ' ಮ್ಹೊಣು ಆಪಯ್ತಾತ್. ಮಾಲ್ವಾನಾಂತು ತಿಕಾ ಮಲ್ವಂದ್ ಮ್ಹೊಣು ಸಾಂಗ್ಚೆಯಿ ಆಸಾ. ಕೇರಳ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ತಿಸ್ರೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಮ್ಹಣೂನ್ ಮಾನಯಿಲಾ.

ೇದವಾಕ್ಯ

ಆಪ್‌ಆಪಲಿ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸ್, ಆಪ್‌ಆಪ್ಲೊ ಮಾಂಯ್ ದೇಸ್ ಆನಿ ಪ್‌ಆಪ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಹ್ಯೊ ತೀನೂಯ್ ಕೆದ್ನಾಯಿ ಮಂಗಳಕಾರಿ. ತ್ಯೊ ಆಮಿ ಲ್ಕುಲ್ ವಿಸರೂ ನಜೊ. ಹ್ಯಾ ತೀನಾಕಯ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಥಿರ್ ವರೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆಮ್ಚೆ ಭಾರತಾಚೊ ಅನಾದಿ ಗ್ರಂಥ್ ಋಗ್ವೇದಾಚೊ ಏಕ್ ುಕ್ಕ (ಮಂತ್ರ್) ಹೊಚ್ ಅರ್ಥ ಭರೂನ್ ಅಸ್ಸೆ ಆಸಾ:-

"ಇಳಾ ಸರಸ್ವತೀ ಮಹಿ ತಿಸ್ರೋ
ದೇವೀರ್ಮಯೊ ಭುವಃ
ಬರ್ಹಿಃ ಸೀದಂತ್ವಸ್ರಿಧಃ"

ಹಾಂತುಂ ತಾನ್ ಆಮಿ ಅಸೆ ಬುದ್ಧ್ ಘೆವ್ಯೆತ್:- ಆಮ್ಚಿ ಮಾಯ್-ಭಾಸ್, ಮ್ಚೊ ಮಾಯ್-ದೇಸ್ ಆನಿ ಆಮ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಹ್ಯೋ ತೀನೂಯ್ ಶುಭ ಂಗಳ್ ಕೊರ್ಚ್ಯೊ (ಬರೆ ಕರ್ತಲ್ಯೊ) ದೇವಿಯೊ ಜಾವುನ್ ಆಸ್ಸಾತ್. ತೆ ಮಿತ್ತಿ ಆಮಿ ಹಾಂಕಾ ವಿಸರೂನಾಸ್ತಾ, ಶ್ರದ್ಧೆನ್, ಭಕ್ತಿನ್ ತಾಂಚಿ ನಿತ್ಯ ಆರಾಧನ್ ರ್ಕಾಚ್. ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್-ಮ್ಹಣಚೆ ಏಕಾ ಜನಸಮೂದಾಯಾಕ್ ಗುಣೇಸ್ತ್, ಚಾರವಂತ್ ಆನಿ ಮಾಣ್ಸುಗೆಚೊ ಕರ್ತಾ, ವಾ ಕರೂಂಕ್ ಉಪಕಾರ ಕರ್ತಾ ಸಲೊ ವಿಷಯ್. ಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಜೆಣ್ ಏಕ್ ಲೊಕಾಕ್ ಭಾರಿ ದಿಸಾಂ ನ್ ಘೋಡುನ್ ಆಯ್ಯಿಲಿ ಜಾವೂನ್ ಆಸ್ಸಾ.

ೊಂಕಣ್ ಪರಂಪರಾ

ಆಮ್ಚೆ ಭಾರತಾಚೆ ಅಸ್ತೆಂತ್ ಕರಾವಳ್ ಯಾ ಕಿನಾರ್‌ಪಟ್ಟೇ ಕೊಂಕಣ್ ್ಹಣೂನ್ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ಆಸಾ. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಘಾಟಾಂಚಾ ಸಾಲಾಚಾ ಾಸ್ಥಾರ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರಾಚಿ ಹಿ ಕರಾವಳಿಕ್ ಆಮ್ಚಾ ಪೊರ್ನೆ ಸ್ಕಂದ ುರಾಣಾಂತ್ 'ಶೂರ್ಪರಕ' ಮ್ಹಣೂನ್ ಪ್ರಸ್ತಾವ್ ಕೆಲ್ಲಾ. 'ಅಪರಾಂತಕ' ನಾಂವ್‌ಯಿ ತೀರ್ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ಆನಿ ದುಸ್ರೆ ದುಸ್ರೆ ಪುರಾಣಾಂತ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ.

ರಶುರಾಮ ಸೃಷ್ಟಿ

ಹೆಂ ಕ್ಷೇತ್ರ್ ಪರಶುರಾಮಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹೊಣುನ್ ಮಹಾಭಾರತಾಚಾ ಂತಿಪರ್ವ-46 ಅಧ್ಯಾಯಾಂತು ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಸ್ಸಾ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಾಚಾ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಂಡಾಂತ್ ಹಿ ಗಜಾಲ್ ಆನಿಕ್‌ಯಿೊ ವಿವರ್ಸುನ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾಕ್ ದ್ರೋಹ್ ಲ್ಲೆಂ ಕ್ಷತ್ರೀಯ್ ವಂಶ್ ಸಗ್ಳೆಂ ನಿರ್ನಾಮ್ ಕೊರುಂಕ್ ಎಕ್ವೀಸ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಸಬಂಧ್ ಾಮಂಡಲಾಂತು ಖೆಪಿ ಮಾರೂನ್ ಪರಶುರಾಮಾನ್ ಆಪ್ಣ ಜಮಯಿಲಿ ಾರಾ ಜಮಿೊನ್ ಬಾಮ್ಮಾಣಾಂಕ್ ದಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿ. ಅಶ್ಶಿ ಧಾರಾದತ್ತ್ ಕೊರ್ನ್

ದಿಲ್ಯಾ ಭುಂಯ್ಚೆರ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಠಿಕಾಣೊ ಆಸ್ಚೊ ಸಮಾ ನ್ಹಂಯಿಶಿ ಮ್ಹಣೂನ್ ತಾಣೆ ಚಿಂತ್ಲೆಂ. ಆನಿ ನವಿಚ್ ಏಕ್ ಭೂಭಾಗ್ ನಿರ್ಮೊಣಾಕ್ ತಾಣೆ ಠರಾಯಿಲ್ಲೆಂ. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ದೊಂಗ್ರಾರ್ ರಾವುನ್ ತಾಣೆ ತಾಚಿ ಕುಡಾರ್, ಕಿ ಭಾಲ್ಲಿ, ಕೋಪಾನ್ ಉಡಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ದರ್ಯೊ ಭಿಯೊನ್ ಪಾಟಿಂ ಸರ್ಲೊ. ತೆನ್ನಾ ಹೆಂ 'ಶೂರ್ಪಾರಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರ್' ಯಾ 'ಅಪರಾಂತಕ' ಸೃಷ್ಟಿ ಜಾಲ್ಲೆ. ಭಾರತಾಚಿ ಅಸ್ತ್ಯೆಂತ್ ದೆಗ್ ಹ್ಯಾ ನಿಮಿತ್ತಿ 'ಪರಶುರಾಮ್ ಕ್ಷೇತ್ರ್' ಮ್ಹಣೂನ್ ಗಾಜ್ತಾ.

ಪ್ರಳಯಾಂತ್ ಉಬ್ಜಲ್ಲೆ ಕೊಂಕಣ್

ಭಾರತಾಚೊ ಆಸ್ತೆಂತ್ ಕಿನಾರೊ ಜಾವ್ನು ಆಸ್ಚೊ ಹೊ ಕೊಂಕಣ ಪ್ರಾಂತ್ ಸಂಯ್ಯಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಉಚಾಂಬಳಾನ್ ವ್ಹಯಿರ್ ಪಳ್ಳೊ ಮ್ಹಣೂನ್ ಪಾತ್ಯೆಚಾಕ್ ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿ ತಾಂಚಾ ಸಂಶೋಧನಾಂನಿ ರುಜು ಕೊರ್ನು ದಿತ್ತಾತ್. ಪ್ರಕೃತಿಚಾ ಪ್ರಕೋಪಾನ್ ಉಜೊ ವೊಂಕ್ಚೆ ದೊಂಗ್ರಾ ಆಸಾತ್; ತಾತೊವೊಳ್ ಮಾರೆಕಾರ್ ವಾದಾಲ್ ಯೆಂವ್ಚೊ, ಭಯಂಕರ್ ಭುಂಯ್-ಕಾಂಪ್ ಜಾಂವ್ಚೊ, ದರ್ಯೆ ಮೇರ್ ಮೊರ್ವುನ್ ಭುಂಯ್ ಗಿಳ್ಚಿ, ಅಸ್ಲೆ ಮಾರೆಕಾರ್ ಗಜಾಲಿಯೊ ಸಬಾರ್ ಆಸಾತ್. ಸಂಯ್ಯಾಂತ್ ತಾವೊಳ್ ತಾವೊಳ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಅಸಲೆ ಉಚಾಂಬಳಾಂಕ್, ಪ್ರಕೃತಿಚಾ ಪ್ರಕೋಪಾಕ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪೂರ್ವಜಾಂನಿ ಅಸ್ಲಿ ದೈವಿಕ್ ಕಲ್ಪನಾ ದೀವ್ನು ಆಸ್ಸ ಪುರೊ. ತೆ ನಿಮಿತ್ತಿ ಕೊಂಕಣಪಟ್ಟಿ ಪರಶುರಾಮಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಮ್ಹೊಣು ತಾನಿ ಪುರಾಣಚ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆ. "ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ" ಹ್ಯಾ ಪುರಾಣಾಂತ್ ವರ್ಣಿಲೊ ಜಲಪ್ರಳಯ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ್ ದೃಷ್ಟೀನ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆ ಆಸ್ಸಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಡಾ। ವುಲಿ (Dr. Woolley) ಮ್ಹಳೆಲ್ಯಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಮೆಸೆಪೊಟಮಿಯಾ ತಾನ್ ರಾಜಸ್ಥಾನ್ ಪರ್ಯಂತರ್ ಬಾರಿಕ್ಸಾಣೆನ್ ಸಂಶೋಧನ್ ಕರೂನ್ ಥಂಯಿ ಚಲ್ಲಿಂ-ಗಜಾಲಿ ಪೂರಾ ಜಲಪ್ರಳಯ ಆನಿ ಪ್ರಕೃತಿಚಾ ಇತರ್ ಘಾಡಾಮುಡ್ಯೆಂತ್ ಘಡ್ಲೆ ಮ್ಹೊಣು ಕಾರಣ್ ದೀವ್ನು ವಿವರ್ಸಿಲಾ. ಹಿಂದೂ ಆನಿ ಸೆಮೆಟಿಕ್ ದೇಶಾಂತ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಆಸ್ಚೆ ಪುರಾಣ್ ಐತಿಹ್ಯ, ರೀತ್, ರಿವಾಜ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಏಕ್ ಸಾರ್ಕೆ ಆಸ್ಚೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ್ ದಿವೂನ್ ತಾಣೆ ಆದಿಂ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಆನಿ ಮೆಸೆಪೊಟಮಿಯಾ ಅಖಂಡ್ ಜಾವೂನ್ ಆಸ್ಸಿಲ ಮ್ಹೊಣು ದಾಖಯಿಲಾಂ.

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತು ಕೊಂಕಣ್

'ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ', ವರಾಹ ಮಿಹಿರ್ ಹಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ 'ಬೃಹತ್ ಸಂಹಿತಾ' ವಾತ್ಸಾಯನಾಚೆಂ 'ಕಾಮಸೂತ್ರಾ'ಕ್, ಜಯದೇವ ಮಂಗಳ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾನ್ ಬರೆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಠೀಕೆಂತುಯಿ "ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರ ಸಮೀಪ ದೇಶ" ಮ್ಹೊಣು ಜಾಯಿತ್ಲೆ ಕಡೆನ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಸಾತ್.

ಪೈಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕಾಂತುಲೆ ಮ್ಹೊಣು ಕೊಳುನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಏಕ್ ತಾಡ್ ಪತ್ರಾಂತು
epires of the Erythrean Sea) ಭಾರತಾಚಾ ಹ್ಯಾ ಅಸ್ತ್ಯೆಂತ್ ಭಾಗ್
ಂಕಣ ಆರ್ಯ ದೇಶಾಂತು ಆಸ್ಸಾ ಮ್ಹೊಣು ವಿವರಿಲಾ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಕವಿ
ಡಿ ಹಾಚ್ಯಾ 'ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತ' ಹಾಂತುಂ ಹ್ಯಾ ಭಾಗಾಕ್ ಕೊಂಕಣ
ಣೊನುಚ್ ನಾಂವ್ ಆಸಾ. ಆಮ್ಗೊ ಭಾರತಾಚೊ ಕವಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಜಾವ್ನು
ಗ್ಗೊ ಕಾಳಿದಾಸಾಚೊ 'ರಘುವಂಶ' ಕಾವ್ಯಾಂತು ರಘು ಚಕ್ರವರ್ತಿನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ
ಶಾಚೆ ವರ್ಣನ್ ಆಸ್ಸಾ. ತಾಂತುಂಯ್ ಹೊ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ದೇಶ್,
ಚೆ ತಾಬೆನ್ ಕಸೊ ಆಯ್ಲೊ ಮ್ಹೊಣು ಸೊಬಿತ್ ವರ್ಣನ್ ಆಸ್ಸಾ.

ಪ್ತ ಕೊಂಕಣ್

'ಪ್ರಪಂಚ ಹೃದಯ' ಮ್ಹಣ್ಚಾ ಏಕ್ ಪ್ರಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಗ್ರಂಥಾಂತು
ಪ್ತ ಕೊಂಕಣಾಂಚಿ ನಾಂವಾಂ ಅಶಿಂ ದಿಲ್ಯಾಂತ್. 1. ಕೂಪಕ್ 2. ಕೇರಳ
ಮೂಷಿಕ್ 4. ಆಲುವ 5. ಪಶು 6. ಕೊಂಕಣ ಆನಿ 7. ಪರಕೂಂಕಣ,
ಪಕ, ಕೇರಳ ಆನಿ ಮೂಷಿಕ ಹಿಂ ತೀನಿ ಆದ್ಲೆ ತಿರುವಾಂಕೂರ್, ಕೊಚ್ಚಿನ್
ಜ್ಯಾಂತುಯಿ, ಮಲಬಾರಾಂತುಯಿ ಆಸ್ಸಿಲಿಂ. ಚೌತೆಂ 'ಆಲುವ' ಮ್ಹಣ್ಚೆ
ಮ್ಚೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಾವ್ನು ಆಸ್ಸಾ. ಈಜಿಪ್ಟ್ ದೇಶಾಚೊ 'ಪ್ತೊಲ್ಮಿ' ಮ್ಹಣ್ಚೊ
ಗ್ರೀಕ್ ಭೌಗೋಲಿಕ್ ಹೆಂ ಕ್ಷೇತ್ರಾಕ್ 'ಅಪರಾಂತಕ್' ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಶಿವಾಯ್
ಆಲುವ ದೇಶಾಕ್ (Olkhoria) 'ಒಲೊಕ್ಹೊರಿಯಾ' ಮ್ಹೊಣು ಆಪಯಿತಾ.
'ಅಲುವಖೇಡ್' ಮ್ಹಣ್ಚಾ ನಾಂವ್ ಕೊಂಕಣ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಾ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಾಕ್
ಬಂಧ್ ಪಾವಿಲ್ಲೆ ಮ್ಹೊಣು ಹೊಯ್ಸಳ್ ರಾಯಾಂಚಾ ಮ್ಹಾವಳ್ಳಿ, ಸಿಂದಗಿರಿ,
ಣ್ಚಾ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಾಂತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಜಾತಾ. ಪಾಂಚ್ವೆ 'ಪಶು' ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ
ಲ್ಲಾ. ಸವೆಂ ಕೊಂಕಣ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಗೊಂಯ್, ರತ್ನಾಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೊ. ಸಾತ್ವೆಂ ಪರ
ಂಕಣ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಕೊಲಾಬಾ, ಠಾಣಾ ಆನಿ ಮುಂಬಯಿ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್.

ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಸಂಶೋದಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೆ ಜೋಸ್ ನಿಕೊಲಾ ಡಾ ಪೊನೆಸ್ಕಾ
ose Nicolau da Fonesca) ಹಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಯಾ ಏಕ್ ಅಮೂಲ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್
ಸಂಶೋಧಕ್ ಗ್ರಂಥ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಾ Historical and Archoelogical
etches of the City of Goa, 1873 ಹಾಂತುಂ ಆಖ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಾಚೆ
ತ್ ವಿಭಾಗ್ ಅಶೆ ದಿಲ್ಯಾತ್. 1. ಕೇರಳ 2. ತುಲುಂಗ್ (ದಕ್ಷಿಣ್ ಕನ್ನಡ
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಂಚೆ ದಕ್ಷಿಣ್ ಭಾಗ್) 3. ಗೋವಾ ರಾಷ್ಟ್ರ (ಆತಾಂಚೆಂ
ಂಯ್ ಆನಿ ಉ. ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಚೆ ಉತ್ತರ ಭಾಗ್). 4. ಕೊಂಕಣ (ರತ್ನಾಗಿರಿ,
ವಂತವಾಡಿ, ಕೊಲಬಾ ಆನಿ ಜೆಂಜೀರಾ ದೇಶೀ ರಾಜ್ಯ). 5. ಕರಲಟ, 6.
ಲಟ–ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಆತಾಂಚಾ ಗುಜರಾತಾಚೆಂ ದಕ್ಷಿಣ್ ಪಾರ್ಶ್ವ 7. ಬಾರ್ಬರಾ
ತ್ಯಾವಾರಾಚಿ ದೊಂಗ್ರಿ ಭಾಗ್).

ಆಖ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಾಚೊ ವಿಸ್ತಾರ್

ಕೊಂಕಣಾಚಿ ಪರಂಪರಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಆನಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಚಾ ಮದ್ಯೆಂತು-ಉತ್ತರಾಂತು, ಧಮನ್ ಗಂಗಾ ನ್ಹಂಯ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ದಕ್ಷಿಣ್ ಗಂಗವಲ್ಲಿ ನ್ಹಂಯ್ಚೆ ಥಂಯಸಾರ್ ಆಸ್ಚಿ ಭುಂಯಿ ಕೊಂಕಣ ಮ್ಹಣೊನ್ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ. ಹೆಂ ಸಂಬಂಧ್ ಕೊಂಕಣ, ಉತ್ತರ ಕೊಂಕಣ, ಮಧ್ಯ ಕೊಂಕಣ ಆನಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಂಕಣ ಮ್ಹಣು ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಕೊರ್ಚೆ ರೂಢಿಯ್ ಆಸ್ಸಾ. ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ಹ್ಯಾ ಹೊಡ್ಲೆ ಚರಿತ್ರಕಾರಾನ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಘಾಟ್ಟಾಚಿ ಉದೆಂತ್ ಆಸ್ಚೊ ಥೊಡೊ ಪ್ರದೇಶುಯಿ ಕೊಂಕಣಾಂಕ್ ಮೇಳ್ನ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕೆಲಾ. ತಾಚೆ ಅಜಮಾಸಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಕೊಂಕಣ ರಾಜ್ಯಾಚ್ಯೊ ಚತುರ್ಗಡಿ ಅಶೆ ಆಸಿಲ್ಯೊ:-1. ದಕ್ಷಿಣ್:- ದ್ರಾವಿಡ ರಾಜ್ಯಾಂ. 2. ಪೂರ್ವ: ಧನಕಟಕ 3. ಉತ್ತರ: ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ 4. ಪಶ್ಚಿಮ್: ಅರಬ್ಬಿ ದರ್ಯೊ. ಉತ್ತರಾಂತ್ ವೆಂಗುರ್ಲೆ ತಾನ್ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ ಕುಂದಾಪುರ ಥಾಂಯಿ ಆಸ್ಚೆ ಹ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂಚೆ ಭಿತರ್ಲಿ ಗಡಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಾನ್ ಮಧುಗಿರಿ ಥಾಂಯಿ ಆಸ್ಲೊಕಾ ಮ್ಹಣು ತಾಚೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ಕದಂಬ್ ರಾಯಾಂಚಾ ರಾಜ್ವಾಟಾಕ್ ಮೆಳ್ಳಿ ಆಖ್ಯಾ ಭುಂಯಿ ಹಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಣು ತೊ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಗ್ತಾ.

ಎ.ಸಿ. ಬರ್ನೆಲ್ ಹ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಲಿಪಿ ಆನಿ ಅನೇಕ್ ಪ್ರಾಕ್ ಗಜಾಲಿಯೊ ಸಂಶೋಧನ್ ಕರೂನ್ ಏಕ್ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ಗ್ರಂಥ್ (Elements of South Indian Paleography) ಬರಯಿಲ್ಲಾ. ತಾಂತುಂ ಅನೇಕ ರಾಯಾಂಚಿ ವಂಶಾವಳಿ ದಿಲ್ಯಾಂಚೇರ್ ದೇಶಾಚೊ ಏಕ್ ರಾಯಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹಣು ಆಸಾ. ತಾಚೊ ರಾಜ್ವೊಟ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 355ಂತು ಚಲ್ಲೊ. ತಾಚಾ ಮಾಗಿರ್ ಸಹ ಮಾತೆಂ ಮುಖಾರ್ ಆನ್ಯೇಕ್ಲೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಂವಾಚೊ ರಾಯ್ ಪಾಟ್ಟಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ತಾಕಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ II ಮ್ಹಣು ಬರ್ನೆಲ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ನಂತ್ರಾ ಪ್ರಥ್ವೀ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ರಾಯಾಚೆಂ ನಾಂವ್‌ಯಿ ತಾಣೆ ದಿಲ್ಲಾ. ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ (Coorg) 'ಕಿಗ್ಗಟ್ಟನಾಡ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಕಡೆನ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಏಕ್ ಶಾಸನಾಂತು ಸತ್ಯಾದಿತ್ಯ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವರ್ಮ ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಚಿ ಭಾರಿ ಶಿಫಾರಸ್ ಆಸಾ. ಬರ್ನೆಲಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಾಂತು ಏಕ್ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಕಾಶಾ (Map) ಯ್ ದಿಲ್ಲಾಂ. ಹಾಂತುಂ ಕೊಂಕಣಪುರ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಹಳ್ಳಿ ಮ್ಹಣು ದೋನಿ ಗಾಂವಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟ ದಿಸ್ತಾತ್. ಹೆಂ ಕೊಂಕಣಪುರ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತಾಂಚಾ ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಂತು ಆಸಾ. ಹೈದರಾಬಾದಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಕೊಂಕಣಕಲನ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಚಾ ಲಾಗ್ಗಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಕೊಂಕಲ್, ಆನಿ ಮಹಬೂದ್ ನಗರಾಚೆ ಕುಶಿನ್ ಆಸ್ಚೆ ಕೊನ್‌ಕಲ್ ಹಿಂ ನಾಂವಾಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶಾಚಿ ಪಾತಳಾಯ್ ಕಿತ್ಲಿ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಮ್ಹಣು

ಷ್ಟ ದಾಕೊನ್ ದಿತಾತ್. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಪೈಲೆ ಶತಮಾನಾಂಚೊ ಸ್ಟ್ರಾಬೊ ನಾಂವಾಚೊ ರೋಮಿ ಭೂಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಹ್ಯಾ ಅಸ್ತ್ಯಂತ್ ತೀರ್ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ 'ಕೊಮಕ್ವಿ' ಮ್ಹಣು ಆಪಯ್ಲಾಂ

ಮಿಳ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತು ಕೊಂಕಣಾಚೊ ಪ್ರಸ್ತಾವ್

ತಮಿಳ್ ಭಾಷೆಂತು ದುಸರೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕಾಂತು ರಚಿಲ್ಲೆಂ ಅಗ್ದಿ ಪೊರ್ನೆಂ ಲಪ್ಪದಿಗಾರಂ' ನಾಂವಾಚೆಂ ಏಕ್ ಕಾವ್ಯ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಕಾವ್ಯ ಬೊರೊಂವ್ಚ್ಯಾ ತ್ಕಿ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್‌ಚ್ ಕೊಂಕಣ ಕಿತ್ಲೆಂ ಪ್ರಸಿದ್ದ್ ಜಾವ್ನು ಆಸ್ಸಿಲೆಂ ಮ್ಹೊಣು ಹ್ಯಾ ವ್ಯಾಂತು ಥಂಯಿ ಥಂಯಿ ಯೆಂವ್ಚಿಂ ವರ್ಣನಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕೊರ್ನು ದಿತ್ತಾತ್. ಗುಟ್ಟವನ್ ಮ್ಹಣ್ಚಾ ತಮಿಳ್ ರಾಯಾಕ್ ತಾಚೊ ಮಂತ್ರಿ ಅಶೆಂ ಪ್ರಶಂಸಾ ಕರ್ತಾ: ಹೇ ಪ್ರಭೊ, ತುಜೊ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕ್ ರಾಜ್ವೊಟ್ ಆನಿಕ್‌ಯಿ ಅನೇಕ್ ವರ್ಸಾಂ ರ್ಯಾಂತ್ ಆಸೂಂದಿ; ತುಂವೆಂ ತುಜಾ ಸಾರ್ಕೆಂಚ್ ಬಲಾಢ್ಯ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಸ್ಮಾನ್ ರಾಯಾಂಕಡೆನ್ ಝುಜುನ್ ಜೈತ್ ಘೆತ್ಲೆಂ; ತೆನ್ನಾ ತಾಣಿಂ ತಾಂಚೊ ವ್ಹೊ ರಗ್ತಾನ್ ಹೊಳ್ಚಾ ಕೊಂಕಣ್ ರಣರಂಗಾಂತು ಅರ್ಪಣ್ ಕೊರ್ನು, ತೆ ಕ್ಕಡ್ ತುಕಾ ಶರಾಣಗತ್ ಜಾಲೆ....

"ಲೆಖ್‌ಮಿತಿ ನಾತಿಲ್ಲೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ವಾಪುರ್ಚ್ಯಾಂತು ನಾಂವ್ ಘೆತಿಲ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣ, ಂಗ, ಕ್ರೂರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹಾಂಚೆಂ ಸಂಬಂಧ್ ಸಂಯುಕ್ತ ಸೈನ್ಯಾಚೆಂರಿ ತುಜೆ ಟಾಚೆ ಹಸ್ತೆನ್, ತಮಿಳಾಚೆಂ ಸೈನ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಟಿಬಲಾಕ್ ಘೆವ್ನು, ಮಸ್ತೂನ್ ಯ್ ಉಡೊನ್ ವಿಭಾಡ್ ವಿಭಾಡ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ತೆ ದೃಶ್ಯ್ ಆಜ್‌ಯಿ ಮ್ಹೊಜಾ ಳ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ನಿಯಾಳ್ತಾ" ಕೊಂಕಣ ರಾಜ್ಯ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಂಚೆ ಷ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಹೆ ಕಾವ್ಯ ಮುಖಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಲಾವಂತ್ (ನಾಚ್‌ಗಾರ್) ಲಿಯಾಂನಿ ಹ್ಯಾಚಿ ತಮಿಳ್ ರಾಜಪ್ರಮುಖಾಚೆ ಮುಖಾರ್ ತಾಂಚೆಂ ನಾಚ್, ತ್ಯ ಭಾರಿಸ್ಕಣಾಯೆನ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೆಲ್ಲೆಲಿ ಸೊಭಿತ್ ವರ್ಣನಾ ಸುಂದರ್ ಶೈಲಿನ್ ರೆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ.

ರ್ವ ಇತಿಹಾಸಾಂತು

ಸುಮಾರ್ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 200 ವರ್ಷಾಂಚೆ ಆದಿಂಚ್ ಗಾರಾಪುರಿ (ಆತಾಂ ಬಂಬಯಿಲಾಗಿಂ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಎಲಿಫೆಂಟಾ) ಥಂಯಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಲೆ ಶಿಲಾಹಾರ ವಂಶಾಚೆ ರಾಯ್ ಕೊಂಕಣಾಚೆರ್ ರಾಜ್ವೊಟ್ ಕೊರ್ನು ಆಸಲ್ಲೆ. ಸ್ ಕೊಂಕಣ್ ಸಂಸ್ಥಾನಾಚೆ ಖರೆ ರಾಯ್. ಹಾಣಿಂ ಚಡ್‌ವುಣೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 14 ರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಾಚೆಂ ಆಡಳ್ತ್ ಪಳೆಯಿಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಚರಿತ್ರೆಂತು ದಾಖ್ಲೆ ಸ್ಸಾತ್. ಆಲ್ ಮಸೂದಿ ನಾಂವಾಂಚೊ ಅರಬ್ಬಿ ಭೌಗೋಲಿಕ ಎಕ್ಲೊ ಉತ್ತರ

ಕೊಂಕಣಾಂತು 'ಲರಿಯಹಾ' ಮ್ಹೊಣ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಉಲಯ್ತಾಲಿ ಮ್ಹೊಣು ಬರೆಯ್ತಾ. ಅಶೆಂಚ್ ಅಲ್ ಬಿಲಾದುರಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಆನಿ ಎಕ್ಲೊ ಅರಬ್ಬಿ ಪಯ್ಣಾರಿಯಿ ಕೊಂಕಣ ದೇಶಾಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್‌ಧಂದೊ ಭಾರಿ ಊಂಚ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾಚೆ ಆಸ್ಲೊ ಮ್ಹೊಣು ವಿತ್ರಾವುನ್, ಕೊಂಕಣಾಂತು ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಬಂದರಾಂಚೊ ವಿವೊರ್ ದಿತಾ. ಆನ್ಯೇಕ್ಲೊ ಆಲ್ ಕಜವಿನಿ ನಾಂವಾಚೊ ಆರಬೊಯಿ ಆಖ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಾಂತು ಭೊಂವ್ಡಿ ಕರೂನ್ ಹ್ಯಾ ದೇಶಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಉದರ್‌ಗತ್ ಭಾರಿ ಆಸಿಲ್ಲಿ ಮ್ಹೊಣು ಬರೆಯ್ತಾ. ಸಬಂಧ್ ದೇಶಾಂತು ಸವಸ್ತಾಕಾಯ್ ಆಸೂನ್, ಫಾರ್ಸಿ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಆನಿ ಯಹೂದಿ ಮತಾಂಚೊ ಲೋಕ್ ಎಕ್ವೊಟಾನ್ ಆಸೂನ್, ತಾಂಚೊ ವಾವ್ರ, ವಹಿವಾಟ್ ಬರೆಚ್ ರೀತಿನ್ ಚಲ್ತಾಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣೂನ್ ಬರಯ್ತಾ. ಹಿಂದ್ವಾಂಚ್ಯಾ ದೇವಸ್ಥಾನಾಂಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ವಿತ್ರಾಯ್ತಾನಾ, ಮಾಣ್ಕಾ, ಮೊತಿಯಾಂನಿ, ರತ್ನಾಂ, ವಜ್ರಾಂನಿ ನಿರ್ಮಿಲ್ಯೊ ದೆವಾಚ್ಯೊ ಮೂರ್ತಿಚ್ಯೊ ವರ್ಣನ್ ತಾಣೆ ಭಾರಿ ಬಾರಿಕ್ಸಾಣೆನ್ ಕೆಲ್ಯಾ. ಮಾರ್ಕೊಪೊಲೊ ನಾಂವಾಚೊ ಇಟಲಿಚೊ ಭೊಂವ್ಡಿಗಾರ್ ಹಾಂಗಾಚ್ಯೊ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿ ಉಕ್ವೊನ್ ಯೆತಾಲಿ ಮ್ಹೊಣು ಸಾಂಗೊನ್ ಹಾಂಗಾ ಏಕ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಭಾಸ್ ಉಲಯ್ತಾಲೆ ಮ್ಹೊಣು ಗೊಮಯ್ತಾ. ತಾಣೆ ಹ್ಯಾ ದೇಶಾಕ್ 'ಕಣನ್' ಮ್ಹೊಣು ಆಪಯಿಲ್ಲಾಂ.

ಸಾರಸ್ವತ್ ಲೋಕ್

ಪೂರ್ವಿಲ್ಯಾ ತೆ ಮಹಾ ಪ್ರಳಯಾ ನಿಮಿತ್ತಿ ಪಂಜಾಬಾಂತು ಆದಿಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ನ್ಹಂಯಿ ನಾ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲಿ. ತಿಚೆ ತಡಿರ್ ಆಸ್ಲೆ ಲೊಕಾಂಕ್ ಘರ್-ಗಾಂವ್ ಸೊಡ್ಕಾ ಪಡ್ಲೆ. ನರ್ಮದಾ ನ್ಹಂಯಿಚೆಂ ಆಜೂಬಾಜೂಂತ್ ಕಸ್ಲೊಯಿ ಉಚಾಂಬಳ್ ಜಾಯ್ನಾತಿಲ್ಯಾನ್ ಸರಸ್ವತೀ ನ್ಹಂಯ್ಚೆ ತಡಿಯೆರ್ ಆಸ್ಲೊ ಹೊ ಲೋಕ್ ಪೂರಾ, ಹೈ ಕುಶೆನ್ ಥೊಡೊ, ಪೂರ್ವಾಕ್ ಬಿಹಾರ್ ಪ್ರಾಂತಾಕ್ ವಚೊನ್ ಆಸೊಂಕ್ ಪುರೊ, ತೆ ಕುಶೆನ್ ಥೊಡೊ ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ದರ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ಗುಜರಾಥ್ ಪ್ರಾಂತಾ ಥಾವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಆಸ್ತ್ಯಂತ್ ಕಿನಾರ್ ಪಟ್ಟೇಕ್ ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ನ್ ಆಸೂಂಕ್‌ಯಿ ಪುರೊ. ಮೂಲಾಂತ್ ವೇದ್ ಕಾಲಾಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಂತ್ ವಾಡಿಲ್ಲೊ ಹೊ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕ್ (ಸರಸ್ವತಿ ನ್ಹಂಯ್ಚೆ ದೆಗೆಚೆ ಲೋಕ್) ತಂಯಿ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಅನ್ವಾರಾ ನಿಮಿತ್ತಿ ಗಾಂವ್ ಸೊಡುನ್ ತಿಶಿನ್ ಬಿಹಾರ್, ತ್ರಿಹೂತ್, ಗೌಡ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಉದೆಂತ್ ಪ್ರಾಂತಾಂತುಯಿ, ಹಿವ್ಯಿನ್ ಸಿಂಧ್, ಗುಜರಾಥ್, ಕೊಂಕಣಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾಂತ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಕೊಂಕಣಪಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರಾ ತಾನ್ ವ್ಹಯಿರ್ ಪಡ್ಲಿ ಭುಂಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಸಾ ಮ್ಹಣೂನ್ ಆಮಿ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ನಜೊ.

ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾಂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್

ಹಾಂಗಾ ಯೆವೂನ್ ಪಾವಿಲ್ಲೆ ಸಾರಸ್ವತ ಲೊಕಾಂಚಿ ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್

ೀದಾಂಚಾ ಕಾಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಹೊಳೊನು ಆಯಿಲ್ಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಸಾ. ತಿಚ್
ಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ವಾಡುನ್, ವಿಕಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಾಂತು ಘುಲ್ಲಿ. ಕೊಂಕ್ಣಿ
ೋಕ್ ಜಾತಕ್‌ಚ್ ಮಾಯೇಸ್ತ್, ಭಾವಿಕ್, ಮನ್ಶ್ಯಾಳೊ, ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮಿ, ಕಲಾವಂತ್
ನಿ ಅಗ್ದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಿಕ್ ಜಾವ್ನ ಆಸಾ. ತೊ ಕೊಂಕಣಾಂತು ಆಸೊ ಯಾ
ೊಂಕಣಾ ಭಾಯ್ರ್ ಆಸೊ ತೊ ಕೆದ್ನಾಂಯಿ ಎಕ್ಸುರೊಚ್ ರಾವುಂಕ್ ನಾ. ತರ್
್ಯಾ ಜ್ಯಾ ಪರ್ಕಿ ಲೊಕಾಕಡೆನ್ ತಾಜೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ತಾಜಿ ತಾಜಿ ತಾಣಿ
ಷ್ಟಾಗತ್ ಜೊಡಿಲ್ಲಿ. ತಾಂಗೆಲ್ಲಿ ಭಾಸ್, ತಾಂಗೆಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಆನಿ ತಾಂಚಿ ರೀತ್
ವಾಜ್ ತಾಣೆ ಶ್ರದ್ಧೆನ್ ಶಿಕೊನ್ ಘೆತ್ಲಿ. ಜಾಲ್ಯಾರಿ ತಾಜೆ ಜಿಣ್ಯೆಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿಪಣ್
ುಣೆ ಜಾಂವ್ಕ್‌ನಾ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೂನ್ ತಾಚೆ ಜೀವನ್ ಪರಿಪುಷ್ಟ ಜಾಲೆ; ಮನ್
ಧಿಕ್ ಸಂಸ್ಕಾರಿಕ್ ಜಾಲೆ. ಬುದ್ಧಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಜಾಲಿ. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ತಾಣೆ ವೆಗ್ಳೆ
ಗ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚಾ ಜಿಣ್ಯೆಂಕ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಕ್ ಹಾತ್‌ಭಾರ್ ಲಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್
ಾಕಾ ತಾಂಚೊ ಮೋಗ್ ಆನಿ ಆಧಾರ್ ಬಿ ಸಾರ್ಕೊ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಜಾಲೊ.

ಅನಾದಿ ಕಾಲಾಂತುನ್ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ಜಾವುನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಆನಿ
ರಿತ್ರೆಚೊ ನಿಯಾಳ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪೂರ್ವಜಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಸಾಧನಾಂಚೆ
ಲ್ಪನಾ ಆಮಿ ಕರೂಂಕ್ ಜಾತಾ. 'ಕರ್ಣ ಸುಂದರಿ' ನಾಂವಾಂಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಾಟಕ್ ಬರಯ್ಣಾರ್ ಬಿಲ್ಹಣ, 'ಶಾಂತಿ ಶತಕ್' ಕಾವ್ಯರಚನ್ ಕೆಲ್ಲೊ 'ಚಿಲ್ಹಣ',
ಾಜ ತರಂಗಿಣಿ' ತಸಲ್ಲಿ ಮಹಾಕೃತಿ ಉಗ್ಡಾಯಿಲ್ಲೊ 'ಕಲ್ಹಣ', 'ಪತಂಜಲಿ'
ಾ ಮಹಾಬಾಷ್ಯಾಕ್ ಟೀಕಾ ಬರಯ್ಣಾರ್ ಕಯ್ಯಟ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಗ್ರಂಥ್
ರ್ಮಿಲ್ಲೊ ಮಮ್ಮಟ, ಹೆ ಪೂರಾ ಸಾರಸ್ವತ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್. ಭಗವಾನ್
ುದ್ಧಾಚೊ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಶಿಷ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚೊ ಪುನ್ನ (ಪೂರ್ಣ) ಹೊ ಗೊಂಯ್ಚೊ
ಾಣಿ. ಹೊಡ್ಲೊ ವಾಗ್ಮಿ, ಇತಿಹಾಸಕಾರ್, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ
್ಹೊಣು ಅಖ್ಯಾ ಯುರೋಪಾಂತ್ ಪ್ರಜ್ವಳ್ಳಲೊ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ಲೂಯಿಸ್ ಗೊಮ್ಸ್
ೊಂಯ್ಚೊ ಸುಪುತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಸಾ. ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ರಾಜ್ವೊಟ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಶಿಲಾಹಾರ್
ಾಯಾಚಾ ಆಸ್ಥಾನಾಂತು, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ನಾಗನಯ್ಯ, ಮಹಾಕವಿ ನಾಗಲಯ್ಯ,
ಹಾ ಪ್ರಧಾನಿ ರುದ್ರಪ್ಪೈ, ಚತ್ರಯೆಚೊ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ಜೋಗಪ್ಪಯ್ಯ ಹೆ ಪೂರಾ
ೊಂಕ್ಣಿಂಚ್. ಕೊಂಕಣಾಚೊ ದುಸ್ರೊ ಅಪರಾಧಿತ್ಯ ಮ್ಹೊಣು ನಾಂವ್ ಘೆತಿಲ್ಲೊ
ಲಾಹಾರ್ ರಾಯಾನ್ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಾಚಾ ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಟೀಕಾ ಬರೊನ್
್ಯಾಯಾಂಗಾಂತು ಭಾರಿ ನಾಂವ್ ಕೆಲ್ಲಾಂ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಿಧ್ವಾಂಸಾಂಕ್ ಉತ್ತರ
ಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯಾಂತುಂಯಿ ತರ್ಕಸಭೆಕ್ ಆನಿ ವಿಚಾರ್ ಘೋಷ್ಟಿಕ್ ಆಮಂತ್ರಣ್
ತಾಲೆ ಮ್ಹಣೂನ್ 'ಶ್ರೀಕಾಂತ ಚರಿತ್ರ್' ಮ್ಹಳೆಲ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂತು ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸೂನ್
ೆತಾ. ವಿಜಯ ನಗರಾಚಾ ದುಸ್ರೆ ಹರಿಹರ ಸಾರ್ವಭೌಮಚಾ ಆಸ್ರೊ ಘೆವ್ನ್

ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಮುಸ್ಲಿಮಾಂಚೆ ಪಾಯ್ ಉಡಯಿಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಂತ್ರಿ
ಮಾಧವಾಕ್ ಫಾವೊ. ವ್ಯಾಪಾರ್ ದಂಧೆಂತು ಸಗ್ಗೆ ಯುರೋಪ್ ಆನಿ ಅರಬ
ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತು ನಾಂವ್ ಘೆತ್ಲೊ ಭಟ್ಕಳ್ ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಯಾಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ
ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಅನೇಕ್ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಂತು ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಬೊಂಬಯ್ ನಗರಾಚ
ವಿಕಾಸಾಕ್ ವಾವುರ್ಲೆ ರಾಮರಾಯ ಶೆಣ್ವಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಕೊಂಗ್ಣ್ಯಾಚೆ ಜೀವನ ವೃತ್ತ
'ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೊ ರಾಮ ಕಾಮತಿ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆ ಪುಸ್ತಕಾಂತು ಶೆಣ್ಯೆ ಗೊಂಯ
ಬಾಬ್ ಹಾಣಿಂ ಬರಯಿಲ್ಯಾ. ಹೆ ರಾಮ ಕಾಮತಿಚೊ ಸೊಯ್ರೊ ನಾರಾಯಣ ಶೆಣ್ವಿ
ಹಾಣೆ ಮರಾಠೆಂಚಾ ಕಾಲಾಂತು ಚಲಯಿಲ್ಲೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾರಿಕ್ಸಾಯೆಚೆ ರಾಜಕಾರಣ
ಆಮ್ಕಾಂ ಚರಿತ್ರೆಂತು ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಪೂರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಲಾ ಥಾವ್ನ್ಂಚ್ ಹೊ ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶ್ ಎಕ್ವೊಟ
ಜಾವ್ನ್ ಏಕ್ಚ್ ರಾಜ್ವೊಟಾಂತು ಆಸೂನ್ ಸವಸ್ತಕಾಯೆನ್ ಆಸ್ಚೊ ಸಂದ್ರಾಪ
ಕೆದಾಳಾಯಿ ಮೆಳೂಂಕ್ ನಾ. ಜಾಲ್ಯಾರಿಯಿ ತರತರಾಚೆ ಘಡಾ ಮುಡ್ಯೆಂ ಮಧೆಂ
ಅನ್ವಾರಾಂ ಮಧೆಂ, ಉಚಾಂಬಳಾಂ ಮಧೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್ ತಾಂಚೆ ಪರಂಪರಾ
ರಾಕೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾತ್. ವೇದಮಂತ್ರಾಚಾ ಆವಾಜಾ ಮಧೆಂತು ತಾಂಚಿ ಉಲೌಪಿ
ಭಾಸ್ ಉಬ್ಜೊನ್ ಆಯ್ಲಿ. ತಾಂಚಿ ನಾಗರಿಕಪಣ್ ವೇದಕಾಲಾಂತುಚ್ ವಿಕಾಸ
ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ತಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ಂಚ್ ತಾಂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕಾಯ್ ಥರಥರಾಂಚ
ಕಷ್ಟ ಸಂಕಷ್ಟಾ ಮಧೆಂ, ವಿವಿಧ್ ಅಡ್ಕಳಾಂಕ್ ಮಾಡೊನ್ ಉಡೊನ್, ವಾಡೊನ್
ಆಯಿಲ್ಯಾ. ಮೊವಾಳ್ಸಾಣ್, ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿ ಆನಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ ತಾಂಚಾ ಹ
ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ವಿಶೇಷ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್.

ಮಾಂಯ್‌ಭೂಂಯ್ಚೊ ಆಧಾರ್

ಹೆ ಸಂದರ್ಭಾರಿ ಗ್ರೀಕಾಂಚೆ ಪುರಾಣಾಂತಲಿ ಏಕ್ ಕಾಣಿ ಉಗ್ಡಾಸಾಕ
ಯೆತಾ. ಗ್ರೀಕಾಂಚೊ ಭೊ ಬಲಾಢ್ಯ ವೀರ್, ಹರಿಕ್ಯುಲಸ್ ಹೊ ಆಂಟಿಯಸಾಕ
ಮಾರೂನ್ ಉಡೊಚ್ಯಾಕ್ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಕುಸ್ತಿ ಕರ್ತಾ. ಹರಿಕ್ಯುಲಸ್ ಆಂಟಿಯಸಾಕ
ಉಬಾರ್ನ್ ಧರ್ಣಿಕ್ ಆಪಟಿತಾ. ತೆನ್ನಾ ತೊ ಆಂಟಿಯಾಸ್ ರೊಖಡೊಚ
ಉಬ್ಬಿ ರಾವುನ್ ಪರ್ತುನ್ ಹರಿಕ್ಯೂಲಸಾಚಾ ಆಂಗಾರ್ ಧಾವನ್ ಯೆತಾ. ಆನಿ
ಖೂಬ್ ಶಕ್ತಿನ್ ಹರಿಕ್ಯುಲಸಾಕಡೆನ್ ಝುಜ್ತಾ. ಹರಿಕ್ಯುಲಸ್ ಪರ್ತುನ್ ಪರ್ತುನ
ಆಂಟಿಯಸಾಕ್ ಭುಂಯ್ಕ್ ಆಪಾಟಿತಾ. ತರ್‌ಯಿ ಗಜಾಲ್ ತಶೆಂಚ್ ಘಡ್ತಾ
ನಿಮಾಣೆ ಹರಿಕ್ಯುಲಸಾನ್ ಪಾರಖಿಲೆಂ ಆಂಟಿಯಾಸ್ ಧರ್ತರೆಚೊ ನೀಜ್ ಪೂತ
ಆಸಾ. ತೊ ಆಪಲಿ ಶಕ್ತ್ ಜಮನಿಂತಲ್ಯಾನ್ ಕಾಣ್ಫೆತಾ. ತೆನ್ನಾ ಹರಿಕ್ಯುಲಸಾನ
ತಾಕಾ ವ್ಹಯಿರ್ ಉಕಲ್ಲೊ, ಆನಿ ತಸೊಚ್ ಧರುನ್ ಗಳೊ ದಾಮೂನ್ ತಹಿಂಚ
ತಾಕಾ ಜೀವನಿಶಿಂ ಮಾರಲ್ಲೊ. ಜೊಮೆರೆನ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ಮಾಂಯ್ ಭ್ಹುಂಯ್ಚೆ

ಣಯ್ ಥಿರ್ ದವರ್ತಾತ್ ತೊ ಮೆರೆನ್ ಆಮ್ಹಕಾ ಕೊಣಾಂಚೊಯ್ ಭಂಯ ಸ್ಚೆನಾ. ತೆ ನಿಮಿತ್ತಿ ಆಮಿ ಕೊಂಕಣಾಚೆರ್, ಕೊಂಕಣಪಣಾಚೆರ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಾಷೆಚೆರ್ ಅವಲಂಬೂನ್ ರಾವ್ಲ್ಯಾರ್ ತೆನ್ನಾ ಆಮ್ಚೆ ಜೀವಿತ್ ತೆಂ ಸೊಬಿತ್ ಎಲ್ಲಾಬರಿ ಫುಲ್ಲೌನ್ ರಸರಸ್ತೆಲೆಂ; ಪರಮಳ್ತಿಲೊ ಸಾರ್ಥಕ್ ಜಾತಲೆಂ.

ೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್–ಪ್ರಾಕ್ ನಿಯಾಳ್

ಸರಸ್ವತೀ ನ್ಹಂಯಿಚಾ ತಡಿಯೆರ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಸಾರಸ್ವತ ಲೊಕಾಂನಿ ತಾಂಚಾ ನನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಾ ಖಾತಿರ್ ಏಕ್ ಉಲೌಪಿ ಭಾಸ್ ನಿರ್ಮೂನ್ ಘೆತ್ಲಿ. ಹಿ ಾಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಕ್‌ಚ್ ಅವಲಂಬೂನ್ ಆಸ್ಲಿ. ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಮೂಳಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಲಕ್ರಮಾನ್ ಫಾಂಟ್ಯಾ ರೂಪಾರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲಲ್ಯಾ ಭಾಷೆಂಕ್ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಸ್ ಹ್ಣಾತ್ತಾತ್. ಆಮ್ಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಆಸ್ಲಿಚ್ ಏಕ್ ಪ್ರಾಕೃತ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ವನ ನಿಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಲೊ ಸ್ವಭಾವಾಂನಿ ಸುಧಾರುನ್ ನಾಗರಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಮುಖಾರ್ ರ್ಚೆ ವಾಟೆರ್ ಪೈಲೆ ಪಾವುಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ ತಾಚಿ ಭಾಸ್. ತಾಣೆ ರಾಂದೂಕ್ ಕ್ತಾನಾಂಚ್ ತಾಚಿ ಭಾಸ್ ಉಬ್ಜೊನ್ ಯೆತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಚಿತ್. ನಿತ್ಯ ವಿಚಾರ್ ಂಗೊಂಕ್ ವಾಪ್ರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆ ಜೊ ಶಬ್ದ್ ಆಸಾತ್ ತೆಚ್ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ರೀತ್ ಖೂಬ್ ಮಹತ್ವಾಚೆ. ಆಜ್‌ಯಿ ಆಮಿ ಕೊಂಕ್ಣಿಂತು 'ಉಜ್ಜೊ' ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಹೊ ಶಬ್ದ್ ೇದಾಚಾ ಮಂತ್ರಾಂತು ಯಜ್ಞಾಕ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕರ್ಚಾ ಅಗ್ನಿಕ್ 'ಉದ್ಧವ' ಮ್ಹಣ್ಚಾ ಬ್ದಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಸ್ಸೊ ಜಾಲ್ಲಾ. 'ಉದ್ಧವ' ಶಬ್ದು ದುಸ್ರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಂತುಯಿ 'ಉಜ್ಜವಟ' ಮ್ಹೊಣು ಆಸ್ಸಾ. ತೆಂಚ್ ಕ್ರಮಾಗತಾನ್ 'ಉಜ್ಜೊ' ಹೆಂ ರೂಪ್ ೇವುನ್ ಆಮ್ಚೆ ಭಾಷೆಂತ್ ಆಸಾ. ಆಮ್ಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಕಿತ್ಲಿ ಪೊರ್ನಿ ಮ್ಹೊಣು ಮ್ಜೂಂಕ್ ಹೊ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಶಬ್ದು ಉಜ್ಜೊ ಏಕ್‌ಚ್ ಪುರೊ. ತಶೆಂಚ್ ಆಮಿ ಜಿಕ್‌ಯಿ 'ಆಯ್ದಾನ್' ಮ್ಹೊಣು ವಾಪ್ರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೊ ಸಬ್ದುಯಿ ವೇದಾಂತು ಮೆಂವ್ಚಾ 'ಆಯತನ' ಮ್ಹಣ್ಚಾ ಶಬ್ದಾತಾನ್ ರೂಪಾಂತರ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹೊಣು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾ. 'ದಿಗ' (ಲಾಂಬ್) ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಶಬ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತಾಚೊ 'ದೀರ್ಘ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಬ್ದಾಚೊ ತದ್ಭವ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಸಂಸ್ಕೃತ್ 'ದೀರ್ಘ' ಥಾವ್ನ್ ರೊಕ್ಡೆಂಚ್ 'ದೀಗ್' ಬ್ದು ಜಲ್ಮೂಂಕ್ ನಾ. ಬುದ್ಧ ಮತಾಚೆ ಜಾತಕ್ ಕಾಣಿಯಾಂತು 'ದೀರ್ಘ' ಹಾಚೆ ೂಪ್ 'ದಿಗ್ಗ' ಜಾವ್ನ್ ದಿಸ್ಟಿ ಪಡ್ತಾ.

ಭಾಸೆಚೊ ವಿಕಾಸ್ ಹ್ಯಾ ಗಜಾಲಿಂನಿ ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಚಡ್‌ವುಣೆ ುದ್ಧಾಚಾ ಕಾಲಾ ಥಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೊಕಾಂನಿ ಉಲೌಚೆಂ ಏಕ್ ಜೀವಂತ್ ಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಾಳಾಂ ಸೊಡ್ನ್ ಆಸ್ಸಿಲಿ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಆಧಾರ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ತೆನ್ನಾ ಕಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹೊಣು ನಾಂವ್ ನಾ ಆಶ್ಶಿಲೆಂ. ಪಂಜಾಬಾಂತು ಪ್ರಾಕಾಂತು ಜಾಲ್ಯಾ ್ರಳಯಾಂತು, ಅನ್ವಾರಾಂತು ಪಡ್ಲೆಲೆ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕ್ ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶಾಕ್

ಯೇವ್ನ್ ರಾವ್ಲೆ. ಸರಸ್ವತೀಚಾ ತಡೀರ್ ತಾಣಿಂ ಆಸ್ತಾನಾ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲ್ಲಿ ಹಿ ಭಾಸ್ ತಾಣಿಂ ಕೊಂಕಣಾಂತು ಪರಿಷ್ಕಾರ್ ಕೊರ್ನು ತಾಂಚಾ ದಿಸ್ಪೊಟಿ ವ್ಯವಹಾರಾಂತು ಖುಬ್ ವಾಡಯಿಲ್ಲಿ. ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶಾಚೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಅರ್ಥಾತ್ ಗೋಮಂತಕಾಂತು ಹಿ ಭಾಸ್ ಪರಿಪುಷ್ಟ ಜಾಲ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ನಿಮಿತ್ತಿ ಹ್ಯಾ ಭಾಷೆಕ್ ಗೋಮಂತ ಪ್ರಾಕೃತಿ ಮ್ಹಣ್ತಾಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಹಿ ಭಾಸ್ ಆಖ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಾಂತು ಪಾತ್ಳೊನ್ ಆಯ್ಲಿ. ದೆಕುನ್ ಹ್ಯಾ ಭಾಷೆಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹೊಣು ತಿಚೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ನಾಂವ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಲ್ಲಿ ಹಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಶಿರ್‌ಪುಟಿ, ಪಾತಳ್, ಅಸ್ಕತ್ ದಿಸೊಂಕ್ ಪುರೊ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಹಿಚಿ ಧುವ್‌ಕಿ, ಧಾಕ್ಟಿ ಭೈಣ್‌ಕಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಸ್ ರಾಯಾಂಚೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಾನ್ ಆನಿ ಪಂಡಿತವರ್ಯಾಂಚೆ ಪುರಸ್ಕಾರಾನ್ ಘುಡ್‌ಘುಡಿತ್, ಘಟ್‌ಮುಟ್ ಆನಿ ದಾಟಿಮೊಟಿ ಜಾವ್ನ್ ಹೊಡ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಜಿ ರಸ್‌ರಸ್‌ತಾ.

ಲೋಕಾಂಚಿ ಭಾಸ್

ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಲೊಕಾಂಚಿಚ್ ಭಾಸ್ ಆಮ್ಚಿ ಹಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ; ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಲೊಕಾಂಚಾ ಜಿಬೆರಿಚ್ ಘಡಾಘಡಿತ್ ಘೊಳೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಭಾಸ್. ತಾಂಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಉದ್ಗಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓಪ್ರಿಯೊ, ಗಾಧಿಯೊ, ಹುಮ್ಣಿಯೊ, ಜಾನಪದ ಕಾಣಿಯೊ, ಮಾಂಡೆ, ದುಲ್‌ಪದ್, ದೆಂಕ್ಣ್ಯೊ ಇತ್ಯಾದಿ ಲೋಕ್ ಗೀತಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಆಸಾತ್. ಹಿ ಭಾಸ್ ಸಾರಸ್ವತಾಚಿಂ ಕಶೆಂಕಿ ತಶೆಂಚ್ ಗಾಂವ್ಡ್ಯಾಚಿಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಬಾಮ್ಣಾಚಿ, ಸುದ್ರಾಂಚಿ, ಮ್ಹಾರಾಂಚಿಯಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಭಾವ್, ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಂಧುಯಿೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ತಾಂಚಿ ಆವಯ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹೊಣು ಮಾನಯ್ತಾತ್. ಪ್ರಾಕ್ ಥಾವ್ನ್ ಕಸ್ಲೆಂ ಅನ್ಸಾರ್, ಕಷ್ಟ್, ನಷ್ಟ್, ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ತಾಣಿಂ ಹ್ಯಾ ಆವಯ್ ಭಾಷೆಚೊ ಮೋಗ್ ಸೊಡುಂಕ್ ನಾ. ಸಂಯ್ಭಾಚೆ ಉಚಾಂಬಳಾ ಮಧೆಂ, ರಾಜಕೀಯ್ ಯಾ ಧರ್ಮ ದ್ವೇಷಾಂತು ತಾಂಚೆರ್ ಘಡ್‌ಲ್ಲೆ ಅನ್ಯಾಯ, ಪೀಡಾಪೀಡ್ ಆನಿ ಅಘೋರ್ ತ್ರಾಸಾ ಮಧೆಂತುಯ್ ತಾಣಿಂ ಘರ್‌ದಾರ್ ಸೊಡುನ್ ಎಕ್ಡೆ ಥಾವ್ನ್ ದುಸ್ರೆಕಡೆನ್ ಧಾವ್ನ್ ವೆತಾನಾಯಿ ಹಿ ತಾಂಚಿ ಮೊಗಾಳ್ ಭಾಸ್ ತಾಂಚೆ ಜಿಬೆರ್‌ಚ್ ಸ್ಥಿರ್ ವೊರ್ಲಿ. ಆವಯ್ ಭಾಸ್‌ಚ್ ತಾಂಚೆ ಕೂಡಿಚಿ ಸ್ವಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಸಿಲಿ. ತಿಚ್ ತಾಂಚಿ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ್. ಕಿತ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ದೇಶಾಂತರ್ ಕಾಡ್ತಾನಾಯ್ ತಾಣಿಂ ಭಕ್ತಿನ್ ಆನಿ ಶ್ರದ್ಧೆನ್ ಆವಯ್ ಭಾಸ್ ಸಾರ್ಕೆ ರಾಕೊನ್ ಹಾಡ್ಲಿ. ರಾಯಾಚೆ ವ ಪಂಡಿತಾಂಚೆಂ ಫಾಟಬಲ್ ತಿಕಾ ಮೆಳೊಂಕ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರಿಯಿ ಹಜಾರಾಂನಿ ವರ್ಸಾಂ ಪೀಡಾಪೀಡ್, ಹಿನ್ಸಾವಣಿ ಆನಿ ಕುಸ್ಕುಟಾವ್ಣಿಚ್ ತಿಚಾ ವಾಂಟ್ಯಾಕ್ ಪಡ್ಲಿಂ. ಕಿತ್ಲೆಕೀ ಪಾವ್ಟಿಂ ತಿಚಾ ಸಂತಾನಾಕ್ ಜೀವ್ ಆನಿ ಸ್ವತ್ತು ವಾಚಾಂವುಂಕ್

ಸ್ಲೆ ಆಶ್ಶಿಲೆ ಭುಯೆಂತ್ ಭಿರಾಂಕುಳಾಂತುಚ್ ದೀಸ್ ಕಾಡ್ಚೆ ಪಡ್ಲೆ. ಆನಿ ತಾಂತುಲೆ
ದೇಕಾಂಕ್ ದೇಶಾಂತರಾಕ್ ವಚೊನ್ ವೊಳ್ವೊಳ್ಚೆ ಪಡ್ಲೆ. ಅಸ್ಲೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಂತು ದುಸ್ರಿ
ಾಚೆಯಿಯೊ ಭಾಸ್ ಕೆದ್ನಾಕಿ ನಿರ್ನಾಮ್ ಜಾತಾ ಆಸ್ಲಿ, ಪುಣ್ ಆಮ್ಗೆಲೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ
ಸೆಚೊ ನೀಜ್ ಆತ್ಮೊ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಂತು ಉತ್ತೀರ್ಣ್ ಜಾಲೊ.
ಕಿಂ ಪಾಳಾಂ ಮುಳಾಂ ತಿಚಾ ಸಂತಾನಾಂಚಾ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ ಖೋಲ್ ರಿಗೊನ್
ಲ್ಯಾನ್, ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪೂರಾ ಅನ್ವಾರಾಂಕ್ ಸಾರೆ ಕರೂನ್ ಆಜ್ ತಿ ಗೆಲ್ಲೆ
ಲ್ಲೆಕಡೆನ್ ರಸ್‌ರಸೂನ್ ಆಸಾ. ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಸುವಾತೆರ್ ತಿಚ್ಯೊ ವೆಗ್ಳ್ಯೊ
ಗ್ಳ್ಯೊ ಶೈಲಿ ಜಾಲ್ಯೊ. ಪುಣ್ ತಿಚಿ ಮೂಳ್ ಬಾಂದಾವಳ್ ಆನಿ ತಿಚೊ ಸ್ವಭಾವ್
ದ್ಲೊಂಕ್ ನಾ. ತಿಣೆ ಗೆಲ್ಲೆ ಗೆಲ್ಲೆಕಡೆನ್ ತಾಂಚಾ ಸಂಪರ್ಕಾನ್ ಆಯಿಲ್ಯಾ ಹೆರ್
ಸಾಂತುಲಿ ಉತ್ರಾವಳ್ ಘೆತ್ಲಿ. ಪುಣ್ ತಿ ಉತ್ರಾವಳ್ ಅಪ್ಣಾಲ್ಯಾ ಮೂಲ್
ಾವಾಚಾ ಆಯಟಿಂತ್ ವೊತುನ್ ಘೆತ್ಲಿ ಆನಿ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ. ಮೂಳ್ ರೂಪಾಕ್
ಬಂದ್ ಕೊರ್ನುಸ ದವರ್ಲಿ. ಸಾರ್ಕೆ ಪಳೈಲಾರ್ ತಿ ಆಜ್‌ಯಿಯೊ ಸಾಧಿ, ಸೊಂಪಿ,
ರ್ಬುಸ್, ಮೊವ್ವಾಳ್ ಆನಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ತಿ ಸದಾಂಚ್ ಲೊಕಾಚಿ
ಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಲ್ಯಾ. ತರ್ ತಿಕಾ ದರ್ಬಾರಿ ವಾ ಪಂಡಿತಿ ತೆಂಕೊ ಮೆಳ್ತಿ
ಲ್ಯಾರ್ ತಿ ಏಕ್ ಕೃತ್ರಿಮ್ ಆನಿ ಜಡ್ ಭಾಸ್ ಜಾತಾ ಆಶ್ಶಿಲಿ. ತಿಚೆಂ ಆಯ್ಚೆಂ
ಂಪೆಪಣ್ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಉತ್ರಾಂ ಭಿತರ್ ಕಾಳ್ಜಾತುಂಲೆ ಉಮಾಳೆ ಪ್ರಕಟ್
ರ್ಚಿ ತಾಂಕ್ ಭಂಗ್ ಜಾತಾ ಆಶ್ಶಿಲಿ.

"ಕೊಂಕ್ಣಿ ಹಿ ಏಕ್ ಖೂಬ್ ಸಂಸ್ಕಾರಿ, ತಾರ್ಕಿಕ್, ಚಡ್ ಅರ್ಥ್ ವಾವ್ರೊಂಪಿ,
ಜಿಷ್ಟ್ ಆನಿ ಮೊವ್ವಾಳ್, ಮೊಗಾಳ್ ಭಾಸ್. ಕೊಂಕಣಾಂತುಲೆ ಲೋಕ್ ಜೆನ್ನಾ
ಪ್ಣಾಲೆ ವಿಚಾರ್ ಆನಿ ಅನುಭವ್ ನೆಟಾನ್ ಪ್ರಕಟ್ ಕರ್ತಾತ್, ಕೊಂಕಣಾಂತುಲ್ಯೊ
ಯ್ಲೊ ಜೆನ್ನಾ ಆಪ್ಣಾಲೆ ಉಮಾಳೆ ಗಾಯ್‌ತಾತ್ ತೆನ್ನಾ ತಾಂತುತುಲ್ಯೊ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಚಾ ಆನಿ ತೆ ಉಗ್ತೆ ಕರ್ಪಾಚಿ ಖೂಬಿ ಪೊಳೊವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿಚೆ ಶಕ್ತಿವಿಷಿಃ
ಘಾರ್ ದಿಸಿಲ್ಯಾ ಬಗರ್ ರಾವುನಾ. ಜೊ ಸಮಾಜಿಚೊ ಅನುಭೂತಿ ವಿವಿಧ
 ಖೋಲ್, ತ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚಿ ಸದಾಂಚಿ ಉಲೌಪಿ ಭಾಸ್ ಲೆಗಿತ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಆನಿ
ಲಿಷ್ಟ್ ಆಸ್ತಲಿಚ್" ಅಶೆಂ ಉದ್ಗಾರ್ತಾ ಶ್ರೀ ಕಾಕಾ ಸಾಹೇಬ್ ಕಾಲೇಲಕರ್.

ಂಕ್ಣಿಚಿ ಪಾಳಾಂ ಮೂಳಾಂ

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಇತ್ಲಿ ಹಿ ತಾಕತ್ ಆನಿ ಸೊಭಿತ್‌ಕಾಯ್ ಆಸ್ತಾನಾಯಿ
ಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಂನಿ ಅಪೂರ್ಬಾಯೆಚಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭಾಷೆಕ್ ಕಿತ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ
ಲೆಂನಾ? ಹೆ ಸವಾಲಾಕ್ ಜಾಪ್ ದಿತ್ತಲೆ ಥರಾವಳ್ ಆಸಾತ್. ಥೊಡೆ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್
ಂಕ್ಣಿಂತ್ ಆಸ್ಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪೋರ್ತುಗೀಸಾನ್ ನಿರ್ನಾಮ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಮ್ಹೊಣು. ದುಸ್ರೆ
ಾಡೆ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ಹ್ಯಾ ಭಾಸೆಚಾ ಪಾಳಾಂ ಮುಳಾಂ ಧುವ್ನ್ ತಿಚೆ ವಿಭಾಡ್

ಕೊರುಂಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯೊ ಪೆಲ್ಯೊ ಭಾಷಾಂನಿ ತರ್‌ತರೆಚೆ ಕಾರಾಸ್ಥಾನ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಮ್ಹೊಣುನ
ತಿ ಕೊನ್ಶಾಂತು ಪಡ್ಲಿ ಮ್ಹೊಣ್ಚೆಂಚ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ನಹಿಂ. ಜೊ ಕೊಣ್ ಏಕ್ ಕೊಂ
ಭಕ್ತ್ ಆಸ್ಲೊ ಕುನ್ಹಾ ರಿವರಾ (Cuna Rivara) ನಾಂವಾಚೊ ಹಾಣೆ 100 ವರ್ಸಾ
ಪೈಲೆಂಚ್ ಸಾಂಗಿಲ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ತಿಂ ಅಶೆಂ ಆಸಾತ್: "ದುಸ್ರ್ಯಾಕ್ ದೂಷಣ
ಲಾಂವ್ಚಾ ಆದಿಂ ಆಮಿ ಆಮ್ಕಾಂಚ್ ದೋಶ್ ದಿವ್ಯಾಂ. ಆಮ್ಗೆಲೆ ಆಳ್ಸಾಯೆ
ಲಾಗೂನ್-ಆಮ್ಚೆ ಆವಯ್ ಭಾಸೆಚಿ ಸೇವಾ ಕರೂಂಕ್ ಯೆತಾ ಆಸ್ತಾನಾ, ಆ
ಕೊರುಂಕ್ ಜಾಯಿ ಆಸ್ತಾನಾ ಆಮಿ ತಿಕಾ ದಿಸ್ಪೊಟಯ್ತಾತ್, ಕುಸ್ಪೊಟಾಯ್ತಾತ
ಆನಿ ಕಾಂಯ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಬೊ। ತ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಬ್ರಂಗಾಜ್ ಡ ಕೂನ್ಹ
ಖಂತಿಷ್ಟ್ ಜಾವ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಲೆ: "ಶಿಕ್‌ಲ್ಲೆಂ, ಸವೆಲ್ಲೆಲೆ ಹಿಂದೂ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ
ದೊಗಾಂಯಿ ಲೋಕ್ ಭಾಷೆಕ್ ಕುಸ್ಕುಟಾಯ್ತಾತ್. ಪರ್ಕಿ ಭಾಸಾನ್ ಭರೊನ್
ಫಕತ್ ಅನುಕರಣ್ ಕರ್ತಾತ್, ಜೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬೊಂವ್ರ್ಯಾತುಲ್ಯಾ, ಮನಾಂತುಲ್ಯಾನ
ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಘೆತಾತ್ ತಾಂಚ್ಯಾಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಮೂಳಾವೆಂಪಣ್ ಆನಿ ನ
ನಿರ್ಮಾಣೆಚೆ ಶಕ್ತ್ ಹೆಂ ಗೂಣ್ ಹೊಲ್ಮತಾತ್. ಆಮ್ಗೆಲೆ ಬೊರೆ ಬೊರೆ ಮನಿಸ
ಪರ್ಕಿ ಭಾಸೊ ಹೊಡ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಾನ್ ಶಿಕ್ಪಾಂತುಚ್ ಆನಿ ತ್ಯೊ ವಾಪರ್ಚಾಂತುಚ
ಆಪ್ಣಾಲಿ ಶಕ್ತ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ತಾತ್. ತಾಂತುಂಚ್ ವಿರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಜಿವ್ಸಾಣ್ ನಾಸ
ಯಿತ್ಯಾಕ್ ತರ್ ತ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ಜನ್ಮಭುಯೆಂತು ಆಸ್ತಾತ್?"

ಆಮಿ ಜಾಣಾಂತ್ ಯೇಸು ಕ್ರಿಸ್ತಾಲೆ ಉಲೌವಪ್ ಸಗ್ಳೆ ಆರಾಮಿಕ್ ಭಾಷೆಂತ
ಆಸ್ಚಿಲೆಂ. ಹಿ ಭಾಸ್ ಸಾಫ್ ಲ್ಹಾನ್ ಆಸ್ಲಿ. ತಶೆಂಚ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಲ್ಹಾನ
ಆಸೂಂಕ್ ಪುರೊ. ಪುಣ್ ತಿಕಾ ವ್ಹೊಡ್ ಘುಡಾರ್ ಆಸಾ. ಸಂಸಾರ್‌ಭರ
ತಿ ಪಾತಳ್ಯಾ. ತಿಚೆ ಸಂತಾನಾಂಕ್ ಎಕ್ವಾವಾಪಾಚೆ ಶಕ್ತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆ
ಆಸಾ. ಜನ್ಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಆಸ್ರೊ ಯಾ ಪಾಲವ್ ಮೆಳ್ನೊನ
ತರೀ ತಿ ಆಜೂನ್‌ಯಿ ಲೆಗೂನ್ ರಾವ್ಲ್ಯಾ. "ತಿಕಾ ಕುಸ್ಕುಟಾಯ್ಲಿ, ಘಿಸ್ಪೊಟಾಯ
ಚಿಪ್‌ಚಿಪಾಯ್ಲಿ, ಹಿಣ್ಸಾಯ್ಲಿ, ಚಿಡ್ಡಿಲಿ, ಬುಡ್ಡಿಲಿ, ಮಡ್ಡಿಲಿ, ಗುಡ್ಡಾಯ್ಲಿ, ಚಿಮ್ಟಾಯ
ಖೊಟಾಯ್ಲಿ ತರೀ ತಿ ಆಜೂನ್ ಜಿವಿ ತಟಿತ್ ಆಸಾ. ತಿಚೆ ಅಂತಃಶಕ್ತಿ ತಿತ್ಲಿ ವ್ಹೊಡ
ಆಸಾ. ಆನಿ ತಿಚಿಚ್ ಜಿವ್ಸಾಣ್ ಖರ್" –ಮ್ಹಣ್ತಾ ಹೊಗುಳಿತು ಉಭಯ ಭಾಷ
ಕವಿ ಶ್ರೀ ಬಾ. ಬಾ. ಬೊರ್ಕರ್.

"ಕಾತಲೆ ಘರಸ್ ಘುಲ್ಲಿ ಧವಿ
ಮ್ಹೊಂವಾ ಪರಸ್ ಮ್ಹೊಂವಿ, ಮ್ಹೊಂವಿ
ಪೊರ್ನಿ ತರ್ ಸದಾಚಿ ನವಿ
ಮ್ಹಜಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್"

ಮ್ಹೊಣು ಮನೋಜ್ಞ ಜಾವ್ನ್ ಗಾಯ್ತಾ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಮನೋಹ
ಸರ್ದೆಸಾಯಿ.

...ಂಕ್ಣಿಚ್ ಗರ್ಜ್

ಲೊಕಾಂಚಾ ಜಿಬೆರ್ ಝುಗಝುಗತಾ ಹಿ ಆಮ್ಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್. ಪುಣ್ ತಿ ...ಕ್ ಏಕ್ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ ಏಕ್ ಏಕ್ ಶೈಲಿನ್ ವಿವಿಧ್ ಧ್ವನಿಂತ್ ಉಲೌಪಿ ಜಾವ್ನ್ ...ಸಾ. ತಿಚಾಂತ್ ಅಮರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾವುಂಕ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಕಾ ...ಖ್ಯ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಆಸ್ಚೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್ ...ಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಬೋಲಿ ಕರ್ತಾತ್. ಅಶಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವೆಗ್ಳಿವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಬೋಲಿಂಚೊ ...ಸ್ತ್ರೀಯ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಹೆ ಮೆರೆನ್ ಜಾಂವ್ಕ್‌ನಾ. ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಕಡೆನ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ...ವ್ರ್ ಆತಾಂ ಬರೆ ಹಾವೇಸಾನ್ ಚಲತ್ ಆಸಾ. ನವಿಂ ನವಿಂ ನೇಮಾಳಿಂ ...ಯ್ರ್ ಸರ್ತಾತ್. ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾಣಿಯೊ, ಕಾತ್ರಾಂ, ಶೆಂಬರಾಂನಿ ಪ್ರಕಟ್ ...ತ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಬೊಲಿಚಿ ಶಾಸ್ತ್ರಶುದ್ಧ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ (ಹಿಚ್ ಮುಖೇಲ್ ಗಜಾಲ್) ...ರ್ದೈವಾನ್ ಹೆ ಪರ್ಯಾಂತರ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಘೆವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಸಮನ್ವಯ್ ...ಡ್ಪಾಚೆ, ಎಕ್ವಾಂಯ್ ಕರ್ಪಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಶ್ರದ್ಧೆನ್ ಜಾವುಂಕ್ ನಾ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ...ಂಕ್ಣಿ ಪಂಡಿತ್ ಮ್ಹಣ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರ್‌ಗಾರಾಂಚಾ ಬೊಲಿಂತ್ ವಾಪುರ್ಚೆ ...ಬ್ದಾಂಚಿ ವಳೊಂಕ್ ನಾ. ಮಂಗ್ಳೂರ್‌ಗಾರಾಂಕ್ ಕೊಚ್ಚಿಕಾರಾಂಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬೊಲಿ ...ಮಾ ಸಮ್ಜಾನಾ. ಸಕ್ಕಡ್ ರುಕಾಂಚಿ, ಝೂಡಾಂಚಿ, ಭಲ್ಯಾಂಚಿ, ಫಳಾಂಚಿ, ...ಲಾಂಚಿ, ಪಾಳಾಂಚಿ, ವಾಲಿಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಕೋಣೆಂಯಿ ಯೆದೊಳ್‌ಯಿ ...ಗ್ರಹ್ ಕರೂಂಕ್ ನಾ. ಮನ್ಜಾತಿಂತ್ ಆಸ್ಚಾ ಕಿಡಿ, ಮೂಂಯಾಂಚಿ, ಪಿಸೊಳ್ಯಾಂಚಿ, ...ರ್ಸಾಂಚಿ, ಸುಕ್ಣ್ಯಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಕೊಣಾಕ್‌ಯಿ ಯೆತಾತ್ ವ್ಹಯಿ? ...ವ್ರಾಡ್ಯಾಂಚೆಂ, ಮೊಗೆರಾಂಚೆಂ, ಮೇಸ್ತಾಂಚೆ, ಸೊನಾರಾಂಚೆ, ಕುಂಬಾರಾಂಚೆ, ...ಡ್ವಾಳಾಂಚೆ, ಕೆಲ್ಯಾಂಚೆ, ದುದ್ಕಾರಾಂಚೆ, ತಾಮ್ಟ್ಯಾಚೆಂ, ಘುಲ್ಕಾರಾಂಚೆ ಪೂರಾ ...ತ್ರಾವಳ್ ಯಾ ವಾಕ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಆಮಿ ಜಾಣಾ ವ್ಹಯಿ? ಚಡ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ...ಲೊಂವ್ಚೆ! ಆಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಕುಡಿಚೆ ವಿಸ್ವೆ, ಭಾಗ್, ಶಿರೊ, ನಾಡಿ, ಹಾಡಾಂ, ಹಾಂಚಿಂ ...ಂವಾಂ ಪುಣಿ ಆಮಿ ಜಾಣಾಂವೆ? ಆಮ್ಕಾಂ ಮಾರ್ಚಿ ಪಿಡಾ, ಅಸ್ವಸ್ಥತಾ, ಚೂಕಿ, ...ತ್ಕಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ತರಿ ಆಮಿ ಜಾಣಾಂವೆ? ಹೆ ಸಕ್ಕಡ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಶಿಕೊನ್ ...ಷೆಚೊ ಖರೊ ಪಂಡಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಭಾರಿ ಕಠಿಣ್, ಚಡ್ ಪ್ರಯತ್ನಾಚೆಂ ... ರಾತ್ ದೀಸ್ ಅಭ್ಯಾಸಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಕಾಮ್ ...ಕ್ ದೊಗಾಂನಿ ತಡಿ ಪಾವೊಂಚೆಂ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಾ ಭಕ್ತಾಂನಿ, ...ಣ್ಯಾಂನಿ ಎಕ್ಟೊಟಾಂತು ಪೆಂಕ್ಟಾ ಬಾಂಧೂನ್ ಆಸ್ಲೆ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ತಿ ...ಡ್ಲಿ.

...ಖ್ಲಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂ

ಆಮ್ಚಿ ಅಪೂರ್ಬಾಯೆಚಿ ಹಿ ಮಾಂಯ್ ಭಾಷೆಚಿ ಸಂಪೂರ್ಣ್

ಸೌಂದರ್ಯ್ ಆನಿ ತಿಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಆಮಿ ಸಾಮ್ಕೆಚ್ ಪಾರ್ಕೊಂಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಆಮಿ ತಿಚಿ ಸೆವಾ ಮಾಯಾಮೊಗಾನ್, ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆನ್, ಕರಿಜಾಯ್. ಭಾಷೆಚಿ ಪೂಜಾ ಕೊಣ್ ಭಾವಾಡ್ತಾನ್ ಕರ್ತಾ ಕಿ ತಾಕಾ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಜಾವ್ನ್ ಭುಲಯ್ತಾ. ಋಗ್ವೇದಾಂತ್ ಏಕ್ ಮಂತ್ರ್ ಆಸಾ:–

ಉತ ತ್ವಃ ಪಶ್ಯನ್ನ ದದರ್ಶ ವಾಚಮ್
ಉತ ತ್ವಃ ಶೃಣ್ವನ್ನ ಶೃಣೋತ್ಸನಾಮ್ ।
ಉತ ತ್ವಸ್ಮೈ ತನ್ವಂ ವಿಸಸ್ತ್ರೇ
ಜಾಯೇವ ಪತ್ಯ ಉಶತೊ ಸುವಾಸಾಃ ॥ (ಋಗ್ವೇದ 10:71–4).

ಭಾಷೆಕಡೆನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾ ಮಾತ್ರಾಂಕ್ ತಿ ದಿಸ್ಲಿ ಅಶೆಂನಾ. ಕಾನಾರ್ ತಿ ಪಡ್ಲಿ ತೆನ್ನಾ ತಿ ಆಯ್ಕಾಲಿ ಅಶೆಂ ನಾ. ಪುಣ್ ಜೊ ತಿಕಾ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ವಳ್ಕಲೊ, ತಾಚೆಕಡೆನ್ ತಿ ಕಸ್ಲೊಚ್ ಆಡ್ ಫಡ್ದೊ ಧರಿನಾ. ಆಮ್ಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಶೆಂಚ್ ಆಸಾ. ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ಉದರ್‌ಗತಿ ಖಾತಿರ್ ಆಮ್ಚೆ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸೆಚೊ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ್ ಘೆಯಿಜೆ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆ ವೆಗ್ಳೆ ವೆಗ್ಳೆ ಬೊಲಿಯೆಂಚೊ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕೊರ್‌ಕಾ. ತಾಂಕಾಂ ಆಟಾಪುನ್ ಸಮಗ್ರ ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಶಬ್ದ್ ಸಂಪತ್ ಎಕ್ಟಾಂಯ್ ಕರಿಜೆ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ಏಕ್ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ಅರ್ಥಕೋಶ (Dictionary) ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಯಿಜೆ. ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಸುವಾತೆರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಉತ್ರಾವಳಿಂಚೊ ಖೂಬಿ ನಜರೆಂತ್ ದವೊರ್ನ್ ಭಾಷೆಚೊ ಬಾಂದಾವಳ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ನಜರೆನ್ ಘೊಡೊನ್ ಹಾಡಿಜೆ. ಆನಿ ಹೆರ್ ಯತ್ನ್ ಕರೂಂ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಆವಯ್ ಭಾಷೆಚಿ ಭಾರಿಕಾಯಿ ಆನಿ ನಾಜೂಕಾಯಿ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಸಾರ್ಕೆ ಖೂಬ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಮಾರೂಂ. ತಿ ಆಪ್ಣಲ್ಯಾ ಮಾಯಾಮೊಗಾಚೆ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಗಟ್‌ಮೂಟ್, ಮೊಟಿ, ಉಬಿ ಜಾವ್ನ್ ತಿಕಾ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಕರೂಂಕ್ ಸರ್ವ್ ವಿಧಾನಾನ್ ವಾವುರ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್. ಹೆಂಚ್ ಜಾವುಂ ಆಮ್ಚೆ ಗೀತ್:–

"ಕೊಂಕಣ್ ಆಮ್ಚೊ ದೇಸ್, ಆವಯ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್!
ಆಮಿ ಸಗ್ಳಿಂ ಭುರ್ಗಿಂ ತಿಚಿಂ ಭಾವ್ ಭೈಣಾಂ ಖಾಸ್
ಗಾವುಂ ತೆಂಚ್ ಗೀತ್, ಘಾಲುಂ ಹಾತಾಂತ್ ಹಾತ್,
ಕಾಡುಂ ದೇಸ್–ಭಾಸ್ ವ್ಹಯ್; ದುಸರೊ ನಾ ಹಾವೇಸ್".

**** **** ***

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕಥೊಲಿಕಾಂಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಸೆವಾ

– ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಪಾವ್ಲ್ ನೊರೆಞ 1974

ಲಗ್ಬಗ್ ಶೆಂಬರ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣ್ ಕನ್ನಡ್ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಲಿಖಿತ್ ಬೋವ್ ಉಣೆಂ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ. ತಿನ್ಶಿಂ-ಚಾರ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಪುರ್ವಿಂ ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಯೇವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್ನ್ ರಾವ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಶಿಕಾಪ್ ನಾತ್ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣುನ್ ನಹಿಂ, ಘಡ್ಲ್ಲೆಂ ಕಿತೆಂಗಿ ಸೊಳ್ಯಾರ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೊ ಗಾಂವ್ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಕ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ತಾಣಿಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕೆಲೆ, ಆನಿ ತಾಣಿಂ ಹ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಥಿರ್ ರಾವೊಂಕ್ ದೇಶಿ ಭಾಸಾಂನಿ ಆಸ್ಲ್ಲಿಂ ತಾಂಚಿ ಲಿಖಿತಾಂ ಹಿಂದು ಸಮಜ್ತಿಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖುನ್ ನಾಸ್ ಕೆಲಿಂ. ಬದ್ಲಾಕ್, ಹ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಖಾತಿರ್ ರೋಮಿ ಅಕ್ಷರಾಂನಿ ಪುರಾಣಾಂ, ಕಂತಿಗೊ ಆನಿ ದೊತೊರ್ನಿಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪಾದ್ರಿಂ ಕರ್ನಾ ಬರಂವ್ಕ್ ಲಾಯ್ಲಿಂ.

ಅಸೆಂ, ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಮಧೆಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಜ್ತಿಚಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಥೊಡಿಂ ಉರ್ಲಿಂ ಶಿವಾಯ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಚೆಂ ಕಾಯ್ಜ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ಗೊಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಂನಾ. ತರಿಪುಣ್, ತ್ಯಾ ಮಧ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್, ಹಿಂಚ್ ಥೊಡಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಾಂಕಾಂ ಪಾವ್ತಾಲಿಂ. ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪಿನ್ ಹಾತ್-ಬರ್ಪಾನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ತ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿಯೊ ತೆಣೆ ತೆಣೆ ಸಿಂಪಡ್ನ್ ಆಸುನ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಉಪಯೋಗಾಕ್ ಪಡ್ತಾಲ್ಯೊ.

ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚೆ ಅಕ್ರೇಕ್ ದಕ್ಷಿಣ್ ಕನ್ನಡ್ ಇಂಗ್ಲೆಜಾಂನಿ ಕಾಣ್ಘೆತಚ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಶಿಕಾಪ್ ಸುರು ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚೆ ಅಕ್ರೇಕ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಶಿಕ್ಪಿ ಚಡಾವತ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಜಾಣಾಸ್ಲ್ಲೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಚಾಕರೆಂತ್ ತಶೆಂ ವ್ಯಾಪಾರ್ ವಹಿವಾಟಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಭಾಸ್ ಚಾಲು ಆಸ್ತಾಂ, ಕೊಡಿಯಾಳ್ಚೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪುತ್ರ್ ಆಪ್ಲೆ ಮಾಯ್-ಭಾಷೆಕ್ ವಿಸರ್ನ್, ಘರಾಂತ್ಯಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಂಡುನ್, ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕರಿ! ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಕೀಳ್ ದರ್ಗ್ಯಾಚಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಮ್ಜಣಿ ಉಬ್ಜೊನ್, ಇಗರ್ಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಸೆರ್ಮಾಂವ್-ಶಿಕವ್ಣ್ಯಾಂಕ್ ಶಿವಾಯ್, ಹೆರ್ ಸಕಡ್ ವಹಿವಾಟಾಕ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ಚ್ ರೂಢಿರ್ ಗೆಲೆಂ. ಅಸೆಂ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಹಳ್ಳೆಗಾರಾಂಚಿ ಭಾಸ್, ಚಾಕ್ರಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಬರಿ ಬೋವ್ ಹೀನ್ ಸ್ಥಿತಿಕ್ ದೆಂವುನ್ ಆಸ್ತಾಂ, 1880 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇತಾಲಿಯನ್ ಜೆಜ್ವಿತ್

ಮಂಗ್ಳುರ್ ಆಯ್ಲೆ. ಜರ್ ಆಯ್ಜ್ಯಾ ದಿಸಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಕೊನ್ಯಾಂತ್ಲಿ ವಯ್ರ್
ಸರೊನ್ ಮನ್ಯಾಂತ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಹಾಕಾ ಮೂಳ್ ಕಾರಣ್ ತೆಚ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಪಾದ್ರಿ
ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಉಪ್ಕಾರಿ ಮನಾನ್ ವೊಪ್ವಾಜಾಯ್.

ಜೆಜ್ವಿತಾಂಚೊ ಮೂಳ್-ವಾವ್ರ್:

ಗೊಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂಕ್ ಗಾಂವ್ಚೆ ಭಾಷೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಮಿಸ್ಸಿಯೊನಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪಾದ್ರ್ ಎಸ್ತೆವಾಂವಾಚೆಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣ್. ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಆಮ್ಚೆ ಸಮಡ್ತಿಚಿ ಚರಿತ್ರಾ-ಆದಾಂವ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಚೊ ಸೊಮಿಯಾಚೊ ಸರ್ಗಾ ಪ್ರವೇಸ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಉತ್ತಮ್ ಕವಿತೆ ರುಪಾರ್ ಮಧುರ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ವರ್ಣುನ್ ಬರಯ್ಲ್ಯಾ. ಎಸ್ತೆವಾಂವಾಚ್ಯಾ ಪುರಾಣಾಚಿ ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್‌ಯಿ ತಾಂತುಂ ಮೆಳೊನ್ ಆಸಾ. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಾಚೆ ಬಂಧಡೆ ವೆಳಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಕ್ ದೆವಾಚ್ಯಾ ಮ್ಹಣಿಯಾರ್ಯಾಂಚಿ ಸೆವಾ ಚುಕೊನ್ ಆಸ್ತಾಂ ಹೆಂ ಪುರಾಣ್ ಜಾಯ್ತೆ ಭುಜಾವಣೆಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಪಾದ್ರ್ ಎಸ್ತೆವಾಂವಾನ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಏಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ "ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್" ತೆಂಚ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ.

ಮಂಗ್ಳುರ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಇತಲಿಚ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೊ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಫಾದರ್ ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೇ. ವಿಶೇಶ್ ಶಾತೆಚೊ ಮನಿಸ್ ತೊ. ಮಂಗ್ಳುರ್ ಯೇವ್ನ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ತೊ ಶಿಕ್ಲೊ. ಆನಿ ತೀನ್-ಚಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಭಿತರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆನಿ ಸಬ್ದಾಂ-ಕೋಶ್ ಯಾ ವಾಕ್ಸರಿ ತಾಣೆ ಬರವ್ನ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಖಿಸ್ತಾರ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಕೆಲಿ. ಥೊಡ್ಯಾಂ ವರ್ಸಾಂ ನಂತರ್ ಆನಿ ಏಕ್ ಚಡ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ "ಕೊಂಕ್ಣಿ ರಾನಾಂತ್ಲೊ ಸೊಭಿತ್ ಸುಂದರ್ ತಾಳೊ" ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಗ್ರಂಥ್ ತಾಣೆ ತಯಾರ್ ಕರುನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲೊ. ಹೊ ಫಾದರ್ ಮಾಫೇ ವಿಲಾಯ್ತಿ ಭಾಸಾಂಚೊಯಿ ಪಂಡಿತ್. ತೊ ಮ್ಹಣ್ತಾ: "ಹಾಂವ್ ಜಾಣಾಸ್ಚ್ಯಾ ವಿಲಾಯ್ತಿ ಭಾಸಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಚಡ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್. ತಿ ಉಲಂವ್ಕಯಿ ಬೋವ್ ಸೊಭಿತ್ ಆನಿ ಮಧುರ್. ಆಮಿ ವಿಲಾಯ್ತಿ ಮನ್ಯಾಂನಿ ಯೇವ್ನ್ ಹೆಂ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ರತನ್ ಸಫಾಯ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧನ್ ಕರ್ಚಾ ಪ್ರಾಸ್ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾಂನಿಂಚ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಆಪುರ್ಬಾಯೆಚಿ ಭಾಸ್ ವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ್ ನಜೊ?"

ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಕೊಡಿಯಾಳ್‌ಬೈಲ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕರ್ತಚ್. ರೋಮಿ ಲಿಪಿನ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಂತಿಗೊ ಆನಿ ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಜಾಲಿಂ. ತವಳ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೆ

ಂತ್ ಇನಾಸ್ ಲೊಯೊಲಾಚಿ ಜಿಣಿ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಫಾದರ್ ಪಾಸ್ಕಾಲ್ ರೇಗಾನ್ ರಯಿಲ್ಲಿ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೊ ಆನಿ ಎಕ್ಲೊ ವಿಲಾಯ್ತಿ ಅಭಿಮಾನಿ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಫಾದರ್ ೂಲೆಸೆ. ಹಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲೊ "ದಿಸ್ಪೊಡ್ತೊ ಸಾಂಗಾತಿ" ಬೂಕ್ ಹೆರ್ ಮಾಗ್ಣ್ಯಾ-ಸ್ತಕಾಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಶತಕಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರ್ ದಿಯೆಸೆಜಿಂತ್ ೂಕಾಮೊಗಾಚೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ. ತವಳ್ ಲೊಕಾನ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಮಿಸಾರಾಚೊ ಬೂಕ್" (ಮಿಸಾರ್ ವಾಚ್‌ಚೊ) ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ವ್ಯಾ ತೆಸ್ತಾಮೆಂತಾಚ್ಯೊ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗ್ತಿ" ಆನಿ "ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮಹಿನೊ"- ದೋನ್ ಬೂಕ್‌ಯಿ ಹಾಚೆಚ್, ಆನಿ ಏಕ್ ಮೊಠೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಹ್ಯಾ ಪಾದ್ರಿನ್ ಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. "ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತಾಚಿ ದೆಖ್ ಕಾಣ್ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್" ಹೆಂ ಮಿಟೇಶನ್ ಒಫ್ ಕ್ರಾಯಿಸ್ಟ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಪುಸ್ತಕಾಚೆಂ ಭಾಷಾಂತ್ರ್. ತಾಂ ಆಮಿಂ 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಚೊ ಪಾಟ್ಲಾವ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಕಾಲ್ ಸಿ.ಮಿ.ನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ರ್ಜುಮೊ ವಾಚ್ತಾಂವ್.

ಕುಲಾರ್ ಸಾಸೆರ್ದೊತಿಂಚಿ ಸುರ್ವಿಲಿ ಸೆವಾ

ಪಾದ್ರ್ ಎಸ್ತೆವಾಂವಾಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದುಸ್ರೊ ಾನ್ ಫಾವೊ ಜಾತಾ "ರಿಗ್ಲೊ ಜೆಜು" ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಕಂತಿಗೆಕ್. ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ತಮಾನಾಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣ್ಯಾಂ ದಶಕಾಂನಿ, ಹೈದರ್ ಆಲಿಚೊ ಬಾವ್ಟೊ ಫರಂಗಿಪೇಟ್ ೂಂತ್ ಮರಿಯಾಣ್ ಕೊಂವೆಂತಾಚೆ ತೊರಿರ್ ಉಬೊನ್ ಆಸ್ತಾಂ, "ಅರ್ಕುಳ್ ರು" ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಫಾದರ್ ಮಿರಾಂದಾನ್ ತಿ ಕಂತಿಗ್ ಘಡ್‌ಲ್ಲಿ ್ಹಳ್ಳಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ಹೊ ಮಿರಾಂದ್ ಬಾಪ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್ ಸೆಮಿನರಿ ಲಯ್ತಾಲೊ. ಟಿಪ್ಪುಚೆ ದಗ್ದೊಣೆವೆಳಿಂ ತೊ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ ಪಳುನ್ ಧಾಂವ್‌ಲ್ಲೊ ್ಹಣ್ತಾತ್.

ವಿಸಾವೆಂ ಶತಮಾನ್ ಉದೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚ್ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ರ್‌ಲ್ಲೆ, ದುರ್ಬಳ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾಚುಂಕ್ ಆನಿ ಬರಂವ್ಕ್ ಕಯ್ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಉರ್ಬೆಲ್ಲೆ ದೋಗ್ ಸೆಕುಲಾರ್ ಪಾದ್ರಿ ವಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಕ್ಲೊ ಮೊನ್ಸಿಞೊರ್ ಮಿಂಗೆಲ್ ಪ್ಲಾಸಿದ್ ಕುಲಾಸ್ ಆನಿ ಎಕ್ಲೊ ಮೊನ್ಸಿಞೊರ್ ಯ್ಮುಂದ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್. ದೊಗ್‌ಯಿ ಜಿವಾನ್ ದಿಂಡೆ ತಸೆ ತಕ್ಲೆನ್ ಹುಶಾರ್; ೂಗಾಂನಿಂಯಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನವಿಚ್ ಶಿಕ್ತೆಲ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ಸಾದೆ ಪಾಠ್-ಬೂಕ್ ರಯ್ಲೆ.

ಮೊನ್ಸಿಞೊರ್ ಕುಲಾಸಾಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ "ಜೆಜುಚೊ ಮೋಗ್", ಕೊಂಕ್ಣಿ

ಭಾಷೆಚೆಂ "ಪ್ರಥಮ್ ಪುಸ್ತಕ್" ಆನಿ "ಬಾಳ್ಕಾಂಚಿಂ ಮೆಟಾಂ". ಸಬಾರ್ ಗಿತಾಂ ತಾಣೆಂ ಬರಯ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ತಾಚೆಂ "ಖುರ್ಸಾ ಮುಳಿಂ ದುಖಿ ಮಾತಾ" ಆನಿ "ಗುಪಿತ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ದೆವಾ ತುಕಾ ನಮಸ್ಕಾರ್" ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಸೊಭಾಯೆಚಿಂ. "ಜೆಜುಚೊ ಮೋಗ್" ಬರಂವ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಪಾದ್ರ್ ಲಿಗೊರಿ ವಾಸಾನ್ ತಾಕಾ ಜಾಯ್ತಿ ಕುಮಕ್ ಕೆಲ್ಯಾ.

ಮೊನ್ಸಿಇೊರ್ ರಾಯ್ಮುಂದ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಸೆವಾ ಇತ್ಲಿ ತಿತ್ಲಿ ನಹಿಂ. ಇಸ್ಕೊಲಾಕ್ ವಚಾನಾಸ್ತಾಂ ಘರಾಚ್ ವಾಚುಂಕ್ ಶಿಕ್ತೆಲ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ತಾಣೆ "ಪಯ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್" ಬರಯ್ಲೆಂ. ಹಾಂತ್ಲೊ ಹರ್ಯೆಕ್ ಪಾಠ್ ಭಾಷೆ ಶಿವಾಯ್ ಬರಿ ಚಾಲ್ ಶಿಕಯ್ತಾ. ಸಾಯ್ಬಿಣಿಚೆ ಭಕ್ತಿಕ್ ಆನಿ ಪಾಟ್ಲಾವಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆನಿ ಕಂತಿಗೊ ತಾಣೆ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. "ದೆವಾ ದಯಾಳ್ ಕಾಕುಳ್ತಿಚ್ಯಾ" ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಲೊಕಾಮೊಗಾಚೆಂ ಗೀತ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಹಾಣೆಂಚ್.

ಪೂಣ್, ಮೊನ್ಸಿಇೊರ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾಚಿ ಜಯ್ತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕೃತಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ತಸ್ತಾಮೆಂತಾಚೊ ತರ್ಜುಮೊ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್, ಸಾಯ್ಬಿಣಿಚೊ ಲ್ಹಾನ್ ಒಫಿಸ್ ತಾಣೆಂ ಭಾಷಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

ಹೆ ದೋಗ್ ಮೊನ್ಸಿಇೊರ್ ಹ್ಯಾ ಪರಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾವ್ರ್ ಚಲವ್ನ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಪೊಂಪೈ ಸಾಯ್ಬಿಣಿಚೊ ಭಕ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲ್ಲೊ ಫಾದರ್ ಲುವಿಸ್ ಸೋಜ್ ಆನಿಎಕೆಚ್ ವಾಟೆನ್ ಮಾಯ್-ಭಾಷೆಕ್ ಲಬ್ದಾಲೊ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಂತ್ಲ್ಯೊ ಗಾದಿ, ಉಮಿಣ್ಯೊ, ಪದಾಂ, ವೊವಿಯೊ ಆನಿ ವೇರ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಬರ್ಪಾರ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಗಾಂವಾರ್ ಚಾಲು ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಸಕಡ್ ಜಾಯ್ತೆ ವಾಂವ್ಟಿನ್ ಎಕ್ಟಾಂಯ್ ಕರ್ನ್ ಎಕಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಛಾಯ್ನ್ ಕರುಂಕ್ ತಾಣೆ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ವಾಂವ್ಟ್ ನಿಜಾಕ್‌ಯಿ ವರ್ತಿ. ತವಳ್ ತೊ ವಿಲಾಯ್ತಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೊ; ಥಂಯ್ಸರ್‌ಯಿ ತಾಕಾ ಹುಸ್ಕೊ ಆಪ್ಣಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಬುಕಾಚೊ ಆನಿ ತಾಕಾ 'ಸುರು ಸಬ್ದ್' ಪ್ಯಾರಿಸಾ ಥಾವ್ನ್ ತಾಣೆ ಬರವ್ನ್ ಧಾಡ್‌ಲ್ಲೊ.

ಫಾದರ್ ಮಾಫೇ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಫಾದರ್ ಜೊಕಿಂ ಮಸ್ಕರೆಞ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾಚ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಸೆಕುಲಾರ್ ಸಾಸೆರ್ದೊತಿನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಏಕ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ತಾಚಿ ಏಕ್ ಪ್ರತಿ ಲಂಡನ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಮಾಂತ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್!

ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೊ ಉದೆವ್

ಮರೊಂಕ್ ತೆಂಕ್‌ಲ್ಲಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಜೀವ್ ಕರಿಜಾಯ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ

ಆನಿ ಶಹರಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕಾಕ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ರಾಜಕಿ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಮೆಳಾಸೆಂ ಪಾವ್ರಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಹುಮೆದಿನ್ ಭರುನ್ 1912 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಶಹರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮೊಗಾಂ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂನಿ "ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚಿ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲಿ. ಹೆ ಸಮಾಜ್-ಸೆವೆ ಖಾತಿರ್ ನಾಂವಾಡ್ಲ್ಲೊ ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್ ಆನಿ ಸರ್ದಾರ್ ಲುವಿಸ್ ಕಣ್ಣಪ್ಪ. ಹ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕ್ಣೆನ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ನಾ ಜಾವ್ಯೆತ್; ತಾಚಿ ಮಾಯ್ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಹಿಂ. ಪುಣ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾಕ್ ಧಯ್ರ್ ದಿವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ ಛಾಪ್ಸ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಸ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಕ್ ಆನಿ ಇತರ್ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಚೆ ರಾಟಾವಳಿಕ್ ಸುರ್ವೆರ್ ಮಾತೆಂ ಮಾರ್‍ಲ್ಲೆಂ ಹಾಣೆಂಚ್. ಹೊ ನಹಿಂ ಜಾಲ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಮಸ್ಕರೆಞಾನ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾನ್ ದಿರ್ವೆಂ ಸುರು ಕರ್ಚೆ ಬರಿ ನಾತ್ಲ್ಲೆಂ. ದೆಖುನ್ ಸರ್ದಾರ್ ಕಣ್ಣಪ್ಪಾಚೊ ಉಪ್ಕಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕಾನ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ವಿಸರ್ಚೊ ನಹಿಂ.

ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾನ್ ಸುರ್ವೆಚಿಂ ಪಾಂಚ್ ವರ್ಸಾಂ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಪಳೆಲೆಂ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರ್ಪಾವಳಿಂತ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾಚಿ ಶಾತಿ ವಿಶೇಸ್. ತಾಚ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ "ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾ"ಚ್ಯಾ ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಎಕಾ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್ ವಿದ್ವಾನಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಸಾ ತಶೆಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಮಿ ದಿತಾಂವ್: "ತಾಚಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆನಿ ವಿದ್ಯಾ, ತಾಚಿ ಗುಂಡಾಯ್ ಆನಿ ಬಾರಿಕ್ಸಾಣ್, ತಾಚೆ ಭಾಷೆಚೊ ಅಲಂಕಾರ್ ಆನಿ ಶೈಲೆಚಿ ಸುಧಾಳಾಯ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಇತ್ಲೆಂ ಆನಿ ಎಂಚ್ನಾರ್, ತಾಚಿ ಲೇಖನಾಂ ವಾಚ್ಲ್ಲಿಂ ತಿತ್ಲಿಂ ವಾಚ್‌ಯಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಾತ್. ಕೊಣಾಕ್ ಜರ್ತರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಬರಂವ್ಕ್ ಶಿಕಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಸಾ, ತೊ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ ವರ್ಸಾಂಚಿಂ ದಿರ್ವಿಂ ವಾಚುನ್ ಪಳೆಂವ್ದಿ... ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್ ಏಕ್ ಕವಿ-ಕವಿತಾಚೆಂ ಸಂಯ್ಬಿಕ್ ದೆಣೆ ಆಸ್ಚೊ ಖರೊ ಕವಿ. ತಾಚ್ಯಾ ಕೆಂಪಾಚಿಂ ದಿರ್ವಿಂ ವಾಚುನ್ ಪಳೆಯಾ ಆನಿ ತಾಂತು ಮೆಳ್ತೆಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ಕಾವಿಯಾಂ ಉತ್ತಿಮ್ ಕವಿತೆಚಿಂ..." ವ್ಹೊಯ್, ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್ ಏಕ್ ಅಸಾಧಾರಣ್ ವರ್ಗಾಚೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಆನಿ ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸಕಡ್‌ಯಿ ವ್ಹೊಪ್ತಾತ್. ತಾಚಿಂ ಮಟ್ವಿಂ ಕಾವ್ಯಾಂ "ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಕಿತೆಂ?" ಆನಿ "ನಿದೆಂತ್ ಹಾಸ್ತ್ಯಾ ಬಾಳ್ಯಾಕ್" ವಾಚ್ಲ್ಲೊ ಗ್ರ್ಯಾಯ್ಕ್ ವಿಸ್ಮಿತ್ ಜಾತಾ. ನಾಟಕ್ ರುಪಿಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ತಾಚೆಂ ಮಹಾ-ಕಾವಿಯೆಂ "ಆಬ್ರಾಂವ್ಚೆಂ ಯಜ್ಞದಾನ್" ಹ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾಕ್ ವಾಚ್ಲ್ಲೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಪಾವಾನಾ. ಸೊಬಿತ್ ಲಿಖಿತ್ ತೆಂ; ತಾಚೆ ತಸಲಿ ಉತ್ತಮ್ ಕೃತಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಂತ್ ದುಸ್ರಿ ಮೆಳಾಸಿನಾ.

ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಥೊಡ್ಯಾಂ ವರ್ಸಾಂಕ್ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹೆಲ್ಲೆಂ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ಲೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಪೆದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್.

ಸಾಧಿ ಚಾಲ್ತಿ ಭಾಸ್ ತಾಚಿ. ಕೊಂಕ್ಣೆನ್ ಸಬಾರ್ ಕಾಣಿಯಾಂ-ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಾಣೆ ಬರಯ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಸುರ್ವೆರ್ ಕೆನನ್ ಶ್ಮಿಡಾಚೆ ಬೂಕ್ ತಾಣೆ ತರ್ಜುಮೊ ಕೆಲೆ: 'ಗುಲೊಬಾಚೆಂ ಝುಡ್', 'ಪಾರ್ವೊ', 'ಆವ್ರ್' ಆನಿ ನಾಂವಾಡ್ದಿರ್ 'ಜೆನೆವಿವ್'. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾಚ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊಂ ಅನುಸಾರ್ ಕರ್ನ್ 'ಚೂಡ್ ಕೊತ್ರು', 'ಫಿಲುಚಿ ಭೊಂವ್ಡಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ತಾಣೆ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯೊ. ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಥೊಡಿಂ ಹಾಸ್ತಿಂ ನಾಟಕಾಂ ಆನಿ ಭಕ್ತಿಚೆಂ ಪುಸ್ತಕಾಂಯಿ ತಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಆಸಾತ್. ಪೆದ್ರು ಸೋಜ್ ಕಾಣಿಯಾಂ-ಪುಸ್ತಕಾಂಚೊ ಬಾಪ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ತಾಚಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಥಾ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೊಣ್ಂಚ್ ನೆಣಾಸ್ಲ್ಯೊ.

1940 ಇಸ್ವಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಲಗ್ಬಗ್ 20 ವರ್ಸಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ ವಕೀಲ್ ಆಲೆಕ್ಸ್ ಎ. ಪಾಯ್ಸ್, ತೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಿಕೆಂತ್ ಚುರುಕ್ ಆನಿ ಹುಶಾರ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ್ ಆನಿ ಅಧಿಕ್ ಕರ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ರಾಜಕಿ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಲಾಭಂವ್ಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ದಿರ್ವ್ಯಾ ಮುಕಾಂತ್ರ್ ಕಿತ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ನಾ ತೊ ವಾವುರ್ಲಾ. ದಿರ್ವ್ಯಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ, ಸಬಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬೂಕ್ ತಾಣೆ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ಸಾಂ. ರಿತಾಚಿ ಜೇಣ್ ಮುಖ್ಯ. 'ದೋಗ್ ಸಾರ್ಜೆಂಟ್', 'ನಿಳ್ಸೆಂ ಭಗ್ದಾಳ್', 'ದುಮ್ಗಾ-ದುಮ್ಗೆಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ದಿರ್ವ್ಯಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ತಾಚಿಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಸಾಂಖಳ್ ಲೇಖನಾಂ ಹಿಂ: "ಗರೀಬ್ ಗುಲೊಬಾಂಚೊ ಪ್ರಜಳ್" (ಪಾತ್ಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಪರ್ತೊನ್ ಸಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ಜಿಣಿಯೊ); 'ಚರ್ಕಾ' (ಇಂಡಿಯಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಚೀನ್ ವಸ್ತ್ರ್-ವ್ಯಾಪಾರಾಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ದಗ್ಲೊಣಿ); 'ಪಾದ್ರ್ ಡೆನಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂದ್, ಜೆ.ಸ.' (ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮಾಜಿಚಿ ಚರಿತ್ರಾ); ಲಾಂಬ್ ಕಾಣಿಯೊಂ 'ಕಾಂವ್ಟ್ ಹ್ಯೂಗೊ', 'ಆಬುಲ್ ಫಾರಾಗೂಸ್' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಚ್ಯಾಂ ಸಂಪಾದಕಾಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಉಲವ್ನ್ ಜಾತಚ್, ತ್ಯಾಚ್ ದಿರ್ವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಲಾಂಬ್ ವರ್ಸಾಂ ಖಾಂದ್ ಮಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರ್ಪಿ ಜುವಾಂವ್ ಜುಜೆ ರೆಗಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಸಾಂಗಾನಾಸ್ತಾನಾ ರಾವುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಲಗ್ಬಗ್ 20 ವರ್ಸಾಂ ಅಲೆಕ್ಸ್ ಪಾಯ್ಸಾನ್ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ. ಪುಣ್ ಹೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಕಾಮಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಬೊಂಬಯ್ ರಾವ್ತಾಲೊ. ತವಳ್ ದಿರ್ವ್ಯಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ಚಡಾವತ್ ಸಕಡ್ ಲೇಖನಾಂ ವಾಚುನ್ ಆನಿ ತಿದ್ವುನ್ ಛಾಪೊ ಕರಂವ್ಚಿ ರಾಟಾವಳ್ ಚಲಯಿಲ್ಲಿ ಜುಜೆ ರೆಗಾನ್. ಹೆ ತಾಚೆ ಖಳ್ನಾನಾತ್ಲ್ಲೆ ಕುಮ್ಕೆವಿಣೆ ಪಾಯ್ಸಾನ್ ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ದಿರ್ವೆಂ ಚಲಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತೆಂ ನಾ. ಕೊಣೆಯಿ ಬರವ್ನ್ ಧಾಡಿನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೊಚ್ ಲೇಖನಾ

ರವ್ನ ದಿರ್ವೆಂ ಭರ್ತಾಲೊ. ಕಿತ್ಲ್ಯಾಸ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಮಧ್ಯಾನ್ ರಾತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕ್ತಿ ಖೊರ್ಪುನ್ ತೊ ದಿರ್ವ್ಯಾಕ್ ಬರಯ್ತಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಾಚ್ಯಾಚಿ ಆನಿ ಅಧಿಕ್ ಕರುನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರಂವ್ಚಿ ರೂಚ್ ದಿಲ್ಲಿ ತಾಣೆಂಚ್; ಾಚ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಣಾಚೊ ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ಮೊಗಾಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಹೊ ಬರಯ್ಣಾರ್ ದಿಂ ವಿಸರ್ಚೆಬರಿ ನಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲಿಖಿತ್ ಸಭೆಚೊ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಾವ್ನ್ ಜೆ ರೇಗ್ ವಾವುರ್ಲಾ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಕ್ ಗಿತಾಂ ಥೊಡಿಂ ತಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣಾಖಾಲ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲ್ಲೊ ಬೂಕ್ "ಸಿಂಗ್-ಏ-ಸೊಂಗ್", ಾಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಕ್ ಜಾಯ್ತಿ ವಾಂವ್ಟ್ ತಾಣೆ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಹೆರ್ ೋನ್-ತೀನ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಾಣೆಂ ಬರಯ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೆ ವಾಡಾವಳಿಕ್ ಕುಮಕ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಲೇಖಕ್ ಸಬಾರ್ ಜಣ್ ಸಾತ್-ಸಂಸಾರಿ ಮನಿಸ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಆನಿ ಸೆಕುಲಾರ್ ಪಾದ್ರಿ.

ರ್ ಥೊಡೆ ಸುರ್ವಿಲೆ ಭಾಷಾ-ವಾವ್ರಾಡಿ

ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಆದಿಂಚ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆ ಪಾಸತ್ ಾವುರ್ಲಲೊ ಎಕ್ಲೊ ಮಹಂತ್ ಆಸಾ. ಹೊ ದೆವಾಧಿನ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್ ಜೆರೊಮ್ ಾಲ್ಡಾಇಸ್. ತಾಣೆ ಕೊಂಕ್ಣೆನ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಕಾಂಯ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖರೆಂ; ಪುಣ್ ೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ವೃದ್ಧಿ ಕರ್ಚಿ ಉರ್ಬಾ ಆಮ್ಚೆ ಸಮಾಜಿಂತ್ ಆಸಾ ಕರುಂಕ್ ತಾಣೆ ಪ್ಲ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಭಾಷಣಾಂನಿ ಆನಿ ಲೇಖನಾಂನಿ ವರ್ತೆಂ ಪ್ರಯತನ್ ಾಂ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣಾಚಿ ಒಳಕ್ ವಿಸ್ತಾರುಂಕ್ ತೊ ಜಾಯ್ತೊ ವಾವುರ್ಲಾ ನಿ ತೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್ ಅಧಿಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ತಾಚೆಂಚ್.

ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪನ್ನ್ ಆನಿ ಕವಿ ಜುಜೆ (ಬೆಬಿ) ಸಾಲ್ಡಾಇಸಾಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ೇಖನಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್‌ಚ್ ಯೆಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ತೊ ತರ್ ನಹಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ುರಾಣ್ ಆಮಿ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕರ್ಚೆಂಚ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತಾಚ್ಯಾ ಷ್ಯಾಂತ್ ದಿರ್ವ್ಯಾಚ್ಯಾ ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪ್ ಸ್ಟ್ರಣ್ತಾ: "… ತಾಚಿ ವಿಚಿತ್ರ್ ಶಾತಿ, ತಾಚಿ ಭಾಸಾಂಚಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್, ತಾಚೆಂ ವಿತೆಚೆಂ ದೆಣೆ-ಹೆಂ ಏಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಆಶೀರ್ವಾದ್ ದೆವಾನ್ ಆಮ್ಚೆ ಸಮಾಜಿಕ್ ಲ್ಲೆಂ. ಪುರಾಣಾ ಪಾಸತ್ ಜುಜೆ ಸಾಲ್ಡಾಇಸಾನ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ವಾಂವ್ಟ್ ಕಳಿತ್ ಸ್ಚಿ ಸಂಗತ್. ಪುಣ್ ಶೆಂಭರ್ ಕಂತಿಗೊ ಬೂಕ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಕರ್ಚಾಂತ್‌ಯಿ ೊ ವಾವುರ್ಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಚಡಾವತ್ ಕಳಿತ್ ನಾ. ತ್ಯಾಚ್ ಬುಕಾಚೆ ಆಕೇರಿಕ್ ಸ್ಚೆ "ವ್ಹಡ್ ಆವ್ಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾಪಾ ಸಾಯ್ಬಾಕ್" ಮ್ಹಳೆ ಉತ್ತೀಮ್ ಶ್ಲೋಕ್, ಂಗ್ಲಂಡಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ ನಾಂವ್ ವ್ಹೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕವೇಶ್ವರಾನ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆ…"

ಕಾವಿಯಾ ರುಪಾರ್ ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತಾಚಿ ಜಿಣಿ ಆಟಾಪ್ಚೆಂ "ರುಚಿಕ್ ಅಮೃತ್" ಪುಸ್ತಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಲೊರೆಸ್ ವಾಸಾನ್. ಆನಿ ಎಕ್ಲೊ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಬರ್ಪಿ ಆಸಾ, ಹಾಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಆಮಿ ವಿಸ್ರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಫಾದರ್ ಗ್ರೆಗೊರ್ ಕುವೆಲ್ ತೊ. ಹಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ: "ಮರಿ ಮ್ಹಜಿ ಮಾಯ್" ಆನಿ "ಪವಿತ್ರ್ ಕಾಳ್ಜಾಚೊ ಮಹಿನೊ". ಜೆಜ್ವಿತ್ ಫಾದರ್ ಬಾಜಿಲ್ ರುಜಾರಿನ್ "ಜೆಜುಚೊ ಕುರೊವ್" ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಲೊಕಾ ಮೊಗಾಚೊ ಬೂಕ್ ಬರಯೊಲ್ಲೊ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಗುಂಡಾಯೆನ್ ಶಿಕೊಂಕ್ ತಾಣೆ ಜಾವ್ನ್ ಸಾಧನ್ ಕೆಲೆಂ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಸಾಧನಾಚೊ ವೊಸೊ ಹೆರಾಂಕ್‌ಯಿ ದಿಲೊ. ಸೆಕುಲಾರ್ ಸಾಸೆರ್ದೊತ್ ಲಿಯಾಂವ್ ಸಾಲ್ಡಾಇಗಾಚೆ ವಾಂಪ್ವಿನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣಾಚೆ ಥೊಡೆ ಭಾಗ್ ಬಿಸ್ಪ್ ವಿತೊರ್ ಫೆರ್ನಾಂದಾಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪಿನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೆ.

ರಾಕ್ಣೊ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರ್ಪಾಂವಳ್

1938 ಇಸ್ವೆಚೆ ಆಕೇರಿಕ್ ಬಿಸ್ಪ್ ವಿತೊರ್ ಫೆರ್ನಾಂದಾನ್ ರಾಕ್ಣೊ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲೊ ಆನಿ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಾನಾಧಿಕ್ ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ಮಿನೆಜಾಕ್ ಹಾಚೊ ಪ್ರಥಮ್ ಸಂಪಾದಕ್ ನೆಮ್ಲೊ.

ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪಾನ್ 17 ವರ್ಸಾಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ. ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪಾಚೆ ವಿಶಾಲ್ ಜಾಣ್ವಾಯೆಕ್ ಆನಿ ಆಲೊಚೆನ್ಯಾಂಕ್ ರಾಕ್ಣ್ಯಾಚೆಂ ಗಾತ್ರ್ ಲ್ಹಾನ್ ಜಾಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ವರ್ತೆ ವಾಂಪ್ವಿನ್ ತಾಣೆ ತೆಂ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹೆಲೆಂ. ಆಪ್ಣಾಕ್ ಉರ್‌ಲ್ಲೊ ಫುರ್ಸತೆಚೊ ವೇಳ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪಾನ್ ಪಾಡ್ ಕೆಲೊ ನಾ. "ಮಾತೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಭುಜ್ವಣ್" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ 1912 ಇಸ್ವೆಚ್ಯಾ ದಿರ್ವ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಕವನಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಅಪುಣ್ ಸೆವಾ ಕರ್ತಲೊಂ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ದಿಲ್ಲಿ ತಿ ಭಾಸ್ ತೊ ಪಾಳಿತ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹೆ ಸೆವೆಚೊ ಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಚ್ಯೊ ಧಾ-ಪನ್ನಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಡ್ತಿಲ್ಯೊ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ, ತಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಹೆರ್ ಮಹಾ-ಕೃತಿಯೊ ಫೆಂವ್ಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಂದ್ರಾಪ್ ಮೆಳ್ಳೊ. ಹ್ಯೊ ಖಂಚ್ಯೊಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್: ಕ್ರಿಸ್ತಾಚೊ ಪಾಟ್ಲಾವ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ರಿತುವಾಲ್, ಪವಿತ್ರ್ ವಾಂಜೆಲ್, ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾಗೆವಂತ್ ಹಪ್ತ್ಯಾಚಿ ಲಿತುರ್ಜಿ ಆನಿ ಆಯ್ಲ್ಯಾವಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಆಯ್ತಾರಾಚೊ ಮಿಸಾ ಗೃಂಥ್. ಅಸಲ್ಯಾಂ ಮಹಾ-ಕೃತಿಯಾಂನಿ ಗಂಭೀರ್ ಭಾಸ್ ಗರ್ಜ್; ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಭಾಷೆಚಿ ಸುಧ್ಹಾಳಾಯ್‌ಯಿ ಜಾಯ್. ಹ್ಯಾ ದೋನ್‌ಯಿ ಸಂಗ್ತಿಂಕ್ ಫಾವೊತಿ ಲಕ್ಷ್ ದೀವ್ನ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪಾನ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಹಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ತಾಚೊ ವ್ಹಡ್ ಉಪ್ಕಾರ್. ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪ್ ಕವಿಯಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತಾಚಿಂ ವಿವಿಧ್ ಗಿತಾಂ ಕಸಿಂಯಿ ಜಾಲಿಂ-ಮು, ಆಯ್ಲ್ಯಾವಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ತಾಚೆಂ "ಪಾಶಾಂವಾಚೆಂ ಗೀತ್" ಏಕ್ ಅಪುರ್ಬಾಯೆಚೆಂ ಕಾವಿಯೆಂ

ವ್ಹಾಳ್ಯಾಕ್ ಕೊಣ್ಯಿ ರುಜ್ವಾತ್ ದೀತ್. 70 ವರ್ಸಾಂಚೊ ಹೊ ವಿದ್ವಾನ್ ವಿಶೆವ್ ವ್ಹಾಳ್ಳೊ ನೆಣಾ. "ಆಪೊಸ್ತಲಾಂಚಿಂ ಕೃತ್ಯಾಂ" ಕರುನ್ ಪಾವ್ಲಾಚಿಂ "ಪತ್ರಾಂ" ಬಚೊ ಭಾಷಾಂತ್ರ್-ವಾವ್ರ್; ಮರಿಯೆಚ್ಯಾ ಲೀಜನಾಚೆಂ ಹಾತ್ ಪುಸ್ತಕ್ ತಾಣೆ ಭಾಷಾಂತ್ರ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ದಿಯೆಸೆಜಿಂತ್ ವಾಪರ್ಚೆ ಸರ್ವ್ ದೊತೊರ್ನಿಚೆ ಬೂಕ್ ಬಣೆಂಚ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆ.

ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾನಾಧಿಕ್ ಜೊನ್ ಮಿನೆಜ್ ರಕ್ಣ್ಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ರಾಕ್ಣ್ಯಾಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಅಧಿಕ್ ಜಾಲಿ. ರಾಕ್ಣ್ಯಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ 6-7 ವರ್ಸಾಂ ಚಲಯಿಲ್ಲೊ ಜೊನ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪ್ 1950 ಇಸ್ವಿ ಥರ್ಯಾಂ "ಆಮ್ಚಿ ಮಾಯ್" ಪತ್ರಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ಯಿ ಚಲವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ಆಮ್ಚಿ ಮಾಯ್ ಪತ್ರ್ ಸುರು ಥಾವ್ನ್ ಆಜ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತ್ ವರ್ಗಾಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹೆ ತಾಚೆ ಕೀರ್ತಿಕ್ ಮಾನಾಧಿಕ್ ಜೊನ್ ಮಿನೆಜ್ ಕಾರಣ್, "ಜೆಜು, ಮರಿಯೆಚೊ ಪೂತ್ರ್, ಮ್ಹಜಿ ದರ್ಶ್ ದೇಖ್" ಆನಿ "ಪಾಸ್ಕಾಂಚ್ಯಾ ತೆಂಪಾಕ್ ನಿಯಾಳ್" ಬೂಕ್ ವಾಚ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಚೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಮ್ಜಯೆತ್. ವಿವಿಧ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ತಕಾ ಆನಿಕ್ಯಿ ಚಡ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾವ್ರ್ ಕರುಂಕ್ ಸಂದ್ರಾಪ್ ಮೆಳೊಂಕ್ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಂಗತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಾಚಿ.

ಜೊನ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪ್ ಮೂಡ್‌ಬಿದ್ರ್ಯಾಂಕ್ ವರ್ಗ್ ಜಾತಚ್ ಮಾನಾಧಿಕ್ ದೊತೊರ್ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಸೊಜಾನ್ ರಾಕ್ಣ್ಯಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಹಾತಿಂ ಘೆತ್ಲೆಂ. ವಿವಿಧ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ಯಾಂಕ್ ಆರಾವ್ನ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್ ರಾಕ್ಣೊ ಆನಿಕ್ಯಿ ವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ್ ಹೊ ಪೆಚಾಡ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ಉನ್ನತ್ ಸನದ್ ಆನಿ ಪರ್ಗಾಂವ್ಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಜೋಡ್ನ್ ಸ್ಚಾ ಹ್ಯಾ ಲೊಕಾಮೊಗಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕಾಖಾಲ್ ರಾಕ್ಣೊ ಆನಿಕ್ಯಿ ವೃದ್ಧಿ ಜಾಲಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾ. ಮಾರ್ಕ್ ವಾಲ್ಡಾರ್ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾಲೊ.

ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಥರ್ಯಾಂ ರಾಕ್ಣ್ಯಾಕ್ ಲೇಖನಾಂ ಧಾಡ್ನ್ ಭಾಷೆಚಿ ಆನಿ ಸಮಾಜಿಚಿ ಸೆವಾ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಕಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಮಿಂ ದಿನಾಂವ್. ತಾಂಚಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿ ಕುಮಕ್ ನಹಿಂ ಜಾಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ರಾಕ್ಣೊ ಇತ್ಲೊ ಎತ್ತಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತೊ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಂಡಿತ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮಾಜ್ ಹ್ಯಾ ಸಮೆಸ್ತ್ ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಋಣಿ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಕ್ತಿಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಸಂಪಾದಕ್

ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಕ್ ಪಾಂಚ್-ಸ ವರ್ಸಾಂ ಭರ್ತಾಸ್ತಾನಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ "ಜೆಜುಚ್ಯಾ ಪವಿತ್ರ್ ಕಾಳ್ಜಾಚೊ ಆಂಜ್" ಸುರು ಜಾಲೊ, ಸುರ್ವೆಚಿಂ ಆಟ್

ವರ್ಸಾಂ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಕೈತಾನ್ ಗೊಸಾಲ್ ಬಾಪಾನ್ ತೊ ಚಲಯ್ಲೊ. ಜೆಜುಚ್ಯಾ ಲ್ಹಾನ್ ಫುಲಾಚಿ ಸಾಂ ತೆರೆಜಾಚಿ ಜಿಣಿ ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಹಾಣೆಂಚ್. ತಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಫಾದರ್ ಮನ್ವೆಲ್ ಮೊತಿ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾಲೊ. ಹೊ ಮೊತಿ ಪಾದ್ರ್ಯಾಬ್ ತಾಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಬರ್ಪಾಂ ಖಾತಿರ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಾ; ತಾಚ್ಯಾ ತೆಂಪಾಚೆ ಆಂಜ್ ಕಾಡ್ನ್ ವಾಚ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಳಾತ್. ತಾಚೆಂ ಸೊಭಿತ್ ಜಯ್ತ್ ಏಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಆಸಾ. “ಜೆಜು, ಮೊಗಾಚೊ ರಾಯ್” ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ. ಮೊತಿ ಬಾಪಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಾನಾಧಿಕ್ ಮೆಥ್ಯು ಪೀಂತ್ ಬಾಪಾನ್ ಆಂಜಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಲಗ್ಬಗ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ವಯ್ರ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ. ಭರಾಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಸಬಾರ್ ರಾಟಾವಳಿಂ ಮಧೆಂ ತಾಣೆ ಕೆಲ್ಲೊ ಹೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾವ್ರ್ ನಿಜಾಕ್‌ಯಿ ಹೊಗಳ್ಸುಂಕ್ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ. ತಾಚ್ಯಾ ಮರ್ನಾ ನಂತರ್ ಜೊನ್ ಮಿನೆಜ್ ಬಾಪ್ ಆಂಜಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾಲೊ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕಾಲ್‌ಕ್ರಮಾನುಸಾರ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲಿಂ ಹೆರ್ ಭಕ್ತಿಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಸಂಪಾದಕ್ ಹೆ.

ದುಬ್ಳ್ಯಾಂಚೊ ಭಾವ್-ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್ಞ್; ಇಲಾರ್ ಕೊಸ್ತ್; ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ರಾಸ್ಕಿಞ್ಞ್; ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ನೊರೊಞ್ಞ್ (ಬಂದ್) (ಆತಾಂ ಬಂದ್ ಪಡ್ಲಾಂ)

ಆಮ್ಚಿ ಮಾಯ್ - ಮಾ. ಅಂತೊನ್ ಸೊಜ್
ಜೆಜು ರಾಯ್-ಮಾ. ಥೊಮಾಸ್ ಲೋಬ್ ಜೆಜ್ವಿತ್.
ಸಾಂ ರಿತಾಚಿ ವರ್ದಿ-ಎ. ಜೆ. ಸಿಲ್ವ್
ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕುಟ್ಮಾಚೊ ಸೆವಕ್ - ಮಾ. ವಿ.ಜೆ. ಮಿನೆಜ್.
ಕಥೊಲಿಕ್ ಯುವಕ್-ಕುಮಾರಿ ಜುಡಿತ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್ಞ್ (ಬಂದ್)

ಲೋಕಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚೆಂ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಸಾಧನ್

ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪತ್ರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ ವಿವಿಧ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ 1940 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಬಂದ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಆದಿಂಚ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕಿಕ್ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಂನಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಲೋಕಿಕ್ ಪತ್ರ್ ಪಾವಾನಾ, ಚಡಿತ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಗರ್ಜ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖುನ್ ಏಕ್-ದೋನ್ ಪತ್ರಾಂ ಸುರು ಕೆಲಿಂ. ಆನಿ ಕ್ರಮೇಣ್ ಹೆರ್ ಜಾಯ್ತಿಂ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಲಿಂ. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ದಿಸಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಲೋಕಿಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಲೊಕಾಮೊಗಾಚಿಂ ಜಾಂವ್ನ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂತ್. ವಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಸಾಲ್ಡಾಞ್ಞಾನ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ‘ಪಯ್ಣಾರಿ’ ಪತ್ರ್ ಹಫ್ತ್ಯಾವಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಜ್ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಜಾಲಾಂ. ತ್ಯಾಚ್ ಪರಿಂ ಜೊಕಿಂ ಸಾಂತಾನ್ ಅಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ‘ಮಿತ್ರ್’ ಹಫ್ತ್ಯಾಳೆಂ ಪತ್ರ್ ಲೊಕಾ ಮೊಗಾಚೆಂ ಜಾಂವ್ನ್ ಪಾವ್ಲಾಂ. ಹಿಂ ದೋನ್ ಪತ್ರಾಂ ಹಪ್ತ್ಯಾನ್ ಹಪ್ತೊ ವಿವಿಧ್ ಲೇಖಕಾಂಚಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಘೆವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ತಾತ್. ಹಿಂ ಹಫ್ತ್ಯಾಳಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಮೆಳೊನ್ ಆಮ್ಚೆ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾ

ರ್ ಪತ್ರಾಂಚಿಂ ಪಟ್ಟಿ ಕಾಲ್‌ಕ್ರಮಾನುಸಾರ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲ್ಯಾ:

ಯಂಗ್ಳ್ಯಾರ್ಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ	**ಸಂಪಾದಕ್**
ಮಾಜಿಚೊ ದಿವೊ	ಜುಜೆ ಮಚಾದೊ (ಬಂದ್)
ಪ್ರಕಾಸ್	ಎ.ಎ. ಡಿ'ಸೋಜ್ (ಬಂದ್)
ಉಜ್ವಾಡ್	ಜೆ.ಎಲ್. ಡಿ'ಸೋಜ್ (ಬಂದ್)
ೂಂಕ್ಣಿ ಯುವಕ್	ಜೊರ್ಜ್ ಫೆರ್ನಾಂದ್ (ಬಂದ್)
ಮಿತ್ರ್	ಜೊಕಿಂ ಸಂತಾನ್ ಅಲ್ವಾರಿಸ್
ಥಾಂ-ಝಿಲೊ	ರಾಯ್ಮುಂದ್ ಮಿರಾಂದ್ (ಬಂದ್)
ಝಿಲೊ	ಜೊಕಿಂ ಸಂತಾನ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್
ಣಸ್	ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಎ. ಡಿ'ಸೋಜ್
ೂಂಯ್ ಗಾಂವ್	ಶ್ರೀ ಗಬ್ಬು (ಬಂದ್)
ಾಣಿಕ್	ಸಿರಿವಂತ್
ಪಂಚ್ಯಾಕದಾಯಿ	ಬಿ.ವಿ. ಬಾಳಿಗಾ
ಮ್ಬಿ ಸಮಾಜ್	ಸಾಲ್ದೊರ್ ರುದ್ರಿಗ್

ೊಂಬಯ್ಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ	**ಸಂಪಾದಕ್**
ುಖ್-ದುಃಖ್	ಜಿ.ಎಮ್.ಬಿ. ಲುದ್ರಿಕ್ (ಬಂದ್)
ಪಯ್ಣಾರಿ	ವಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಸಾಲ್ದಾಞ್; ಚಾ.ಫ್ರಾ.ದೆ. ಕೊಸ್ತಾ; ಮಾರ್ಕ್ ಡಿ'ಸೋಜ್ (ಬಂದ್)
ೂಂಕಣ್ ಕಮಳ್	.... (ಬಂದ್)
ಾಣಿಕ್	ಆಂದ್ರು ಮೊಂಡೊನ್ಸಾ (ಬಂದ್)
ಾಗ್ ಮಾಗ್	ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ (ಬಂದ್)
ೂಂಕಣಿ ದಾಯ್ಜ್	ಆ. ಆ. ಸಲ್ದಾನ್ (ಬಂದ್)
ಶಾಲ್ ಕೊಂಕಣ್	ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ (ಬಂದ್)

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪತ್ರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಹ್ಯಾ ಪರಿಂ ಭಾಷೆಚಿ ಆನಿ ಸಮಾಜಿಚಿ ಸೆವಾ ಲೊನ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಗೆಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವೀಸ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಮಧೆಂ ಸಬಾರ್ ರುಣ್ ಬರಯ್ಣಾರಾಂನಿ, ಆನಿ ಪ್ರಾಯ್ವಂತಾಂನಿ ಸುಧಾಂ, ನಮುನ್ಯಾವಾರ್ ುಸ್ತಕಾಂ ಬರವ್ನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್. ವಿವಿಧ್ ಕಾದಂಬರಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಥಾ, ವಿಯಾಂ, ನಾಟಕ್ ಆನಿ ಭಕ್ತಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಂತ್ ಆಜ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕ್ ಬರ್ಪಿ ಆಮ್ಚೆಂ ಮಧೆಂ ಬಾರ್ ಜಣ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕೃತಿಯಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ

ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ಹಾಂಚೊ ಸಮೆಸ್ತಾಂಚೊ ವಾವ್ರ
ಆಮಿ ಮಾನ್ತಾಂವ್ ಆನಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಥಂಯ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮಾಜಿಚಿ ಕೃತಜ್ಞತಾ
ಉಚಾರ್ತಾಂವ್.

ಶೆವಟಿಂಚೆಂ ಉತರ್

ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ಲೊ ಚಡಾವತ್ ವಾಂಟೊ ಮಂಗ್ಳುರ್ಗಾರ್ ಕಥೊಲಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾವ್ರಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಪುಣ್ ಗೊಯಾಂತ್ ಆನಿ ಬೊಂಬಂಯ್ತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಭಾವಾಂನಿ ಆಪ್ಲೆ ಪಾಡ್ತಿನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಸಾಧನ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿ ಜಾಣಾಂವ್. ಗೊಯಾಂತ್ ರೋಮಿ ಲಿಪಿನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆನಿ ಪತ್ರಾಂ ಚಾಲು ಆಸಾತ್. ಆನಿ ಬೊಂಬಂಯ್ತ್ ರೋಮಿ ತಸೆಂ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷಾ-ವಾವ್ರ್ ಜಾತಾ. ಲಿಪಿ ವೆಗ್ಳ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಚಿ ವಿಶೇಸ್ ಮಾಹೆತ್ ಯಾ ಸಳಾವಳ್ ನಾ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಯಾ. ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ 'ಸತ್' ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ದಿಂವ್ಟಿ' ದಿಸ್ಪಡ್ತಿಂ ಪತ್ರಾಂ ರೋಮಿ ಲಿಪಿನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾತಾಲಿಂ ಆನಿ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಚಿಂ ಹಪ್ತ್ಯಾಳಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಥಂಯ್ ಆನಿ ಬೊಂಬಂಯ್ತ್ ಹೆರ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಸ್ತಾನಾ ಆಮ್ಚೆ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಭಾವ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ವಾವುರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಂಗತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ವರ್ತೆಂ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿ.

ಮಂಗ್ಳುರ್ಗಾರ್ ಜಾಂವ್, ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಜಾಂವ್, ಹಾಂಚೊ ಸಮೆಸ್ತಾಂಚೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾವ್ರ್ ಫಕತ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಮೊಗಾಚಿ ಆನಿ ಭಾಷೆ ಥಂಯ್ ಅಭಿಮಾನಾಚಿ ಸೆವಾ ಶಿವಾಯ್, ಹೆರ್ ಕಸಲ್ಯಾಚ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚ್ಯಾ ಇರಾದ್ಯಾಚಿ ನಹಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿಂ ವಿಸ್ರುಂಕ್ ನಜೊ.

ದೆವಾಧಿನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷಾ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ ಕಾಳ್ಜಾನ್-ವಂದಿತಾನಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಪಾದಕಾಂಕ್, ಬರ್ಪ್ಯಾಂಕ್, ಕವಿಂಕ್ ಆನಿ ಸಂಗೀತ್‌ಗಾರಾಂಕ್, ನಾಟಕ್-ಕರ್ತಾಂಕ್, ಕಾದಂಬರಿಗಾರಾಂಕ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಂಕ್ ಆಮ್ಚೆ ಹಾರ್ದಿಕ್ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಆನಿ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಆಮಿ ಸಮರ್ಪಿತಾಂವ್!

**** **** ***

"अमर कोंकणी – ६७"

मांडावळ

"अमर कोंकणी – ६७"

संपादकाचे उहरे

मोगाच्या वाचकांनो,

अमर कोंकणिचो हर एक अंको तुमच्या हातांत पावीत जाताना आमी तात्कालीक समादानेचो स्वास सेवतांव कित्याक म्हळ्यार, शणमासीक तरी, हर येका अंक्यांत कोंकणी भाशेंतलीं संसोदीक लेखनां तलास करून छापचो वावर कांय सुलबायेचो न्हय.

काराण–तुमींच अंदाज करुंक सक्तात: कोंकणींत कथा, कादंबरी, कविता, विडंबणां आनी ह्या जिन्सांची कांय खूब बर्पां मेळटात पूण घण्ण चिंत्पाचीं, कोंकणिचेर संसोदीक उज्वाड घाल्चीं चाल्तीं लेखनां आमकां मेळचीं भारिच्च विरळ.

सत उचारिजे पडटा, येदोळ पऱ्यांतल्या चडशा अंक्यांनी आमी प्रगट केल्लीं बर्पां/लेखनां, ह्या फुडें वेवेगळ्या नेमाळ्यांनी, यादिसतीक अंक्यांनी या स्मरणिकांक्यांनी या हेर पाठ व्याख्यानांनी, प्रबंदांनी प्रगट जाल्लिंच आसात. नव्यान नवीं, भारिच्च विरळ.

सबार कोंकणी लेखकां लागीं आमी संसोदीक लेखनां मागल्यांत पूण मेळल्लो फळ कांय उत्तेजन दिंवचो न्हय. सबार संसोदीक वावराडी आमच्या विनतेक गमन करिनातल्ले परीं आमकां भोगलेलें आसा.

देकून मोगाच्या वाचकांनो, संसोदकांनो, बरवप्यांनो तुमचेलागीं कांय असलीं बर्पां आसात तर, तीं आदीं प्रगट जाल्यारी पर्वा ना, आमकां विवरा समेत दाडून दियात. त्या लेखनांचें म्हालकपण तुमचेंच थिरावन आमी तीं प्रगटतांव.

तुमचेथावन आमकां उत्तेजन लाबतेलें आनी 'अमर कोंकणी'चे फुडले अंके आमी थोड्या पुणी सलीसायेन उज्वाडावंक सक्तेल्यांव म्हळ्ळी आमची आशा. तुमच्या सुचनांक स्वागत आसा.

धन्यवाद

एडवीन जे. एफ. डिसोजा
संपादक/काऱ्यकारी निर्देशक
जून २०१७

काव्यमीमांस

स्वामी सुप्रिया जे.स.

I) कविता आपलेस्तकीं आसची वस्त नहिं, साहित्याचो एक प्रकार
ात्र कविता. तशें म्हणटाना, साहित्याचो अत्युत्तम प्रकार तो म्हण लेखुंक
ाड्डी ना. अर्थगर्भित उत्रांच साहित्य म्हणटात. अशें बामह म्हळ्ळो
ाक्षणिक सांगताना, दंडिन म्हळ्ळो आन्येकलो खुशि कर्चो अर्थ आसचीं
त्रांच काव्य जाता म्हणा, तांचे उपरांतलो वामन अलंकार भरल्यार काव्य
ाता म्हण एक पावटीं सांगोन, उपरांत सोभायीच अलंकार, आनी
त्रांची रीतच काव्य म्हण सांग्ता. सुमार ८५० इसवेंत आनंदवर्धन
ाळ्ळयान अलंकार आनी रसभाव मेळवन ध्वन्या लोका म्हळ्ळें लक्षण
र्शन घडलें. अशी भारतीय काव्य मीमांस नवेच जांटिकायेक पावली.

पाश्चात्य लोकामधें काव्य लक्षण नियहाळ्ळलो पयलो विद्वान म्हळ्यार
ारिसटोटल. ताणे क्रिसत पूर्व ३३५ इतल्याक "पोयेटिक्स" म्हळ्ळें ग्रंथ
ब्लें. काव्य या कविता म्हळ्यार उत्रां द्वारीं करचें अणकाणें म्हणालो तो.
तो आपल्या गुरू, प्लाटो थावन शिकल्लो. अशें पाश्चात्य लोका मधें
ाव्यमीमांस ग्रीकां थावन उपजल्ली तशीच, तीका भारतीय संसकृतेचो
ानी साहित्याचो वोसो लाग्तां पऱ्यांत ग्रीक आनी लातीन नियमां प्रकार
ल्यमापन करून उरली.

आमच्या देसांत तमा आतां आमच्ये मधें चालू आसचें शिक्षण क्रम
श्च्यात्य लोका थावन आयलेलें जाल्ल्यान साहित्याचें अध्ययन कर्ताना
ुतेक पाश्च्यात्य मौल्यमापन वापुरचें सवयेचें जावन गेलां. ह्यें कितलें
माणीक म्हण पळेल्लें बरें. देकून पयली पाश्चयात्य रीतिचेर नदर
रयां. उपरांत आमच्ये भारतीय रीतिक चत्रायेन गमन दिव्यां.

भास उप्जल्लीच कवना रुपार, उपरांत तिका साधें गद्य रूप
ायलेलें म्हण चडावत विद्वान ओपतात. पूण कविता म्हळ्यार कितें
ण विलायती जाणार सांगोंक कषट म्हणटात. कवितेक श्लोकाचें रूप
ासोन, मन्षाच्या तोंडा प्रास उंचायेर ती सादता म्हणटालो बेन जोन्सन.
च कवी पावल वालरिच्ये नद्रेंत गद्य चमत्कार तर कविता नाचोन
ा. रोबर्ट फ्रासट म्हणा, तर्जुमो करताना कितें सांडून वेता पळे, तीच

कविता म्हण, खंचायी उत्राचो दुबाव आसल्यार ताचो तर्जुमो करुंक पळे. परिणाम जावन कितें येता तें सगळें गद्य, आनी कितें सांडून गेलें तें कविता म्हण ताचें तर्क.

एकदम उत्तम क्रमान जोडलेलीं उत्रांच कविता म्हण कोलरीज बास्तालो. कल्पन उगत्यान पाचारचेंच कवीता म्हणा षेल्ली. सत, सोभायि आनी बळ हांचो हावेसाचो व्हाळोच कविता म्हणालो ले हन्ट. जिण्येचो विमर्सो कर्चो मनशाचो ताळो अती संपूर्ण आनी अती आनंदभरित जावन फुटोन येंवचो प्रकारच कविता म्हणालो मातेव आर्नल्ड. अशे कितले विद्वान तितले तांचे ताळे गाजले. कवितेचें परिपूर्ण रूप कोणा एकल्याक सांपडालें ना.

पूण हांकां सकटांक कविता एक साहित्याचो प्रमूख प्रकार या विसवो. अरिस्टोटलच्याकी पयलेंच प्लाटोन "दी रिपबलीक" म्हळ्ळ्या ग्रंथांत साहित्य जिरंवचें कशें म्हण सांगलेलें आसा. प्लाटोक कवी आनी कवितेचेर खंय नासललो दुबाव आसलो. साहित्य सत्यान्वेषिची वाट चुकयता म्हण तो पात्येल्लो. कवीक प्रज्याराज्यांतलो गडिपार करिजय म्हण ताणे तीर्प दिल्लें.

प्लाटोचे विरोध ताचोच शीस अरिसटाटल पेकांड बांधुंक पावलो. साहितिक कलेंत आसचें सत आनी नीत ताणे उगडली. आणकाणेंच (imitation या mimesis) साहित्याचें प्रेरण म्हणालो तो. ग्रीकांचें साहित्य अधीक जावन दुरंताचे नाटक जावनासले. आनी असल्या नाटकांच्या अणकाण्या मुखांत्र लोका थंय शुद्धीकरण (katharsis) उपजंवचो इरादो आसलो. हैं श्लाघनीय म्हणालो अरिस्टोटल.

प्लाटो आनी आरिस्टोटल, दोगी जण कवीक लोकाचेर आसचो बळादीक प्रभाव ओळकाल्ले. पूण अरिस्टोटलाचें मेट फुडें गेलें. आनी साहित्या निमतीं लोकाच्यो दुराशा चाळवानांत मात्र नहिं बगार उत्तम साहित्या द्वारीं मनिस सुदार्ता आनी धादोस्कायेची शांती जोडूंक पावता म्हणालो तो. अशें ताणे काव्य मीमांसचे सिद्धांत घडले. ताचे उपरांतले हेर ग्रीक आनी रोमी काव्य मीमांसचे विद्वान आरिसटोटलाच्ये उंचायेक पावलेले दिसानांत.

कवितेची कला म्हण होरेसान एक कवन घडलें. पूण तें फकत लाक्षणीक जालें. सिसरो आनी क्विंटिल्यन म्हळ्ळ्याच्यो सांगण्यो तरी वाङ्मयाचेरच खंचल्यो. तरिपुण होरेस एकलो मात्र अरिस्टोटलाच्या मुक्तक

ानी महाकाव्यचेर, दुरंत नाटकाचेर आनी हर्षनाटकाचेर आपली नदर ारुंक पावलो.

हांचे उपरांत दुबावी मनोभाव प्रबल जालो, आनी काव्य मीमांस ोन्शाक पडली. थोडे शतमान अशें पाश्यार जाले. पूण हाचेर जयत हरोन उदेलो काळ कलेच्या नव्या जल्माचो (renaissance). गेलो त्या ातमानाच्ये सुर्वेर हाचो प्रभाव बळिषट जालो. हाका बुन्याद इटेलिंत ट्रार्क म्हळ्ळयान पांच शतमानां आदिंच घाल्ली. पूण ताचो फळ दिसोंक ळायी जाली. येरोपांत चल्तेच आसल्ल्या झुजांचें परिणाम तें. सोळाव्या ातमानांत थोड्या फ्रेंच बरवप्यानी लातीन आनी ग्रीक भासां बदलाक ापलीच भास प्रधान जायशें काव्य रचन करुंक धरलें. हांच्या आनी टलिच्या साहितिंच्या प्रभावान इंगलेंडांत पयलेच पावटीं कवनां घडचें ातपुसतक उदेल्लें १५७५ इस्वेंत. हाच्या बरयणारान, सर फिलिप िडनी म्हळ्ळयान १५९५व्या वर्सा कवितेच्या संरक्षणाचें तर्क मांडचें ुसतक रचलें. कवी फकत वाट दाकयता मात्र न्हय, त्ये वाटेची गोडसाण ाटसुऱ्यांक चाकोंक दिता म्हणालो तो. फुडें उदेवंक आसचा नव्या सत्याक तो एक हात खांबोसो दिसता.

हाचे नंतर असतमती संसारांत उदेलो काळ वीर विनोद साहिताचो romanticism) व्हो १९व्या शतमाना सांगाता उदेलो. हांगासर प्रारंभ ातात असतमतिच्या भासांनी कादांबरी ग्रंथां. तशें आसतां १८००त ार्डसवर्थ कवीन Lyrical Ballads" म्हळ्ळया पुसतकाक प्रसतावन रयताना, कविच्या बळिषट संवेदनां थावन अवचित्त वोतोन येंवचो हाळोच कविता म्हण सांगलें. फ्रांसांतली क्रांती आनी जर्मनिंतलें वेंच दार्शनीक चिंताप सांगाता मेळोन वीर विनोद साहिताचा तत्त्वाक देगो जावंक पावलीं. अशें गेलो त्या शेकड्याच्ये आखेरीक, पयलेच ावटीं. 'इंगलेंड, जर्मनी आनी अमेरिका देसांनी साहित्याचें अध्ययन िश्वविद्यालयांनी "डाकटरेट" सनद जोडची वसत जावंक पावलें. आमच्याच शेकड्यांत ह्या अध्ययनाची धार अधीक बारीक आनी सूक्षीम ाली. काव्यमीमांस आसल्लें विमर्श मीमांस जावन आतां बदललां ं दिसता. वैज्ञानिक रीत, आनी सूक्षिमायेचें मापन आतांचें दोन मुख्य ातेरां जाल्यांत. काव्यमीमांस आतां आपुट विलायती संप्रदायाची जावन रोंक ना.

आयलेवार, म्हणजे १९५३त उज्वाडलेल्या "कवितेचे तीन साद" म्हळ्ळ्या आपल्या ग्रंथांत टी.एस. एलियट कवी आपलो इरादो पाचार्ता. पयले सुवातेर आपणें आदीं सांगलेलें परतून सागचें चुकयजय, आनी दुसरे सुवातेर येदोळ पऱ्यांत हेरांनि कोणेंच सांगानासलेलें मात्र आपणें सांगाजय म्हळ्ळोच ताचो इरादो. पूण ह्या इराद्याचो शेवट जोडचें सुलभ नहिं म्हळ्ळें सत तोच नहिं, संसारच ओप्ता म्हण्येत. हाका एलियटाची जाप अशी: "आमच्या पुर्वजांनी ओळकानासलेलें सतच ना म्हणटाय तर, तांकां ठकयनासताना सोडललो गुस्पडच ना म्हण हांव म्हणटां."

एलियटाच्ये कवितेचे ते तीन साद आमी ओळकोयां. पयलो साद कवी आत्मगत, आपणाकच शिवायि, हेरां कोणाकच संबोधून दीना. दुसरो कविचो साद ल्हान वा व्हड सभेक गाजता. आनी तिसरो ताचो साद एका काल्पनीक सवंगाचो या पात्रधारिचो. आतां तो आपलेस्त्तकिं कितें म्हण्टा या म्हणाजय तें चिंतिना. बगार आपणे कल्पीत केलेलें एक सवंग, तशेंच आपणों कल्पित केलेल्या आन्येका सवंगाक कसो साद दिता म्हण तो चिंता, आनी पाचार्ता. पयल्या सादाची कविता कोणायी हेरां लागीं उलयना. हांतुं कवी आपणाकच उगडापो कर्ता. मुक्तक रुपाचीं कवनां असल्ये जातिचीं म्हणाजय. कवितेचो दुसरो साद सामाजिक प्रमाण घेता, आनी महाकाव्यचें रूप न्हेसता. विनोद, विलास, प्रहसन, प्रबोधन या कथनकवन जावन असली कविता उदेता. कवितेचो तिसरो साद काव्य नाटकाक म्हण सीमीत जाता म्हण्येता. पूण तिसरो साध गाजता थंय सगळे तीन साद गाजोंक साध्य आसा, या गाजतात म्हण समजुंचें गर्जेचें. ह्यें रचल्लो कवी सर्वय थंय हाजर आसा, आनी सर्वय थंय लिपोन वेता. असलें जावनासा टी.एस. एलियटाच्या काव्यमीमांसचें प्रस्थान. हाचो परिणाम गुंड आनी विशाल म्हणोंक अट्टी ना. साहित्याचें अधीक मोलादीक रूप खंचें म्हण तो दाकवन दिता मात्र नहीं, तें ओळकोंचें कशेंगी म्हणोन समेत तो शिक़यता. विमर्शकाचें, वाचप्याचें या प्रेक्षकाचें गमन फळादीक जायजय तर ताणि कवी कवितेच्या विविध प्रकारांक आनी उगडापणांक अनुस्पंदन जांवची कालेती जोडून बसाजाय. तवळ मात्र कवी तेचो निगूढ गूट तांकां उगडापो जातलो. अखेरीक सांगचें तर, काव्य म्हळ्यार व्यक्तित्वचें उगडापण नहीं, ताचे थावन पलायण म्हण सांगललोयि तोच एलियट म्हण विस्रनाये.

II भारताच्ये शिक्षण पद्धतेक लागोन येदोळ आमची नदर असतमतिच्ये या विलायति काव्यमीमांसचेर आमी खंचयली. आतां आमी भारताचें दायज वखयां. "कविता म्हळ्यार कितें?" म्हळ्ळें सवाल नगळ्यानितल्यान आदिं थावन आयकाल्लेंच. भारतीय लाक्षणिकां पैकि एकल्या दोगांच्यो जापि सुर्वेरच दिल्यो. आतां सविस्तार अवलोकन करचें बरें.

वैदीक आनी धार्मीक साहित्य बहुतेक काव्यरूपान आसलेल्यान कविता या काव्य, धर्माक या समर्थिक सदां गांटावन आसलें. कवीच पुर्वीत, पुर्वीतच कवी म्हण लेखचे दीस आसले. कवितेक धर्मासमर्थिच्या गुलांपणांतली सुटोंक आमच्या देसांत अधीक काळ लागलो म्हण्येत. पुण आदीं थावन कविता मनोरंजन समेत उपजयताली म्हणच्यांत दुबाव ना. आनी आदल्या गुलांपणांतली सुटोन आयल्या मागीर जाल्यारी कविता धर्माची सेवा करुंक चुकोंक ना. कवी तो ऋषी, तो दृषटार म्हळ्ळी भात्येणी आदीं आसलेली ती आतां माजवोंक ना.

देखूनच कविता या काव्य म्हळ्यार कितें म्हण एका उत्रान सांगचें नहीं. ताचें रूप कसलें, ताचो इरादो आनी शेवट कितें, वाचतेल्यांचेर या आयकातेल्यांचेर ताचें परिणाम कितलें, ह्यें सर्व वर्णन करचें मात्र साध्य. पर मनांतलीं चिंतनां आनी भावनां लयेन भरलेल्या उत्रांनी उगडचेंच कविता या काव्य म्हण सांगयेत. कविच्या हिक्मत्यांनी भरोन जाणाऱ्यांक धादोशी कर्च्ये रीतीर बांधून आयलेलें उत्रां आनी अर्थाचें निर्माणंच काव्य म्हण कुंतक म्हळ्ळो जाणारी सांगा. काव्याचो जीवच ध्वनी म्हणा आनंद वर्धन. रोसाळ वाक्य आसलेलें काव्य जाता म्हणटा विश्वनाथ. रमणीय अर्थ भरोन आसचें उतारच काव्य म्हणा जगन्नाथ.

काव्य म्हळ्यार वार्ता या साधें उलवणें नहीं. काव्य विज्ञान या शास्त्र बेल्कूल नहीं.

गतोऽल्स्तमर्कः भातींदूः यांती वासाय पक्षिणः ।

इत्येवमादी कीं काव्य?

सूऱ्यो बुडलो, सुकणीं तांच्या घोंटेराक पर्तालीं म्हळ्ळीं उत्रां खंची कविता? म्हण विचार्ता बामह. अभ्यास करून गणित शिकयेत, पूण कवितेची प्रतिभा तें देणें आसलेल्यांक मात्र लाभता म्हणटा तो. (गुरूपदेशादद्येतूं शासत्रं जडधियोऽप्यलम् काव्यं तु जायते जातू कस्यचित्प्रति भावतः ॥). ह्यें देणेंच कविची प्रतिभा जावनासा. आयकातेल्यांचें मन कवी भाषेन

रचुंक सकाना तरी कवितेक पिस्वोंची प्रतिभा तांकांयि थोड्या मापान आसा म्हण ओपाजय.

फकत संगीत, लय, प्रास, रूपक आनी उपमा भरलेल्या पारा कविता जायना. कविच्या काळजा मनांतलें संवेदन उत्रां रुपार निवळोन आयल्यार मात्र ती कविता. सीतेचो उगडास काडून रामाचीं हीं उत्रां पळेव्यां:

हारो नारोपितः कंठे मया विशलेषभीरुणा ।
इदानीमावयोर्मध्ये सरित्सागरपर्वताः ॥ (महानाटक)

(आमच्ये मधें आडकळ जायत म्हळ्ळ्या भियान तुज्या गळ्याक एक फुलां झेलो घालुंक समेत कबूल नासलेल्या म्हाका, आतां आमच्ये मधेकात आसात न्हयों, सागर आनी पर्वत!)

"हासोवंक आनी रडोवंक दया केल्लोय व्हो बाळ ।
नातलोच जाल्यार पुणी, भोग्त्यांव एकोडे जाळ ॥"

(लुवीस मस्करेन – आबरांवचें यज़दान)

हीं काळीज आटंवचीं उत्रां काळजाचे अक्लास वर्णिनांत, बगर तो दोळ्यांक बांदतात.

हांगा र.वी. पंडित कांयी उणो नहीं. दाकल्याक:

:नद्रेंतुल्या पागेरानू पागितां मासोळी
सायबा भुलोयन मासोळी." (फुडें पान ३०५ पळे).

असल्या उत्रांनी शब्दालंकार आनी अर्थालंकार भरोन आसचो ओळकाजाय. तेच भाषेन उत्रां व्हाळ्याचो माधू-र्य गूण बी विसरोंचो नहीं. पूण हाका सगळ्याक बुन्याद रसभाव जावनासा. उतार कामधेनू जाता, आनी आपलें दूध कशें रसभाव व्हाळयता.

वाग्धेनुर्दुग्ध एकं ही रसं यद्बालतृषणया ।
तेन नास्य सवः स स्याद्योगिभिर्दुह्यते ही यः ।

है कामधेनूक कवीच अधीक मोगाचें वासरूं; रसभावचें दूध चडावत तोच चिंवता देकून. सहृदयी रसिकाक तें चाकोंक मेळात तर तो बी कवी सांगाता भागी म्हणाजाय.

रम्यं जुगुप्सितम दारमथापी नीचं
ग्राम्यं प्रसादि गहनं विकृतं च वस्तू ।
यद्वाप्य वसतू कविभावकभाव्यमानं
नास्त्येव यन्न रसतां समुपैती लोके ॥

(रसगंगाधर – दनंजय)

सुरूप जांव विद्रूप जांव, उंच जांव नीच जांव खर्कस उग्र जांव ोमळ मोवाळ जांव, गंभीर जांव हल्कें जांव, या कसलें पोकळें ांव, कविच्या रसभावंत बुडोन रोसाळ जायनासताना उर्ची वसत ह्या ंसारांतच ना.

तर रसभाव या रोसाळपण म्हळ्यार कितें? ह्यें जेवणाखाणाचें उतार ाव्येत, आनी प्रथमतः तशेंच तें. रुचीक म्हण अर्थ ताचो. भरत मुनीन ें उतार आपल्या नाट्यशासत्रांत प्रयोग केलें, आनी काळजां मनांची रूच ादोशी कर्च्ये कलेच्या म्हणजे नाटकाच्या आनी काव्यच्या लक्षणाक ं खंचयलें. पूण भरत मुनि आनी हेर लाक्षणीक आपापलीं मोटिं सेद्धांताचीं पुस्तकां बरवंक लागच्ये प्रास अधिक काळा पुर्विंच मोटे वी आसले, आनी ताणि बृहत काव्यां घडून जाल्लीं. तशें जाल्ल्यान ात्र भरत आनी हेरां लाक्षणिकांक आपलो लक्षणाचो सिद्धांत समर्थन रुंक लक्ष्य जावन पुर्विल्या कविंचे श्लोक दाकल्याक वापारुंक साध्य ानी अनकूल जाल्लें.

अपार ह्या ब्रह्मांडांत, कवीच ब्रह्म, आपले रुचि तेकित तो प्रपंचच दलून सोडटा म्हणा आनंदवर्धन. हाका ताळ पडा सारकें संवादि जालेलें .सि. ब्राडलीचें उतार आसाः– "काव्य प्रपंच तें स्वतंत्र, संपूर्ण आनी वयं अधिकार आसचें".

काव्याचें उगम कविच्ये प्रतिभेचेर व्हों दोन आसचे परिं काव्याचें रिणाम ताच्या रसभावाचेर व्हों दोन आसा. आनी व्हो रसभाव थोडोच ास्येत, या वरणुंक जायना तितलो अधिक अपार आस्येत. आनी व्होच ाव्यचो जीव म्हण हाचे पयलेंच सांगोन जालां. व्हो जीव जळकोंच्यो ाटो विविध आसात. ह्यो वाटो ओळकोन तांची परिचय करून दिंवचें ांटें काम केल्लो विद्वानच आनंदवर्धन. सहृदयी तो जीव वाच्य आनी तीयमान म्हण दोन वाटांनी ओळकाता. वाच्य तो शीदा दोळ्यांक मार्ता हण्येत. एके सुंदर स्त्रीयेच्या विस्व्यांची सोभायी दोळ्यांक कशी मार्ता शें ह्यें घडटा. हांतूं लिपतें कांयि उराना, आनी रसभाव तितल्यारच ाकोन संप्ता.

पूण तसल्ये स्त्रीयेची सोभायि फकत विस्व्यांच्ये सोभायेंत आटापून राना. विशेस लक्षणाची स्पूर्ती विस्व्यांक मिक्वोन उजळटा. तसलीच सभावची रुच काव्यांत पर्जळटा. हाकाच प्रतियमान म्हण वोलायता ानंदवर्धन. काव्यच्या सूचना द्वारीं ह्यें उदेता. असो काव्यंत रसभाव

भर्ताना कविन औचित्य आनी अनौचित्य ह्ये विशिं सूक्षिमायेन गुमान दीवंक जाय, अनौचित्या वरतें अनाहुत काव्यक घडोंक साध्यचना. औचित्य भरलेली कविता मात्र विशिषट पर्जळान लसलसता.

काव्य रोसाळ करचांत आसा कविची सामर्थी, आनी हिका आनंद वर्धन ध्वनी म्हण वोलायता, ध्वनिचो जीव एके वाटेन कविची स्पूर्ती पाचारताना, आन्येके वाटेन सहृदयी रसिकाची या विमर्शकाची प्रती क्रिया कितली म्हण तुकुंक पावता. काव्यची सोभायि वाडपा तितलें मापन करुंक हातेर खंयी मेळात? या विमर्शकाची प्रतिक्रिया फुटोन येंवच्यो रीती सगळ्यो अंदाज करची वाट कोण दाकयता म्हण सोधतेल्यांक ध्वनी एक संजीवीनी कशी लाभली म्हणाजय.

ध्वनी म्हणजे कितें तर? मुळावो अर्थ अवाज म्हण जाता. पुण हांगा गम्यार्थ उगडापो जावंक सूचन म्हणच्ये रीतिन तो वापुरला. रोसाळ लक्षणाच्या औचित्याचें अधिकांत अधीक रूपच व्हो घ्वनी उत्रांक आनी तांच्या अर्थाक कविन भरचें आपलें कल्पनाचें चेतनच व्हो ध्वनी. अर्थ साधारण व्यवहारांत चाल्तो या वाच्य, आनी म्हण्णेचो या लक्षयार्थ म्हळ्य्यो दोन जाती सर्वानुमतेन मानलेल्यो आसात. पूण ध्वनी भरलेले कडेन सोभचो अर्थ तिसरे आनी सीम नासलेले जातिचो, व्यंग्य अर्थ. ध्वनिच्या ह्या व्यंग्य अर्थाचीं रुपां येदोळ कोणे मेजून मुगदिल्लीं नांत. वाच्यार्थचें काव्य अधम काव्य जाल्यार, लक्षयार्थचें मध्यम काव्य आनी ध्वनी भरलेलें उत्तम काव्य जातात.

आनंदवर्धनाची नदर फकत रसध्वनिचेर खुशी जावन थांबाना. वस्तू ध्वनी आनी अलंकार ध्वनी म्हण आनी दोन जाती तो ओळकोन दाकयता. असो तो, आमच्या दिसांनी टी.एस. एलियटान गाजयलेले तीन साद, एलियटाचाकी एक हजार वर्सां आदिंच ओळकोन दाकयलल्लो मेधावी विद्वान म्हण आमी ओपोंक जाय. आदीं फकत महाकाव्य (epic) मात्र कविता या काव्य म्हण लेख्ताले. हाचे विरोध आनंदवर्धनचो ध्वन्यालोक सिद्धांत गाजलो. हांतूं कविची प्रतिभा सर्वय काव्यमीमांसचें उगम जाता. एलियटाच्या तीन सादां भाषेन आनंदवर्धनाचे तीन ध्वनी जळकतात. हांकां तीनांकी वेवेगळीं कामां तो वहिसून दिता. हें तिनी ध्वनी दिसानांत तर काव्याचें रूपच थंयसर ना म्हणाजाय म्हळ्ळी ताची ताकीद.

रसध्वनी, या रसादिध्वनी कविचें मनोकल्पन दाकयता. ह्यें ताचें एकल्याचें व्यक्तिगत या व्यष्टिचें म्हणोंकी जायना, अन्येके वाटेन तें पुरतें

यक्त्यातीत म्हणोंकी जायना. ओट्टारे कविच्ये रचनात्मक प्रतिभेचें फूल
ं म्हणाजय. मुबतक जातिच्या कवनांनी विशेस मेळचो ध्वनी वोच.

वसतुध्वनी साधारण जावन व्हाळटा महाकाव्यांनी हांतूं कवी
समाजी कडेन संपर्क करुंक उद्देशिता. आनी तोच कवी आपलेस्तकीं
हिं आसतां, आपणे रचलेल्या सवंगा मुखांत्र समाजी कडेन उल्हयताना
ाजर आसा तिस्रो, म्हणजे अलंकाराध्वनी.

हांचे पैकि रसादिध्वनी आपसोच, आपलेस्तकिंच व्हाळटा आनी
गडापो जाता. जाय म्हळ्यारी व्हो ध्वनी लिपोन उरोंक सकाना. तितलें
ळिषट लक्षण तें, हाचें अवलोकन खिणा भितर जांवचें, एकदम गुंडायेक
ंवता तशेंच धादोसकायेच्या शिखराक उडटा.

हर दोन ध्वनी अशें नहिं. तांचें अवलोकन हळवायेन मेटान मेट
ुंडायेक देंवचें, आनी तशेंच धादोसकायेच्या उंचायेक चडचें. हाचें
की तिसरो ध्वनी थोडे पावटीं सोधनां कर्तेल्याक समेत फटवंक सक्ता.
ो हऱ्येका महाकाव्यांत आसोंकच जाय म्हळ्ळो कायदो कांयी ना.

ओट्टारे आनंदवर्धन सांग्ता ते प्रकार :– रसादिध्वनी स्वतः संभवी,
हणजे सहज जावन उदेवन फांकचे तसलो. दुसरो म्हणजे वस्तु ध्वनी
कवीप्रौढोक्तिसिद्ध, म्हणजे कवीच उलवपी जाताना ताचा कल्पना थावन
देवंक सकता. आनी तिसरो अलंकार ध्वनी मात्र कवनिबद्ध प्रौढोक्ती
सिद्ध, म्हणजे कवीन रचलेल्या सवंगाच्या तोंडांत मात्र तो अस्येत. देकून
हो तिसरो सकटां पैकी अधीक अपरूप.

असलो ध्वनी खंयसर आनी कसो ओळकोंचो? फकत सब्दांनी
वनी आस्येत, या आख्ख्या उत्रांनी तो भरोन व्हाळचो आस्येत. ह्यें
वनिच्या वाहका विशिं सांगचें जाल्यार, ध्वनिच्या कर्ताराचेर दीषट
ार्ताना, ध्वनी कवीन मनपूर्वकीं आशेल्लो तसलो इच्छित जांव्येत. या
कविच्ये खबरेविणेंत ताणे रचलेल्ये कलेच्ये कृतियेंत तो भरोन आस्येत.
ाका आनंदवर्धन अशें सांग्ता:–

अविवक्षितवाच्यस्य पदवाक्य प्रकाशता ।
तदन्यस्यानुरणनरूपव्यंग्यस्य च ध्वने ॥

हांगा "अविवक्षितवाच्य" आनी "अनुरणनरूपव्यंग्य" म्हण दोन
ाती दाकयता ध्वन्यालोकगार.

अविवक्षितवाच्याक तो व्यास मुनिचो महाभारताचो दाकलो
देता:–

धृतीः क्षमा दया शौचं कारुण्यं वागनिषठुरा ।
मित्राणां चानभी द्रोहः सप्तैताः समिधः श्रियः ॥

अशे संपत्तेच्ये महालक्ष्मीक ह्ये सात समित्त म्हळ्ळें (महाभारत ५–३८–३८) उतार तें. सात सब्द आनी मागीर समिधः.

हाका पंडिताचो ताळो ताळ पडटा तें पळेंवचें :–

"भेस आनी देस कितेंयी आसूं,
रंग रीत कात धर्म कसलोयी आसुं
मनशाच्यो दोनूच जाती.."

सब्दांनी इच्छित ध्वनी दिसता तरी, सगळें कवन वाचतेल्याक (पान ३१५ पळे) कविची अनिच्छीत ध्वनी जळकोंक कषट आसचे नांत.

ताच्ये मागीर ध्वन्यालोकगार भगवद्गीतेचें उतार उल्लेखिता आनी वाक्यांत या उत्रांत तेंच कशें घडटा तें धाकयताः–

या निशा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ती संयमी? ।
यस्यां जागृती भूतानि सा निशा पश्यतो मुनेः ॥ (२–६९)

(रात म्हण संसार सगळो न्हिदलेल्या वेळार संयमि तपस्वी जागो उरता. संसार सगळो जाग्ताना तीच त्या मुनिचि रात). ह्या उत्रांत रात, दीस, न्हीद या जागेपण प्रधान नहीं. सताची ओळक धरचें आनी अनसता थावन पळचें सात्वीकपण मुख्य. तशें जाल्ल्यान ह्या उत्राचो वाच्य अर्थ संपूर्ण विसंगत जाता. ध्वनिचो अर्थ प्रधान प्रसतूत जाता. कवी पंडिताच्ये कृतियेंत ह्यें निदर्शन पळेंवचें.

"देवाले, उज्वाडा दिवे
युगान युगां पेटत आसात.
म्हजे जिणेची मीण मीण वात
खिणा खिणा सोंपत आसा." (पान ३१३ पळे)

ह्या कवनाचें व्याख्यान वाचताना हाचो वाच्यार्थ विसंगत, आनी थंय विवरिल्लो ध्वनी कितलो बळादीक आनी प्रधान तें अपशेंच गम्तेलें.

आनंदवर्धन ध्वनिचे आनिकी अधीक प्रभेद दाकयता. ताका "गुणी भूतव्यंग्य" म्हळ्ळें आन्येक व्यंग्य सांपडलां. हांतूं व्यंग्यच्ये सोभाये प्रास वाच्यार्थच अधीक सुंदर आसता. अशें सांगोंक गेल्यार आनंदवर्धनचें प्रतिपादन विवरुंक एक मोटें पुसतकच जाय पडटेलें, देकून ताच्या मीमांसचें वर्णन एकाच उत्रान कऱ्यां. काव्यंतली ध्वनी ओळकोन धादोशी जायजय तर कविच्ये सामर्थीक सहृदयी जम्ल्यार मात्र साध्य शिवायी सुक्या विमर्शकांक तें बिल्कूल असाध्य.

III ध्वनी ओळकोंचे मापन करचें इत्यादी काम तशें जाल्यार, रस
ोळकोन खुशी जांवचें सामान्य हृदयिंक असाध्य नहीं. ह्या विशीं थोडें
ावलोकन गर्ज. तपशील तपासणेक देंवानासतानांच प्रसतुताक उपकार्ता
ातलें तें करयां.

नात्यदर्पणकारान "सूख दुःखात्मको रसः" म्हण धयरान सांगलां.
ांतुंच कळटा रस म्हळ्यार विशाल सागर जाव्येत या अपायकारी केद
ाव्येत म्हण. अन्येकल्या अलंकारिकान सांगलाः–

सर्वेषू रसेषू तुल्यसुखानुभवः न ।
रजस्तमो अम्समिश्रणात तारतम्यं अनुगंतव्यं ॥

अनिकी एकलो म्हणताः – "रसाही सुखदुःखावस्था रूपाः॥"
ाभिनव गुप्त रसचें सूख वरणिताना वीररस कटू म्हणजे धारूण म्हणटा.
ाेश्वनाथ सांग्ता त्ये प्रकार, कषट, वळवळे पळेतेल्यांच्या दोळ्यांतली दुकां
ाळ्ळ्यार, तीं दुकाचें खूण नहीं, फकत त्ये घड्ोच्या तांच्या संवेदनाचें
ाूण, तितलेंच. ह्यें तर्क ओपचें सुलभ नहीं. कष्ट आनी वळवळे, दुरंत
ानी मरण खरेंच दुकाचें कारण जावनासताना खऱ्या सहृदयीक तीं दूक
ापजयनासताना सोडचीं नहीं. त्या देकून तांची प्रतिक्रिया भायल्या देकीक
ात्र दिसचें खूण नहीं, बगर तांच्या अनुभवाचें परिणाम म्हणाजय.

रस म्हळ्ळयार चित्तवृत्ती (sentiment) म्हण हास म्हळ्यो विलायती
ाेद्वान सांग्ता जाल्यार, भारतीय विद्वान डाकटर जाह रस म्हळ्यार
ाावोद्रेक (passion) म्हण सांग्ता. फ्याडेगन म्हळ्ळो रस एक कल्पन
impression) म्हणटा जाल्यार, ब्यालंटैन आनी थोमस म्हळ्ळयांक रस
ाळ्यार आस्वादन.

कीटस म्हळ्ळ्या इंगलेज कवीन Poetry should appear almost
ike remembrance म्हण सांगलां जाल्यार, वर्डसवर्थ अशें बरयता.

Oft over my brain does that strong fancy roll
Which makes the present (while the flash doth last)
Seem a mere semblance of some unknown past;

We lived ere yet this robe of flesh we wore.

रोसेट्टी कविचें चिंताप तरी अशेंच व्हाळटाः–

O born with me somewhere that men forget
And though in years of sight and sound unment

Known for my soul's birth partner well enough.

रेयनर मरीय रिल्के "For it is the memories themselves that matter" म्हण पाचार्ता.

ह्यें सर्व काळिदासाच्या उत्रांनी आमी समारोप कऱ्येतः-

रम्यानी वीक्षय मधुरांस निसम्य शब्दान...

म्हणजे आमच्याच उत्रांनी सांगाजाय तर खरी कला कलाकाराचेर ताच्या अनुभवान छापलेलें सगळें एकवटावन सोभायेन नेटवन सादर कर्ता. आनी काव्य कलेंत अशेंच घडटा.

कवी कविता रचता. वाचतेल्यांक या आयकातेल्यांक ताचे निमतीं भावुकता चडटा. तांचीं काळजां मनां जागयता, आनी तांचे थंय अपापलो अनुभव उगडासाक हाडटा. हाचें परिणाम साधारणीकरण म्हणटात, म्हळ्यार संवेदनां आनी स्मरणां सगळीं सुकवन वाऱ्यार उबयता म्हण अर्थ नहीं. अनुभवांचें स्मरण आदले निर्दिषट घड्डो थावन मेकळें जाता, सोभायेन आनी स्वादान भर्ता, रस जावन निशेता.

असो निशेल्लो रस विशिषट जावनासा. तो विभाव, अनुभाव आनी व्यभिचारी भाव (म्हणजे जागंवचो भाव, परिणाम जालो भाव, आनी आमी दोनांक सहायक जाल्लो भाव) हांकां सरी करचें चूक जाता. आमी शरबत पियेताना, रुचीन मिटियो मारतांव. ति ताची रुच. पूण ताच्ये घडवणेक साकर, मेल, उदक, फळां रोस आनी कितें कितें घालां तें एकेकच थंयसर ओळकोंक येना, या आपलेस्तकीं उराना. तशेंच विभिन्न भाव भर्साले तरी, परिणाम जावन आयिल्लो रस विशिषट म्हण समजजय. काव्यरस, जिबेचो नहीं, विस्व्यांनी चाकचो नहीं, तो काळजां मनां भुलंवचो. देकून ताका "मनसा आस्वादयंती" म्हणटात.

music heard so deeply. That it is not heard at all and you are the music. While the music lasts. हेंच रसभरीत काव्य.

हाका कवी थंय चमत्कार, निर्वेश, रसन, आस्वादन, भोग, समापत्ती, लय, विश्रांती आनी निर्वृत्ती आसाजय म्हणांत जांटे विद्वान. देखूनच आख्ख्या भारतीय सौंदर्य मीमांसंत रस म्हळ्ळी वसतू सर्वप्रधान जावंक पावल्या. रस धाधोसकायी उपजयता. वांटेली जातेले अधीक संख्यान हाजर आसल्यार तितलीच चड धादोसकायी वाडोन वेता. देकूनच नहिंगी साद्या दिसांच्ये भक्ती प्रास महोत्सवांची भक्त अधीक धादोसकायेची? तशेंच कलेच्या लोकांत घडटा.

दीस बुडटा म्हणटाना भौतशासत्र विज्ञानीक विजेच्या आयस्कांताचीं ह्यारां मार्तात जाल्यार, चित्रकाराक भांग्राळो रंग पिसो कर्ता, आनी कविक ऱ्यो धारेक वेंगचें मोगाचें दृश्य कशें दिसता, कलेची श्रीमंतिका वीध झरी जावन फुटोन येता. तितलो रस उमाळटा. देखून कलेक कत निसर्गचें या प्रकृतेचें आणकार्णे करचो वावर, या मार्कसवादांत तिपादित जाल्लो प्रकृतेक आर्सो धर्चो वावर सहजल्लो नहीं. कला पलेसतकीं रचुंक सक्ता, आपलेसतकीं धादोशी करुंक सक्ता. ही दोसकायी मात्र विवीध सन्निवेशां प्रकार ब्यासतर रसां द्वारीं व्हाळटा.

हाच्ये आदिंच सांगलेले प्रकार, दुरंत नाटक प्रधान जाल्ल्या ग्रीक ाहितांत वाडलली अरिसटोटल, काव्यचो शेवट निर्मळ कर्चो या ुद्धीकरणाचो जावनासा म्हणा. हाका काथार्सिस (katharsis) म्हणटात. चीन काळार व्हो शेवट शुद्धीकरण म्हण लेखलें तरी आधुनीक विध्वान द्यात्तीकरण व्हो शेवट म्हणटात तें पळेंवचें. हांचो गुस्पड पळेवन वेळ बाडच्या बदलाक, लुकास म्हळ्ळो विद्वान दिता तें विश्लेषण लेखचें धीक फायद्याचें जायत. दुरंताची देस्वाट आमी भोगिनाये तर आमी खिजय जाल्ल्यो संग्ती आसात म्हण तो सांग्ता. म्हणजे:–

) ग्रीकांचे दिष्टिक दुरंत नाटक सुखाळ या दुकाळ खंचायि परिणामान मुगदाताले.
) दुरंत म्हळ्यार एकानेक घडचें नहीं, बगर संसकृताच्या निर्वहन भाषेन मेटान मेट घडोन येंवचें. शेक्सपियराचो डोन आर्माडो, “Love is Labour Lost” नाटकांत दुरंत एक लग्न म्हण सांगता.
) आरिस्टोटलाचीं उत्रां दुरंताची धादोसकायी पाचार्तात.
) ग्रीक दुरंत नाटकां पैकी सबार नाटक दुकाचें समारोपण घेनांत मात्र नहीं, ते खरेच सुखाळ सन्निवेशचे परिणाम करून समाप्त जातात. दाकल्याक एस्खिलसाचो ओरेसटेयीय, सोपोकलोसाचो एलेकट्रा आनी फिलोकटेटेस, आनी एवरिपिडेसाचो इफिगेनेयीय टावरिसांत.

विद्वानांनी आमकां सांगच्यो आनी थोड्यो संग्ती आमकां प्रस्तुताक संगत. विद्वान आज आरिस्टोटलाचो मुळावो शेवट विसर्तातशें दिसता. कून हाच्ये पयलेंच उल्लेख केल्ल्या इंगलेज कविंचीं उत्रां हांगा पर्तून ाडासाक हाडचीं बरी म्हणाजय. अशें कवितेचें शुद्धीकरणचें लक्षण ानी कविची शुद्धीकरणची सामर्थी जावनासची प्रतिभा राजशेखर ळ्ळ्या लाक्षणिकाच्ये नदरेंत दोन फांटे जावन फुटोन येता, पयलो फांटो

कारयित्री आनी दुसरो फांटो भावयित्री. पयल्या फांट्याची प्रतिभा “The shaping spirit of imagination” आनी दूसऱ्या फांट्याची Reason in her most exalted mood,” म्हण ओपोंक अड्डी ना.

IV अशें आमचें मुखलें मेट प्रतिमेचेर (imagination) खंचता. ध्वनिची कारयित्री प्रतिभाच ही प्रतिमा म्हण आमी समजजय. हि प्रतिमांच अस्तमतिच्या थोड्या प्रमूख दार्शनीक विमर्शकांक कवितेचो जीव जावनासा. तें आमी पळेव्येत. अशे कोलरिज आनी कोचे प्रतिमांच कवितेचो मुल्याफातर म्हणांत. मनश्शासत्रांत समेत (psychology) रिबो आनी स्पियर्मन म्हळ्ळे विद्वान सृषटी करच्ये प्रतिमेचें विशेस विशलेषण करून मोटीं पुसतकां रचुंक पावले. प्रस्तुताक कवी र.वी. पंडिताच्या कवनांनी ही प्रतिमा बळवंत आसलेली दिसता. आमच्या व्याख्यानांत वयरा वयर प्रतिमा आसा म्हण सांगलां तें पळेवन कोणेंयी उबगोंक फावो ना. खऱ्ये कवितेचें लक्षण या मुल्या फातर हाजर आसा तें दाकयल्यार व्यर्थ जांवचें बिल्कूल नहीं.

भारतीय लाक्षणिकांनी प्रतिमेचें लक्षण आनी क्रिया कितें म्हण सबार कडेन सांगलेलें जळकता. तें सगळें हांगां जमवन पळेव्यां. पूण हाका प्रसतावन जावन पाश्चात्य विद्वानांक फकत कवी प्रधान, वाचपी या आयकोवपी अपरधान म्हण समजंचें, आनी कोलरिजाचीं हीं उत्रां मनांत ठेंवचीं बरें:–

“As far as metre acts in and for itself, it tends to increase the vivacity and susceptibility both of the general feelings and of the attention. This effect it produces by the continued excitement of surprise, and by the quick reciprocations of curiocity still gratified and still re-excited, which are too slight indeed to be at any one moment objects of distinct consciousness, yet become considerable in their aggregate influence. As a medicated atmosphere, or as wine during animated conversation; they act powerfully, though themselves un noticed. Where, therfore, correspondent food and appropriate matter are not provided for the attention and feelings thus roused, there must needs be a disappointment felt;

ke that of leaping in the dark from the last step of staircase, hen we had prepared our muscles for a leap of three or four." Biographia Literaria XVIII, 1817) .

ही प्रतिक्रिया वाचप्याचेर या आयकोवप्याचेर धादोसकायेचें परिणाम ाजशें कर्ता म्हण कोलरीज ओप्ता, आनी हाका पुरस्कार टी.एस. लियटाचो लाभता. हिच ती प्रतिमा ताणीं ओळकोंची. अय.ए. रिचड्र्स ळ्ळलो प्रतिमा म्हळ्यार आनेक अर्थ जातात म्हणटा. एकदम साधो र्थ दोळ्यांक दिसचें सोंपें दृश्य म्हण लेख्तात जाल्यार, कविच्ये प्रज्ञेच्या ाळ्यांत फुटोन येंवचीं असंख्यात कल्पनां म्हळ्ळो अधीक गुंडायेचो र्थ आमकां दिसता.

The Poet described in ideal perfection, brings the whole ul of man into activity, with the subordination of its faculties each other according to their relative worth and dignity. e diffuses a tone and spirit of unity, that blends, and (as it ere) fuses, each into each, by that synthetic and magical ower,to which I would exclusively appropriate the name of **nagination**. This power... reveals itself in the balance of concilement of opposite or discordant qualities of sameness ith difference; of the general with the concrete; the idea ith the image; the individual with the representative; the nse of novelty and freshness with old and familier objects; more than usual state of emotion with more than usual der; judgement ever awake and steady self-possession with thusiasm and feeling profound or vehement..." (Coleridge, iographia Literaria XIV).

परनी सवयेक पडलेली वसत कविच्ये कारयित्री प्रतिभेक सांपडटा नी ताच्या अनुभवान नवेंच रूप घेता – हीच प्रतिमा. असली नवी णा घडोन येताना प्रपंचांत विचित्र आनी हाता भायर आसलेल्यो वस्तू धाराण सामान्य वसतू जावंक पावतात. अशें कविचें मन प्रपंचचेर चताना हावेस भर्ता आनी काऱ्यें घडटा.

राजशेखर लाक्षणिकान आपल्या काव्य मीमांसचो एक अखंड

अध्याय कविच्ये प्रतिभेक भेटयला, आनी तांतूं प्रतिमेचें रूप आमकां जळकता, कुंतक लाक्षणिकाचें वक्रोक्तिजीवीत फकत कवितेंत प्रतिमा म्हळ्ळे विषयांत म्हण आमी ओपाजाय. कुंतकची वक्रोक्ती सिद्धांताची सांकळ जायना, बगर ती कवितेंत प्रतिमा कशी सोधिजय आनी तिचेर कशी नदर मारिजय म्हण शिकयता. "मनशाची कूडच शिंगार म्हणशी तर तुवें सुंर्गारांवचें जाल्यारी कसलें?" म्हण तो विचार्ता.

हांगा पंडिताचें २४वें कवन उगडासाक येता. ताणे:-

उन्नांचीं रत्नां गुंतून
घडले रत्नां हार...
रत्न पार्की सोधीत भंवतां,
घेवन व्हज्यां भार!

कवी आपलें कल्पण पाचार्ताना ताका रूप दिंवची सकतच ही प्रतिमा म्हण सांगलेल्यां पैकी प्रमूख जाणारी व्होच कुंतक. हाकाच तो वक्रकविव्यापार या कवी कौशल्य म्हणटा.

भट्ट तौत म्हळ्ळयान कवीकौतूक म्हळ्ळें पुसतक रचलेलें. ताचे बोव थोडे कुडके मात्र सद्याक उपलब्ध आसात. हांतूं तरी प्रतिमेची खबर जळकता.

प्रज्ञा नवनवोल्लेखशालिनी प्रतिभा मता ।
तदुनुप्राणज्जीवद्वर्णनानिपुणः कविः ॥
तस्य कर्मस्मृतं काव्यं ॥

उल्लेख म्हळ्यार हांगा सृषटी म्हण समजजय. अशें कवीतेंत नवी नवी प्रतिमा रचल्यारच कविची प्रज्ञा कवितेंत पर्जळटा. असो भट्ट तौत. ह्यें लक्षण पंडिताच्ये कवितेंत ओळकोंक जाय तर, फकत "उन्ना" विशीं ताचीं १४, २०, २२, २४, २६, ८४, १८०, इत्यादी कवनां पळेंवचीं.

पंडिताचीं प्रतिमा भरलेलीं थोडीं पुणी कवनां हांगा आमी लेखिजय.

२१. उन्नांचे न्हंयेक येयला पूर...
गीतांचे लागले सूर!

२३. पानांतल्यान कुच्च करून
फूल वालिर फुल्ता
तेच भाषेन गीत म्हजें
मना ताळ्येर धोल्ता.

२७. मोग्रे कळ्यान उमो घेतां...
लजेन जालें लाल.
लजेल्लें आबोलें लज रंगी उल्लें
तांबडें सदांकाळ.

२९. कोणालें काय तें सपण
मळबां चंवरलां?
रंगारंगी इंद्रा धोणू
रंगां शिंवरलां!

ह्यो सगळ्यो निसर्गांत उजळच्यो संगती विंचून कवीन आपले लाकेन प्रतिमा भरून काव्य रुपार उबीं केलेलीं कवनां हीं. परिणाम चतेल्यांचेर बळादीक जाता.

४३. सूऱ्यान खंय नेकेत्रां पुंजोवन
मळबांत व्हेल्लीं.
चंद्रिमान सगळ्यांक फुसलावन
आपलिंच केलीं.

हांतूं सूऱ्या चंद्रा मधें स्पर्धो मांडून, कवीन भरलेली प्रतिमा एकदम चित्र नहिंगी?

४४. मळबान होंड्याचेर मोग केलो...
नेकेत्रां झेलो ताका भेट दिलो.

हल्की क्षुल्लक वसत, तें चिकला उदकान भरलेलें होंडें. मळब यर उंच आसचें. हांचे मधें मोगा सैरिकेची प्रतिमा रचता कवी पंडीत, केत्रांची माळा त्या होंड्याचेर देंवयता!

लोक साहितांत बाळकांचे दोळे विशिषट मान आनी मोल आसची सत. अनेक भासांनी ह्या दोळ्यांची प्रतिमा एकदम बळादीक आसा. न्नड लोकगितांनी ताका विशिष्ट स्थान तर, तमीळ लोक गितांनी आनी क प्रज्ञेंत त्या नेंट्या दोळ्यांच्ये प्रतिमे विशीं संशोधन करून मोटें बंध बरयलेलें समेत आसा. आनी आमच्या कवी पंडिताच्ये नद्रेक ही सत सांपडोन उदेल्लें कवन काय सुंदर दिसता!

४६. साळिका पानार पाण्यां थेंब्यां
माणकां मोत्यां जिगजिग्तात...
तुजे कुशीं लकालका
बाबुल्या नदर लिकलिक्ता !

तें पावाना तर पावसा आनी धर्णी मधलो मोगा मयपासाचो एकवट पाचार्ताना, खोटें वारें सदांच धर्णीक पोशेंवचें त्ये घड्ये कशें धर्णीक सांडून मळबांत सुशेग घेता म्हळ्ळी प्रतिमा कांयी हल्की नहीं!

४८. धर्तरेच्या मोगा लागून
पावस धांवलो आधारा...
वारो मिणो जोगलां वेंगें
सोंशेत मळबा गोंटेरा!

असल्या सबार कवनांनी कवी पंडिताची कारयित्री प्रतिभा म्हणजे प्रतिमा उबार्ची सामर्थी तेल्ती तेल्ती व्हाळटा ती सार्की दिसता. तशेंच दोनी फांट्यांची म्हणजे कारयित्री आनी भावयित्री प्रतिभा भरोन उजळचीं ताचीं कवनां अधीक पिशयार घालचीं आसात.

कवी आपूण तळें जावन कितें सांग्ता? दोडती प्रतिभा हांगा ओळकोयां:–

५४. मळबाचो मोग हावें
नितळ मनान घेतलो जिकून.
नेकेत्रांचीं साळकां आयज
काळजां म्हज्या फुल्ल्यां देकून
हांव तळें... हांव तळें!

६८. दान दिल्यार सुट्टा गिराण?
हांव प्राण दितां
जांवदी म्हजो देस महान
जांवदी म्हजो देस महान!

हांतूं तर देशाभिमान आपल्या त्यागा द्वारीं फुटोन व्हाळटाना, भावयित्री प्रतिमा चड प्रबल जालाशी दिसता, तरी सुर्विलीं उत्रां विडंबन करून हासतात तीं पळेंवचें, या कुंतक लाक्षणिकाचें वक्रोक्तिजीवीत हांगा रुजू जालां म्हण समजंचें.

भावपण आसोन जांटिकायी जोडल्यार आपशेंच देवपण उदेवन फुलता म्हळ्ळी पऱ्याय रीतिची प्रतिमा, कारयित्री तशीच भावयित्री भरोन आसचें कवन जावनासा ८२ वें.

पाटीर भाव नासलेल्यान
हावें भावपणू चोयलें ना.
देकून घड्ये जांवंये....
म्हज्यां देवपणूय येयलें ना!

ही प्रतिमा कितली बळादीक म्हळ्यार समाजेक आनी व्यक्तीक ापूट सतानीतिचो अर्सो कसो ती उजळटा.

नाचोन येंवचीं कलवंतां जिवितांचो अभास दाकयतात म्हणच्ये तीन प्रतिमा रचून कवी सत शिकयता ८९ व्या कवनांत प्रतिभेक लांब त्रां नाकात.

ल्हारांर नाचता नकली भांगार.
दर्या पोटांत रत्नां दोंगार

मनषा काळिज मोगा पासून निर्मिलेलें, तें कविच्ये मोगा प्रज्ञेंत माळोन नाचता. ताची प्रतिभा १०८व्या कवनांत ल्हारां ल्हारांनी उठोन ार्ता, एका वयर एक विवर दाळून, प्रतिमांचो दैत्याकार दिसता. तेंच तें कवन “आयज तूं येतलो देकून” हांतूं उल्लेख जांवच्यो वस्तू आनी ंगती आपापलेसस्तकिं फकत किर्कोळ, साध्यो. पूण प्रतिमेच्या हावेसान ांकां घन गंभीर दैत्याकार भरला.

मेटान मेट अर्थ करिनासताना फकत सगळी अखंड प्रतिमा पाचार्चें कवन आसा. तें जावनासा ११७वें कवन. पयले नद्रेक हांगा तिरसकार नळकता तरी, तपासणेच्ये नद्रेन पळेल्यार ह्यें कवन खुसालायेन नाचंवचेंच. ासल्या चमत्काराची प्रतिमा हांगा. खरोच कुंतक ह्यें कवन अधीक पसंद कर्तो आसलो म्हणाजय.

त्येच भाषेन लोकगिताचीं “नाचरे मोरा” म्हळ्ळीं उत्रां वापरून कवीन घडल्या आन्येक प्रतिमा. हांगा एक उगती प्रतिमा म्हणजे कुंतकची ासिद्ध प्रतिमा जाल्यार, कवनाच्या अखेरिच्या उत्रांनी लिप्ती प्रतिमा म्हणजे कुंतकची उत्पाद्य प्रतिमा हाजर आसा. ह्यें १३८वें कवन.

मोगाक आनी गालांक अधीक लागशिलो संबंधसो दिसता. मोगा विरोध राग गाल फुगयता. असो कवी आपले खुशे प्रकार गालां द्वारिं जाय तसली प्रतिमा रचून खेळयता तें १६३व्या आनी १६४व्या कवनांनी ळंवचें.

V काव्य मीमांस प्रकार कवीन वापुर्चो अन्येक खेळ म्हळ्यार ब्यास्तर अर्थ खंचवन मनोरंजन उपजंवचें.

अपारे काव्य संसारे कविरेव प्रजापतीः ।
यथास्मै रोचते विश्वं तथेदं परिवर्तते ॥
भावानचेतनानपी चेतनवच्चेतनानचेतनवत ।
व्यवहारयती यथेषटं सुकवीः काव्ये स्वतंत्रतया ॥

(आनंदवर्धन – ध्वन्यालोक ३–४२ वृत्ती)

विशाल काव्य प्रपंचंत कवीच ब्रह्म जाता. ताच्ये खुशे प्रकार ब्रह्मांड रुपांतर जाता. जीव नासलेल्याक जीव भरून जीव आसलेल्याचो जीव काडून कवी आपणाक जाय आसलेलें वर्णन कर्ता.

ह्येंच कुंतकच्या वक्रोक्तिजीवितांत "यन्न वर्ण्यमान स्वरूपाः पदार्थाः कवीभिरभूताः संत क्रियंते, केवलं सत्तामात्रेण परिस्फुरतां चैषां तथाविधः कोऽप्यतिशयः पुनर आदीयते, येन कानपी सहृदयहृदयहारिनीं रमणीयतां अधिरोप्यते" (पान १४०). म्हणजे कवी संपूर्ण नासलेल्योच वसतू या संग्ती रचिना. फकत चाल्त्यो साध्यो आसलल्यो वसतू घेवन आपल्या वर्णना द्वारिं तांकां विशेस सोभायि भरून स्वादिक कर्ता. हांगासर जमता कविची ब्यास्तर अर्थ खंचंवची सामर्थी. तरावळ वस्तूं आनी संगतिंचीं लक्षणां आनी तांचे गूण तो विंचता आनी आपणाक जाय थंयी खंचयता. हाचें परिणाम जावन प्रतिमा आपशीच उदेता.

ह्ये संबंधीं भट्टतौत कितें म्हणटा तें आमकां हेमचंद्र थाव्न कळोन येताः–

नानृषीः कविरित्युक्तं ऋषिस्च कील दर्शनात ।
विचित्रभाव धर्मांशतत्त्व प्रख्या च दर्शनम ॥
स तत्त्व दर्शनादेव शासत्रेषू पथितः कवीः ।
दर्शनाद वर्णनाच्चाथ रूढालोके कविश्रुतीः ॥
तथा ही दर्शने स्वच्छे नित्येऽप्यादी कमेर्मुनेः ।
नोदिता कविता लोके यावज्जाता न वर्णना ॥

(काव्यानुशासन पान ३७९)

म्हणजेः– "कवी म्हळ्यार अवश्य जावन ऋषि, आनी दर्शन

ोडललोच ऋषी म्हणटात. प्रपंचंतल्या सर्वय वस्तुंचें धर्मांश आनी तत्व कतें म्हण ओळकोंचेंच दर्शन. तर शास्त्रा प्रकार कवी म्हळ्ळें बिरूद ोडिजय तर ह्या सत्वचें दर्शन आसल्यार पावता. पूण चालत्या रिवाजिंत वी जायजय तर ह्या दर्शनाचे बरबर वर्णन सामर्थि आसची गरज." सो महाकवी वाल्मीकि आपूण ऋषि जावनासोन दर्शन जोडललो ावनासलो. जाल्यारी ताका कवी म्हळ्ळें बिरूद मात्र ताची वर्णन सामर्थी गडापी जाल्या मागीर मात्र (म्हणजे ताणे रामायण महाकाव्य रचल्या परांत मात्र) लोकान ताका दिल्लें. निजाकी पळेवंक गेल्यार फकत तिंत मात्र आख्या आनी पाख्या एका पाटल्यान एक दिसतात शिवायि ाख्या संपूर्ण जांवची प्राख्या उदेताना मात्र, म्हण्जे दोनी पूर्ण जांवचें काच खिणा म्हण समजजय. अशें ब्यास्तर अर्थ सांगाताच खंचतात ानी सांगाताच उदेतात. तशें म्हळ्यार वर्णना द्वारिं मात्र दर्शनाचें निर्दिषट ूप उदेता. ह्यें सर्व लागीं लागीं एक हजार वर्सां आदिंच भारतीय ाक्षणिकांनी ओळकोन पाचारलें. तेंच असतमतिच्या लाक्षणिकांच्या द्रेंत उदेवंक कळाव जालो तें आमी पळेतांव.

पयले सुवातेर ब्यास्तर अर्थ आसचे म्हळ्यार अस्तमतिच्या विद्वानांक ो एक दोष. देखूनच श्लेष या pun म्हळ्यार तांकां ति हास्यास्पद वसत. सलें चिंताप तांचे मधें फकत आमच्या शतमानांत मात्र बदल्लें.

तांचे मधें ग्रीक संप्रदाया थावन उदेलेलि रिवाज म्हळ्यार एका त्राक एकच अर्थ. कसलोयि गुस्पड आसल्यार तर्क करून नितळांवचो. खून तांकां ब्यास्तर अर्थ या श्लेष म्हळ्यार सताक विरोध म्हण अर्थ ासलो. ग्रीकांची कवनां मात्र श्लेष शिवायि आयकोंक मेळानासलीं तरी या लोकाक त्या शकुनांचेर अखंड पात्येणी आसताली!

त्येच भाषेन हुमिण्यांनी जाल्यारी खरो अर्थ लिपयताले देखून हुमिण्यो मेत तांकां हल्क्यो दिसताल्यो खंयी. हाका कारण ग्रीक संप्रदायचो भाव. ग्रीकांक इतिहास निरासाचो सागर जाल्लो. पूण क्रिसतांवांचें वित्र पुस्तक आनी क्रिस्तांव समर्थ रोमी आनी ग्रीक निरासावादा प्रास धीक प्रबल जावन येताना इतिहास भर्वास्याची वाट दाकवंक पावलें. र्वेस्पर मोगाळ बाप मन्षाचो हुस्को कर्ता. तारक सोडवण्दार मन्षा रूप

घेता, अशें चिंताना कलेक साहिताक आनी कवितेक नवोच जीव भरोन आयलो. हाका मोटो दाकलो जाय तर प्यारीस शहरांतल्या नांवाडदिका नोटर डेम देवमंदिराच्या शिल्पांत मेळटा. तशेंच क्रिस्तांव साहितीं विद्वानां मधें देवशासत्रचें सौंदऱ्य मीमांस (didascalia) घडोन आयलें. रचणाराक ओळकाजय तर पयलें रचणेक ओळकाजय, आनी रचणेची ओळक श्लेष शिवायी जायना तें ते समजले.

अशे अनुभावीक (mystic) क्रिसतांव सांत मनशाचो शेवट ओळकाले. हाका दाकलो जावन ह्यू सांवितोर आनी रिचर्ड सांवितोर आमकां दिसतात. हे सांवितोराच्या क्यानन रेग्युलर (canons regular) म्हळ्ळ्या मठवासी पंगडाचे प्रसिद्ध वांगडी. हांचीं आनी हेरांचीं लिखितां महाकवी डांटेच्यो कृतियो समजन घेवंक कुमक जाल्लिं. हाच्ये द्वारीं डांटेच्या साहित्यांत श्लेष आसा तो ओळकोंक वाट जाल्ली. भारतीय वर्गीकरण प्रकार श्लेषच्यो गर्भितार्थ, अरथांतरोक्ति, रहस्यार्थ, गूढार्थ द्योतक इत्यादी अनेक जाती लाक्षणिकांनी विंगड विंगड ओळकोन घेतल्यात. पूण असतमतिंत अशें अर्थ कर्ची चलाकी विपरीत वाडली, आनी वैज्ञानीक तपासणेची प्रज्ञा उदेल्ल्या फारा हाका खाडूं पडलें. भारतांत तशें नहीं. आजून खुशे प्रकार साहित्याचो आनी वैदीक लिखितांचो अर्थ कर्तेले असंख्यात आसात, आनी तांकां खाडुं घाल्तलो कोण ना.

अस्तमतिच्या विद्वानांक १९३० इस्वेंत विल्यम एंप्सन म्हळ्ळयान "श्लेषचे सात नमुने" (The Seven Types of Ambiguity) म्हळ्ळें व्याख्यान दिल्लें. ताचो गुरू रिचर्डस ह्ये विशीं आपल्या अनेक पुस्तकांनी आपलें चिंताप शिंपडायताना, एंप्सनान आपलें व्याख्यान एकेच कडेन जमयलां. पूण हे सात नमुने वेवेगळे म्हण चिंतल्यार अतिरेक जाता. तशेंच श्लेष म्हणजे ambiguity म्हळ्ळें उतार कांटाळ्याचें आसलेल्यान हेरांनी हाका बहुसंकेतन (plurisignation) म्हळ्ळें उतार विंचलें. कोलरीज ह्यें नेणासलो तरी, ताणे शेक्सपियराचें कवन विंचून विशलेषण केल्लें पळेव्येत:–

Look! How a bright star shooteth from the sky,
So glides he in the night from Venus' eye.

(Shakespeare - Venus and Adonis)

हांगा कितल्यो सक्कड प्रतिमा आनी कितलीं संवेदनां मिहनत काडीनासतानांच आनी घुस्पड करिनासतानांच कवीन मांडल्यांत म्हण कोलरीज अजाप्ता. अदोनिसाची सोभायी, ताच्या धांवणेचें वेग, चोयतेल्याच्ये आकांक्षेचो व्हाळो ह्यें सगळें जागेंच जाता. रिचड्र्स ह्येंच विंचून कोलरिजान सांगलेल्यो प्रतिमा तपासता, आनी तांचे मधें परस्पर प्रतिक्रिया परिणाम आसलेलें तूक्ता.

अशें घडटाना, फकत एकेक सब्द असल्या चमत्काराक काराण जाता, दाकल्याकः–

Pan is our All, by him we breathe, we live,
We move, we are; ....
But wehn he frowns, the sheep, alas,
The shepherds wither, and the grass.

(Ben Jonson - Pan's Anniversary).

हांतूं चमत्काराचें उतार alas. हाच्ये निमतीं मात्र कसलें सक्कड आमच्ये तपासणेक मुख्य, म्हणजे sheep, shepherds आनी grass, तें देसता, आनी हरयेकाक wither म्हळ्ळी क्रिया कशी लाग्ता तें पळेंवचें. आखेरिच्या grass सब्दा संगीं alas उत्राचो प्रास घडटा.

इंगलेज कवितालोकांत क्रांती उपजयललो जेज्वीत पाद्री जरर्ड म्यान्ली हापकिन्स असल्या चमत्कारांत भारीच प्रवीण, दाकल्याकः–

Sometimes a lantern moves along the night
That interests our eyes. And who goes there?
I think; where from and bound, I wonder, where,
With, all down darkness wide, his wading light?

(Hopkins - Sonnet - "The Lantern Out of Doors")

हांगासर चमत्काराचें उतार interests जावनासा. साधें कुतुहल उबजंवचें उतार तें. पूण कवन मुगदाताना पयशांची वाड म्हण समजजय.

ताच्याच आन्येका सोनेटाचीं आखेरिचीं उत्रां अशीं:-

O the mind, mind has mountains; cliffs of fall
Frightful, sheer, no man-fathomed, Hold them cheap
May who ne'er-hung there. Nor does long our small
Durance deal with that steep or deep. Here! creep
Wretch, under a comfort serves in a whirlwind: all
Life death doth end and each day dies with sleep.

ह्यें वाचताना कवी र.वी. पंडिताचें २१७वें कवन आपशेंच उगडासांत जागें जाता. आमोरेच्या आमुरकाळ्या नकलामी तिनसानां, मानो, दोडून, तेंकले गळटा, मात्ये मेळटा... ज्वाळांचा तुर्मण्यांनि, तांचे शेंडे... सुकले सगळे तणावरी, सर्सरी; मुळापसून ताळा मेरेन, कांडापसून गोंड्या मेरेन जावन पडले अवचीत फिकट; उज्वाडाचीं जिकलीं रानां, पिकलीं पानां.

चडुणे शेंभर वर्सांक पाटींफुडे, ह्या दोगां कविंक. भासो तमा वेवेगळ्यो. पूण दोगांयचीं कवनां सांगाता; वाचल्यार कितली दोगां मधें सहृदयता! हापकिन्स कवीन विकटोरियन रिवाजी थावन आनी वड्सवर्थाच्या संप्रदाया थावन सुटका जोडून नव्या कवितेच्या, अजून उज्वाडनासलेल्या अंध्कारांत उडकी मारून जयत व्हेलें. पूण तें जयत तो मरोन पन्नास वर्सां मागिर मात्र साहितिक संसारान ओपोन मानुन घेतलें. त्ये नदरेन पळेल्यार, नवीन काव्यलोकांत हेळोन व्हाळोन उज्वाडाच्ये कुशिक उडकी मारली कवी पंडितान. धादोसकायेची गजाल, ताची उडकी जयताक पावली. राज्यांत आनी केंद्र सर्काराच्ये नद्रेंत मात्रच नहीं, अंतर राषट्रीय मळार समेत ताची कीर्ती आनी कविता स्फूर्ती गाजली. कवी हापकिन्सान १८७५ इसवेंत जेज्वीत याजकांनी उज्वाडांवच्या The Month पत्रिकेक आपलें एक कवन धाडलेलें. हापकिन्स खुद्ध जेज्वीत पाद्री. ताचें तें कवन उज्वाडावंक फावो नहीं म्हण तवळच्या संपादप्यान सांडून उडयलेलें. तेंच कवन कवी हापकिन्स मोटो इंगलेज कवी म्हण सगळ्या संसारान मानून घेताना, ताच्या सर्वय कवनां पैकी सर्वश्रेषठ म्हण विद्वानांनी पाचारलें. १९७५ इसवेंत The Month महिनाळ्या पत्राच्या संपादप्यान आपल्या मालघड्याची चूक ओळकून

कवी हापकिन्साक विशेस वाखण्णी आनी मान करून त्या कवनाचो शतमानोत्सव चलयलो.

कवी पंडिताचीं कवनां फकत "दऱ्या गाजोता" संग्रहांत भरोन सुगदाल्लीं नहीं. आमच्ये नदरेक पडानासलेलीं आनी कितलीं ताचीं कवनां आसात तोच जाणा. देखून खंचें कवन अती श्रेष्ठ म्हण पाचारुंक आमी धयर घेंवचें नहीं. तो आपलेच नद्रेंत खंचीं सगळीं कवनां आपणाक आधान म्हण लेख्ता तें ताचे लागिंच विचारुन व्याख्यानांत संबंध आसच्ये कडेन तें सांगलां.

तरी कवी पंडितान मनपूर्वकीं श्लेष वापुरलेले थोडे संदर्भ आमी पळेव्यां. फुलांचो आनी भक्तिचो सुवास पाचार्ता कवी ९ व्या कवनांत.

देवा मात्यार
फुलां रास...
म्हजा काळजां
भक्ती सुवास!

हांतूं चमत्काराचें–उतार "सुवास" जावनासा. कवितेचें आवर, व्हाळो, खोलायी ह्यें सर्व जमोन कवीक बुडयता. बुडयता म्हळ्ळें उतार चमत्काराचें १३ व्या कवनांत:–

कवितेचा हुंवारांतू
एक कवी व्हाळून गेलो.
अर्था खोलाय, तोल्तां माप्तां
घुस्मटून बुडोन मेलो.

कवीक आपलीं कवनां फळादीक जांवच्ये प्रास अधिक धादोसकायी आसोंक नजो. ताच्या २२ व्या कवनांत ह्यें फळ तो पाचार्ता. चमत्काराचें एक उतार नहीं, बगर चमत्कारान भरलेलें सुपुरलें कवनच ह्यें,

उत्रां म्हजीं मनांतलीं
सुकणीं जावून वाऱ्याक गेलीं
वाऱ्यावेल्यान हुबतां हुबतां
कोणेंय तरी आपलीं केलीं.

हांगा आपलीं केलीं म्हण्टाना, तीं चोरून भितर घालिं म्हण्येतशें

पयलें दिसता तरी, तीं ज़िरवन पसंद केलीं म्हळ्ळो गुंडायेचो अर्थ पळेंवचो!

दोळ्यांच्ये नद्रेंतली वात, या फुला सार्की काप्साची वात करून तुपान पेटंवची, ह्यो दोनी अर्थ आसचो चमत्कारी श्लेष १२६व्या कवनांत जळकता:–

म्हजे दोळ्यां
काजळी रात...
तुजे नद्रें
फुलां वात!

कवी पंडितालागीं तर्क कर्ताना, ताच्ये खबरे विणेंच श्लेष उदेल्ले संदर्भ आसलेले हावें पळेले, ताका दाकले हांगा:–

४ तें कवन:– दर एका दोवा थेंब्या
फुला फुला नांव आसा...
दर एका म्होंवां थेंभ्या
भंवराचो गांव आसा.

ह्या कवनाचें व्याख्यान १०३ व्या पानार दिलां. कविच्ये प्रज्ञेंत पयलेचो अर्थ मात्र आसलो. विमर्शकाक जळकंचो दुस्रो अर्थ वाचून सांग्ताना कवी पंडितान आपल्या दोळ्यां थावन धादोसकायेचीं दुकां गळयलीं.

कवी पंडितान खुद्ध आपणेंच आपलें सर्वश्रेष्ठ कवन जावन १८२वें कवन विंचलां. एक नदर जैतवंत म्हण पाचार्ताना, ताच्या उत्रांचो लोटा वयर लोट चडोनच येता, आनी नद्रे वयर नदर, क्रिये वयर क्रिया सगळें बळवंत जाता. नद्रे नद्रेक मनीस बदल्ता. पिसोळ्या भाषेन फुला थावन फुलाक धांवतां, आनी एक दोन नहीं पन्नास साठ विभिन्न अर्थ भरून, मनशाक आपलीच जिणी तपासुंक जागयता कवी पंडीत ह्या कवना द्वारीं. हाच्ये बरबर गाजता आन्येक बळादीक आनी श्लेषान भरलेलें कवन, १८३ वें कवन, ह्यें जिरयजय तर, हाच्ये पासून जाय तितलो वेळ खर्चिजय. व्याख्यान वाचून ह्यें काम केल्यार, आमी प्रसतुताक सांगलेलीं लक्षणां रूपरूप दिसानासताना उर्चिनांत.

VI काव्य, या कविता म्हणटाना छंदसाचेर दिष्ट लायनास्ताना सोडचें नहीं. आधुनीक काव्य मीमासांत छंदस म्हळ्यार काव्यक प्रास, लय आनी नाद भर्च्ये खातीर मांडलेले नियम म्हण अर्थ कर्चें रूढीर आयलां.

प्राचीन अध्ययन प्रकार असतमतिच्या लोका मधें ग्रीक आनी लातीन साहित्याचे कायदेच कविचें कानून आनी वेद जावनासलें. कवनांतल्या हऱ्येका सब्दाक आनी उन्नाक आपापलो श्रुतिताळो (intonation, tone) जोडटाले, आनी कवनां वाचुंचीं नहीं, हरयेकाक घडणारान नम्यारलेल्या नामक प्रकार तें उचार्चें (declaim) असलें. तशें तरी, ग्रीक आनी लात्या विद्वानांचें अभिमत छंदस व्याकरणचो एक आंकडो मात्र म्हण जावनासलें. प्रसतुताक आमचें, अवलोकन कोंकणी कवितेचें देकून, अस्तमति संप्रदायाचेर गुंड नदर मारची हांगा विसंगत. भारतीय छंदस आमकां प्रस्तुताक सुसंगत. तरिपूण छंदोशासत्रांत मापन करुंक अक्षरांचें मापन कर्चें जशें असतमतिंत तशें उदेंतिंत समेत प्रमूख लक्षण जावनासलें. संस्कृतांत अक्षरवृत्त आनी मात्रावृत्त म्हळ्ळ्यो दोन जाती प्रबल जाल्ल्यो. त्यो चडावत भारतीय भासांनी आपणावन घेतल्ल्यो. आधुनीक काळाक नसलें मापन वाऱ्यार उबलां, आनी नव्यकाव्यच्या उपासकांनी आपुणच आपलें काव्यमीमांस रचतलों म्हळ्ळो रसतो धरलागाय म्हळ्ळें सवाल उदेलां.

भारतीय काव्य लोकांत छंदस वापुर्ची अवश्यकता कितली म्हण नेयहाळ्ळलो विद्वान महिमाभट्ट. ताणे रचलेल्या "व्यक्ती विवेक" ची इल्लि पुणी ओळक आमी करिनासताना सोडची नहीं. थोड्या वर्सां आदीं छंदोलक्षणांचें उल्लंघन करून कविता रचचें धयर कोणाकच नासलें म्हळ्यार चूक जायशिना. आज तशें नहीं. नव्य काव्यचो वोसो बळादीक जाला. हाचें परिणाम जावन दोन प्रबल शिबिरां दिसतात. पयलेचें अशीर चेंत्पाचें. हांकां लातीन भाषेन laudatores actitemporis, म्हणजे गतकालचे पुजारी म्हण्येत. प्राचीन संप्रदायच्ये भायर रोसाळ कविता चडुंकच नजो म्हणचे शिपायी ते. हांकां विरोध शिबीर, पर्नें सगळें पर्काटें आनी रूच नासललें म्हण दांटुवन भायर उडयतेल्यांचें. पुरनें मोलादिक आनी नवें अमोलीक अस्येत म्हळ्ळ्या प्रामाणीक मनोभावचे साहिती मेळचे अपरूप. देखूनच महिमाभट्टच्ये कृतियेची ओळक हांगासर

प्रस्तूत म्हण लेखचें. दंडिन्न विद्वान हाचे प्रास पुर्विलो, आनी ताच्ये नद्रेंत छंदसलोप घडचें "भिन्नवृत्त" कवितेक बिल्कूल मारेकार जावनासलें.

वर्णानां न्यूनताधिक्ये गुरुलग्वयथास्थितीः ।
तत्र तदभिन्नवृत्तं स्यादेष दोषसुनिंदितः ॥

(काव्यादर्श III, १५६)

असलो संपरदाय प्रबल जावनासलेल्या साहित्याच्या संसाराक महिमाभट्टचें विशलेषण! काव्यन्यूनत या काव्यदोष फकत दोन रीतिंचे आस्येत म्हणा तो. ह्या लोपदोषाक तो अनौचित्य म्हण वोलायता. आनी ह्यें अर्थाचें अनौचित्य या अंतरंग अनौचित्य आनी सब्दाचें अनौचित्य या बहिरंग अनौचित्य जाता. अंथरंग अनौचित्या विषयांत आनंदवर्धनानच चत्रायी दीवन जाल्ली. देखून महिमाभट्ट फकत सब्दाच्या म्हणजे बहिरंग अनौचित्याक नदर मार्ता. हें बहिरंग अनौचित्य पांच तरांचें, म्हणजे विधेय विमर्श, क्रमभेद, प्रक्रमभेद. पौनरुक्त्य आनी वाच्यावचन म्हण आस्येत. तितल्यार थांबाना तो. छंदस खर्कस जालें म्हळ्ळ्या कारणान तें अनौचीत्य म्हणोंक जायना. प्रसतुताक खर्कस संवेदन, या खर्कस गुणा विरोध संवेधन उपजवंक जाय तर, तें छंदस थंयसर प्रसतूत, उपयुक्त आनी सूक्त म्हणटा तो. प्राचीन विद्वान कसल्या दोषाक भिन्नवृत्त या हतवृत्त म्हण म्हणटाले तसल्याक दुःश्रववृत्त या खर्कस छंदस म्हणचें चूक म्हणटा तो. सांप्रदायीक छंदोशासत्राक आड वेचे दोष भिन्नवृत्त या हतवृत्त. दुःश्रववृत्त तरबेती जोडून तेल्ते जाल्ल्या नाजूक कानांक मात्र खर्कस मार्ता. तशें आसतां अध्ययन अभ्यास करून जांटे जाल्ल्या कानांक मात्र हाचो गूण या ऊण खंचो अधीक म्हण पारकुवंची सामर्थी आनी हक्क आसा.

तितलेंच नहीं आसतां काव्य लक्षणाक समास सब्दांची मजत आनी बळ अधीक फायद्याचें जावनासा. समास सब्दांचो पयलेचो या उपरांतलो खंचो सब्द प्रधान म्हळ्ळ्याचेर ध्वनी आनी औचित्य व्होंदोन उर्तात. हाका महिमाभट्ट "प्रधान्येतर भाव" म्हण नांव घाल्ता. व्याकरणांत समासची घडावळ फकत गणिताची जाव्येता. छंदशासत्रांत ती तशी उरना. औचित्या अनौचित्याच्ये दिष्टिन ताका अधिक प्राधान्यता भर्ता. साद्या उलवण्यांत खंचो सब्द प्रधान म्हळ्ळें गुमान करिनासतानांच समास

घडावळ केल्यार अधीक अपाय दिसाना जाव्येता. पूण काव्यंत तशें करुंक जायना. प्राधान्यता पयलेच्या या उपरांतल्या सब्दाचेर खंचता म्हळ्ळ्या प्रकार रसभाव आनी ध्वनी बदल्तात. कवी तत्पुरूष समास वापुर्ता तर ताचो दुस्रो सब्द प्रधान जाल्यार मात्र ताणे तशें कऱ्येता. ना तर ताणे तत्पुरूष समास बिल्कूल वापुर्चोच नहीं.

महिमाभट्टच्या उपरांत आयलेल्या छंदोलाक्षणिकांनी प्राचीन संप्रदाय उकलुन धर्ले, आनी महिमाभट्टचो ताळो अरण्यांतलें रडणें जावनच उरलो. तरिपूण अर्विले कवी महिमाभट्टची ओळक नासतानांच, ताणे आपणावन पाचार्लेंलें स्वातंतऱ्य, या काव्यसरस्वतिचेर सर्वाधिकारी चलंवची रीत आपणावन घेतात तें पळेंवचें!

कोंकणी भाषेचें प्राचीन साहित्य नास जालां तरी थोड्या शतमानां आदलें, म्हणजे सत्राव्या शतमानांतलें दायज पुणी आमकां उपलब्द आसा म्हण ओपानासताना वाट ना. त्या साहितांत आमकां कवनां काव्य मेळटात, आनी थोडे कण कण जळकातात. तांतूं सकटांनी निर्दिषट छंदस नियमां प्रकार वापुरलां तें खरेपणी दिसोन येता. एक दाकलो घेंवचो जाल्यार १६६९ इसवेंत मरण पावलेल्या जेज्वीत आंतोन द साल्दान पादरिन सांतांतोनिची जिणी काव्य रुपार विणल्या ति १६६५ इस्वेंत छापोन उज्वाडलेली. ताचो छंदोबंध व्होव्ये रुपार आसा.

क्रिसतांव भक्तिचे मुक्तक आदीं थावन देंवन आयलेले आपूट छंदोबंधांत घडलेले जावनासात. क्रिसताचें यातनगीत प्राचिन तशें ह्या शतमानांत मोन्सीनोर सिल्वेस्टर मिनेजान रचलेलें व्होव्ये बन्धांत आसा. पूण अरविल्या कोंकणीं कविंच्यो कृतियो अश्यो छंदोलक्षण प्रकार घडच्यो अपरूप जाल्यात. हांकां ध्वन्यात्मक संवेदन आनी प्रतिमा प्रधान जाल्या म्हणाजय.

केंद्र सरकाराच्ये साहित्य अकादमिन उज्वाडायललो कोंकणी काव्यसंग्रह उगडून पळेल्यार कितें दिसता! आटेचाळीस लेखकांचीं कवनां तांतूं आसात. निर्दिष्ट छंदोलक्षण वापुरचीं कवनां तांतूं कितलीं जळकतात? बयाभाव, बाकिबाब बोर्कार आनी मनोहर राय सरदेसाय हांची शिवायी हेरांच्या कृतियांनी कसलोच निर्दिषट छंदोबंद दिसोन येना. तशें सांग्ताना हेरांच्या कृतियांनी कवितेचीं लक्षणां नांत म्हणचें

नहीं. फकत छंदोबंध या निर्दिष्ट छंदसाचो नेट ना म्हण मात्र सांगचें. त्या काव्यसंग्रहांत कवी र.वी. पंडिताचीं अनेक कवनां आसात. तर पंडीत तरी छंदोबन्धाचो नेट सांडल्लो कवी म्हळ्ळें सत रुप रुप दिसता. मुखार येंवचें व्याख्यान ताणे पर्ने छंदोबंध सांडले तरी कवितेचो हावेस कसो आपणायला तें धाराळ समर्थन करुंक सक्तेलें.

जाय ते कडेन पंडीत कवनाच्ये एक्ये फांतीक एकच सब्द मांडून तृप्ती जाता, हाका १९२, २१९, २२७, २५१, २७१ इत्यादी पानां पळेंवचीं. खुशी आसली तर व्होवेचो बंध नेट या आनी कसलो छंदस वापरून तो आपली कविता रचूंक सकतो ना म्हण नहीं. कोंकणी भाषेची प्रज्ञा आनी जाण्वायी, तश्योच कोंकणी भाषेन जातिवार कोंकणी लोकाच्या जिबांचेर नाचोन करचो गडामुडी सगळ्यो बऱ्यान जाणासचो पंडीत आपल्या कवनांनी खुशी आयलेले प्रकार उत्रां आनी सब्द बांदता आनी उडयता म्हळ्यार चूक जायशिना. आपणें चिंतल्लें संवेदन उपजशें करुंक खर्कस अनौचित्य वापरुंक तो लजेना, "म्हजी भास गौडीच" म्हण तो पाचार्ता.

असल्यांत ताची भाषेची सामर्थी, कोंकणी संस्कृतेची प्रज्ञा आनी कवितेची स्पूर्ती दोळ्यांक बांदलेले परीं आमकां रूप रूप दिसता. तरी पूण लातीन भाषेंत सांगणी आसा. Quandoque dormitat bonus Homerus (बरो होमर कवी मधें मधें जेमेता). त्येच भाषेन जाव्येत कवी र.वी. पंडीत अपरूप जेमेल्लो दिसता. वसतूध्वनी पाचार्ताना ताणे भाषेची वैविध्यता वापुरल्यार तें गर्जेचें म्हण्येतें. पूण रसादिध्वनी पाचार्ताना ताणे आपलीच प्रमाण भास वापुर्चो न्याय जावनासलो. तरिपूण प्रमाण भाषेक लक्ष दीनासताना "येयलें तशें गायलें" म्हण ताणेंच म्हणचे प्रकार सबार कडेन तो गुस्पड उपजयता कोण्णा म्हळ्ळी भिरांत दिसता. असल्या प्रमादाक आवकास मेळानाये म्हळ्ळ्या इराद्यान अधीक अधीक म्हिनत काडून हऱ्येका कवनांत उत्रांचो अर्थ तब्दील केला. अशें कर्ताना सपणेवन या म्हज्या मनांतलो अर्थ पंडिताच्या उत्रांक आरोपून तशें करुंक ना, बगार वयर वयर पंडिता लागिंच विचारून अर्थाची खात्री केल्या. भाषेचे, जातिचे, काळाचे, छंदोबंधाचे आनी दाक्षेणेचे बांधपास फडून उडटलोच खरो कवी. तसलो कवी रघुनाथ विषणू पंडीत म्हण हांव कायिंच पाटीं फुडें करिनासताना धयरान पाचारतां.

*** *** ***

कोंकणी बालसाहित्य निर्मिती आनी प्रसारांतल्यो आडखळी

– तुकाराम शेट

कोंकणी बाल साहित्य :– निर्मिती आनी प्रसारांतल्यो आडखळी असो पेपर सकारात्मक नद्रेंतल्यान तुमचे मुखार मांडपाचो यत्न करतां. ालसाहित्याची निर्मिती करताना आनी ताचो प्रसार करताना खंयच्यो ाजाली व घटक पोशक जांवयेतात व ताच्या उणावान आडखळी ांवयेतात तें कोंकणिंतल्योच देखी दिवन सांगपाचो यत्न करतां. पूण ाका गोंयच्या वाठाराची आनी नागरी लिपियेंतल्या बालसाहित्याची शेममेर आसतली. जाणकारानी हातूंत अदीक भर घालून म्हजो भार ाणो करचो अशें नमळायेचें मागणें.

पारंपरीक बालसाहित्य हें सर्जनशील साहित्याचें पयलें आनी सोपें ोपण. लोकवेदांतल्या भुरग्यांच्या लोकवेदाचो अभ्यास केल्यार पारंपरीक ालसाहित्य हें हेर सर्जनशील साहित्या पयलीं निर्माण जालां हें कळून ाता. आयीक काळासाकून आशिल्लो जाण्ट्यांचो आनी भुरग्यांचों सहवास ानी भुर्ग्यांच्या लोकवेदाची गरज ही मूळ कारण ताची निर्मिती फाटली ासुंये. भुरग्याचो आपली आजी, आजो, आवय, बापूय, भावभयण अश्या कुटुंबांतल्या मनशांकडे आनी समाजांतल्या जाणट्या–नेणट्या ाडे संपर्क, तशेच बालगीतां जावप खेळ, खेळप, काणयो आयकप– ांगप अश्यो भुरग्यांच्यो गरजो हातूंतल्यानूच सगळ्यांत पयली पारंपरिक ालसाहित्य वाडीक लागलें आनी सगल्याक पसर्ले.

कोंकणी बालसाहित्य हें फकत पुसतक रुपान व पुस्तकाच्या ाध्यमांतल्यान आकाराक येना, तें वेगवेगल्या रुपांनी आनी माध्यमांतल्यान ेर्माण जाता आनी भुरग्यांमेरेन पावता. ह्या वेगवेगळ्या माध्यमांतल्या बाल ाहित्याच्या निर्मितिंतल्यो आनी प्रसारांतल्यो आडखळी व उणाव हे पुराय ाल साहित्याच्या निर्मितिंतल्यो आनी प्रसारांतल्यो आडखळी आसतल्यो. ारंपरीक बाल साहित्य जें तोंडांत घोळ्ळें आनी घोळटा, पुस्तक ानी मासिकांच्या रूपान वाच्पाचें बालसाहित्य, आकाशवाणी आनी ायकपाच्यो केसेटी ह्या श्राव्य माध्यमांतलें बाल साहित्य, दूरदर्शन आनी

विडियो केसेटी ह्या साख्र्या दृक–श्राव्य माध्यमांतलें बालसाहित्य, तशेच भुरग्यांच्या कान्यावळिंनी प्रत्यक्ष (Live) सादर करता तें बालसाहित्य, अश्या वेगवेगळ्या संपर्क माध्यमांतल्यान, रूपकाराक येतल्या पुराय बालासाहित्याचो विचार केल्यार बऱ्याक पडटलें.

पारंपरीक बाल साहित्य: कोंकणी पारंपरीक बाल साहित्य हें दायजान भुरग्यांक मेळ्ळां. मूळ रचनाकार कोण तें खबर नासलें तरीय तें एके पिळगेंच्या तोंडांतल्यान घोळत येवन दुस्रे पिळगेक, तें सहवासान आनी संपर्कान मेळत रावलां. देखीक आल्लयो, बालगीतां, नाचगीतां, खेळगीतां, खेळ, उमाणी, काणियो आदी. आवय भुरग्याक न्हिदायताना थोपटियताना म्हण्टाली–

कुरू कुरू काना
म्हशी गेल्यो राना
आमूड हाडरे मामा
बाबुली हामा.........

व आवय भुरग्याक खेळयताना गाताली

लाडू करगे
लाडू करगे
अम्मायी

एक लाडू
करपा लो
सोयरो बाबडो
झडपा लो......

एक लाडू
तुपान खांव
संवगड्या वांगडा
खेळोंक जांव............

दायजान अश्यो खूबश्यो मेळिल्ल्यो आल्लयो आवयानी सांबाळल्यात व्हय? आवयो आतां अल्लयो गातात तर? कांय आडवाद सोडल्यार आवयो ह्यो आल्लयो विसरुन गेल्यात. तोंडांतूच घोळाना फेंळान मागीर तांचो प्रसार कसो जातलो?

आदीं भुरगीं गितां गायत खेळटालीं. आतां दुस्रे खेळ आयल्यात. ुरगी आतां खेळगितां विसरत चल्ल्यांत. आज्ज्यो आपल्या नातवांक ुशीक घेवन काणयो सांग्तालीं. आतां विभक्त कुटुंब पद्धत जाल्ल्यान ुर्ग्यांक आजेच्यो काणयो आयकपाक व्हडलेशें मेळना. सादारण धा-ारा वर्सांमेरेन पारंपरीक बालसाहित्यांतल्यान भुरग्याच्या मनाची पोस्वण ाताली. तें आतां जायना. पारंपरीक बालसाहित्य इंगलीश संसकृतायेच्या ानी आधुनिकतेच्या साव्टा पोंदा चिड्डुत आसा. तरी तोंडांत घोळटा तें ांय थोडें बालसाहित्य आयज पुस्तक रुपान आयलां. चडशें पारंपरीक ालसाहित्य आमी शेणोवन बसल्यात. हाका मुखेल कारण आमी ामच्या पारंपरीक बाल साहित्याक फावा तें म्हत्व दीवंक ना. तशेंच तें शिक्षणांत आस्पावन घेंवना. 'आपलें तें हीण, परक्यालें तें बरें' अशी ामी वृत्ती आपणायली. ही वृत्ती सोडून दीवन आमी आमचें पारंपरीक ालसाहित्य पुंजावंक जाय. ताचें वर्गीकरण करून तें भुरग्यांच्या मनांत ़जोवन हाडपाक जाय.

हातुंतल्यान फुडें वाडटा वाडटा भुरग्यांक लिखीत साहित्याचीय रूच ाग्तली. कांय संस्था आनी वावुरपी मनीस, पारंपारिक बालसाहित्याच्या ळार वावुरतात आनी पारंपारीक बालसाहित्य पुनरुज्जीवन करपाचो यत्न र्तात ही हुमेदिची गजाल आसा. कांय नव्यो रचना भुर्ग्यां मदी प्रीय ावन, चड करून नवी बालगीतां कांय वाठारांनी पारंपारिक भालगीतां री भुर्ग्यांमदीं घोळटात. पूण तांच्यो प्रसार पुराय कोंकण वाठारांत ाल्लो दिसना हाचें कारण, वेगवेगळ्या कोंकणी वाठारांतल्या भुरग्यांचो त्यक्ष संपर्क जायना. तशेंच सिंधुदूर्ग, गोंय, कारवार, कुमटा, होन्नावर, ंगळूर, कोच्चि ह्या वाठारांनी कोंकणी भुरग्यांचें शिक्षण तांची आवयभास ोंकणिंतल्यान जायना. वयल्यान ते वेगवेगळ्या परकी भाशांतल्यान जाता ानी हे शिक्षणाचें वोजें भुरग्यांच्या ल्हान पिरायेंतूच पडटा.

ाव्य संपर्क माध्यमांतलें बालसाहित्यः पणजी आकाशवाणी ेंद्रावयल्यान भुरग्यांच्या कार्यावळिंत बालगीतां, काणियो, नाटकुलीं शेंच ज्ञान आनी मन रिजवणेचें विंगड विंगड बालसाहित्य वितरायतात. ाकाशवाणिवयली खळार मळार ही कार्यावळ पयली भुरगीं न चुक्तां ायकतालीं. ही कार्यावळ भुर्ग्यांची आवडिची जाल्ली. आतांय भुरगीं ायकातात. पुण दूरदर्शनाच्या माध्यमाक चड आकर्शीत जाल्यात. तशेंच

ही कार्यावळ सप्तकांतल्यान एक फावट आनी अर्द वराची आसता. त्या कारणान प्रसारीत जावपी बालसाहित्याच्या प्रमाणाचेर, वेळेची मर्यादा येता. आकाशवाणिचेर बरें बालसाहित्य निर्माण जाता तें राखून दवर्पाचें काम जावंक जाय. आकाशवाणिच्या पुडाकारान व दूसऱ्या संस्थ्याच्या पालवान तें पुसतक रूपांतय हाडूंयेता.

कोंकणी बालसाहित्याचो आयजवेर कांय थोड्यो आयकुपाच्यो कॅसेटी निर्माण जाल्यात. म्हजे म्हायतिप्रमाण फकत पांचूच कॅसेटी तयार जाल्यात. मडगांवच्या मेलवीन येंटरप्रायज हांणी निर्माण केल्ली आनी शोरोन हांच्या आवाजांतली पारंपरीक कोंकणी काणियांची कॅसेटी, गोंयच्या बालगीत निकेतन बेतीं हाणीं निर्माण केल्ल्यो 'गोंयचीं बालगीतां' नाचगितां, खेळगितां, तशेंच 'कोंकणी बालगीतां' ह्यो दोन शिक्षणीक कॅसेटी, कुंदापूरच्या गुरुप्रसाद कोंकणी सभा हे संस्थेच्या पालवान विकास लायव कॅसेटी विजयनगर बेंगळूर हाणी तयार केल्ले केसेटिंत एके वटेन भुरग्यांची गितां आसात. तशेच तोमास स्टीवन्स कोंकणी केंद्र, पर्वरीं गोंय आनी मांड सोभाण मंगळूर हाणी 'हासून खेळून गांवया' ही बालगितांची कॅसेट तयार केल्या, आडियो–वीडियोच्या युगांत ह्यो कॅसेटी खूबच अल्प प्रमाणांत जाल्यात, लिपिभेद, प्रांतभेद कुशीक सार्पी हें एक बरें श्राव्य माध्यम, पूण कोंकणी बाल साहित्याच्यो जाय तितल्यो आयकुपाच्यो कॅसेटी तयार जाल्यो नात ही एक खंतिची गजाल. ह्या मळार कलाकार, उद्देजक आनी सामाजीक, शिक्षणीक संस्था फुडें येनात हेच मुखेल कारण हाचे फाटलें आसूंये. कोंकणी मनशांची, जशी कांय मळार अनास्था आसा तशीच ह्याच मळार अनास्था आसा नव्या संस्थ्यांनी तरी ह्या मळार वावुर्पाचें आव्हान पेलूंक जाय.

दृक–श्राव्य संपर्क माध्यमां: पणजी दूरदर्शन केंद्रार फुलती फुलां ही अठ्ठावीस मिनिटांची भुरग्यांची कोंकणी सप्तकी कार्यावळ दाखयता. हे कार्यावळिंतल्यान दूदाची तान ताकाचेर भागोवची पडटा. कारण कार्यावळिचो वेळ खूब कमी. कोंकणी भुरग्यांक वेगवेगळ्या चानेलाचेर वेगळ्या भासांनी भुरग्यांच्यो प्रसारीत केल्ल्यो कार्यावळी पळोवच्यो पडटा. कार्टून फिल्मां तशेच भुरग्यांची टेलिफिल्मां आजून कोंकणिंत जांवनांत. दूरदर्शन केंद्रान तशेच खाजगी निर्मात्यांनी भुर्ग्यांचीं फिल्मां

तयार करपाच्या वावराक लागापाक जाय. तशेंच हेर भाशेंतलीं भुरग्यांचीं फिल्मां कोंकणी भाशेंत दब्बिंग करून कोंकणी भुर्ग्यांची गरज भागोवयेता. भुर्ग्यांचीं फिल्मां आर्थीक नद्रेन परवडना जाल्यार पयली मूळ कोंकणी फिल्मां करून मागीर तीं फिल्मां हेर भाशानीं डबिंग करून वेवहारीक मेळ साधपाचो यत्न करूं येता. तशेंच बालनाट्यांची मुजरत निर्मिती कर्ची पडटली.

भुर्ग्यांच्यो काऱ्यावळी : साहित्यीक आनी भुरगीं हांचो प्रत्यक्ष संबंध येवपी कोंकणी भाशेंतल्यो काऱ्यावळी खुबूच कमी जातात. कांय वाठारांनी तर त्यो जायच नात. साने गुरूजी कथामाला मराठींतल्यान भुरग्यांच्यो कार्यावळी वर्सांची वर्सां खूब कडे करतात तश्यो कार्यावळी कोंकणिंत जावपाक जाय. नामनेचे कोंकणी साहित्यीक आनी संघटक भोमानेस्त नागेश बाब कर्मली हांच्या फुडारपणाखाल 'लळितक' ही साहित्यिक कार्यावळ गोंयांत खूबकडे आनी कांय वर्सां जाताली. हातूंत हेर साहित्या वांगडा भुर्ग्यांखातीर कविता, काणियो, विनोद अशे साहित्य प्रकार सादर जाताले. ह्या काऱ्यावळिंत सादर करपाक म्हूण कांय कवी आनी कथाकार भुर्ग्यांचे साहित्य निर्माण करताले आनी ते गांवा गांवांतल्या भुर्ग्यां मेरेन पावयताले.

गोवा कोंकणी अकादमी वतीन 'बालमेळ' आनी बालगीत निकेतनाच्या वतीन 'गीतमेळ' अश्यो कार्यावळी जाताल्यो. हातूंत पारंपारीक बालसाहित्य वांगडा नवे बालसाहित्य रचून ते भुरग्यांमेरेन पावयताले. अश्यो कार्यावळी आयोजीत जातल्यो जाल्यार आर्थीक फाटबळावांगडा काम करपी संस्था तशेच मिशीनरी वृत्तिचे वावुर्पी जाय. ह्या प्रत्यक्ष कार्यावळिनी भुरग्यांचो आनी साहित्यीकांचो सहभाग आसल्ल्या कारणान भुरग्यांक कितें जाय कितें आवडता तें कळटा आनी भुरग्यांक फावा अशे योग्य साहित्य निर्माण जाता. तशेच प्रत्यक्ष साहित्यिकांकडल्यान सरळ भुरग्यांमेरेन पावता. कोंकणिंतल्या लेखकांचो संपर्क वेगवेगळ्या प्रदेशांतल्या कोंकणी भुरग्यांकडे आनी साहित्याकडे येना. तसो संपर्क येत तर बालसाहित्य बरेतरेन फुलून येतले. कोचिंतल्या एका पारंपारीक बालगीताकडे गोंयांतल्या एका कविचो संपर्क आयलो. तें गीत अशें आसा–

कायळ्या तूं गोंयां गेल्लोल वे?
पुतोले मामाक दिक्कील वे?
यो म्हणटाल वे?
येतोल म्हणटाल वे?

हें पारंपारीक गीत वाचून गोंयांतल्या कवीक उमाळो फुटलो आनी ताणे इतिहासीक संदर्भ आशेल्ली बालकविता बरयली.

मामालो रकाद

कावळो गेलो कोचीक
मामालो रकाद घेवन
करूंक लागलो कावकाव
घरा पाडसार बसून

भाच्याची आवय तेन्ना
याद काडी चिंतेन
ती भावाची भयण मागीर
विचारूं लागली खोशेन

कायळ्या तूं गोंयां
गेल्लोल वे?
पुत्तोले मामाक
दिक्कील वे?
यो म्हणटाल वे?
येतोल म्हणटाल वे?
कायळ्या तूं गोंया
गेल्लोल वे?

भयण आयकत रावली
खोशेच्या उमाळ्यान
भाचो नाचूंक लागलो
मामाच्या रकादान

काण्णा चुन्ना भिण्णा
रसाळ पिकून रावल्यां
आंबे पणसा घरे
पर्मळान घम घम्ल्या

योरे भाच्या यो
योगे भयणी यो
शेकड्यांनी वर्सां
वाट पळयतां

अशे तरेन संपर्कान आनी प्रतिक्रियेंतल्यान साहित्य निर्माण जांवयेता.

छापील बालसाहित्यः बाल साहित्य वेगवेगळ्या माध्यमानी रुपकाराक येत् आसलें तरी पुस्तकाच्या रुपांत जे बालसाहीत्य येता ताकाच आमी 'बालसाहित्य' हें नांव दवरून पाळण्यांत घातलां आनी धोलयलां. पुस्तक हे भुरग्यांचे इश्ट. भुरगीं आपल्याक जाय तेन्ना आनी जाय तसलें पुसतक सहजतायेन वाचूंक शक्तात. तांच्या सांगातान रावंक शक्तात.

कोंकणी भाशेंत हालिच्या काळांत बालसाहित्य निर्माण जावपाक लागलां. सादारण तीन दशकाच्या काळांत दोनशांवयर पुसतकां उजवाडाक आयल्यांत. हातूंत मूळ बरयल्ले साहित्य रूपांतरीत साहित्य तशेच अणकारीत साहित्य आसा. मूळ साहित्य बरोव्पाक कांय आडमेळीं आसूं येतात. लेखकाक भुरग्याच्या विश्वाची माहिती नासप, भुर्ग्याच्या मानसशासत्राची जाणीव व अभ्यास नासप, बालसाहित्य बरोवपाक उत्तेजनाचो उणाव, भुरग्यांकडे सहवास व, संपर्क नासप ही आडमेळी आसूं येतात. तशेच पुस्तक प्रकाशीत करपी न म्हळ्ळ्या कारणान आनी पुस्तक प्रकाशीत जावपाक कळाव लागिल्ल्यान लेखक निर्शेता. लेखक आनी भुरगीं हांचो संपर्क येवचो म्हूण वेगवेगळ्यो कार्यावळी जावपाक जाय. लेखकांक उत्तेजन मेळपाक फावा ते मानधन दिव्पाक जाय. तांच्या उत्कृश्ट पुसतकाक राज्यस्तरीय आनी राषट्रीय पुरसकार दिवपाची व्हेवस्था आसूंक जाय. कोंकणिंत अशे पुरस्कार नासले. तरीय पुसतकां भुरग्यांच्या मोगान तयार जालीं. कोंकणी भाशा मंडळी बालसाहित्याक नेहरू पुरसकार म्हूण दिताले. पूण तो रोकडोच बंद जालो. हालीच १९९७ सालां सावन NCERT ची राषट्रीय इनामां कोंकणी भाशेंतल्या पुस्तकांक मेळपाक लागल्यांत ही एक बरी गजाल. कोंकणी भाशा भारतीय संविधानाच्या आठवे वळेरेंत नासली देखून कांय राषट्रीय येवजणांचो लाभ मेळानासलो. आतां भारतीय संविधानाच्या आठवे वळेरिंत मान्याताय मेळ्ळ्यान कोंकणीक आतां राषट्रीय स्तराचेर खूबशीं दारां उक्तीं जाल्यांत.

आतां राषट्रीय स्तराचेर लागपासारको बालसाहित्याचो दर्जो निर्माण करपाक लेखकांक आव्हांन आसा.

सरकारी संस्थ्याकडे आनी कांय खाजगी प्रकाशकांकडे वर्सांची वर्सां बालसाहित्याचें हातबरप पडून उरता. तशे न घडटा सादारण स म्हयन्याची तरी पुसतकां उज्वाडावपाक येवन तीं भुरग्यांमेरेन पावपाक जाय. पुस्तकां छापपाक लेगीत सर्कारी संस्थ्याकडे आर्थीक फाटबळ ना ही व्हडली चिंतेची गजाल जाल्या.

पुस्तकां बरोवन घेवपाक संस्थ्याचो वावर म्हत्वाचो आसता. संस्थ्यांनी वेगवेगळ्या विशयावयली पुसतकां वेगवेगळ्या लेखकाकडल्यान बरोवन घेंवयेतात. शिबिरां घेवन व मार्गदर्शन करून जाय तसलीं पुसतकां तयार करून घेंवयेतात, भारती भाशा संस्थान मैसूर हे संस्थेन गोंय, महाराषट्र, कर्नाटक, केरळ ह्या राज्यांतल्या कवीक एकठांय हाडून तांका मार्गदर्शन करून 'कोंकणी बालगीतां' हे ३६० बालगितांचें पुसतक तयार करून घेतलें. चारूय राज्यांतल्या कोंकणी भाशीक भुरग्यांक उपेगी अशें हें पुस्तक निर्माण ज़ालां अशे तरेन एकठांय येवन कामां जावयेतात. पूण अशे यत्न जाल्ले दिसनात. नॅशनल बूक ट्रस्टान कांय प्रस्तकां अणकारीन करुन ती पुस्तक रुपांत उजवाडाक हाडल्यात. भाशांतरीत पुस्तकां उज्वाडावपाचो संस्थात्मक वावर कोंकणी भाशेन कमी जाता. तो तर वाडत तर कोंकणी भुर्ग्यांक बालसाहित्याचो चडांत चड लाभ जातलो.

कोंकणिंत जी बालसाहित्याची मासिकां आयलीं तांतूतल्यान बरेच बालसाहित्य निर्माण जाले. 'मारुती' तशेच 'भुरगीं आनी राजहंस' ह्या मासिकांतल्यान तयार जाल्ले साहित्य, पुस्तक रूपानच उज्वाडाक आयलां. लेखकां वांगडा मासिकांक उद्वेगी सर्जनशील प्रकाशक मेळ्ळे म्हूण बालसाहित्य उज्वाडाक हाडपाचो इतिहासीक वावर जालो.

आयज 'भुरगीं आनी राजहंस' हें एकोडेच मासीक चल्ता आनी ताणे अठव्या वर्सांत पावल घालां. तांतुतल्यान भुरग्यांक जाय अशी बर्पावळ निर्माण जाता ही तोखणायेची गजाल. राजहंस वितरण, संजीविनी प्रकाशन, जाग प्रकाशन, आपूरबाय प्रकाशन, गोवा कोंकणी अकाडमी ह्या सरक्या प्रकाशन संस्थ्यांच्या कठीण कश्टांतल्यान 'बालसाहित्य' निर्मितिचें आनी प्रसाराचें कार्य चल्ता.

बालसाहित्याचीं पुस्तकां जाय तितलीं, जाय त्या विशयावयलीं बरोवन आनी पुसतका रूपान छापून तयार जायना ताची कारणां आर्थीक, शैक्षणीक, वाठारीय आनी सांख्यिक आसा, चार राज्यांनी कोंकणी भाशा उलोवपी लोक आसले तरी कोंकणी उलोवपी लोक खूबच कमी. तांतूत पुस्तकां विकप घेवन वाचपी सामके कमी. गोंयांत आनी हेर वाठारांत कोंकणी भाशेंतल्यान शिकपी भुरगीं कमीच. त्या कारणान बालवाचक कमी तशेच लिपिभेदाक लागून आनी वेगवेगळ्या वाठारांत शिंपडून पडल्ल्या कारणान वाचक विभाग्तात. कमी वाचकांक लागून पुसतकांची मागणी कमिजाता. कमी मागणेवेल्यान कमी खप. गोंयांत कांयकडे कोंकणी भाशाविशय देवनागरी लिपियेंतल्यान शिकल्या कारणान तशेच भाषा चळवळिच्या वातावरणाक लागून शाळांतल्या वाचनालया खातीर पुस्तकां घेतात. हे खातीर बाल साहित्याचो खप हेर साहित्याच्या पुस्तकांच्या मानान बरो आसा. पुस्तकांक खप कमी आसल्ल्यान पुस्तकाच्यो प्रती छापपाक मर्यादा येता. एक हजार लेगीत प्रती छापपाक भियेतात. कमी प्रती छापल्या कारणान पुस्तकाचें मोल वाडटा. तशेच रंगीत आनी चित्रांनी सोबयिल्ले पुस्तक छापल्यार खर्च वाडटा ते प्रकाशकाक पर्वडना आनी चड मोल जाल्ल्यान वाचप्याकूच पर्वडना, भुर्ग्यांचीं पुसतकां सचित्र आनी रंगीत नासत तर भुर्गिंय पुसतकां कडे आकरषीत जायनात, खप नासल्या कारणान तीं छापपाक प्रकाशक मेळप खुसतार जाता. ही आडमेळ ह्या मळार खरपणान जाणवता. मात पुसतकांची छापणावळ सुंदर आनी निवळ नासप रंगीत चित्रां बरेतरेन छापपाक ना मेळप अश्यो आडखळी नव्या टेकनॉलॉजींतल्यान पयस जाल्यात. आतां पुस्तकां सोबीत आनी बरेतरेन छापपाची पायावळ गोंयांत आनी हेर वाठारांनी उपलभध आसा. खर्चाक परवडत नासत पूण रंगणक आनि अफसेट प्रिंटिंग मेशीन ह्या अर्विल्या साधनाचो उपेग करून छापिल्लीं आकर्शक पुस्तकां निर्माण जावपाक लागल्यांत.

बाल साहित्याचीं पुस्तकां निर्माण जावचीं म्हूण गोवा कोंकणी अकाडेमी पुस्तकां छापपाक प्रकाशकांक अनुदान दिताली ते अतां फंड नाशिल्ल्यान बंद जालां. तेच बराबर चित्रासयत हातबरपावळ तयार करून घेवन प्रकाशकांक दिताली. हालिच्या तेंपार अकाडमी बालसाहित्याची पुस्तकां आपुणूच प्रकाशीत करून बालसाहित्य पसवणेक हातभार लायता.

प्रकाशकाक अनुदान दिवप, अनुदान दिवना त्या पुस्तकांच्यो प्रती विकत घेवप, विक्रेक हातभार लावप असो मोलाचो वावर सरकारी संस्थानी करीत तर बालस्याहित्याची पुस्तकां निर्माण जावपाक बरे दीस येतले. फाटी गोंय सरकाराचें शिक्षण खातें आपल्या शाळांखातीर बालसाहित्याची पुसतक विकत घेताले त्या काळांत बरीच पुसतकां निर्माण जाल्लीं. मात गोंय शिक्षण खात्यान घेतिल्लीं पुसतकां शाळांतल्या कपाटांनी बंद उर्तात. तीं वाचपाखातीर भुरग्यांच्या हातांत पावपाक जाय.

प्रसारांतल्यो आडखळी : बालसहित्य निर्मितिंतल्यो ज्यो आडखळी आसात तांतल्योच चडश्यो आडखळी प्रसारांतल्योय आसात. बालसाहित्य निर्माण जायना म्हण बाल साहित्याचो प्रसार जायना आनी प्रसार जायना म्हूण निर्मिती जायना. बालसाहित्याच्या पुसतकांचो प्रसार जातलो जाल्यार पुस्तक बरपाचे नद्रेन आनी उत्पादनाचे नद्रेन उत्कृश्ट व गुणवत्पूर्ण आस्पाक जाय. रंगीत आनी चित्रांचे बरें पुसतक भुरगीं हातांत घेतात. अशी पुस्तकां कोंकणिंत जाल्यार पुस्तकांचेर भुरग्यांचो उडयो पडटल्यो. दूरदर्शनाचो भुरग्यांचेर बरोच प्रभाव पडला. भुरगीं चडांत चड वेळ दूरदर्शनावयल्यो कार्यावळी पळेयतात मागीर त्यो कसल्योय आसूं. भुरगीं इंगलीश माध्यमांतल्यान शिक्षण घेतात त्या कारणान कोंकणिंतल्या पुस्ताकांच्या वाचनाची संवय भुरग्यांक जायना आनी तांकां गोडयी लागना तशेच तांचेर शिक्षणाचें वोजें चड आसल्ल्या कारणान अवांतर वाचनाक भुरग्यांक वेळ मेळाना. अवांतर वाचन कमी जाल्ल्यान पुसतकांतल्या बाल साहित्याचो प्रसार जावप खूबुच कमी जालां. हाचो अर्थ तांका दूसऱ्या माध्यमांतल्यान कोंकणी बालसाहित्य पावलें तर तांका नाका अशें न्हय. टेलिफिल्मां, व्हिडियो कॅसेट, आडियो कॅसेट हाचो उपेग साहित्य प्रसाराखातीर बरे तरेन जांवयेता. चड करून भुरगीं पुस्तकां वाचिनात म्हूण कोंकणिंत भुरग्यांच्या साहित्याविशीं शिबिरां, बालमेळ जातात व्हय? तेय नात. खास शिबिरां, बालमेळ घेत तर कोंकणी बालसाहित्य तोंडी माध्यमांतल्यान सरळ भुर्ग्यां मेरेन पावूंयेता.

कांय प्रकाशन संस्था भुरग्यांचीं पुस्तकां निर्माण करून तीं विकप, असो उद्देग व धंदो म्हूण करीना. केल्यार तांतूत साहित्य नासता. छापिल्लीं पुस्तकां तशीच दवरून कांय वर्सांनी तांका वायटीय लाग्ता अशे वायट अणभव येतात. मार्केटिंग ना जावप ही ह्या मळावयली व्हड आडखळ.

तशेच जायराती दीवन व दैनिकांनी, मासिकांनी पुसताकाचो तितलो प्रचारूय जायना. वितरण वेवस्था नासप, sale counter नासप, ह्यो अडखळी आसात. पुसतक प्रदर्शनां वर्सांत एक दोन फावट जातात पूण ती वेगवेगळ्या वाठारांनी जायनात. कांय प्रकाशक सोडल्यार चडशे प्रकाशक तांतूत आपले स्टाल लेगीत घालीना. हाचें एक कारण तांच्या पुसतकांची संख्या कमी आसता. तरी कांय प्रकाशक खासा 'पुसतक जात्रा' करतात. तशेच काल्या जात्रानी लेगीत पुसतकां विकपाचो यत्न कर्तात. तरीय ह्या विक्रिच्या मळावयले यत्न एक शिमेंतूच उर्तात. कांय प्रकाशन संस्था आपलीं पुसतकां भुर्ग्यां मेरेन पावोवपा खातीर वेगवेगळ्यो सर्ती घेतात. येवजण्यो चालीक लायतात. कोंकणिंतलेंच उदाहरण घेतल्यार संजीवनी प्रकशानान सर्ती घेवन, येवजण्यो चालीक लावन महाभारत ह्या भुरगांच्या पुसतकांच्यो हजारांनी प्रती भुर्ग्यां मेरेन पावयल्यो. तशेच 'भुरगीं आनी राजहंस' हे मासीक वेगवेगळ्यो येवजण्यो आखून संपर्क करून भुर्ग्यां मेरेन पावता. तशेच वाचनालयांनी बालसाहित्याचीं पुस्तकां भुरग्यांक सहज मेळटा अशी वेगळी दवरूंक जाय. आयताराच्या सुनापरंत दिसाळ्यांत भुरग्यां खातीर वेगवेगळ्या तरेचें साहित्य येता. तें आनीक आकरर्षक रितीन मांडून भुरग्यांचें लक्ष चड वोडटा अशें जांवयेता. तशेच सूटयेंतल्या दिसांनी भुरग्यांचें सहभाग आनी प्रतिसाद चड प्रमाणांत मेळवन घेंवयेता.

बाल साहित्याची निर्मिती आनी प्रसार करपाक अडखळी आसतल्योच. प्रश्न आसता तें सुटावें करपाक जाय. ह्या मळार वावुरपी संघटणांनी आमी मनशांनी खर कश्ट काडून, आपल्या कामांत वेग आनी अखंडपण दवरून बालसाहित्याचे गोड वडे वावुर्पी संघटनांनी आनी मनशांनी खर कषट काडून, आपल्या भुर्ग्यां मेरेन पावोवपाक जाता. तशेच कोंकणी लेखकांची सर्जन शीलता तांकां वोगी बसपाक दिवची ना. ही सर्जनशीलता कोंकणी लेखकांक धोंगशीत रावतली आनी तांचेकडल्यान बरें दर्जेदार बालसाहित्य निर्माण करून घेतलीच घेतली.

*** *** ***

चरित्रात्मक – आत्मचरित्रात्मक लेखन: कोंकणींत उणाव कित्याक?

–डा. बी. देवदास पै

१. प्रसतावन **(Introduction):**

एक भाशेची ग्रेसतकाय, तिची साहित्य भंडार, ते भंडरांतुले वैविध्यताय, आनी ते हरयेक वैविध्यंताल्यान साहित्य मेळपाचे शक्तताय, हाचेरी अवलंबीत जावून आसा. काव्य, कविता, निबंध, कथा, नवालक नाटक हे एक भाशेचे सदांचे विभाग जाल्यार; वैज्ञानीक साहित्य, प्रवास–साहित्य, जीवन चरित्रा असली विरळ प्रकारां दुसरे विभागांतुली. पयले विभागाचे साहित्य जायितले सृषटी जाल्यारियी दुस्रे विभागाची थोडी साहित्य प्रकारां ते पांवङ्यार उत्पत्ती जायनी. हे साहित्य उणे आसा म्हणतना, ते बरें ना, ताची गरज ना, ताचे उपेग ना, अशे समजुचे न्हय. कांय किते कारणांनी असली साहित्य बरयनातल्यान, वाचकाक मेळनातिल्यान सगळे सन्निवेश ह्या प्रकाराचे साहित्य वडावळिके देंवते पांवङ्यार उरले दिसोन येता.

हे प्रसतुतींत आमी जीवन चरित्राः (Biography) आनी आत्म चरित्रा (Autobiography) क्षेत्रांतुले बरप–लेख कित्याक ऊणे आसा म्हळळे विचारू विमरश करुंया.

२) जीवन चरित्रा आनी आत्मचारित्रा अर्थविवरण **(Biography and Autobiography:meaning)**

जीवनचरित्रा आनी आत्मचरित्रेचे अर्थ विसतार, विवेचनात्मक विशलेषण आनी लेखकांले अनुभव अशें तीन वांट्यारी भासाभास चलच्या. हे संदर्भारी जीवन चरीत म्हळ्यारी कितें –कशें– कित्याक असली विषयाचेरी वेवेगळे दृषटी कोनाचे चिंताप व्हाळतले. साहित्याचे उणेपणा विचार चर्च करताना जीवनचरित्र=–आत्मचरित्र बरपाचे अर्थ विवरण सांधरबीक जावुनू परत परत दिवचे अवश्यकता आसा. कित्याक म्हळ्यार, एक प्रकाराचे बरपां उणी घटता कित्याक म्होणु सोदताना त्या साहित्य प्रकाराचे गूण स्वभाव (Nature) समुजुचे आवश्यक. आनी

हे स्वाभावा सोदाप, उणेपणांचे विषयारी जायितले उज्वाडू घालपाक शक्य जातले. (जीवन चरित्रा (Biography) हे जोडी शब्दूः (१) जीवन (Bio) आनी २) चरित्रा (Graphy) अशें जीवनाचे बरपा विवरण म्होणू समजता. जीवन चरित्रा एक व्यक्तिले जिणिये कथा एक व्यक्तिचे सगळे जिवितावधिचे काणी. आनी ती वासतवीक–कृतक काणी न्हय)

तशें जाल्यान, मटवे प्रमाणेरी चड गुंडाय नातिले फकत व्यक्ती परिचय दिवचे–लेख जीवन चरित्र न्हय. असले परिचय पुसतिका प्रशसती प्रधान समारंभा तसले संदर्भारी आमी पळेयताती.

३) कठीण प्रकाराचे साहित्य **(Difficult typs of Literature):** जीवन चरित्राः एक व्यक्तिचे जीवनाक अध्ययन करनू संशोधनात्मक, वीसकावणिचे, पेंडणिशीचे **(Analysis)** बरप. ते उद्देशीत व्यक्ती जिणियेचे हर एक घडीत, पळवनू तांतुल्या प्रमूख, अर्थगर्भीत घडितांक वर्णन करता. ताचे जन्म, जन्म स्थळ, आवयबापय, कुटुंबेचे फाटभूंय, बुर्गेपण, तर्नाटपण, मांतारपण, ताचे जीणिचे खंयचेय खाशेलपणाचो आनी अनन्यातायेचो विचार जीवन चरित्रेंतू असता. जीवन चरित्रा एक व्यक्तिचे कृतक कथा न्हयशी (Non Fictional) ताचे पूर्ण जीवनाक दृश्य रूप (Panaromic View) दिवचे लेख. इतले पूराय आयकतना जीवन चरित्र बरोवपाक उणेपणाक, आमका कळोन येवचे प्रथम कारण म्हळ्यारी प्रबुध्द लेखकांची उपेपणा. लेखकांची उणेपण सांगाता तांचे बरवचे सामार्थ्याचे उणेपणय प्रमूख जाता.

जगत्यांतू, तशीची आमगेले भारतांतू राजकीय, आडळीत, जनसेवा क्षेत्रांतू कितुलेकी महानायक आसाती, वैज्ञानीक, वैद्यकीय, ब्यांकिंग, शिक्षण, उद्यम, सिनेमा नटन, निर्देशन रंगभूमी, संगीत, चित्रकला, क्रीडा, क्रिकेट, अतलेटिक्स, बाह्याकाश, साहित्य, लोकवेद, धार्मीक, समाज सेवा असले मसत इतले क्षेत्रांतू काम केले साधक, आदर्श व्यक्तित्व आमचे मुखार आसाती. साताट दशकांचे कोंकणी इतिहासू पळेयताना कोंकणी साहित्य शेतांत मस्त नव्वी तरुण लेखक आनी कृती, ग्रेस्तकायेरे वाडता आसा. तेच वेळार कोंकणी भाशेक राषट्रीय–प्रादेशीक पांवड्यारी स्थापन करनू घटकरचे चळवळिकार, संघटक, झजपी, आमचे मदें उबे रावल्याती. कवी, साहिती, लेखक, शिक्षक. भाशाशासत्रज्ञ आमचें मधें जावून गेल्याती. नव्वे आनी मुकार येत आसती. हांतुल्या खूब व्यक्तित्व

अपार-असीय बाशा सेवा दिल्ये मान-मनीश आनी तानी तांचे चरित्र बरवनू घेवचे अऱ्हता आशिले जावन आसाती. जाल्यारीय प्रबुद्ध लेखकानी कोंकणी भितरचे जावो, बायले जावो मेरू व्यक्तियांगेले जीवन चरित्र बरवचाक मुकार आयिल्ले आनी धयर घेतिले मसत मसत ऊणी असा. भाशा क्षेत्रांतुल्याकचे आमी अवगण केल्ला म्होणू बाकशेलडर पौल (१९९९) म्हळ्ळ्या चिंतक अशें सांगाता : Biographies about artists and writers are sometimes some of the most complication forms of Biography (कलाविदांगेले आनी लेखकंगेले जीवन चरित्रां सगळे जीवन चरित्रेचे प्रकारांत चडशे गूसपावाचे जीवनचरित्रा.)

डा। रामचंद्र गुहा म्हणता-There is no quality biographies of Indian Political leaders, Musicians, Writers, Artists and Sports personalities. There were not even scholarly independent biographies of business leaders. (भारतीय राजकीय नेता, संगीत तज्ञ, लेखक, कलावीद आनी क्रीडा व्यक्तित्वांचे गुणात्मक जीवनचरित्रा ना. आनी प्रसिद्ध उद्यमियांगेलय व्यासंगिकातायेची स्वतंत्र जीवनचरित्रा मेळनाती.)

४) लेखकांची सामाथ्य **(Competence of the Writer):**

आमी स्पषट केलै वर्वी सकड साहित्या पासून, जीवन चरित्रा साहित्य रचन कषट म्हणतना ते कामा खातीर लेखकांक आकर्षण ऊणी आसा म्हळ्ळेंय स्पषट जाता. वृत्तिपर लेखक जनप्रिय साहित्य रचनेंतू उमेद दाखयताती. ताणी सृजनशील साहित्य शेता कडेन चड आकरषीत जातती. काणी नवालकथा, कविता साहित्य, लोक मोगाळ असात. तांतून व्यापरीकरण अंशय आसता. उद्यमी, फिल्मसटार्स, राजकारणिंक दुडू खर्चून लैखाकंक दरनू तांची जीवनचरित्र प्रकट करचे तांका आसता. आनी तसली जीवनचरित्रा बरयल्यारीय ते प्रसिद्धी जावचे खात्री ना. कारण हे बरप करताले अनुभवी लेखक म्हळ्ळे कांय खात्री आसना.

५) खाशेलपणाचो आहवान **(Challenge of Identity):**

स्पोर्टस (क्रीडा) आनी फिल्म (सिनेमा) क्षेत्रांतू स्टार संस्कृती कितले प्रभल आस म्होणु आमका कळीत आसा. एक फिल्म/स्पोर्टस स्टार पाटल्यान लक्ष लक्ष अभिमानी वर्ग वाडता. जाल्यारियी तांची जीवन चरित्र बरोवनू प्रसरण करचे प्रयत्न कोंकणिंतू सोडा, इंगलीष-

हिंदी भाशेंतूयी ऊणी आस. भारतीय लेखक आनी वाचपी लोक विषयारी मालगडो क्रीडा पत्रकर्त आयाज मेमोन सांगता "Indians have a poor sense of recorded history, which prevents the writers from penning down a quality Biography" (भारतीयांक दाखलीत चरित्रे वयरी क्षीण समजिकाय आसा आनी ते तांका बरे जीवनचरीत्र बरोवपाक आंवपकरण) चिंतुकू डा। रामचंद्र गुहाचे उत्रां There is an acute dearth of scholarly Biographies in India. (भारतांतू व्यासंगीक जीवनचरित्रेच खूब उणेपण आस)

जागतीक पांवंड्यारी विंचून काडिले विस्रून गेल्ले मान मनीस (Forgotten Heroes) नावाडदीक पन्नास या शंबरी व्यक्तियांगले बयोग्राफी कोंकणी भाशेंतू रचन करचे एक योजन घालयेत. मालगड्यांगेले देणिगा, सेवा, त्याग विचार मुकले पीळिगे भुरग्यांक पावोची जीवन चरित्रे साहित्याक, ताचेच जाल्ले अनमोल मौल्य आस. अजून, मसत विद्यार्थियांक चरित्र म्हळ्यार फोकणे, शुषक आनी बोरिंग. असले चरुडुवां कडेन संबंध करपाक अमका मेळची एक वाट म्हळ्यारी तांका– चरित्र न्हंय, ते चरित्रे निर्मण केल्ले प्रत्यक्ष व्यक्तिंक सोदचाक अवकाश करनू दिवचे. जीवन चरित्रकारांनी हे करयेत. जीवन चरित्रा, चरित्रेक जीवन भितरी हाडता. प्रसिद्ध व्यक्तिंक तांचे जिणियेंतू मेळ्ळे प्रेरणपणा मूळ सोदताना तांची क्रियाशीलतायक अर्थ मेळता. राष्ट्रपित महात्मा गांधिचे जावो छत्रपती शिवाजी जावो तांचे जिणियेंतू तांचे आवयचे धार्मिकतेचे खूब प्रभाव आमी पळोवयेत. फ्हूडले व्यक्तिंक वाचताना विद्यार्थियांक, मनांतू समजप शुरू जातकी, चारित्रीक मनीश चडते आयचे मनशावरी आशिल्ली म्होणू.

(६) आत्मचरित्रा **(Autobiography)**

जीवनचरित्रा आनी आत्म चरित्रा मधे फरक कितें म्हळ्यार आत्मचरित्रा व्यक्तीन स्वतः बरयिले ताचेत जीवनचरित्रा. तशे जाल्ल्यान, जीवनचरित्रा लेखनांचे सकड उणेपण आत्मचरित्रेंतू आसता. अनिकय एक समस्या म्हळ्यारी आत्म चरित्रा बरयितालो स्वतः एक समर्थ बरूवपी जावनु आसुचे म्हणु ना. तेदना ती आत्मचरित्रा वाचपियांक आकर्षक जायना आसतले. महात्मा गांधीजीन My Experiment with Truth (जिणेयेचे संगी म्हजो प्रयोग) जवहार लाल नेहरून Discovery of India(भारताचो

आविष्कार) बरेयलेवरी सकड प्रसिद्ध व्यक्तींक जीवन– भावन – संवेदना आसल्यरीय बरपे रुपारी जांवनू प्रकट जावचे खातरी ना. जाल्यारियी आत्म चरित्रेचे लागिंपण आनी आंतरदृषटीक बायरसरपी थांक, जीवन चरित्रेंतू आसना. कोंकणिंतू प्रमाणीक सेवाकेल्लो, कोंकणिचे असतित्वा खातीर, कोंकणी राज्य स्थापने खातीर, कोंकणी राष्ट्र मान्यते खातीर, संघ संस्थे रचन करचेखातीर जीवन पर्य्यंत काम केल्ले मान मनीस पयकी बहुशः शेणै गोंय बाब, मनोहर सरदेसाय, असले थोडे महनीयांगेले सोडूनू विंगड जीवनचरित्रे/ आत्मचरित्रा रचना जायनी. भाशेचे संघटन वावरांतू बुडोन आशिल्ल्यान तांचे स्वंतपण वयरी बरोवचे गमन ताणी दिलेना. हे मनस्थितिंतुल्यान भायर येवून महान कोंकणी साधकांक, तांची साधन, मुकले पीळिगेक पावोचे खातीर जीवन चरित्र बरोवचाक प्रेरेपणा दिवचे एक अभियानाचे गरज आसा.

७) परिसमाप्ती **(Conclusion)**

जीवनचरित्र एक साहित्य, एक अपुरबायेचे साहित्य, मनशा मोग दाकयिता, मनशपणाक वळकता, उल्लास पटयता, ते मनशा भितरची निगूडायेची दर्शक जावनासा. वांगड्याचे वयरी गुंडायेची चिंताप आटोवनू, ताचे वयरी शुद्ध उमेद दाकून, शोधन करुनू, सामाजीक समजणेन बरोवचे साहित्य. आत्मचरित्रा स्वज्ञान वाडवचे क्रियाशील अभ्यास. 'हांव' म्हळ्ळे ते उबते जावनू वाडोनू, फ्हूलोवनू, जीविताचे अवकाश (opportunities), जवाब्दारी, कठीन वावर (tasks), झज (Struggle), पीडा (illness), अवघडा (accidents) मदें चलचे निरंतर शोधना आत्मकथा जाता. जीविताकथा, आत्मकथा भूंयचे ताळ मेळांनी निर्देशन घेवुनू राती दीस, ऋतूपर्व, म्हळे एक तटदाकूनू आध्यात्मीक (Cosmic), विश्वाक (Spiritual),बांदचे एक सांकोव (Bridge), म्हणयेत. असले साहित्य निर्माणा कडेन सकड कोंकणी लोकानी चड आत्म –विश्वास घेवनू, सांगत मेळनू, कामकरचे खूब अवश्यक म्हणतच हे प्रसतुतीक हांव सोंपयेता.

*** *** ***

संस्कृती

एक सम्मिश्र आनी संकीर्ण व्याख्यान

सं: यं. गोपाल गौडा

'संस्कृती' म्हळ्ळ्या सब्दाचो अर्थ विवरण एका उत्रान दिंवचें तितलें सलीस न्हय. पूण संसकृतीचो अर्थ अनिवार्य जावन भाशेच्या व्याप्ती भितर हाडिजाय. संसकृती विशीं विश्वांतल्या विद्वांसांनी अनेकानेक व्याख्यां, वेवेगळी अभिप्राय दिल्या व्हय तरी खंयचियी अभिप्राय सूत्रबद्ध चौकट्टा भितर ना म्हळ्ळें सत मानून घेजाय. 'सोभायेचो मोग' (Love of beauty) आनी 'अंतरंग व्यवसाय' (persuit of perfection) म्हण थोड्यांनी व्याख्यान केलां. (सी.पी.के. – काव्याराधने – भारती प्रकाशन मैसूरू १९६६ पू. ११७). 'संसकृती' व्यक्तीक काळोखा थावन उज्वाडा तेवशीं, अज्ञाना थावन ज्ञाना तेवशीं व्हर्चें साधन म्हण डी.वी.जी.न एक कडेन उल्लेख केला.

Culture consists of patterns, explicit and implicit, of and for behavier acquired and transmitted by symbols, consisting the distinctive achivement of human groupes, core of culture consists of traditional (i.e. historically derived and settled) ideas and especially their attached values; culture systems may, on the one hand, be considered as products of action (culture = A critical review of concept and definitions. 357 quoted in NEW Catholic Encyclopedia, Vol. 4 - P. 522).

'कल्चर' (culture) म्हळ्ळो सब्द इंगलिशांतल्या ताच्या आतांच्या अर्थान साधारण १०० वर्सां हेवशीन चड आनी चड प्रयोग जातेत आयला. १९४५ वर्सा युनायटेड नेशन्स म्हळ्ळो जागतीक संस्थो असतित्वाक आयल्या उपरांत १९४६वेर युनेसको विद्या विज्ञान समितीन 'संसकृती' (कल्चर) म्हळ्ळ्या सब्दाक आपल्याच नांवार ताका एक अधिकारयूत स्थान लाभयलें. पूण हाका ह्या वरेग अधिकृत अर्थ निर्णय कोणेंच दिवंक ना. देकून ह्या सब्दाक वेवेगळे असकत अर्थ प्राप्त जाल्यात. 'संसकृती' म्हणटाना एक गंभीर अर्थ आस्येत म्हळ्ळें कौतूक, आतुराय उबजाता.

कानांक खंयचिगी महत्वाच्या संग्तिचो अनभोग जाता. हाचो अर्थ जाय तशें व्हाडव्येत आनी हृस्वयी कऱ्येत. हाचो अर्थ बहुमुखी आनी विशाल आसा. जाणाऱ्यांच्या वापर्नेन आनी विवरणान ह्या उत्राचो अर्थ आमी मनन करून घेव्येत.

शिक्षणाचो प्रभाव, साहित्याची व्हडविकाय, मनशाचे गूण स्वभावाविशीं उलंवच्या संदर्भांनी 'संसकृती' सब्द उप्योग जाता. पुरातन गृंथांनी ह्या सब्दाचो प्रयोग दिसोन येंवचें विरळ तरी त्या कुळियेंतलो `संसकार' म्हळ्ळो सब्द आदल्या प्रयोगांनी मेळटा. शोडश संसकार, बुध्दी संसकार म्हळ्ळे सब्द सर्वांकी परिचीत. संसकार आपणयिल्ली भास 'संसकृती'. बरो संसकार आसचो मनीस 'सुसस्कृत'. सुसंस्कृताची गूण संपत्ती संस्कृती. कल्चर (culture) म्हळ्ळ्या अर्थान इंगलिशांत सुमार २०० वर्सां हेवशीन चाल्तेर आयला. 'कल्चर' हाचो मूळ सब्द ल्याटीन भाशेंतलो 'कल्ट' (cult) या 'कल्टस' (cults)). हाचो मूळ अर्थ 'मान कर', 'निषठा कर', `लक्षांत दवर' म्हळ्ळ्या रितिचो आसल्लो.

ह्या उत्रान क्रमेण दोन अर्थ उबजाले.

१) दैवा भक्त, वृतां दीक्षा, मत सिध्दांत इत्यादी.

२) भूम्यासक्त, भूमी देविचें आराधन, व्यवसाय, नांग्रण, बेळें इत्यादी. दूसऱ्या अर्थान आयिल्लो भूव्यवसाय (Agriculture). कालक्रमेण भूव्यवसाय म्हळ्ळ्या थावन वसतू उत्पादन, बेळें काडचें म्हळ्ळी अभिपराय उबजाली. तशें 'हार्टिकल्चर' (तोटां, भाटां कृशी), 'आरबोरिकल्चर' (रूख झाडांची कृशी), सेरिकल्चर (रेश्मे कृशी), फिस्सिकल्चर (मासळी पोसप) असले सब्द उबजाले. हो अर्थ विसतार जायित्त घायांतल्या पूंवान सूक्ष्म विषाणू तयार कर्ची ब्याकटिरियोला-जिकल कल्चर, कृतक मोतीं (Pearl) तयाराय कर्ची विद्या असले अर्थ आयले. आखरेक १८६७ यितल्यार मनशाची बुध्दिचो विकास, मेंद्वाची चालाकी, अंतरंग संसकार म्हळ्ळे अर्थ प्रचारांत आयले. अशें साहित्य, संगीत, चित्रकला, शिल्पकला – हांच्या मुखांतर उबजोंचो उत्तीम मनोभाव म्हळ्ळी अभिप्राय चाल्तेंत आयल्या. १८६९ वर्सा मेथ्यू आर्नालड (Mathew Arnold) म्हळ्ळ्या इंगलीष विध्वानान 'कल्चर अंड अनार्की (culture & Anarchy) = 'संसकृती' आनी अराजकता'

म्हळ्ळ्या वचन प्रबंधांत तवळच्या आंग्ल समाजांत ताच्या दिश्टेन उटोन दिसच्या तीन लोका पंगडांच्या मनोबुद्धिच्या वयर विमर्सो चलयला. अनागरीक ग्रेसत, द्रव्यांच्या आबलेसांत बुडलले नीरस मनीस, आनी केवल कालक्षेप कर्चे मनीस – ह्या तीन जनवर्गांनी खंयिच्च रसीकपण दिसना म्हण मेथ्यू अर्नालडाचें दुर्सोवणें.

संस्कृती म्हळ्ळी ती विद्या मात्र न्हय. ती विद्या म्हळ्ळ्या फुलांतलो पराग. ती साहित्य परामर्शन आनी जिणियेंतल्या अनभोगांतल्या विवेकाच्या दांपत्यान जल्मोंचें एकानेक लोका समाधानकारक जाल्लें शील सौभाग्य. तें जिणियेच्या वेवेगळ्या विशयांची, वेवेगळ्या ध्येयांची, वेवेगळ्या तत्वांची, वेवेगळ्या धर्मांचीं मौल्यां वेगळावणेच्या ज़ानान उबजाल्लें समन्वय स्वारस्य.

'संस्कृती' सब्द विंगडन करून सांगल्यार 'सम्यक कृती' म्हण जाता. 'सम्यक' म्हळ्यार सोभीत / समर्पक म्हण अर्थ. `कृती' म्हळ्यार क्रिया या वस्त म्हण अर्थ करयेत. 'सम्यक कृती' म्हळ्यार सोभीत जांवच्या बरीं केल्ली वसत या कार्‍यें. स्वाभावीक, विकृत या निरुपयुक्त आसची वसत या कार्‍याक, उप्योगाक येंवच्या तशें या सोभीत दिसच्या तशें कर्चें कार्‍यें 'संस्कृती'.

दृषटांत दिंवचें जाल्यार, एका रूखाचें कांड रानांत / मैदानार पडोन आसोन, पावसाक भिजोन, वताक सुकोन कांयच प्रयोजनाक येनासतां, कोणायचाय गमनाक पडानासतां, वाटसूर्‍यांक आडकळयी जाता. तो रूख चिरून बागील, दार्वंद, जनेल, मेज, बांक... असले गृहोपयोगी साहेत तयार करून उजळ दीवन दवरल्यार त्यो वसतू आकर्शकयी दिसता उप्योगाकयी येता. अलक्षीत या रूप नातल्लो रूखाचो कांड रूपांतर केल्ली क्रिया एके रितीन संस्कृतीची क्रिया जाता. ह्या क्रियांत रानांत पडून आसल्लो रूखाचो कांड प्राकृतीक रूप जाल्यार, त्या रूखा कुडक्यान तयार केल्ल्यो वसतू संस्कृतीचें प्रतीक जाता.

जल्माताना आसल्ले जांयवोळ केस ताच्या यितल्याक सोडल्यार लांब वाडोन जोंट जाता. घाम, धूळ बसोन म्हेळें जावन अळशीक उब्जायता. अशें केस व्हाडल्यार अवलक्षण मात्र न्हय हेर कामांक सयत अडकळ. केस कापणी करून, तेल घालन वोळेवन क्रोप, फांती, शेंडी

बांधून शृंगार केल्यार तोंड़ाकयी लक्षण आनी आंगपांगाक अडकळयी जायना. मातें आनी आंग नितळ आनी शुध्द उरता. ह्या क्रियांत आपशेंच व्हाडल्ले केस प्रकृती. वोळेवन विविंगड संसकार दिल्ले केस संस्कृती जाता. ह्याच रितीर आलोचन केल्यार वसतुरां न्हेसचें संस्कृती रितें आंग प्रकृती, निदळाक तिळो लांवचें संस्कृती –रितें निडवळ प्रकृती, कानांक कुडकां घाल्चें संस्कृती – रिते कान प्रकृती. पायांक पायजणां (पायां चैनां) घाल्चें 'संस्कृती '–रिते पांय प्रकृती. मोनजाती, सुकणीं सावजांय सब्द कर्ता ही प्रकृती. जीवीं पयकीं मनीस मात्र सब्दांक उत्रांचें रूप दीवन उलवंक सक्ता आनी त्या उत्रांनी संगीत घडून गावंकयी सक्ता ही 'संस्कृती'. मातिये थावन प्रकृती– त्या मातियेची केल्ली इमाज संस्कृती. रंग प्रकृती, चित्र संस्कृती. चामडें प्रकृती, वाणो संसकृती. भास प्रकृती, साहित्य संगीत संस्कृती. सामान्य रितीर आलोचन केल्यार मनशाची कलात्मक अभिव्यक्तिच्च संस्कृती .

मनीस पाळून येंवच्या आचार विचारांक सामूहीक जावन संस्कृती म्हणतांव. ह्याच्च कारणान खाणा जेवणाची संस्कृती, आराधना संस्कृती, कृशी संस्कृती, काजाराची संस्कृती – ह्या संग्तिंच्या भोंवतीं जाय पुर्तीं व्याख्यानां, चिंतनां चल्ल्यां. एक फळ आसा तशेंच खेल्यार प्रकृती. तें फळ वाटून ताका दूध साकर घालन पानीय रूपार परिवर्तन करून पियेल्यार संस्कृती. तेंच फळ कुसोंक घालन सोरो उकडल्यार विकृती. प्रकृती, संस्कृती पूरक विशय. धर्णीर पडोन आसचो एक खडपी फातर तशेंच सोडल्यार वताक सुकोन पावसाक भिजोन आसचो एक सामान्य फातर मात्र. केदनां एक्लो चतुर शिल्पी तो फातर तासून आपल्या शिल्पकला चमत्कारान मूर्तिचें रूप दीवन तयार कर्ता आनी ती मूर्ती गर्भा कुडींत प्रतिष्ठापित जावन आराधन घेवंकयी सक्ता, तेदनां ती संस्कृती जाता. कला, नैतिकता, ज्ञान, रिती–रिवाजी, संप्रदाय, लोकाची अभिरूच आनी कृत्यां मुखांतर उबजोंचें संकीर्ण असतित्वच संस्कृती. मनीस जल्मांत येतानाच संसकृतीयी उबजाल्या. मनशाचें काम, जिणिये शैली, मनशान भावनां व्यक्त कर्ची रीत एका परिधी भितर संसकृतिचें रूप घेता.

संस्कृती आनी नागरिकता हांच्या मदल्या एकामेका संबंधा विशीं जाय तितलें चर्चा विमर्सो चल्ल्या. संस्कृती–परंपरा–संपरदायांक एकामेका समीकरण कर्चें प्रयत्नयी चल्लां. ह्या सगळ्यांच्याकी प्रमूख जावन प्रकृती

आनी संस्कृती मदलो संबंध व्याख्यान कर्चीं चिंतनांय चल्ल्यां. सहज जावन आसची प्रकृती. त्या प्रकृतीक उप्योग करून मनशान निर्माण केल्ली व्यवस्थाच्च संस्कृती म्हळ्ळें चिंतनाक्रम प्रामुख्यता घेता. आपलो उपयोग, अनुकूल, जिणिये सुधारणाक मनशान आपणायिल्ली ही एक व्यवस्था. मनीस रानां मोल्यांनी, रूखाच्या माट्यांनी जियेवन आसल्ली स्थिती प्रकृती; त्या प्रकृतिंत मेळल्ले रूखाचे फांटे, खुंटे, खोले, तण उप्योग करून, गुडचिलां बांधून रावोंक प्रारंभ केल्ली स्थिती संस्कृती. रानांनी सहज जावन मेळल्ले कांदेकणगी, फळवसतू, बोंट केल्ल्या मोनजातिचें मास जिवें जिवें खावन आसल्ली परिस्थिती प्रकृती; त्या प्रकृती थावनच्च उज्याचो आविश्कार करून, उज्यांत भाजून, उकडन खावंक सुरू केल्ली स्थिती संस्कृती. प्रकृतिंत ताच्यायितल्याक किरलोन वाडल्लीं धानी, कांदेकणगी, हांची व्यवस्थीत रितीर कृशी करुंक प्रारंभ केल्ली रीत संसकृती. मुक्त लैंगिकता आसल्ली स्थिती प्रकृती. दादले बायलो जोडें काजार म्हळ्ळ्या संस्थ्या मुखांतर दांपत्य जिणी जियेवंक लागल्ली स्थिती संसकृती. मनशान आपल्या अनुकूलाखातीर निर्माण केल्ली ही संसकृती काळा काळांत विकास जाल्या आनी जावनंच आसा. ह्या विकास कार्‍यांत ‘ज्ञानदाह’ (curiosity of knowledge) आनी ‘सोभायेची प्रज्ञा’ (aesthetic sense) हाचो महत्वाचो पात्र मिसळाला. मानव समुदाय सांस्कृतीक मळार विकास जायनासल्लो जाल्यार आनी वयलीं दोन प्रज्ञां मनशां मधें उबजानासल्लें जाल्यार मनीस आजिकी आदिमानव जावनंच उर्ते आसल्ले; आमच्या पुर्वजां विशीं अध्ययन चलंवचें, आर्विल्यां विशीं चिंतनां चलंवचें, मुकल्या जनांगाविशीं आलोचन चलंवची प्रवृत्ती मनशांमधें विकास जातिना. त्या त्या दिसाची पोटा भूक थांबंवचारच तृप्त जावन, एका रितीर आयच्या जिणियेंतल्या फुस्पड गोंदोळा थावन पयसच उर्ते.

मनीस आसल्ले कडेन संस्कृती आसाजेच्च. संस्कृती नातल्लो मनीस ना. संस्कृती एका समाजाची. समाज बदलाल्ल्या प्रमाणे संसकृतियी बदलाता. एका समाजाच्या दैनीक जिणिये व्यवहारांत कितें कितें गर्जगी, तें सगळें ताची संसकृती जाता. हांतूं जेवण खाण, न्हेसण फांग्रण, भास, साहित्य, संगीत, जानपद, जनपद साहित्य, घरां बांदची रीत, घरा भितर आनी भायर उप्योग कर्चो वसतू, पोसचीं मोनजाती

सुकणीं, रूखझाड, कृशी, वक्तां, आलोचन कर्चीं आनी व्यक्त कर्चीं भावनां, आचार विचार, रितिरिवाजी, पात्येण्यो, चित्रकला, धर्म आनी धर्म विधी, संसकार, खेळ, मनोरंजनाचीं साधनां, वृत्ती, आयदां, परबो फेसतां, सामाजीक विधी... इत्यादी भर्सोन आसता.

संसकृती एका नंयबरीं. पर्वतांच्या तोंक्यांनी, उदकाच्या झरिंनी, ल्हान ल्हान व्हाळ्यांनी व्हाळल्लें उदक नंयक मेळून ह्या सर्व मुळांनी निरंतर व्हाळल्ल्या उदका सयत नंयच्या व्हाळ्याची विसताराय वाडटा. संसकृतीयी काळ बदलाल्ल्या प्रमाणें, परिसर परिस्थिती बदलाल्ल्या प्रमाणें बहुरूप घेता. हेर गर्ज आसल्ले या नासल्ले घटक आपणावन, आपल्या मूळ संसकृतिंतले थोडे घटक होगडावन घेवन मुकार सर्ता. पन्र्या आनी नव्या घटकांचे भर्सवणेन ही प्रक्रिया कळीत जायनासतांच्च निरंतर चलोन आसता. देकून केदाळांय संसकृती जिवंत (lively) आनी क्रियात्मक (Active) आसता. खंयची संसकृती काळा काळाक बदलाना या हेर संग्तीं थावन कांयच आपणायनागी ती संसकृती तटस्थ जाता या आळवाता.

१. मनीस आपलीं चिंत्नां उत्रांनी कळयता. देकून भास, साहित्य, संगीत, नाच – हांतूं संसकृतिचें भंडार भरोन वोमताता.

२. माणसुगेक मनीस आंग धांप्ता आनी ह्या धांपणाक आमी न्हेसण म्हणतांव. हें न्हेसण कसलें, केदाळां, कशें न्हेसचें म्हळ्ळेल्यांत संस्कृती आटापल्या.

३. मनीस काम कर्ता, विलास विनोद भग्ता, खेळ खेळता, हें सर्व कशें, केदनां, कितलें आनी कित्याक कर्ता म्हळ्ळेल्यांत संसकृती आटापल्या.

४. लोक आसल्ले कडेन मांडावळ, क्रम आनी कायदे प्रमूख जावन आसता. हीं शिसतेचीं सर्व क्रमां नियमां संसकृती निरूपण कर्ता.

५. दृषट आनी अदृषट संग्तिंनी लोकाच्यो वेवेगळ्यो पात्येण्यो आसता. त्या पातियेण्यां प्रकार पाळचे विधी निषेधांत संसकृती आटापल्या.

६. भुकेक खाण, तानेक पीवन, जीवाक सूख, मतीक समाधान – ह्या संग्तिंनी संसकृती उगडापी जाता.

हाच्या पयलेंच विवरण दिल्ल्या प्रमाणें 'संसकार' या 'संसकरण' म्हळ्यार सम्यक करण - सम्यक+कृती= संस्कृती. म्हळ्यार बरें - सोभीत जांवच्या बरीं कर्चें, शुद्ध करून उत्कृष्ट स्थितीक पावंवचें म्हण अर्थ. एक वसतू या वर्तन कशें आसल्यार जिणियेचो परमोद्देश सिद्धी आमकां लागीं जायतगी - तेंच 'बरें', तेंच हीत, तेंच औचित्य. बरें आपणांवचें प्रयतन आनी तें हीत सोधचेंच संसकृती. आमची जिणी हीत करून घेंवचें विधानच संसकृती. संवसारांतल्या लोकाकडेन विविध संपर्कांनी आमी जोडून घेंवचें औचित्यच संसकृती.

सोभाय सगळेकडेन, सगळ्यांनी अपेक्सुंची एक विशय. आमी आंगपांग धूवन नितळ करून, वसतुरां नगांनी नेटोवन सोभीत करून घेतांव. घराक सुनो, रंग सारवन सोभीत दिसाशें कर्तांव. आमच्या दिश्टीक पडच्या सगळ्या कडेन सोभाय सोधतांव. आमच्या लोका संबंधांतल्यो चालचमकणी आनी उलोवण्याची सोभायच संसकृती.

भाव सौंदऱ्य, शील सौंदऱ्य असले गुप्तगामिनी नग न्हेसानातल्ली कूड केवल वन्य मोनजात. आमी दैहीक रितीर कूड निर्मळ दवरूंक प्रयतन येंवच्या रितीक बुद्धिपूर्वक श्रम घेंवचें संसकृतीचें सारांश. जिणियेंतल्या विवीध घडितांचीं युक्तायुक्त विवेचनां, वसतुंचीं मौल्यां अर्थ करून घेंवचें लेक, हेरांचो मनोधर्म अर्थ करून घेंवचें परिज्ञान, धर्म चिंतनाची जाग्रुत्कायें परस भावनांचीं अभिरूच - अशें वेवेगळ्या विवेकाच्या समावेशांचें फळ संस्कृती. जिणियेंतल्या शेवटाची सिद्धी अंतरंग कृशीन साध्य जाता. ह्या कृशिंतले विशय गृंथपठण, कलोपासन, रसीक सहवास, लोक-मऱ्यादा परिपालन हाचे थावन संसकृती म्हळ्ळो अंतरंगांतलो परिपाठ प्राप्त जाता. ह्या पाठाक वेवेगळ्यो साहेत गर्ज. खंयचियी एकच साहेत ती संसकृती म्हण वळखोन घेवंक जायना.

संसकृती म्हळ्यार एका थराचें आत्मशिक्षण. ती केवल मनोव्यापार, बुद्धिचो व्यापार या केवल स्मृतीशक्तिंचो व्यापार मात्र न्हय. ती मन-बुद्धी-स्मृती ह्या सर्वांचाकी वयर आसची जीवात्माक लग्ती जाल्ली विशय. रानांत आसच्या वेवेगळ्या वनफूलांचो पर्मळ वाऱ्यांत मिसळोन अनामीक एक विशेस पर्मळ उबजाता. रानां मोल्यांनी मेळचीं पाळां पाल्या सालिंचो सार मेळवन गांवटी वयज एक विशिश्ट रस तयार कर्ता. संस्कृती

म्हळ्ळियी ह्याच गूणलक्षणांची. संगीत, साहित्य असल्या वेवेगळ्या कलानुभवांच्या आनी वेवेगळे शासत्र–शिक्षणांच्या फलितांशाचो सार सहमिलन. तांतूं विज्ञान, विवेक, उदारपण, धृडत्व, बळ आनी निरबळयी आसा.

संस्कृतिचो अर्थ खूब पुर्विलो. संवसारांतल्या लोकाच्या खंयच्या वर्तनांच्या सोभायेक सात्विकता, सभ्यता, सौजन्य, विनय, गौरव, व्हडविकाय म्हण आमचे मधें पुर्वीं थावन चाल्तेर आयलांगी – तोच्च संस्कृतीचो आत्मो. मीठ, आम्साण, तीक, गोड – हीं एकेकयी प्रत्येक आसताना परस्पर विरोध आसा तशें भोग्ता. पूण त्यो वसतू एकानेक प्रमाणार सार–सांबारांत हळतान भर्साताना ही भर्सवणी त्या चार वसतुंच्याकी वेगळीच आनी बऱ्या रुचिचें खाद्य विशेश जाता. गंध, ऊद (पुनुगू), पच्चे कर्पूर, केसरी – हीं परस्पर विरोध न्हय तरी प्रत्येक तशें भोग्ता. पूण ह्यो वसतू एका लेका प्रमाणार भर्साताना पांचवें एक पर्मळ विशेश उबजाता. तशेंच विद्या, विनय, धैर, चमत्कार, हास्य, करूण, शौर्य, साहस, गांभीर्य – हे वेवेगळे गूण मेळोन त्या सहमिलनान नवें एक शील सौंदर्य जल्माक येता. तांतूं प्रसन्नता, तेज, विनय आनी दृढता आसता. तें आसल्ले कडेन भिरांतीक जागो ना. तें विश्वास उबजायता, मान व्हाडयता – हो संस्कृतिचो प्रभाव.

संस्कृती पुरातन वडारूखाबरीं. ताचें मूळ एक दोन वांव रूंदायेच्या धर्णीर त्या एकेच कडेन थिरोन आसता. ताचे फांटे सर्व दिकांनी फासळोन, पयशिल्यान व्हाळच्या वाऱ्यांतलें सार चिंवून घेवन, हजारांनी सुकण्यांक, सावजांक आवासस्थान जाता. मुळांत तो रूख स्थीर. शिरो भागांत विशाल विसतार. संस्कृती तशिच्च मुळांत एका वर्गांतली, परिणामांत बहुवर्ग संसर्गाची; वेवेगळे समाज संघटीत जाल्ली; विश्व विसताराय आपणायिल्ली. ती व्यषटीक समषटिंत मेळयता. म्हळ्यार तिचें एक पोंत व्यक्ती तर आनियेक पोंत संवसार. संसकृती एक व्यक्ती मूळ, एक समाज, एक जनपद मुळांत थावन जल्मोन, वाडोन संवसारांतल्या सर्व जिणियेक आपूण एक प्रत्येक दायज जाता.

संस्कृती समाजेंतल्या सामान्य वाडावळींत दैहीक बळा प्रमाणें स्वभलायकेन फलीत जांवची विशय. खाणा जेवणाचीं क्रम नियमां

सांबाळ्ळ्यार बळ भलायकी ताच्यायितल्याक संवर्धन जाता; भलायकेचें लक्षणच बळ. ह्याच प्रकार विद्या–शिक्षणाचें ज्ञान सार्कें आसल्यार संसकृती ताच्यायितल्याक वृद्धी जाता; त्या खातीर प्रत्येक प्रयत्नाची गर्ज ना.

संस्कृती म्हळ्ळ्या सब्दाक विश्वांतल्या विद्वानांनी, अध्ययनकारांनी, संसोधकांनी अनेक थराचे अर्थ दिल्या. जगद्विख्यात विद्वांस कैबर आनी क्लुकोहन – हांणी असल्या १६०चाकयी चड व्याख्यार्थांची पट्टी दिल्या.

१. पाश्चात्य मानव विज्ञानी ई.बी. टेयलर म्हळ्ळ्या संसोधका प्रकार मनशाचें गिन्यान, जाण्वाय, पात्येण्यो, कला, विश्वास, नीत, कानून कायदे, रितिरिवाजी – ह्या सगळ्याचें जमो जाल्लें संकीर्ण घटकच संस्कृती. (Richard M. Fox, - American Civilisation)

२. मेथ्यू अर्नालडा प्रमाणें मनशान जिणियेंत सार्थकता साधनाक कर्च्या प्रयत्नाचें फळच संसकृती. मृगत्व (मोनजातपण) होगडावन घेवन नैज मानवीय गूण आपणावंक कर्च्या प्रयतनाचें फळच्च संस्कृती. (Mathew Arnold : Culture and Anarchy: PP VIII)

३. निर्दिषट एका समाजांतले सर्व सांदे भागी जावन व्यवहार कर्चें ज्ञान, भावविन्यास आनी सांप्रदायीक चल्णेंचे समुदाय (ऱ्यालफ लिंटन).

४. परिसरांतली मनशा निर्मीत भागच संस्कृती (हरस्कोविटस)

५. एक निर्दिषट परंपराक एकटाय जाल्लो लोक शिकच्या, वांटून घेंवच्या आनी गौरव दिंवच्या कार्‍यांच्या, भावनांच्या आनी मनशानिर्मीत विशेशांचो जमोच्च संस्कृती (कीसिंग)

६. सामाजीक संप्रदायांचो जमोच संस्कृती (लूवी)

७. लोकाच्या वर्तनाक मुक्त मार्गदर्शी जावन खंयच्याय एका निर्दिषट काळांत जियेवन आसच्या, ऐतिहासीक रितीर असतित्वांत आयिल्ली मादरी (क्लुकहान आनी केल्ली).

८. संस्कृती म्हळ्ळेली सामाजीक जावन व्हाळोंक सकची व्यक्ती शिक्षण आनी संग्रहीत अनुभव, ती सामूहीक आनी सार्वत्रीक जावन आसची. (ह्यामंड)

मानव शासत्रा प्रकार ‘संस्कृतींत’ मनशाचीं सर्व कार्यीं आटाप्ता. ती सांप्रदायीक रितिची लोकाची रांदपाची पद्धत, जेवणा खाणाची रीत, घरां बांदचें क्रम इत्यादी संगतीं थावन लोकान पाळची सामाजीक, नैतीक आनी धार्मीक गूण आनी मौल्यांक मनशाच्या उंचल्या मनोधर्मांच्या तृप्ते खातीर आपल्या सवयेन कर्चीं समेसत विचारांक आटाप्ता. (युगयात्री भारतीय संपूट – सं. १ पु. ३). संस्कृती म्हळ्यार मनशान आपले उत्तीम गूण अभिवृद्धेक हाडून, कीळ गूण हतोटिंत दवरून या निर्मूळ करुंक निरंतर कर्च्या प्रयत्नांचो फळ; संस्कृती आत्मक्षेत्रांतली अभाधीत स्थिती. (भारतीय संस्कृती दर्शन – सं. अनकृ. पू. ५).

संसकृती एका जम्यांत दिंवची घेंवची क्रिया म्हळ्यार चूक जांवची ना. देकूनच ती परंपरागत रितीन वाडोन एका समाजाक क्रमबद्ध रूप दीवंक सहायक जाता. हो सगळ्याय जनजीवनाच्या अंतरंग–बहिरंगाचो अनुभव. विवीध विभिन्न अंशांची भर्सोवणी. वेवेगळे धर्म, भास आनी त्या त्या प्रदेशांच्या हवागुणांक अनुगूण जावन ती ती संस्कृती रूप घेता. देकून संस्कृतीचें ‘सूत्रबंध’ एकाच उत्रान सोडवंक कष्ट.

‘The term culture has been central and primary importance to the Social Sciences. It is difficult however, to encompass in a single definition all the meanings to it (New Catholic Eneyclopedia Vol. IV - P 522).

एकाच उत्रान सांग्येत जाल्यार मनशा वर्गाक आसोन, मोनजाती वर्गाक नासल्लीच संस्कृती!

संस्कृतीचें लक्षण:

संसकृतिच्या लक्षणांत अनुकरण आनी संयोजन प्रमूख पात्र घेता. खंयचियी संस्कृती अभिवृद्धीक पावाजाय तर थंय येणें–देणें निरंतर आसाजाय. संस्कृती कोंडांतलें उदक जावंक नजो, बदलेक सदांच व्हाळचें उदक जायजे. एक संसकृती आनियेका संस्कृती वयर साध्य तितलें पाय दवरून चलोंक सकत शिवाय, त्या मूळ संस्कृतीक म्होसतून रावाना. थोड्याच जम्यांनी हें काम संस्कृती करुंक सकत तरयी बोटांनी मेजियेत तितली विरळ. देकून त्या त्या प्रदेशाक संबंधीत, त्या त्या राश्ट्रांक संबंधीत, थंयिच्च सीमीत जाल्ल्या विशिष्ट संस्कृतीचें स्वरूप

सुलभायेन पळेव्येत. एकेका संस्कृतीकयी आपलिंच लक्षणां आसता. पाश्चात्य संस्कृतीक आनी भारतीय संस्कृतीक आसचो अंतर काळ्या-धव्या यितलोच स्पष्ट (डा। डी.के. राजेंद्र, जानपद समालोक, मलेनाडू प्रकाशन, बेंगळूरू १९८०, पू. ८-९).

शेकड्यां थावनयी भारतीय संस्कृतींत एक निर्दिष्ट एकताय झळकोंचें सूक्ष्ममत आसल्ल्या कोणेंय पार्कियेत. वासतव म्हळ्यार अंतर्गामी जावन आसची, ही एकताच्च भारतीय संसकृतीच्या विशिष्ट लक्षणांत एक. भारतीय संसकृतिचीं सत्व-सकत हजारांनी विपऱ्यासांच्या मधें आनीकयी वांचोन उरल्या. हाका कारण: 'ह्या धर्णीर पांय दवरल्ल्या सर्व विविधतां वयरयी एका थराची एकता थापून, वेवेगळे रंग, गूण रचना आसचें. अनेक सुतां मेळोवन राषट्रीय जिणियेचें एकच वसतूर वोळल्लें भारतीयत्वाच्या भावनान'. (अनू: आर.एल. अनंतरामय्य, भारतीय संस्कृती परंपरे, कन्नड अध्ययन संस्थे, मैसूरू विश्वविद्यानिलय १९६९ पू. ३७). देकूनच भारतीयांनी धार्मीक आनी सात्वीक दिश्टिकोनांनी संस्कृती अर्थ करून घेतल्ली. नय-विनय, सात्वीक जिणी, आदर्श जीवन, अंतरंग विकास, नीत नियम विवरांवची दिक्सूची संस्कृती जाल्या. भारतीय संस्कृतीक धर्मच पाटथळ. पूण हांगा लौकीक आनी आध्यात्मीक प्रगतीक महत्व आसा. संसकृतीचें ओट्रास तीरल जिणी आनी मरण हांचें समन्वय.

जनपद संस्कृती आनी शिषट संस्कृती:

संस्कृतींत जनपद संस्कृती (Folk Culture) आनी शिषट संस्कृती (learned culture) म्हळ्ळे दोन प्रकार आसा म्हण विद्वांसांनी अभिप्राय दिल्या. जनपद संस्कृती मूळ पाळ तर शिष्ट संस्कृती हाचे थावनच फांटे फुटोन परिषकृत जाल्ली.

न्यू काथोलीक एनसैकलोपीडिया Vol.४ / पू. ५२९ हांतूं जनपद संस्कृतीविशीं अशें विवर मेळटा-

'The Folk society is characteristically small, isolated, close knit, homogeneous entity. Its social relationships are principally patterned around kinship, its members have a supernaturalistic world view, and its values are more implicit than explicit.'

रग्ता संबंधाचीं आत्मीय भावनां आसची जनपद संस्कृती. हो समाज ल्हान आसोन हांतल्या सांद्यांचें संबंध खूब लागशिलें. ह्या समाजांतल्यो रिती निती कट्टनिट्टान उरोन आयल्या. जनपद संस्कृती हांगाच्या मातिये थावनच जल्मोन वाडल्ली. देकून आपल्या सर्व मूळ अंशांक आतां म्हणासरयी जीवाळ दवरून आयल्या. लोकाची उत्रावळ, आचार विचार ही संगत विशिष्ट रितीर प्रतिनिधीत कर्ता. हाचीं पाळां समाजेच्या अंतराळांत रिगून आसता म्हळ्ळें आमी विस्रोंक नजो. हाचें एक पाळ हालोंवचें म्हळ्यार सगळ्या समाजाकच हालयिल्ल्याबरीं.

जनपद संस्कृती रग्तागत जावन आयिल्ली. पूण शिष्ट संस्कृती परिष्कृत जाल्ल्यान जनपद संसकाराचे सर्व अंश हांगा झळकाना. नागरीकताच्या प्रभावाक वळग जावन जनपद संसकाराचे जायित्ते अंश शिष्ट संस्कृतींत असकत या पोल जाल्या. नागरीकता आनी गृंथस्थ शिक्षणाच्या प्रभावान जिणियेंत नवे नवे समस्ये उबजोन आदली बांदावळ आनी बांधव्य सदीळ जाल्यां. मनशा मनशा मधें आसल्लें मानवीय मधूर बांधव्य तुटलां आनी एका थराचें व्यवहारीक संबंध मात्र उरलां.

“At the same time Kin and associate groups, which were dominated under tribal culture have lost most of their strength and influence, and the large total society being only remotely and machanically interested in the persons the indivedual has become relatively free. He is free to try to develop as he wishes, free to choose his own contact and to change them. There is nothing to hold him in the course of the forefathers not even in his own original course. (KROEBER: Anthropology - P. 283)’.

नागरीकताच्या प्रभावान जाल्ल्या ह्या सर्व कारणांनी जनपद समाजेची बळिष्ट बांदावळ सदीळ जावन त्या मुखांतर जनपद संसकृतिचें स्वरूपयी बदलोन जिणियेंत यांत्रिकता उबजाली. तशें जावन जनपद संसकृतीच्या बदलाक आनियेक संसकृती उदेली. काळ आनी वेळाच्या व्हाळ्यांत पर्नी मौल्यां दिश्टी भायर जालीं. तांतल्या सत्वाच्या अभावान न्हय – हें एक स्थित्यंतराचें लक्षण मात्र.

समाजांत दिसोन येंवची चडणी आनी देंवणेंत मेळोन एकाच्च समाजांत ह्यो दोनयी संसकृती दिसोन येंवची साध्यताय आसा. ग्रेसतकाय–दुरबळकाये निमतीं दोन वर्ग जावन सहजतायेन तांचे आचार विचार आनी संप्रदायांनी व्यत्यास घडोन संस्कृतीचे दोन वांटे जाता. अशें समाजांतल्या सकयल्या स्तरार उबजाल्ली जनपद संस्कृती उरोन आयल्यार, उंचल्या स्तराच्या लोका मधें हाका भिन्न आसची संस्कृती उबजाता; या ह्यो दोनी संस्कृती भर्साल्ली वेगळीच संस्कृती उदेवंक साध्य आसा. हरएक वसतुंकयी एक मूळ रूप आसच्या प्रमाणें संस्कृतीकयी एक मूळ रूप आसता तिच्च जनपद संस्कृती. त्या मुकलें बदलावणच शिष्ट संस्कृती.

मनशाच्या समसत सामाजीक परंपरांक आटापून आसची संस्कृती– आचरणां आनी सांप्रदायीक चलणेचो जमो. ही व्यक्तिच्या जिणियेंतल्या हरएका हंतार प्रगट जांवच्या संस्कृतीक जानपद विद्वांसांनी शुद्ध जनपद संस्कृती, मध्यम संस्कृती आनी प्रौढ संस्कृती म्हण तीन स्तरांनी विंगडन केलां.

परिमीत व्याप्ती भितर निश्चीत थोड्या पुरोहीत वर्गाच्यांनी, राज नीतिज्ञांनी, विज्ञानिंनी, धार्मीक मुखेल्यांनी, कविंनी, कलाकारांनी निर्मीत केल्ली (जी शं प) ‘प्रौढ संस्कृती’ म्हण वोलायली. ह्या हंतार व्यक्त जाल्ली संस्कृतीची हरएक पंगतयी लोकावयर दबावान थापल्ल्या तसली. म्हळ्यार, निर्मिती एकल्याची आनी ताच्या अभिप्रायांक जायत्यांचें व्यक्तित्व बली जांवची परिस्थिती. चडश्या लोकाचें व्यक्तित्व आपल्या कुशीन वोडून घेंवची तांक आसच्या प्रतिषठीत व्यक्तिच्या प्रभावाक सांपडोन आपूण संपूर्ण ताका खाल जावन चल्ची साध्यताय हांतूं चड आसता.

जनपद संसकृती, वयल्या विवरांक व्यतिरिक्त. ती समषठी थावन अंगीकार घेतल्ल्या पात्येणी, पदां, संप्रदाय, आचरणांची जाण्वाय आनी गिन्यानाक संबंध जाल्ली. हांकां बद्ध आसल्लो मात्र जनपद संस्कृतींत वळखोन घेता. ह्या स्संसकृतीक मातियेचो वास आसोन जिणिये वांगडा लागशिलो संपर्क आसता. आत्मीय वातावरण आपणावन आसता. जनपद संस्कृतीचे प्रातिनिधीक रूप जावनासच्या मनशा जिणियेच्या हरयेक पांवड्यारयी व्यक्त जांवचीं उत्रां, पातियेणी, आचरणां, संप्रदाय – असल्या

पाळांक हालयिल्ल्या व्यक्तींक समाज विरोध करून बहिषकार घाल्ता. तसलो खडक चौकट्ट जनपद संस्कृतीक आसा.

अनेक संदर्भांनी शिष्ट आनी जनपद संसकृती मधें वळखोंक जायना तसलो संबंधयी आसता. ह्या दोनांच्यो मिश्रीत संस्कृतीयी पळेव्येत. जनपद संस्कृतीक आकर्षीत जाल्ल्या वेळारच सुधारलेल्या नागरीकताच्या प्रभावान शिष्ट संस्कृतीच्या जाळाक सांपडचो लोकयी आसा. ह्या संदर्भार प्रकट जांवची 'मध्यम संसकृती'.

जनपद विद्वांसांनी 'फोकलोर' सब्दाचें व्याख्यान कर्च्या वेळा 'लोर' म्हळ्ळ्या सब्दाक 'संस्कृती' म्हळ्ळो अर्थ दीवन व्याख्यान दिल्लें पळेल्यार 'फोक कल्चर' आनी 'फोकलोर', ह्या दोनी सब्दां मधें अर्थ व्यत्यास ना म्हळ्ळें खचित जाता. 'संस्कृती' सब्द उप्योग जाल्ल्या सगळ्या कडेन सभ्यता, नागरीकता, रसिकता, विनय, वैचारिकता, कर्तव्य निषठा, भक्ती भावुकता, त्याग, शुचित्व... इत्यादी उंचले गूण स्वभाव प्रगट जांवचें गमनाक येता.

'सांस्कृतीक मानव विज्ञान' म्हण वळखोन घेव्येत जाल्लें Cultural Anthropology म्हळ्ळ्या शासत्रांत उल्लेखीत Culture सब्दाक अन्वय जांवचो अर्थ सांग्येत तर, जनांग आपल्या परंपरांत आयिल्ल्या अनुसरणा मौल्यांक तीवर रितीर स्पंदन करून उरवन हाडल्ल्यो पद्धती, आचरणां, पात्येणी त्या त्या जनांगांतल्या घेंवच्या-दिंवच्यांत, वाक-कृतींनी, कला साहित्यांनी व्यक्त जाता त्यो संग्ती संसकृती म्हळ्ळ्या नांवाक बाध्य जांवच्यो. संवसरांतल्या सगळ्या जनांगाच्या संसकृतीक ह्या वरेग सांस्कृतीक मानव शासत्रज्ञानी नगर संसकृती, ग्राम संसकृती, आदीम संस्कृती – ह्या तीन हंतांनी विंगडण करून अध्ययन चलयलां.

नगर आनी ग्राम संस्कृतीाच्याान आदीम संसकृती वेगळी, आदली आनी हीच बुडकट्ट संस्कृती. संस्कृती विश्वव्यापी म्हणताना ह्याच संदरबार 'एक संस्कृती' म्हळ्ळें परिकल्पनयी प्रमूख जाता. हांगा एक व्यक्ती दुबळोगी ग्रेसतगी, उंचल्या जातिचोगी कीळ जातिचोगी, हें खंयचेंयी लेकाक येना. मनीस आसल्ले कडेन संस्कृती आसता. संसकृती म्हळ्ळ्या परिकल्पनांत उंचली संसकृती कीळ संसकृती म्हळ्ळें भेद ना. हर्सकोविटस म्हळ्ळ्या विद्वांसा प्रमाणें लोकाची जिणिये विधानच

संसकृती. (Cultural Anthropology - Herskovits). हे व्यक्ती कोणयी जाव्येत, खंय तरी जियेवन आस्येत. लोक आसल्ले कडेन संस्कृती आसताच. असली संस्कृती देकूनच्च एकच थर आसाना. एकेका प्रदेशांत एकेका जनांगाची एकेक संस्कृती आस्येता. 'एक संस्कृती' म्हळ्ळें परिकल्पन उबजोंचें आनी प्रचलीत जांवचें ह्याच पाट भुंयीर. मनशाची संसकृती रूप घेंवच्या वेळा, विविध कारणांनी विविंगड जाल्लो मनशा समाज, आपल्या विभजीत पाट भूंयीक अनुगूण जावन विभिन्न संसकृतीक रूप दीत आयिल्ली एक चारित्रीक संगत.

संसकृती आनी जानपदः

खंयच्याय एका जनांगाच्ये संसकृती विशीं समजोवणी जाय तर त्या जनांगांतलें साहित्य गमनाक घेवंक जाय. कारण, त्या लोकाचें अंतरंगांतलें गूंडायेचें जिणिये चित्रण त्या लोकान सृष्टी केल्ल्या साहित्यांत जमोन प्रतिबिंबीत जाता. भारतीय संसकृती आमच्या काव्यांनी भारतीय भासांनी व्यक्त जाता व्हय तरी, असलीं काव्यां राजाश्रयांतल्या पंडितांचीं रचनां जाल्ल्यान तें नैज जिणियेचें परिपूर्ण चित्रण न्हय. ह्या एका कारणान गृंथस्थ काव्यांनी साद्या लोकाची संस्कृती झळकाना. देकून, साद्या लोकानच रचून पोषण केल्ल्या जानपद साहित्या तेवशीं दीषट घुंवडांवची पडटा. जनजीवनाच्या उस्वासाचें स्पंदन हांतूं आमकां दिसोन येता. साद्या लोकाच्या समग्र संस्कृतिची कुसकूट पुणी परिचय आमकां जाता. अज्ञात कविंचीं हीं अमर गितां निरंतर व्हाळोन बदलावण जायित्त जनपदांच्या अनबोगा तुप्पांत बुडोन, न्हावन अन्वाळीं जाल्ल्यान हें एक जम्या पंगड कविंचें काव्य सृषटी आनी समग्र देशी संस्कृतिचो कोश. एका जनांगाच्या उदेवा सांगाता 'जानपद'यी उदेता देकून त्या जम्याचें जिणिये विधान, आचार विचार, व्यापार वहिवाट, शृद्धा, पात्येणी आनी संप्रदायांची झळक हांतूं भरोन वोमताता.

एके संसकृतिचें अध्ययन आनी ताचें संसकृतीक विश्वाच्या बांदावळींत मौखीक परंपराची जाण्वाय आनी ज्ञान महत्वाचें आकर जाता. कारण, लिखीत परंपराच्या दिश्टीक दिसानासल्लें या दिसवण्या भायलें एक सांस्कृतीक अनावरण मौखीक परंपरेंतल्यान उज्वाडाक येता. जानपद आनी संस्कृतीक लागशिलो संबंध आसा. जानपद साद्या

लोकाचें अनभोगाचें स्वरूप. तशें पळेल्यार संस्कृतियी सामान्य लोकाचें अनभोगाचें स्वरूपच. पूण जानपद, संस्कृती बिंबीत कर्चें माध्यम जावन प्रमूख पात्र घेता. उंचली कला आनी साहित्य उंचल्या वर्गाच्या संस्कृतिचें निदर्शन म्हण आमी समजाता. पूण जानपदांत पळयिल्लें सक्कड उंचलें म्हण लेकचें समा न्हय. कित्याक म्हळ्यार संस्कृती म्हण परिगणीत जाल्लें सक्कड उंचल्या अंशांनी भरोन आसाजे म्हण ना. खंयच्या संस्कृतिंतयी बरें–वायट, सत्वभरीत–पोल म्हळ्ळ्या ह्या मध्यम संगतींक संबंध जोडल्लें सगळें एकवटोन संस्कृती जाता. संस्कृतीक मत–धर्मांचो प्रभाव पडल्ल्यो पात्येण्यो, आचरणां... इत्यादी रूप दिता. हेर पूरक प्रभाववयी पडची साध्यताय आसा. जानपद ह्या सर्वांचें संकेत मात्र.

'आमच्या देशाची संमिश्र आनी संकीर्ण संसकृती. तिच्या वयर अनेक पंगडाचो, काळाचो, देशाचो, मतांचो वर्चस्व पडोनच येंवच्यान हो संमिश्र आनी संकीर्ण प्रभाव प्राप्त जाता. काळ सरल्ल्या प्रमाणें स्वाभावीक जावन तांतूं अर्थ आसल्लें आनी अर्थ नातल्लें भर्साता'. (डा.के. शिवराम कारंत – जानपद गीतेगळू – प्रसारांग – मैसूरू विश्वविद्यानिलय १९७१ पू. ५). हें उतर जानपदाकयी लगाव जांवचें विशेस न्हय. एका संस्कृती भितर आनियेक संस्कृती जिराना; दोन संस्कृतिंच्या संयोगान एक विशिषट संस्कृती उदेवाक येता. देकूनच भारतीय संस्कृती वयर खंयचीय पाश्चात्य संस्कृती आपलो प्रभाव स्थापीत करुंक सकोंक्ना म्हळ्ळें गमनार्ह. कित्याक म्हळ्यार, लोकान तांचो धर्म मात्र परिवर्तन केलो शिवाय जिणिये विधान होगडावंक ना. परंपरेन आयिल्ले सामाजीक आचार विचार, शृद्धा, पात्येण्यो... ह्या सर्वान भारतीय ग्रामांतर संस्कृतींत गूंडायेचीं पाळां रोंबयल्यां. हेर धर्माक खाल जाल्यारयी संस्कृतीक खाल जायनासतांच त्या धर्माच्या दबावान प्रभावीत जावन आपली पुर्विली संस्कृती पाळून येवन एक नव्या स्वरूपाक अनुवर्तन केल्यारयी देशी संस्कृती जावनच उरल्या.

संस्कृती आनी कलाः

मनशाच्या सांस्कृतीक चरित्राक आनी जनपद कलांच्या उदेवक अविनाभाव संबंध आसा. आराधन आनी आचरणांची क्रिया, कला रूपार

विकास जावन पूर्ण स्वरूपाची कला जाल्ली एक रीत तर धर्म आनी पंथ प्रसाराखातीर जल्माल्ली कला उपरांत धर्म–पंथांचो उद्देशव्याप्ती उत्रोन सार्वजनीक कला जाल्ली आनियेक रीत. कलाच्च कसब जावन, उपरांत ती येक परंपरा रूपार विकास जाल्ली एक रीत जाल्यार आसल्ल्या व्यवस्थ्या विरोध नवी कला जल्म घेतल्ली आनियेक रीत. अशें अनेक कौतूक चाळवोंवची कला आमच्या संस्कृतीचें स्पषट प्रतीक.

एका आराधना व्यवस्थांतलीं वेवेगळीं क्रियां, मुकार नाट्यांशाच्या रूपार कला जावन उबजाली. आराधन म्हळ्यार उपासन मात्र न्हय. गायन, नर्तन, दैन्यतेन बागोन आडपडचें, हात जोडून ध्यानस्थ जांवचें, बोबाट घालून किळंच मारून मागणें कर्चें... असले विविध थरांचे अभिनय तांतूं आसता. असले अनुसरण कर्चे विविध आंगीक चलनवलन निर्दिष्ट संदर्भांनी पर्त्यान पर्त्यान पुनरुक्ती जांवच्या मुखांतर आचरणांचे भाग जाले. मनशाच्या जिणियेंत, संस्कृतींत समानांतरार वाडोन आयिल्ली कला आज एकाक एक पूरक जाल्लें पळेव्येत. कला स्वरूप पार्कून संस्कृती वळखोंच्या तितलें सुधारण जालां. साहित्य, कला, धर्म, नीत, जिणिये शैली – हें सक्कड मनशाच्या अंतरंगांतले संस्कृतींचें भायलें रूप. हे सर्व अंश आमच्या जानपदांत झळकाता. जनपद संस्कृतींत लांबाय रूंदायेक, उंचाये गूंडायेक व्हाळोन आयिल्ली कला, क्रमेण वेवेगळ्या रितिचे कला प्रकार जावन वांटे फांटे जाल्या. ह्या प्रकारार आयच्या संदर्भार कला आनी संसकृती एकच म्हणच्या तितल्या मट्टाक पावलां.

कला संस्कृतीचें प्रतीक. कला नातल्ली जिणी लारां नातल्ल्या दऱ्याबरीं म्हण जाणाऱ्यांनी उचारलां. जिणी म्हळ्यार पणगील पडल्ली न्हय. ती वर्णरंजीत सोभाय. दुबळिकायेंतयी ही सोभाय आपणावन आपले कषट अन्वार आनी दुःख विस्रोंक जाय म्हळ्ळी अपेक्षा मनशाक सुप्त रितीर तरी आसता. आपल्या अत्म्या भितरल्या सर्व चिंत्नांक एक रूप दीवन, तें रूप कला मुखांतर कल्पन करून आराधन कर्ता.

"He wants his emotion to be transmitted externally by a beautiful combination of lines, forms, colours or by a succession of movements, sounds and words subject to certain

rythem.' (P. Rajeshwara Rao: An outline of Indian Art - P.5). ತೊ ಮುಕಾರ್ ಸಾಂಗ್ತಾ 'The human being is a lover of Art he thirsts for art and lives for it. It is the symbol of human dignity. Just as life required air; humanity requires Art.'

अशें जिणियेचें एक भाग म्हणचे बरीं वाडोन आयिल्ल्या, जिणी म्हळ्यार हीच म्हणच्या रितीर भगच्या कलाक आनी संस्कृतीक सादो सुदो, आड आडकोळ नातल्लो संबंध आसा. खंयचियी एक कला अभिवृद्धी जावंक संस्कृतिचें पाटथळ गर्ज. प्रकृतिची प्रतिकृती कला जाली व्हय तरी तितल्यारच थांबोंक ना. जिणियेक सूख समाधान मेळोंक, कष्ट अन्वार पयस सरोन शांती संचयन जावंक, ज्ञान वाडोंक, अरिषडवर्गांचें उपाद्र पयस करुंक, कलाकार केवल अनुकरणाची फाट लागानाशें, उल्लासभरीत जिणियेचो पालवी जालो. प्रकृतिच्या भायल्या देखीक कौतुकान पळेवन भुल्च्या प्रास प्रकृतिंतले सुप्त रहस्य उगडापें करून जिणियेच्या निरंतर अभिवृद्धेक प्रकृतिंतली खंयची सकत आनी स्फूर्त आपणाव्येत म्हण कला द्वारीं लक्षांत काणघेलां.

संस्कृती आनी धर्मः

संस्कृती आनी धर्मांत एकामेका अवलंबन आसा. धर्माच्या अनुसंधानाचें फळच संसकृती. धर्मानुषठानाचें लक्षण संसकृती. व्यष्टी जिणियेंतलें धर्माचें अनुषठान समष्टी जिणियेंत का-यरूप घेताना संसकृतिचें आविषकार जाता (संस्कृती मत्तू धर्मः 'संस्कृती' साहित्य मत्तू संस्कृती इलाखे, पू. १३).

Religion was the source of primitive art, which can be understood when we broaden our frame of reference to include voluminious supplimentary materials old customs remaining this day, folklore and early historic documents - all source which reveal ancient religious belief. (M. Grimbuar - Ancient symbolism in Lishemi and Folk Art - Indian Folk Culture - Page 82).

मतधर्म कशें कला उदेवाक प्रेरक जाल्या त्या प्रमाणें तांतूं संसकृतीयी भर्सोन आयल्या. मनीस ह्या प्रथवे वयर जल्मोन दीश्ट

सोडटाना ताका थोड्यो विशेश संग्ती दिसल्यो. पृथवी वयले जयत गात्राचे रूख झाडां, फातर, दोंगर, पर्वत, रातीक पडचें चांदनें, दिसार झळचो सूऱ्यो, येळचें वारें, व्हाळचें उदक, विशाल म्हळब, अगाध दऱ्यो, मोड, पावस, घडघडो झगलाणें, गिराण, भुंयकाप, ज्वालामुखी, दुकोळ, रोगरुदान... असल्या, आपल्या चिंत्या सक्ते भायल्या संगतींक पळेवन विज्मीत जालो; भयभक्तेन आनी पवित्र लेकून चलोंक लागलो. आपणान कितें प्रयत्न केल्यारयी त्या सक्तेंच्या प्रभावाथावन चुकोवन जियेवंक असाध्य म्हळ्ळें वासतव कळ्ळें. त्या सक्त्यांक भियेवन, तांच्या वयर देवत्व, दैवत्व आवाहन करून आदरणीय रितीन चलोंक लागलो. त्या सकत्यांच्या तृप्तेखातीर विविध वाटो सोधून आचरणां करुंक प्रारंभ केलें. हीं आचरणां क्रमेण कला स्वरूप घेवन धार्मीक आनी सामाजीक भोगावळिंनी प्रदर्शनांकयी प्रारंभ केलें. ह्या रितिच्या आचरणांक एक मीत घालूंक निर्दिषट चौकट्ट रचलो. आचरणांच्या विधीक एक प्रशसत दीस, तीथ, वेळ, नमियारलो. आपणान उप्योग कर्ची हरएक वसतू त्या आचरणाद्वारीं समर्पिलें. हें क्रम सुधारण जावन थोडे विधी निषेध ज्यारियेक आयले. अशें आदलें प्राकृतीक रूप सुधारण जावन, आचरणांक धार्मीक लेप लावन सुधारलेल्या संस्कृतीचें रूप घेवन, संस्कृतीक एक निर्दिषट व्याप्त निर्माण जाली. भारतीय जिणिये पद्धतींत सर्व अविषकारांनियी आध्यात्म आटापलां म्हळ्ळें कोणेयी पार्कियेत.

ललीतकला आनी साहित्य ह्या नियमा थावन पयस ना. भारतीय शिल्पकला, संगीत, साहित्य, चित्रकला... इत्यादी सर्व भारतीय आध्यात्म जिणियेचें भायलें स्वरूप म्हण दुबावाविणें सांग्येत.

संस्कृती आनी नागरीकता:

संस्कृती म्हळ्ळो सब्द इंगलिशांतल्या 'culture' म्हळ्ळ्या सब्दाक समानार्थान उप्योग कर्तांव म्हण आमी हाचादल्या विवरणांत पळयलां. थोड्यांनी संस्कृती आनी नागरीकता (civilisation) हे दोनी सब्द एकाच्च अर्थान उप्योग केल्लें गमनाक येता. संस्कृती आनी नागरिकताक आत्म आनी भौतीक वसतुंक आसच्या तितलो अंतर आसा. नागरीकता आसल्ली संस्कृती जावंक तांतूं आध्यात्मीक बरेंपण मेळाजाय. बरेंपण संस्कृतीचें सारसर्वस्व. संसकृती आनी नागरिकता वासतव जावन

विभिन्न तरी थोड्यांनी दोनांक़यी समान अर्थार उप्योग केल्ल्याक हेनरी एस. लूकस म्हळ्ळ्या अध्ययनकाराची अभिप्राय दिव्येत– These two words (culture and civilisation) however, are correctly used to express the same concept, except, that culture is more limited in area and time, than civilisation, hence we speak of Humeric culture and western 'civilisation.'

'संसकृती' म्हळ्ळी, ह्या पयलेंच सांगल्ल्या प्रमाणें सुलभायेन विवरावंक जायना तसलो तत्व. संस्कृतीचें जीवसत्व या ताचो विरोधांश म्हण बोट जोकून दाखंवचे खंयचेयी लक्षण या अंश ऊर्जीत ना. विभिन्न श्रेणिचो महत्व आनी सत्वांच्या अनेक फांट्यांनी जाल्लो तो एक जमो. 'नागरिकता' म्हळ्यार प्रजासमुदायाक आनी समाजाक एका वोळीर हाडची एक जीवन व्यवस्था. मनीस, फलदायक आनी रचनात्मक चटुवटिकांनी आसोंक, सहजीवनाच्या स्थितींत साध्य जावन वाडल्ली नागरिकता. संस्कृती तसल्या एका परिस्थितीन उबजोंचें फळ. ती, भास आनी कला प्रकारांनी, तत्व आनी धर्मांनी, सामाजीक रिती–रिवाजिंच्या आचरणांनी, राजकीय संघ–संस्थ्यानी आनी आर्थीक व्यवस्थां मुखांतर व्यक्त जाता. हांच्या पयकी खंयचोयी एकच अंश प्रत्येक जावन संस्कृती म्हण जायना. ह्या सगळ्या जिणियेच्या अभिव्यक्तीक 'संसकृती' म्हणतांव. सांस्कृतीक परिस्थितिच्या व्यवस्थीत उदेवाक कारण जांवचीच नागरिकता. देकून, नागरिकता नासतां संस्कृती आसोंक असाध्य. पूण संसकृती विकास जावन तसल्यो नागरिकता आसोंक साध्य आसा.

'संस्कृती' मनशामधें गूंडायेचीं पाळां रोंबोवन रावल्यारयी, काळाच्या प्रभावाक वळग जावन ती आपलें स्वरूप बदलावण करून घेता. पूण तें नागरिकताच्या बदलावणेच्या वेगाच्याकी मंद जावन आसता म्हळ्ळी विशय गमनाऱ्ह. नागरिकताच्या प्रभावान एका व्यक्तिचें विस्मीत रितिचें बदलावण तीवर वेगान दिसोन येत. दाखल्याक – तोडोप न्हेसोन, शेंडी बांधचो व्यक्ती, तक्षण केस कापणी करून सूटबूट न्हेसोंक प्रारंभ करीत; पूण, तितल्याच सुलभायेन तोच्च व्यक्ती आपणान हरदीस पाळचीं आचरणां, आपल्या पेल्यां कडेन कर्चो सामाजीक व्यवहार शीघ्र गतीन बदलूंक सकचो ना. कारण त्या व्यक्तिसंगीं ताचो व्यवहार अती प्रबल थरान रोंबोन आसता. संस्कृती सगळ्या समुदायाचें अंतरंगाचें फूल.

ताचो पर्मळ हर एका कडेन आनी हरएकल्या कडेन प्रसार जांवच्या तसलो. आमच्या दिश्टीक दिसानातल्यारी, समुदायाची चाल चमकण, उचार आनी आचार विचारांनी ताचो पर्मळ प्रसारोन आकरषीत कर्ता.

आखेर कर्च्या फुडें

प्रसिध्द मानव शासत्रज्ञ क्लिफर्ड गियर्ट्स हाणें संस्कृतीक 'मानव समाज निर्मीत सर्व वांट्यांची उत्पादनां, भौतीक वसतू (घरां, नगर... इत्यादी) आनी भौतीक उत्पादनां (भास, धर्म.. इत्यादी) म्हण उल्लेख केलां. संसकृती समाज संघटन करून मुकार व्हर्ता. सामाजीक स्थिरता, आत्मीयता, सामाजीक अंतरक्रियां, मानवीय संबंधाची निरंतरता आनी तांतल्या सांद्यां मदलें उंचले ओप्पंद संस्कृतीन घडोन अभिवृध्दी जाता. देकून, खंयचेयी समाजेचें वैज्ञानीक या क्रमबध्द अभ्यास (study) म्हळ्यार तांतल्या संस्कृतीचें विशलेषण म्हण अर्थ. सामाजीक संघटना वांगडा सामाजीक विघटनयी ह्या विशलेषणाचो अनिवाऱ्य भाग जाता.

हरयेक संस्कृतियी विविध स्तरांनी वैविद्यमय उपसंसकृती आपणावन आसता. प्रमूख संसकृती थावन भायर उरोन, आपल्याच क्षेत्रांत, प्रत्येक जिणिये शैली चाल्तेर हाडून, प्रधान संस्कृतीच्या प्रभावान 'उपसंसकृतिचो' अर्थ, अध्ययनाचीं परिकल्पनां आनी प्राककल्पनां हांच्या दिश्टीन प्रत्येक जावन चलयल्यार मात्र असले सूक्ष्म विचार प्रगट जावंक साध्य.

प्रतिस्पर्धी संसकृती (counter culture) आनी सांस्कृतीक पाटीं पडणी (cultural lag) ह्या दोनी सब्दांचो उपसंस्कृतिच्या अध्ययनांत महत्वाचो वांटो आसता. 'प्रतिस्पर्धी संस्कृती'यी सांसकृतीक मुख्यवाहिनिचो एक उपशाखो. पूण ह्या उपशाख्याची वोडणी प्रमूख शाख्याच्या व्हाळ्याच्या आनियेके कुशीन आसता हें गमनांत दवरिजाय. आधुनीक पाश्चात्य समाजांत असतित्वांत आयिल्ल्यो असल्यो प्रतिस्पर्धी संसकृती (उदा: हरेकृषण, हिप्पी उपसंस्कृती... इत्यादी), त्या समाजांनी शेकड्यां थावन अंगीकार करून घेतल्ली मौल्यां-नियमांक सरसकट रितीन वाऱ्यार उबयिल्ली पळेव्येत.

संसकृतीक मत-धर्मांच्या आवरणां भितर चल्च्या निषठूर आचरणांच्या परिधींत विशलेषण करचें सांप्रदायीक आनी अनिवाऱ्य

क्रम. भारतांतल्या देशी परिसरांत मत–धर्मा भायल्या संस्कृती रूपाचें परिकल्पन असाध्य. हाका कारण कितेंय आसों, मनशा सयत सर्व जीविंचें सृषटी मूळ अलौकीक दैवी सक्तेंत देकच्या आमच्या समाजेचीं चिंतनां भावनात्मक आनी कल्पनाशील. देकून धर्म आनी जातिंच्या हजारांनी आचरणांक बद्ध जाल्ल्या आमच्या समाजान आदिमानव काळा थावनयी संस्कृतीक जायित्तीं रूपां दिल्यां. पूण 'संस्कृती' म्हण वोलावन खंयच्या संग्ती विशीं आमी विशलेषण चलवन आसागी ती आज मूळ स्वरूपांत पळेवंक मेळना म्हळ्ळें वीपऱ्यास. संसकृती विशलेषणाचे ह्या मेरेनचे मानदंड बदल्ल्या. जात, मत, प्रदेश, भास हें खंयचें भेदयी नासतां मनीस आपल्या सर्व आचार विचारांक आधुनीक वैज्ञानीक आविषकारांक अवलंबन कर्चें हाका कारण. भारतीय संसकृती विशीं अमोघ आनी आवेशभरीत रितिचीं भाषणां दिंवचेयी ह्या अवलंबना थावन भायर ना. अशें जाल्ल्यान, आमच्या मूळ संसकृतीचीं पाळां जावनासची जानपद कला, साहित्य... इत्यादी संवेदनाच्या पाटथळार मात्र उरल्यां शिवाय आचरण, अनुषठानाच्या मळार निराशादायक जाल्यां म्हणयेत.

आकर ग्रंथः

१. डी.वी.जी. – संस्कृती – प्रः काव्यालय, मैसूरू – १९५३

२. कर्नाटक बुडकट्टुगळू संपूट १&२ प्रः कर्नाटक जानपद मत्तू यक्षगान अकाडेमी, बेंगळूरू – २०००

३. बी.एस. तलवाडी – क्रैसत जनपद गीतेगळू, प्रः दयानंद प्रभू, सैंट फिलोमिनास बोर्डिंग मैसूरू – १९८३

४. एन.एस. लक्ष्मीनारायण भट्ट – उदयवाणी   २३.०३.२००१

५. एं. व्यास – उदयवाणी – १७.१०.२००१

६. डा. योगीश कैरोडी – उदयवाणी – ६.३.२०१४

*** *** ***

कोंकण आनी कोंकणी

–दामोदर बाळीगा, मंगळूर १९६८

कोंकणी लोक

गोंय, महाराषट्र, मैसूर, केरळ ह्या राज्यांत आनी हांचे भाहीरयी भारताचा जायित्ते सुवात्यांचेर सिंपिल्लेबरी कोंकणी लोकसमुदाय आसल्यारयी तांचो अत्मो सामको एकूच जावनू प्रज्वळता. १९६१ भारत राज्वोटाच्ये जनगणती प्रमाणे आख्या भारतांत १,३५२,२६३ इतल्या जनांची भास कोंकणी आस्सा म्हणून आंकडो घाल्ला. ह्या शिवाय, गोंय मेकळें जावचा वेळार थंय आसच्या ५५८,१५९ जनांतू ४८७,३७३ इतले कोंकणी भाषेचो लोक आसचे कळोन आयलां. ही मोगाळ कोंकणी भास भारी प्राकातान लोकांची मायामोगाची 'आवय-भास' जावून आस्सो म्होणू आम्मी पुराण आनी इतिहासांचेर नजर घालनू समजूंक येता. सारस्वत ब्राह्मण आनी रोमन केथोलीक क्रिसतांव हे दोन समाज कोंकणी उलौपी होडलो हिस्सो जाल्यारियी रत्नागिरी जिल्ल्याचा राजपूर तान, केरळाचे त्रिवेंड्रम थांयी, हेर अनेक लोक कोंकणी भास उल्लयितात. वाणी, सोनार, सुतार, कासार, गुडिगार, कुंडबी, कुंबार, सुदीर, भांडारी आनी कलावंत–हे नंता नवायत, काफी, आनी डालडी (तीनूय मुसल्मान जातियों) ही भास तांची आवय–भास म्होणून मानोन घेतात. चाकरी आनी दंद्या पासून आफ्रिका आनी अरब राषट्रांक वोचून तंहीच रावुल्ले कोंकणी लोक सबार आस्सात. चित्तपावन आनी कराड ब्राह्मणांनी उलौची भास कोंकणिचोच एक रूप. मुंबयी, रत्नागिरी, मालवान, सावंतवाडी ह्या प्रदेशांत म्हार (म्हणजे हरिजन) सुधां कोंकणी भासच उलयितात. हे भाषेक हांगा 'कुडली' म्हणतात. बेळगांव जिल्ल्यांतू उल्लोवचे कोंकणीक 'गोमंतकी' या 'पर्देश्कारी' म्होणू आपयतात. मालवानांतू तिका मलवंद म्होणू सांगचेयी आसा. केरळ राज्यांत कोंकणी भाषेक तिस्रें स्थान म्हणून मानयिला.

वेदवाक्य

आपआपली मांय भास, आपआपलो मांय देस आनी आपआपली संस्कृताय ह्यो तीनूय केदनायी मंगळकारी. त्यो आमी बिल्कूल विसरू नजो. ह्या तीनाकय आमी आमच्या काळजांत थीर दवरूंक जाय. आमचे भारताचो अनादी ग्रंथ ऋग्वेदाचो एक ऋक्क (मंत्र) होच अर्थ भरून अस्से आसाः–

“इळा सरस्वती मही तिस्रो
देवीर्मयो भुवः
बऱ्हीः सीदंत्वस्रिधः”

हांतूं तान आमी असे बुद्ध घेव्येतः आमची माय–भास, आमचो माय–देस आनी आमची संस्कृताय ह्यो तीनूय शूभ मंगळ कोर्च्यो (बरे कर्तल्यो) देवियो जावून आस्सात. ते निमित्ती आमी हांका विसरूनासता, शृद्धेन, भक्तीन तांची नित्य आराधन कोर्काच. संस्कृताय म्हणचे एका जनसमूदायाक गुणेसत, आचारवंत आनी माणसुगेचो कर्ता, वा करूंक उपकार कर्ता तसलो विषय. ही संस्कृताय जीण एक लोकाक भारी दिसां तान घोडून आय्यिली जावून आस्सा.

कोंकण परंपरा

आमचे भारताची असतेंत करावळ या किनारपट्टी कोंकण म्हणून नांवाडदीक आसा. सह्याद्री म्हणचे पश्चीम घाटांचा सालाचा म्हाऱ्यांत आसची अरब्बी समुद्राची ही करावळीक आमचा पोर्ने स्कंद पुराणांत ‘शूर्परक’ म्हणून प्रसताव केल्ला. ‘अपरांतक’ नांवयी हे तीर प्रदेशाक आनी दुस्रे दुस्रे पुराणांत दिल्लें आसा.

परशुराम सृषटी

हें क्षेत्र परशुरामान सृषटी केल्लें म्होणून महाभारताचा शांतिपर्व–४६ अध्यायांतू उल्लेख आस्सा. स्कंद पुराणाचा सह्याद्री खंडांत ही गजाल आनीकयी विवर्सून दिल्या. आपल्याक द्रोह केल्लें क्षत्रीय वंश सगळें निर्नाम कोरुंक एकवीस पावटीं सबंध भूमंडलांतू खेपी मारून परशुरामान आपण जमयिली पूरा जमीन बाम्माणांक दान केल्ली. अश्शी धारादत्त कोर्न दिल्या भुंयचेर आपणाक ठिकाणो आसचो समा न्हंय?

म्हणून ताणे चिंतलें. आनी नवीच एक भूभाग निर्मोचाक ताणे ठरायिल्लें. सह्याद्री दोंग्रार रावून ताणे ताची कुडार, की भाल्ली, कोपान उडयिल्ल्या वर्वीं दऱ्यो भियोन पाटीं सरलो. तेन्ना हें 'शूर्पारक क्षेत्र' या 'अपरांतक' सृषटी जाल्ले. भारताची असत्येंत देग ह्या निमित्ती 'परशुराम क्षेत्र' म्हणून गाजता.

प्रळयांत उबजल्ले कोंकण

भारताचो आसतेंत किनारो जावनू आसचो हो कोंकण प्रांत संयभांत जांवचा उचांबळान व्हयीर पळ्ळो म्हणून पात्येचाक भूविज्ञानी तांचा संशोधनांनी रुजू कोर्नू दित्तात. प्रकृतिचा प्रकोपान उजो वोंकचे दोंग्रा आसात; तातोवोळ मारेकार वादाल येंवचो, भयंकर भुंय–कांप जांवचो, दऱ्ये मेर मिर्वून भुंय गिळची, असले मारेकार गजालियो सबार आसात. संयबांत तावोळ तावोळ जांवचे असले उचांबळांक, प्रकृतिचा प्रकोपाक, आमचा पूर्वजांनी असली दैवीक कल्पना दीवनू आस्सू पुरो. ते निमित्ती कोंकणपट्टी परशुरामान सृषटी केल्ली म्होणू तानी पुराणच बरयिल्ले. "शतपथ ब्राह्मण" ह्या पुराणांत वर्णिलो जलपरळय शास्त्रीय दृषटीन पात्येंवचें सार्के आस्सा. कित्याक डा। वुली (Dr. Woolley) म्हळेल्या प्रख्यात भूगर्भशासत्रज्ञान मेसेपोटमिया तान राजस्थान पऱ्यंतर बारिक्साणेन संशोधन करून थंयी चल्लीं–गजाली पूरा जलपरळय आनी प्रकृतिचा इतर घाडामुड्डोंत घडले म्होणू कारण दीवनू विवर्सिला. हिंदू आनी सेमेटीक देशांत प्रचलीत आसचे पुराण ऐतिह्य, रीत, रिवाज सक्कड एक सार्के आसचे दृषटांत दिवून ताणे आदीं हिंदूस्थान आनी मेसेपोटमीय अखंड जावून आस्सील म्होणू दाखयिलां.

साहित्यांतू कोंकण

"मार्कंडेय पुराण", वराह मिहीर हाणे बरयिल्लें 'बृहत संहिता' वात्सायनाचें 'कामसूत्रा'क, जयदेव मंगळ म्हळ्ळेल्यान बरेयिल्ल्या ठीकेंतूयी' ''पश्चीम समुद्र समीप देश' म्होणू जायितले कडेन उल्लेख आसात.

पैले क्रिसत शकांतुले म्होणू कोळून आयिल्ल्या एक ताड पत्रांतू (Pepires of the Erythrean Sea) भारताचा ह्या असत्येंत भाग कोंकण आऱ्य देशांतू आस्सा म्होणू विवरिला. संस्कृत महाकवी दंडी हाच्या

'दशकुमार चरीत' हांतूं ह्या भागाक कोंकण म्हणोनूच नांव आसा. आमचो भारताचो कवी सार्वभौम जावनू आसचो काळिदासाचो 'रघुवंश' काव्यांतू रघू चक्रवर्तीन केल्ल्या जैताची वर्णन आस्सा. तांतुंय हो नांवाडदीक पश्चीम देश, ताचे ताबेन कसो आयलो म्होणू सोबीत वर्णन आस्सा.

सप्त कोंकण

'प्रपंच हृदय' म्हणचा एक प्राक संस्कृत ग्रंथांतू सप्त कोंकणांची नांवां अशीं दिल्यांत. १. कूपक २. केरळ ३. मूषीक ४. आलूव ५. पशू ६. कोंकण आनी ७. परकूंकण, कूपक, केरळ आनी मूषीक हीं तीनी आदले तिरुवांकूर, कोच्चीन राज्यांतूयी, मलबारांतूयी आस्सिलीं. चौतें 'आलूव' म्हणचे आमचे दक्षीण कन्नड जावनू आस्सा. ईजिप्ट देशाचो 'प्तोल्मी' म्हणचो एक ग्रीक भौगोलीक हें क्षेत्राक 'अपरांतक' म्हणचें शिवाय ह्या आलूव देशाक (Olkhoria) 'ओलोक्होरिया' म्होणू आपयिता. हें 'अलुवखेड' म्हणचा नांव कोंकण क्षेत्राचा दक्षीण कन्नडाक संबंध पाविल्ले म्होणू होयसळ रायांचा म्वावळ्ळी, सिंदगिरी, म्हणचा शिला शासनांतू स्पषट जाता. पांचवे 'पशू' म्हळ्यारी उत्तर कन्नड जिल्ला. सवें कोंकण म्हळ्यारी गोंय, रत्नागिरी जिल्लो. सात्वें पर कोंकण म्हळ्यारी कोलाबा, ठाणा आनी मुंबयी जावनासात.

नांवाडदीक संशोदक जावनासचे जोस निकोला डा पोनेसका (Jose Nicolau da Fonesca) हाणे बरयिल्या एक अमूल्य चारित्रीक आनी संशोधक ग्रंथ जावन आसचा (Historical and Archoelogical Sketches of the City of Goa, 1873) हांतूं आख्या कोंकणाचे सात विभाग अशे दिल्यात. १. केरळ २. तुलुंग (दक्षीण कन्नड आनी उत्तर कन्नडांचे दक्षीण भाग) ३. गोवा राषट्र (आतांचें गोंय आनी उ. कन्नड जिल्लाचे उत्तर भाग). ४. कोंकण (रत्नागिरी, सावंतवाडी, कोलबा आनी जेंजीरा देशी राज्य). ५. करलट, ६. वरलट–म्हणजे आतांचा गुजराताचें दक्षीण पाश्र्व ७. बारबरा (कात्यावाराची दोंग्री भाग).

आख्या कोंकणाचो विसतार

कोंकणाची परंपरा प्रमाणे अरब्बी समुद्र आनी सह्याद्रिचा मद्येंतू–उत्तरांतू, धमन गंगा न्हंयचा थावन दक्षीण गंगवल्ली न्हंयचे थंयसार आसची भ्हुंयी कोंकण म्हणोन नांवाडदीक जाल्ल्या. हें संबंध कोंकण,

उत्तर कोंकण, मध्य कोंकण आनी दक्षीण कोंकण म्होणू विंगड विंगड कोर्चे रूढीय आस्सा. अलेक्सांडर कन्निंगह्याम ह्या होडले चरित्रकारान पश्चीम घाट्टाची उदेंत आसचो थोडो प्रदेशुयी कोंकणांक मेळन आशिल्लो म्होणू स्पषट केला. ताचे अजमासा प्रमाणे कोंकण राज्याच्यो चतुर्गडी अशे आसिल्यो:–१. दक्षीण:– द्रावीड राज्यां. २. पूर्व: धनकटक ३. उत्तर: महाराषट्र ४. पश्चीम: अरब्बी दऱ्यो. उत्तरांत वेंगुरले तान दक्षिणाक कुंदापूर थांयी आसचे ह्या राज्यांचे भितरली गडी गुलबर्गा तान मधुगिरी थांयी आस्सूका म्होणू ताचो अभिप्राय. कदंब रायांचा राज्वाटाक मेळ्ळी आख्या भ्हुंयी ही जावनासा म्होणू तो स्पषट सांग्ता.

ए.सी. बर्नेल ह्या शासत्रज्ञान लिपी आनी अनेक प्राक गजालियो संशोधन करून एक मोलाधीक ग्रंथ (Elements of South Indian Palegraphy) बरयिल्ला. तांतूं अनेक रायांची वंशावळी दिल्यांचेर देशाचो एक रायाचें नांव कोंकणी म्होणू आसा. ताचो राज्वोट क्री. श. ३५५तू चल्लो. ताचा मागीर सह मातें मुखार आन्येकलो कोंकणी नांवाचो राय पाट्टाक आयलो. ताका कोंकणी II म्होणू बर्नेल म्हणता. ह्या नंत्रा प्रथवी कोंकणी म्हळ्ळ्या रायाचें नांवयी ताणे दिल्ला. कोडगांत (Coorg) ‘किग्गट्टनाड’ म्हळ्ळेकडेन मेळल्ल्या एक शासनांतू सत्यादित्य कोंकणी वर्म महा राजाधिराजाची भारी शिफारस आसा. बर्नेलाच्या ह्या अमूल्य ग्रंथांतू एक स्पषट नकाशा (Map) य दिल्लां. हांतूं कोंकणपुर आनी कोंकणहळ्ळी म्होणू दोनी गांवां स्पषट दिसतात. हें कोंकणपूर मद्रास प्रांतांचा सेलं जिल्लेंतू आसा. हैदराबादांत आसचे कोंकणकलन, गुलबर्गाचा लागसार आसचे कोंकल, आनी महबूद नगराचे कुशीन आसचे कोनकल हीं नांवां सक्कड कोंकण प्रदेशाची पातळाय कितली आशिल्ली म्होणू स्पषट दाकोन दितात. क्री.पू. पैले शतमानांचो स्ट्राबो नांवाचो रोमी भूगोल शासत्रज्ञान ह्या असत्यंत तीर प्रदेशाक ‘कोमक्वी’ म्होणू आपयलां

तमीळ साहित्यांतू कोंकणाचो प्रसताव

तमीळ भाषेंतू दुसरे क्रिसत शकांतू रचिल्लें अगदी पोर्नें ‘शिलप्पदिगारं’ नांवाचें एक काव्य आसा. हें काव्य बोरोंवचा कितलेकी पाटल्यानच कोंकण कितलें प्रसिद्द जावनू आस्सिलें म्होणू ह्या काव्यांतू

थंयी थंयी येंवचीं वर्णनां स्पषट कोर्नू दित्तात. सेंगुट्टवन म्हणचा तमीळ रायाक ताचो मंत्री अशें प्रशंसा कर्ता: "हे प्रभो, तुजो न्यायाधीक राज्वोट आनीकयी अनेक वर्सां पऱ्यांत आसूंदी; तुंवें तुजा सार्केंच बलाढ्य जावनासचा दुस्मान रायांकडेन झुजून जैत घेतलें; तेन्ना ताणीं तांचो बावटो रग्तान होळचा कोंकण रणरंगांतू अर्पण कोर्नू, ते सक्कड तुका शराणगत जाले....

"लेखमिती नातिल्ले शसत्रासत्र वापुर्चांतू नांव घेतिल्लें कोंकण, कळिंग, क्रूर कर्नाटक, हांचें संबंध संयुक्त सैन्याचेंरी तुजे पाटाचे हसतेन, तमिळाचें सैन्यांक पाटिबलाक घेवनू, मसतून पाय उडोन विभाड विभाड केल्लें ते दृश्य आजयी म्होजा दोळ्यां मुखार नियाळता" कोंकण राज्य आनी कोंकणी लोकांचे स्पषट उल्लेख केल्लें हे काव्य मुखार कोंकणी कलावंत (नाचगार) चलियांनी ह्याची तमिळ राजप्रमुखाचे मुखार तांचें नाच, नृत्य भारिसकणायेन प्रदर्शन केल्लेली सोभीत वर्णना सुंदर शैलीन बरेयिल्ल्या.

पूर्व इतिहासांतू

सुमार क्री.पू. २०० वरषांचे आदिंच गारापुरी (आतां मुंबयिलागीं आसच्या एलिफेंटा) थंयी सिंहासनारूढ जावन आसले शिलाहार वंशाचे राय कोंकणाचेर राज्वोट कोर्नू आसल्ले. तेच कोंकण संस्थानाचे खरे राय. हाणीं चडवुणे क्री.श. १४ पऱ्यांत कोंकणाचें आडळत पळेयिलां म्हण चरित्रेंतू दाखले आस्सात. आल मसूदी नांवांचो अरब्बी भौगोलीक एकलो उत्तर कोंकणांतू 'लरियहा' म्होणची भास उलयताली म्होणू बरेयता. अशेंच अल बिलादुरी म्हळ्ळो आनी एकलो अरब्बी पयणारियी कोंकण देशाचो व्यापारधंदो भारी ऊंच पांवड्याचे आसलो म्होणू वित्रावून, कोंकणांतू आसल्ले बंदरांचो विवोर दिता. आन्येकलो आल कजविनी नांवाचो आरबोयी आख्या कोंकणांतू भोंवडी करून ह्या देशाची आर्थीक उदरगत भारी आसिल्ली म्होणू बरेयता. सबंध देशांतू सवसताकाय आसून, फार्सी, क्रिसतांव, मुसल्मान आनी यहूदी मतांचो लोक एकवोटान आसून, तांचो वावर, वहिवाट बरेच रीतीन चल्ताल्यो म्हणून बरयता. हिंद्वांच्या देवस्थानांची ग्रेसतकाय वित्रायताना, माणका, मोतियांनी, रत्नां, वज्रांनी निर्मिल्यो देवाच्यो मूर्तिच्यो वर्णन ताणे भारी बारिक्साणेन केल्या.

मार्कोपोलो नांवाचो इटलिचो भोंवडिगार हांगाच्यो संपत्समृद्धी उकवोन येताली म्होणू सांगोन हांगा एक विशिषट भास उलयताले म्होणू गोमयता. ताणे ह्या देशाक 'कणन' म्होणू आपयिल्लां.

सारस्वत लोक

पूर्विल्या ते महा प्रळया निमित्ती पंजाबांतू आदीं आसल्ली सरस्वती न्हंयी ना जावन गेल्ली. तिचे तडीर आसले लोकांक घर-गांव सोडका पडले. नर्मदा न्हंयिचें आजूबाजूंत कसलोयी उचांबळ जायनातिल्यान सरस्वती न्हंयचे तडियेर आसलो हो लोक पूरा, ह्ये कुशेन थोडो, पूर्वाक बिहार प्रांताक वचोन आसोंक पुरो, ते कुशेन थोडो सिंध प्रांताक येवन दऱ्या वाटेन गुजराथ प्रांता थावन ह्या आसत्येंत किनार पट्टीक येवन पावन आसूंकयी पुरो. मूलांत वेद कालाचे संस्कृतायेंत वाडिल्लो हो सारस्वत लोक (सरस्वती न्हंयचे देगेचे लोक) तंयी आयिल्ले अन्वारा निमित्ती गांव सोडून तिशीन बिहार, त्रिहूत, गौड इत्यादी उदेंत प्रांतांतुयी, हिवशीन सिंध, गुजराथ, कोंकणाक येवन पावले म्हळ्ळेल्यांत दुबाव ना. कोंकणपट्टी समुद्रा तान व्हयीर पडली भुंय जावन आस्सा म्हणून आमी विस्रोंक नजो.

कोंकणांत आयिल्ल्यांची संसकृताय

हांगा येवून पाविल्ले सारस्वत लोकांची मूळ संसकृताय वेदांचा काला थावन होळोनू आयिल्ली जावन आस्सा. तीच संसकृताय वाडून, विकास जावन कोंकणांतू फुल्ली. कोंकणी लोक जातकच मायेसत, भावीक, मनशाळो, विश्वप्रेमी, कलावंत आनी अगदी पुरुषार्थीक जावन आसा. तो कोंकणांतू आसो या कोंकणा भायर आसो तो केदनांयी एक्सुरोच रावुंक ना. तर ज्या ज्या पर्की लोकाकडेन ताजो संपर्क आयिल्लो ताजी ताजी ताणी इषटागत जोडिल्ली. तांगेल्ली भास, तांगेल्ली कला आनी तांची रीत रिवाज ताणे श्रद्धेन शिकोन घेतली. जाल्यारी ताजे जिण्येंत कोंकणिपण उणे जावंकना. हाका लागून ताचे जीवन परिपुषट जाले; मन अधीक संसकारीक जाले. बुद्धी तीक्ष्ण जाली. त्या भायर ताणे वेगळे वेगळ्या लोकांचा जिण्येंक आनी संस्कृतायेक हातभार लायिल्ल्यान ताका तांचो मोग आनी आधार बी सार्को प्राप्त जालो.

अनादी कालांतून नांवाडदीक जावून आसच्या साहित्याचो आनी

चरित्रेचो नियाळ घेतल्यार आमचा पूर्वजांनी केल्ली साधनांचे कल्पना आमी करूंक जाता. ‘कर्ण सुंदरी’ नांवांचे संसकृत नाटक बरयणार बिल्हण, ‘शांती शतक’ काव्यरचन केल्लो ‘चिल्हण’, ‘राज तरंगिणी’ तसल्ली महाकृती उगडायिल्लो ‘कल्हण’, ‘पतंजली’ चा महाबाषयाक ठीका बरयणार कय्यट, काव्यपरकाश म्हळ्ळे ग्रंथ निर्मिल्लो मम्हट, हे पूरा सारस्वत जावन आसात. भगवान बुद्धाचो प्रप्रथम शिषय जावन आसचो पुन्न (पूर्ण) हो गोंयचो वाणी. होडलो वागमी, इतिहासकार, अर्थशासत्रज्ञ, कादंबरिकार म्होणू अख्या युरोपांत प्रजचळ्ळलो नांवाडदीक लूयीस गोम्स गोंयचो सुपुत्र जावन आस्सा. कोंकणांत राज्वोट केल्ले शिलाहार रायाचा आस्थानांतू, सर्वाधिकारी नागनय्य, महाकवी नागलय्य, महा प्रधानी रुद्रपै, चत्रयेचो कोशाधिकारी जोगप्पय्य हे पूरा कोंकणिंच. कोंकणाचो दुस्रो अपराधित्य म्होणू नांव घेतिल्लो शिलाहार रायान याज्ञवल्क्याचा न्याय शासत्राक ठीका बरोन न्यायांगांतू भारी नांव केल्लां. कोंकणी विध्वांसांक उत्तर काश्मीर राज्यांतुंयी तर्कसभेक आनी विचार घोषटीक आमंत्रण दिताले म्हणून ‘श्रीकांत चरित्र’ म्हळेल्या ग्रंथांतू आमकां दिसून येता. विजय नगराचा दुस्रे हरिहर सार्वभौमचा आस्रो घेवन गोंयां थावन मुसलिमांचे पाय उडयिल्ली ख्याती कोंकणी मंत्री माधवाक फावो. व्यापार दंधेंतू सगळे युरोप आनी अरब राषट्रांतू नांव घेतलो भटकळ नारायण मल्याचो उल्लेख ब्रिटिषांचा अनेक दाखल्यांतू आमकां मेळतात. बोंबय नगराचा विकासाक वावुरले रामराय शेण्वी म्हळ्ळया कोंगण्याचे जीवन वृत्त, ‘पुण्यात्मो राम कामती’ म्हळ्ळेल्या चरित्रे पुसतकांतू शेणै गोंय बाब हाणीं बरयिल्या. हे राम कामतिचो सोयरो नारायण शेण्वी हाणे मराठेंचा कालांतू चलयिल्ले तीक्ष्ण बारिक्सायेचे राजकारण आमकां चरित्रेंतू वाचूंक मेळता.

पूर्विल्या काला थावनंच हो कोंकण प्रदेश एकवोट जावन एकच राज्वोटांतू आसून सवसतकायेन आसचो संद्राप केदाळायी मेळूंक ना. जाल्यारियी तरतराचे घडा मुद्धें मधें, अन्वारां मधें, उचांबळां मधें कोंकणी लोक तांचे परंपरा राकोन आयल्यात. वेदमंत्राचा आवाजा मधेंतू तांची उलौपी भास उबजोन आयली. तांची नागरिकपण वेदकालांतूच विकास जावन आयला. तंय थावनंच तांची संस्कृताय थरथरांचे कषट संकषटा मधें, विविध अडकळांक माडोन उडोन, वाडोन आयिल्या. मोवाळसाण,

त्यागबुद्धी आनी पुरुषार्थ सिद्धी तांचा हे संस्कृतायेचे विशेष जावन आसात.

मांयभूंयचो आधार

हे संदर्भारी ग्रीकांचे पुराणांतली एक काणी उगडासाक येता. ग्रीकांचो भो बलाढ्य वीर, हरिक्युलस हो आंटियसाक मारून उडोच्याक भारी भारी कुसती कर्ता. हरिक्युलस आंटियसाक उबार्न धर्णीक आपटिता. तेन्ना तो आंटियास रोखडोच उब्बी रावून पर्तून हरिक्यूलसाचा आंगार धावन येता. आनी खूब शक्तीन हरिक्युलसाकडेन झुजता. हरिक्युलस पर्तून पर्तून आंटियसाक भुंयक आपाटिता. तरयी गजाल तशेंच घडता. निमाणे हरिक्युलसान पारखिलें आंटियास धर्तरेचो नीज पूत आसा. तो आपली शक्त जमनिंतल्यान काणघेता. तेन्ना हरिक्युलसान ताका व्हयीर उकल्लो, आनी तसोच धरुन गळो दामून तहिंच ताका जीवनिशीं मारल्लो. जोमेरेन आमी आमची मांय भ्हुंयचेर पाय थीर दवर्तात तो मेरेन आम्हका कोणांचोय भंय आसचेना. ते निमित्ती आमी कोंकणाचेर, कोंकणपणाचेर, कोंकणी भाषेचेर अवलंबून रावल्यार तेन्ना आमचे जीवीत तें सोबीत फुल्लाबरी फुल्लौन रसरसतेलें; परमळतिलो सार्थक जातलें.

कोंकणी भास–प्राक नियाळ

सरस्वती न्हंयिचा तडियेर आसताना सारस्वत लोकांनी तांचा दिननित्य व्यवहारा खातीर एक उलौपी भास निर्मून घेतली. ही भास संस्कृताकच अवलंबून आसली. संस्कृत मूळां थावन कालक्रमान फांट्या रूपार भायर सरलल्या भाषेंक प्राकृत भास म्हणतात. आमची कोंकणी भास आसलीच एक प्राकृत जावन आसा. वन मनीस जावन आसलो स्वभावांनी सुधारून नागरीक जावन मुखार सर्चे वाटेर पैले पावूल जावन आसा ताची भास. ताणे रांदूक शिक्तानांच ताची भास उबजोन येता म्हळ्ळें खचीत. नित्य विचार सांगोंक वापरून घेंवचे जो शब्द आसात तेच भाषाशासत्रा रीत खूब महत्वाचे. आजयी आमी कोंकणिंतू 'उज्जो' म्हणचो हो शब्द वेदाचा मंत्रांतू यज्ञाक स्थापन कर्चा अग्नीक 'उद्धव' म्हणचा शब्दां थावन आस्सो जाल्ला. 'उद्धव' शब्दू दुस्रे प्राकृत भाषेंतूयी' 'उज्जवओ' म्होणू आस्सा. तेंच क्रमागतान 'उज्जो' हें रूप घेवून आमचे भाषेंत आसा. आमची कोंकणी भास कितली पोर्नी म्होणू

समजूंक हो प्रामुख्य शब्दू उज्जो एकच पुरो. तशेंच आमी आजीकयी ‘आयदान’ म्होणू वापरून घेंवचो सब्दूयी वेदांतू येंवचा ‘आयतन’ म्हणचा शब्दातान रूपांतर जालो म्होणू स्पषट आसा. ‘दीग’ (लांब) म्हणचो शब्दू संसकृताचो ‘दीर्घ’ म्हळ्ळ्या शब्दाचो तदभव जाल्यार, संसकृत ‘दीर्घ’ थावन रोकडेंच ‘दीग’ शब्दू जल्मूंक ना. बुद्ध मताचे जातक काणियांतू ‘दीर्घ‘ हाचे रूप ‘दिग्ग’ जावन दिसटी पडता.

भासेचो विकास ह्या गजालिंनी आमी आमची कोंकणी भास चडवुणे बुद्धाचा काला थावनंच सामान्य लोकांनी उलौचें एक जीवंत भास जावन पाळां सोडन आस्सिली म्हणुंक आधार मेळतात. तेन्ना तिका कोंकणी म्होणू नांव ना आशिलें. पंजाबांतू प्राकांतू जाल्या प्रळयांतू, अन्वारांतू पडलेले सारस्वत लोक कोंकण प्रदेशाक येवन रावले. सरस्वतीचा तडीर ताणीं आसताना निर्माण केल्ली ही भास ताणीं कोंकणांतू परिषकार कोर्नू तांचा दिस्पोटी व्यवहारांतू खूब वाडयिल्ली. कोंकण प्रदेशाचें काळीज जावन आसचा गोंयांत अर्थात गोमंतकांतू ही भास परिपुषट जाल्ली. त्या निमित्ती ह्या भाषेक गोमंत प्राकृती म्हणताले. क्रमेण ही भास आख्या कोंकणांतू पातळोन आयली. देकून ह्या भाषेक कोंकणी म्होणू तिचे प्रसिद्ध नांव आयलें. प्राकृत भाषे थावन उबजल्ली ही कोंकणी भास शीरपुटी, पातळ, असकत दिसोंक पुरो. कित्याक हिची धूवकी, धाकटी भैणकी जावन आसची मराठी भास रायांचे प्रोत्साहान आनी पंडितवऱ्यांचे पुरसकारान फूडफुडीत, घटमूट आनी दाटिमोटी जावन होडली साहित्यक भास जावन आजी रसरसता.

लोकांची भास

आदीं थावन लोकांचीच भास आमची ही भास कोंकणी; सामान्य लोकांचा जिबेरीच घडाघडीत घोळोन आयिल्ली भास. तांचे संस्कृतायेचो उदगार जावन आसचे जानपद साहित्य ओपरियो, गाधियो, हुमण्यियो, जानपद काणियो, मांडे, दूलपद, देंकण्यो इत्यादी लोक गीतां कोंकणिंत भर्पूर आसात. ही भास सारस्वताचीं कशेंकी तशेंच गांवड्याचीं जावनासा. बामणाची, सुद्रांची, म्हारांचियी जावन आसा. क्रिसतांव भाव, मुसलीं बंधूयी कोंकणी तांची आवय भास म्होणू मानयतात. प्राक थावन कसलें अन्वार, कषट, नषट, आयल्यारी ताणीं ह्या आवय भाषेचो मोग सोडूंक ना. संयभाचे उचांबळा मधें, राजकीय या धर्म द्वेषांतू तांचेर घडल्ले अन्याय,

पीडापीड आनी अघोर त्रासा मधेंतूय ताणीं घरदार सोडून एकडे थावन दुस्रेकडेन धावन वेतानायी ही तांची मोगाळ भास तांचे जिबेरच स्थीर वोरली. आवय भासच तांचे कूडिची स्वास जावन आस्सिली. तीच तांची आत्म विश्वास. कितले पावटीं देशांतर काडतानाय ताणीं भक्तीन आनी शृद्धेन आवय भास सार्के राकोन हाडली. रायाचे व पंडितांचें फाटबल तिका मेळोंक ना जाल्यारियी हजारांनी वर्सां पीडापीड, हिन्सावणी आनी कुसकुटावणीच तिचा वांट्याक पडलीं. कितलेकी पावटीं तिचा संतानाक जीव आनी स्वत्तू वाचांवुंक आपले आश्शिले भुयेंत भिरांकुळांतूच दीस काडचे पडले. आनी तांतुले अनेकांक देशांतराक वचोन वोळवोळचे पडले. असले परिस्थितिंतू दुस्री खंचीयी भास केदनाकी निर्नाम जाता आसली, पूण आमगेले कोंकणी भासेचो नीज आत्मो ह्या सर्व अग्नी परीक्षेंतू उत्तीर्ण जालो. तिचीं पाळां मुळां तिचा संतानांचा प्राणांत खोल रिगोन आशिल्यान, आयिल्ल्या पूरा अन्वारांक सारे करून आज ती गेल्ले गेल्लेकडेन रसरसून आसा. विंगड विंगड सुवातेर तिच्यो वेगळ्यो वेगळ्यो शैली जाल्यो. पूण तिची मूळ बांदावळ आनी तिचो स्वभाव बदलूंक ना. तिणे गेल्ले गेल्लेकडेन तांचा संपर्कान आयिल्या हेर भासांतुली उत्रावळ घेतली. पूण ती उत्रावळ अपणाल्या मूल स्वभावाचा आयटिंत वोतून घेतली आनी आपणायिल्ली. मूळ रूपाक पसंद कोर्नू दवरली. सार्के पळैलार ती आजयी साधी, सोंपी, सुरबूस, मोव्हाळ आनी ग्रेसत जावन आसा. ती सदांच लोकाची भास जावन उरल्या. तर तिका दरबारी वा पंडिती तेंको मेळती जाल्यार ती एक कृत्रीम आनी जड भास जाता आश्शिली. तिचें आयचें सोंपेपण आनी थोड्याच उत्रां भितर काळजातुंले उमाळे प्रकट कर्पाची तांक भंग जाता आश्शिली.

"कोंकणी ही एक खूब संस्कारी, तार्कीक, चड अर्थ वावोओपी, तेजिषट आनी मोव्हाळ, मोगाळ भास. कोंकणांतुले लोक जेन्ना आपणाले विचार आनी अनुभव नेटान प्रकट कर्तात, कोंकणांतुल्यो बायलो जेन्ना आपणाले उमाळे गायतात तेन्ना तांतुतुल्यो सूक्ष्म चटा आनी ते उग्ते कर्पाची खूबी पोळोवन कोंकणिचे शक्तिविषीः आधार दिसिल्या बगर रावुना. जो समाजिचो अनुभूती विविध आनी खोल, त्या समाजाची सदांची उलोपी भास लेगीत ग्रेसत आनी बलिषट आसतलीच" अशें उदगार्ता श्री काका साहेब कालेलकर.

कोंकणिची पाळां मूळां

कोंकणी भाषेची इतली ही ताकत आनी सोभीतकाय आसतानायी कोंकणी लोकांनी अपूरबायेचा आपल्या भाषेक कित्या साहित्य निर्माण केलेंना? हे सवालाक जाप दित्तले थरावळ आसात. थोडे म्हणतात कोंकणिंत आसले साहित्य पोर्तुगीसान निर्नाम केल्ले म्होणू. दुस्रे थोडे म्हणतात ह्या भासेचा पाळां मुळां धुवन तिचे विभाड कोरुंक आयल्यो पेल्यो भाषांनी तरतरेचे कारास्थान केल्ले म्होणून, ती कोनशांतू पडली म्होणचेंच सार्कें नहीं. जो कोण एक कोंकणी भक्त आसलो कुन्हा रिवरा (Cunha Rivara) नांवाचो हाणे १०० वर्सां पैलेंच सांगिल्लीं उत्रां तीं अशें आसात: "दूसऱ्याक दूषण लांवचा आदीं आमी आमकांच दोश दिव्यां. आमगेले आळसायेक लागून–आमचे आवय भासेची सेवा करूंक येता आसताना, आनी कोरुंक जायी आसताना आमी तिका दिस्पोटयतात, कुस्पोटायतात. आनी कांय वर्सां आदीं बो। त्रिसतांव ब्रंगाज ड कून्ह हे खंतिषट जावन म्हणताले: "शीकल्लें, सवेल्लेले हिंदू आनी क्रिसतांव दोगांयी लोक भाषेक कुसकुटायतात. पर्की भासान भरोन ते फकत अनुकरण कर्तात, जे आपल्या बोंव्यातुल्या, मनांतुल्यान स्फूर्त घेतात तांच्याच साहित्यांत मूळावेंपण आनी नवे निर्माणेचे शक्त हें गूण होल्मतात. आमगेले बोरे बोरे मनीस पर्की भासो होडल्या प्रयत्नान शिकपांतूच आनी त्यो वापर्चांतूच आपणाली शक्त होगडायतात. तांतुंच विरिनासताना जिवसाण नासता. यित्याक तर त्या साहित्याचीं पाळां जन्मभुयेंतू आसतात"?

आमी जाणांत येसू क्रिसताले उलौवप सगळे आरामीक भाषेंत आसशिलें. ही भास साफ ल्हान आसली. तशेंच कोंकणी भास ल्हान आसूंक पुरो. पूण तिका व्होड फुडार आसा. संसारभर ती पातळ्ळ्या. तिचे संतानांक एकटावापाची शक्त कोंकणी भाषेक आसा. जन्मा थावन कोंकणी भाषेक आस्रो या पालव मेळ्ळोना. तरी ती आजूनयी लेगून रावल्या. "तिका कुसकुटायली, घिस्पोटायली, चीपचिपायली, हिणसायली, चिड्डिली, बुड्डिली, मड्डिली, गुड्डायली, चिमटायली, खोटायली तरी ती आजून जिवी तटीत आसा. तिचे अंतःशक्ती तितली व्होड आसा. आनी

तिचीच जिवसाण खर" – म्हणता होगुळितू उभय भाषा कवी श्री बा. बा. बोर्कर.

"कातले फरस फुल्ली धवी
म्होंवा परस म्होंवी, म्होंवी
पोर्नी तर सदाची नवी
म्हजी कोंकणी भास"

म्होणू मनोज्ञ जावन गायता कवी श्री मनोहर सर्देसायी.

कोंकणीच गर्ज

लोकांचा जिबेर झगझगता ही आमची कोंकणी भास. पूण ती एक एक प्रांतांत एक एक शैलीन विविध ध्वनिंत उलौपी जावन आसा. तिचांत अमर साहित्य निर्माण जावुंक ना म्हण्येत. हाका मुख्य कारण म्हळ्यार, वेगळ्या वेगळ्या प्रदेशांत आसचो कोंकणी लोक विंगड विंगड बोली कर्तात. अशी कोंकणी वेगळिवेगळ्यो बोलिंचो शासत्रीय अभ्यास हे मेरेन जावंकना. वेगळ्या वेगळ्याकडेन साहितीक वावर आतां बरे हावेसान चलत आसा. नवीं नवीं नेमाळीं भायर सर्तात. कादंबरी, काणियो, कात्रां, शेंबरांनी प्रकट जात्तात. पूण बोलिची शासत्रशुद्ध अभ्यास (हीच मुखेल गजाल) दुर्दैवान हे पऱ्यांतर लक्षांत घेवन कोंकणी भाषेक समन्वय हाडपाचे, एकटांय कर्पाचें काम शृद्धेन जावूंक ना. गोंयचा कोंकणी पंडीत म्हणतेल्यांक मंगळूरगारांचा बोलींत वापुर्चे सब्दांची वळोंक ना. मंगळूरगारांक कोच्चिकारांची कोंकणी बोली समा समजाना. सक्कड रुकांची, झाडांची, भल्यांची, फळांची, फुलांची, पाळांची, वालिंची नांवां कोणेंयी येदोळयी संग्रह करूंक ना. मनजातींत आसचा किडी, मूंयांची, पिसोळ्यांची, सर्पांची, सुकण्यांचीं नांवां आमकां कोणाकयी येतात व्हयी? वावराड्यांचें, मोगेरांचें, मेसतांचे, सोनारांचे, कुंबारांचे, मडवाळांचे, केलश्यांचे, दुदकारांचे, तामट्याचें, फुल्कारांचे पूरा उत्रावळ या वाक प्रयोग आमी जाणा व्हयी? चड कित्याक उलोंवचे! आमच्याच कुडिचे विस्वे, भाग, शिरो, नाडी, हाडां, हांचीं नांवां पुणी आमी जाणांवे? आमकां मार्ची पिडा, अस्वस्थता, चूकी, पात्कांचीं नांवां तरी आमी जाणांवे? हे सक्कड सार्के शिकोन भाषेचो खरो पंडीत जांवचें भारी कठीण, चड प्रयत्नाचें आनी रात दीस अभ्यासाचें काम जावन आसा.

हें सगळें काम एकले दोगांनी तडी पावोंचें साध्य ना. कोंकणी भाषेचा भक्तांनी, शिकप्यांनी एकवोटांतू पेंकटा बांधून आसले प्रयत्न कर्ची गर्ज ती व्होडली.

मुखलीं पावलां

आमची अपूरबायेची ही मांय भाषेचे संपूर्ण सौंदर्य आनी तिची ग्रेसतकाय आमी सामकेच पार्कोक जाल्यारी आमी तिची सेवा मायामोगान, भक्ती श्रद्धेन, करिजाय. भाषेची पूजा कोण भावाडतान कर्ता की ताका मात्र ती प्रत्यक्ष जावन भुलयता. ऋग्वेदांत एक मंत्र आसा:-

उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचम
उत त्वः शृण्वन्न शृणोत्सनाम ।
उत त्वस्मै तन्वं विससत्रे
जायेव पत्य उशतो सुवासाः ॥ (ऋग्वेद १०:७१-४).

भाषेकडेन पळेल्या मात्रांक ती दिसली अशेंना. कानार ती पडली तेन्ना ती आयकाली अशें ना. पूण जो तिका संपूर्ण वळकलो, ताचेकडेन ती कसलोच आड फडदो धरिना. आमची परिस्थिती अशेंच आसा. आमी आमची उदरगती खातीर आमचे मांय भासेचो साक्षात्कार घेयिजे. कोंकणी भाषेचे वेगळे वेगळे बोलियेंचो शासत्रोक्त अभ्यास कोरका. तांकां आटापून समग्र कोंकणिंत आसचे शब्द संपत एकटांय करिजे, म्हणजे, एक प्रामाणीक अर्थकोश (Dictionary) निर्माण जायिजे. विंगड विंगड सुवातेर आसच्यो उत्रावळिंचो खूबी नजरेंत दवोर्न भाषेचो बांदावळ साहितीक नजरेन घोडोन हाडिजे. आनी हेर यत्न करूं आनी ह्या आवय भाषेची भारिकायी आनी नाजूकायी प्रगट जांवचे सार्के खूब पावलां मारूं. ती आपणाल्या मायामोगाचे कोंकणांत गटमूट, मोटी, उबी जावन तिका फावो जाल्ले अग्रस्थान वेग्गीं प्राप्त करूंक सर्व विधानान वावुर्तेल्यांव. हेंच जावूं आमचे गीतः-

"कोंकण आमचो देस, आवय कोंकणी भास!
आमी सगळीं भुर्गीं तिचीं भाव भैणां खास
गावूं तेंच गीत, घालूं हातांत हात,
काडूं देस-भास व्हय; दुसरो ना हावेस"

*** *** ***

मंगळूरांत कथोलिकांची कोंकणी भाशेची सेवा

– फेलिक्स पावल नोरेञ १९७४

लगबग शेंबर वर्सां आदीं आमच्या ह्या दक्षीण कन्नड जिल्ल्यांत कोंकणी भाषेचें लिखीत बोव उणें आसल्लें. तिनशीं–चार्शीं वर्सां पुर्वीं गोंयां थावन येवन ह्या जिल्ल्यांत वसती कर्न रावल्ल्या कोंकणी लोकाक शिकाप नातल्लें म्हणून नहीं, घडल्लें कितेंगी म्हळ्यार सोळाव्या शतमानांत गोंयचो गांव पुर्तुगेजांक गेल्ल्या वेळार, ताणीं आमच्या पुर्वजांक क्रिसतांव केले, आनी ताणीं नव्या शासत्रांत थीर रावोंक देशी भासांनी आसल्लीं तांची लिखितां हिंदू समडतीक संबंध जाल्लीं म्हण लेखून नास केलीं. बदलाक, नव्या क्रिसतांवां खातीर रोमी अक्षरांनी पुराणां, कंतिगो आनी दोतोर्निचीं पुसतकां पाद्रीं कर्ना बरवंक लायलीं.

असें, मंगळूरच्या कोंकणी क्रिसतांवां मधें क्रिसतांव समडतिचीं शासत्रीक पुसतकां थोडीं उरलीं शिवाय पुर्विल्या लिखिताचें दायज कसलेंच गोयां थावन हाडुंक मेळ्ळेंना. तरिपूण, त्या साध्या काळार, हिंच थोडीं शासत्रीक पुसतकां तांकां पावतालीं. कन्नड लिपीन हात–बर्पान केल्ल्यो त्या पुसतकांच्यो प्रतियो तेणे हेणे सिंपडन आसून लोकाच्या उपयोगाक पडताल्यो.

अट्राव्या शतमानाचे अक्रेक दक्षीण कन्नड इंगलेजांनी काणघेतच मंगळुरांत इंगलेज शिकाप सुरू जालें आनी गेलेत्या शतमानाचे आक्रेक मंगळुर्चे शिकपी चडावत सक्कड इंगलेज जाणासल्ले. सर्कारी नौकरेंत तशें व्यापार वहिवाटांत इंगलेज भास चालू आसतां, कोडियाळचे कोंकणी पुत्र आपले माय–भाषेक विसर्न, घरांतयी कोंकणी सांडून, इंगलेज उलवंक सुरू करी! कोंकणी भास कीळ वर्गाची म्हळ्ळी समजणी उबजोन, इगर्जेंतल्या सेर्मांव–शिकवण्यांक शिवाय, हेर सकड वहिवाटाक इंगलेजच रूढीर गेलें. असें, कोंकणी भास हळ्ळेगारांची भास, चाक्रांची भास म्हळ्ळ्याबरी बोव कदीम स्थितीक देंवून आसतां, १८८० इस्वेंत इतालियन जेज्वीत मंगळूर आयले. जर आयच्या दिसा कोंकणी भास

कोनशांतली वयर सरोन मनशांत आयल्या हाका मूळ कारण तेच जेज्वीत पाद्री म्हण आमी उपकारी मनान वोपवाजाय.

जेज्वितांचो मूळ–वावर:

गोयांतल्या आमच्या पुर्वजांक गांवचे भाषेन क्रिसतांव शिक्षण मेळोंक बरयिल्लें प्रथम पुसतक थंयसर मिस्सियोनार जावन आयिल्ल्या पाद्र एसतेवांवाचें क्रिसतांव पुराण. ह्या पुसतकांत आमचे समडतिची चरित्रा–आदांव थावन आमचो सोमियाचो सर्गा प्रवेस पऱ्यांत उत्तम कविते रुपार मधूर उत्रांनी वर्णून बरयल्या. एसतेवांवाच्या पुराणाची भास मराठी जाल्यारयी, कोंकणी भासयी तांतूं मेळोन आसा. टिप्पू सुल्तानाचे बंधडे वेळार आमच्या मालघड्यांक देवाच्या म्हणियाऱ्यांची सेवा चुकोन आसतां हें पुराण जायते भुजावणेक कारण जाल्लें. पाद्र एसतेवांवान बरयिल्लें आनी एक पुसतक "कोंकणी भाषेचें व्याकरण" तेंच पयलें म्हण दिसता.

मंगळूर आयिल्ल्या इतलिच्या जेज्वितां पयकी कोंकणी भाषेचो नांवाडदीक विद्वांस फादर आंजेलो माफे. विशेश शातेचो मनीस तो. मंगळूर येवन इंगलेज आनी कोंकणी तो शिकलो, आनी तीन–चार वर्सां भितर कोंकणी भाषेचें व्याकरण आनी सब्दां–कोश या वाक्सरी ताणे बरवन मद्रास सर्काराच्या खुसतार फायस केली. थोड्यां वर्सां नंतर आनी एक चड संपूर्ण व्याकरण "कोंकणी रानांतलो सोभीत सुंदर ताळो" म्हळ्ळो ग्रंथ ताणे तयार करून प्रगट केलो. हो फादर माफे विलायती भासांचोयी पंडीत. तो म्हणता: "हांव जाणासच्या विलायती भासां प्रास कोंकणी भास चड संपूर्ण. ती उलवंकयी बोव सोभीत आनी मधूर. आमी विलायती मनशांनी येवन हें मोलाधीक रतन सफाय करुंक साधन कर्चा प्रास गांवच्यांनिंच कित्याक आपली अपुरबायेची भास वृध्दी करुंक नजो?"

जेज्वितांनी कोडियाळबैल छापखानो स्थापन कर्तच, रोमी लिपीन बरयिल्ल्यो थोड्यो कोंकणी कंतिगो आनी ल्हान ल्हान शास्त्रीक पुसतकां फायस जावंक सुरू जालीं. तवळ फायस जाल्ली सांत इनास लोयोलाची जिणी जेज्वीत फादर पासकाल रेगान बरयिल्ली.

कोंकणी भाषेचो आनी एकलो विलायती अभिमानी जेज्वीत फादर

पोलेसे. हाणे बरयिल्लो "दिस्पोडतो सांगाती" बूक हेर मागण्या-पुसतकां नातल्ल्या ह्या शतकाचे सुर्वेर सगळ्या मंगळूर दियेसेजिंत लोकामोगाचो जावनासलो. तवळ लोकान ह्या पुसतकाक "मिसाराचो बूक" (मिसार वाचचो) म्हण म्हणचें आसल्लें. "नव्या तेसतामेंताच्यो मुख्य संगती" आनी "अकटोबर महिनो" -हे दोन बूकयी हाचेच, आनी एक मोठें पुसतक ह्या पाद्रीन फायस केल्लें आसा. "जेजू क्रिसताची देख काणघेंवच्या विषयांत" हें 'इमिटेशन ओफ क्रायिसट' म्हळ्ळया इंगलेज पुसतकाचें भाषांत्र. आतां आमीं 'क्रिसताचो पाटलाव' म्हळ्ळया नांवाकाल सी.मी.न केल्लो तर्जुमो वाचतांव.

सेकुलार सासेर्दोतिंची सुर्विली सेवा

पाद्र एसतेवांवाच्या क्रिसतांव पुराणा उपरांत दुस्रो मान फावो जाता "रिगलो जेजू" म्हळ्ळे प्रख्यात कंतिगेक. अट्राव्या शतमानाच्या निमाण्यां दशकांनी, हैदर आलिचो बावटो फरंगिपेट मोंत मरियाण कोंवेंताचे तोरीर उबोन आसतां, "अर्कूळ गुरू" म्हण प्रख्यात जाल्ल्या फादर मिरांदान ती कंतीग घडल्ली म्हळ्ळी अभिपराय. हो मिरांद बाप थंयसर एक ल्हान सेमिनरी चलयतालो. टिप्पुचे दगदोणेवेळीं तो दक्षिणाक पळून धांवल्लो म्हणतात.

विसावें शतमान उदेंवच्या वेळीं कोंकणी भाषेच्या मोगान भरल्ले, दुरबळ्या कोंकणी लोकाक कोंकणी वाचूंक आनी बरवंक शिकयजाय म्हण उरबेल्ले दोग सेकुलार पाद्री वयर सरले. एकलो मोन्सीओर मिंगेल प्लासीद कुलास आनी एकलो मोन्सीओर रायमुंद मसकरेञ. दोगयी जिवान दिंडे तसे तकलेन हुशार; दोगांनिंयी कोंकणी नवीच शिक्तेल्यां खातीर सादे पाठ-बूक बरयले.

मोन्सीओर कुलासाचीं पुसतकां "जेजुचो मोग", कोंकणी भाषेचें "प्रथम पुसतक" आनी "बाळकांचीं मेटां". सबार गितां ताणें बरयल्यांत. ह्या पयकी ताचें "खुर्सा मुळीं दुखी माता" आनी "गुपीत म्हज्या देवा तुका नमसकार" प्रत्येक सोभायेचीं. "जेजुचो मोग" बरंवच्यांत पाद्र लिगोरी वासान ताका जायती कुमक केल्या.

मोन्सीओर रायमुंद मसकरेञान केल्ली कोंकणी भाषेची सेवा इतली तितली नहीं. इसकोलाक वचानासतां घराच वाचूंक शिक्तेल्यां खातीर ताणे

“पयलें पुसतक” बरयलें. हांतलो हऱ्येक पाठ भाषे शिवाय बरी चाल शिकयता. सायभिणिचे भक्तीक आनी पाटलावाक संबंध जाल्लीं जायतीं पुसतकां आनी कंतिगो ताणें बरयल्यात. “देवा दयाळ काकुळतिच्या” म्हळ्ळें लोकामोगाचें गीत बरयिल्लें हाणेंच.

पूण, मोन्सीञोर मसकरेञाची जयत कोंकणी कृती सगळ्या नव्या तसतामेंताचो तर्जुमो. त्या शिवाय, सायभिणिचो ल्हान ओफीस ताणें भाषांतर केल्यात.

हे दोग मोन्सीञोर ह्या परीं कोंकणी वावर चलवन आसतां, पोंपै सायभिणिचो भक्त म्हण नांवाडल्लो फादर लुवीस सोज आनीएकेच वाटेन माय-भाषेक लब्दालो. कोंकणी भाषेंतल्यो गादी, उमिण्यो, पदां, वोवियो आनी वेर्स इत्यादी बर्पार नासतां गांवार चालू आसल्ल्यो सकड जायते वांवटीन एकटांय कर्न एका पुसतकांत फायस करुंक ताणे काडल्ली वांवट निजाकयी वर्ती. तवळ तो विलायताक पावल्लो; थंयसरयी ताका हुसको आपणाच्या ह्या बुकाचो आनी ताका ‘सुरू सब्द’ प्यारिसा थावन ताणे बरवन धाडल्लो.

फादर माफे येंवच्या सबार वर्सां आदीं फादर जोकीं मसकरेञ म्हळ्ळ्या आमच्याच एकल्या सेकुलार सासेर्दोतीन कोंकणी भाषेचें एक व्याकरण बरयिल्लें आसा. ताची एक प्रती लंडन म्यूजियमांत आसा म्हणतात!

कोंकणी दिर्व्याचो उदेव

मरोंक तेंकल्ली कोंकणी भास जीव करिजाय, मंगळूरच्या आनी शहरा भायल्या कोंकणी लोकाक सामाजीक आनी राजकी शिक्षण मेळासें वावरिजाय म्हळ्ळे हुमेदीन भरून १९१२ इस्वेंत शहरांतल्या दोगां तर्नाट्यांनी “कोंकणी दिर्वें” म्हळ्ळ्या पत्राची बुन्याद घाली. हे समाज-सेवे खातीर नांवाडल्लो लुवीस मसकरेञ आनी सर्दार लुवीस कण्णप्प. ह्या उपरांतल्यान कोंकणेन बरयिल्लें ना जाव्येत; ताची माय भास कोंकणी नहीं. पूण मसकरेञाक धयर दीवन कोंकणी दिर्वें फायस कर्चा पयस्यांच्या खर्चाक आनी इतर आडळत्याचे राटावळीक सुर्वेर मातें मारल्लें हाणेंच. हो नहीं जाल्लो जाल्यार, मसकरेञान एकल्यान दिर्वें सुरू कर्चे बरी नातल्लें. देखून सर्दार कण्णप्पाचो उपकार कोंकणी लोकान बिल्कूल विसर्चो नहीं.

लुवीस मसकरेञान सुर्वेचीं पांच वर्सां दिर्व्याचें संपादकपण पळेलें. कोंकणी बर्पावळिंत मसकरेञाची शाती विशेस. ताच्या विषयांत "कोंकणी दिर्व्या"च्या रुप्योत्सव अंक्यांत एका नांवाडदीक विद्वानान म्हळ्ळें आसा तशें हांगासर आमी दितांव: "ताची जाण्वाय आनी विद्या, ताची गुंडाय आनी बारिक्साण, ताचे भाषेचो अलंकार आनी शैलेची सुढाळाय हें सर्व इतलें आनी विंचनार, ताची लेखनां वाचल्लीं तितलीं वाचयां म्हण जातात. कोणाक जर्तर कोंकणी भास बरवंक शिकाजाय म्हण आसा, तो ती पयल्या पांच वर्सांचीं दिर्वीं वाचून पळेंवदी... लुवीस मसकरेञ एक कवी–कविताचें संयबीक देणे आसचो खरो कवी. ताच्या तेंपाचीं दिर्वीं वाचून पळेया आनी तांतू मेळतेलीं थोडीं काविया उत्तीम कवितेचीं..." व्होय, लुवीस मसकरेञ एक असाधारण वर्गाचो कोंकणी विद्वान आनी कवी म्हळ्ळें सकडयी वोप्तात. ताचीं मटवीं कावियां "मनीस म्हणजे कितें?" आनी "निदेंत हासत्या बाळशाक" वाचल्लो ग्रायक विस्मीत जाता. नाटक रुपीं बरयिल्लें ताचें महा–कावियें "आबरांवचें यज़दान" ह्या बरयणाराक वाचल्लें तितलें पावाना. सोबीत लिखीत तें; ताचे तसली उत्तम कृती कोंकणी भाषेंत दुस्री मेळासिना.

लुवीस मसकरेञा उपरांत दिर्व्याचें संपादकपण थोड्यां वर्सांक चलवन व्हेल्लें कोलेजिंतलो मेसत्री पेद्रू जुवांव सोजान. साधी चाल्ती भास ताची. कोंकणेन सबार काणियां–पुसतकां ताणे बरयल्यांत. सुर्वेर केनन श्मिडाचे बूक ताणे तर्जुमो केले: 'गुलोबाचें झाड', 'पार्वो', 'आवर' आनी नांवाडदीक 'जेनेवीव'. उपरांत शेक्सपियराच्यो थोड्यो काणियों अनुसार कर्न 'चूड कोत्रू', "फिलुची भोंवडी" इत्यादी ताणे भायर काडल्यो. ह्या शिवाय थोडीं हासतीं नाटकां आनी भक्तिचीं पुसतकांयी ताणे बरयिल्ली आसात. पेद्रू सोज काणियां–पुसतकांचो बाप म्हण आमीं म्हण्येत. ताचा पयलें कोंकणी कथा पुसतकां म्हळ्यार कितें म्हळ्ळें कोणंच नेणासल्लो.

१९४० इस्वी पऱ्यांत लगबग २० वर्सां कोंकणी दिर्व्याचो संपादक जावनासलो वकील आलेक्स ए. पायस, तो कोंकणी पत्रगारिकेंत चुरूक आनी हुशार, कोंकणी भास वृद्धी करुंक आनी अधीक कर्न कोंकणी लोकाक राजकी शिक्षण लाभवंक आपल्या दिर्व्या मुकांत्र कितलो म्हण ना तो वावुरला. दिर्व्याचें संपादकपण नहीं आसतां, सबार कोंकणी बूक

ताणे बरयल्यात. ह्या पयकी सां. रिताची जीण मुख्य. ‘दोग सार्जेंट’, ‘निळसें भगदाळ’, ‘दुमगा–दुमगें’ इत्यादी पुसतकां नहीं आसतां दिर्व्यांत आयिल्लीं ताचीं प्रख्यात सांखळ लेखनां हीं: “गरीब गुलोबांचो प्रजळ” (पात्का थावन पर्तोन सांत जाल्ल्यांचो जिणियो); ‘चर्का’ (इंडियाच्या प्राचीन वसत्रा–व्यापाराची चरित्रा आनी उपरांतली ब्रिटिषांची दगदोणी); ‘पाद्र डेनीस फेर्नांद, जे.स.’ (मंगळूरच्या कोंकणी समाजिची चरित्रा); लांब काणियों ‘कांवट ह्यूगो’, ‘आबूल फारागूस’ इत्यादी.

कोंकणी दिर्व्याच्या संपादकां विषयांत उलवन जातच, त्याच दिर्व्याच्या आडळत्याच्या कामाक लांब वर्सां खांद मारल्ल्या कोंकणी बर्पी जुवांव जुजे रेगा विषयांत सांगानासताना रावूंक जायना. लगबग २० वर्सां अलेक्स पायसान संपादकपण चलयलें म्हण आमी म्हळ्ळें. पूण हो संपादक कामा निमतीं बोंबय रावतालो. तवळ दिर्व्याक आयिल्लीं चडावत सकड लेखनां वाचून आनी तिद्बून छापो करंवची राटावळ चलयिल्ली जुजे रेगान. हे ताचे खळानातल्ले कुमकेविणे पायसान बोंबय थावन दिर्वें चलवंक साध्य जातें ना. कोणेयी बरवन धाडिना जाल्यार तोच लेखना बरवन दिर्वें भर्तालो. कितल्यास्या पावटीं मध्यान रात पऱ्यांत तकली खोर्पून तो दिर्व्याक बरयतालो. ह्या बरयणाराक कोंकणी वाचपाची आनी अधीक करून कोंकणी बरंवची रूच दिल्ली ताणेंच; ताच्या शिक्षणाचो आनी विशेस मोगाचो उगडास हो बरयणार केदीं विसर्चेबरी ना. कोंकणी लिखीत सभेचो काऱ्यदर्शी जावन जुजे रेग वावुरला. शासत्रीक गितां थोडीं ताणे बरयिल्लीं आसात. ताच्या संपादकपणाखाल भायर सरल्लो बूक “सिंग–ए–सोंग”, हाच्या संग्रहाक जायती वांवट ताणे काडल्या. ह्या शिवाय हेर दोन–तीन पुसतकां ताणें बरयल्यांत. कोंकणी दिर्व्याचे वाडावळीक कुमक जाल्ले लेखक सबार जण आसात– संसारी मनीस नहीं आसतां जेज्वीत आनी सेकुलार पाद्री.

हेर थोडे सुर्विले भाषा–वावराडी

कोंकणी दिर्वें स्थापन जांवचे आदिंच कोंकणी भाषे पासत वावुरललो एकलो महंत आसा. हो देवाधीन डिसट्रिकट जडज जेरोम साल्दाञ. ताणे कोंकणेन बरयिल्लें कांय ना म्हळ्ळें खरें; पूण कोंकणी भास वृद्धी कर्ची उरबा आमचे समाजींत आसा करुंक ताणे आपल्या

विविध इंगलेज भाषणांनी आनी लेखनांनी वर्तें प्रयतन केलां. क्रिसतांव पुराणाची ओळक विसतारुंक तो जायतो वावुरला आनी तें मंगळुरांत फायस करुंक अधीक उत्तेजन ताचेंच.

विद्या संपन्न आनी कवी जुजे (बेबी) साल्दान्यूाचो उगडास लेखनाचे सुर्वेरच येजाय आसल्लो. तो तर नहीं क्रिसतांव पुराण आमी मंगळुरांत फायस कर्चेंच नातल्लें. ताच्या विषयांत दिर्व्याच्या रुप्योत्सव अंक्यांत सिलवेसतर मिनेज बाप म्हणता: "…. ताची विचित्र शाती, ताची भासांची जाण्वाय, ताचें कवितेचें देणे–हें एक विशेस आशीर्वाद देवान आमचे समाजीक दिल्लें. पुराणा पासत जुजे साल्दान्यान काडल्ली वांवट कळीत आसची संगत. पूण शेंभर कंतिगो बूक संपूर्ण कर्चांतयी तो वावुरला म्हण चडावत कळीत ना. त्याच बुकाचे आकेरीक आसचे "व्हड आवक आमच्या पापा सायबाक" म्हळ्ळे उत्तीम श्लोक, इंगलंडांत सयत नांव व्हेल्ल्या ह्या कवेश्वरान बरयिल्ले…"

काविया रुपार जेजू क्रिसताची जिणी आटापचें "रुचीक अमृत" पुसतक बरयिल्लें लोरेस वासान. आनी एकलो जेज्वीत बर्पी आसा, हाचो उगडास आमी विस्रुंक जायना. फादर ग्रेगोर कुवेल तो. हाणे बरयिल्लीं पुसतकां: "मरी म्हजी माय" आनी "पवित्र काळजाचो महिनो". जेज्वीत फादर बाजील रुजारीन "जेजुचो कुरोव" म्हळ्ळो लोका मोगाचों बूक बरयोल्लो नहीं आसतां कोंकणी भास गुंडायेन शिकोंक ताणे जावन साधन केलें आनी ह्या साधनाचो वोसो हेरांकयी दिलो. सेकुलार सासेर्दोत लियांव साल्दान्याचे वांवटीन क्रिसतांव पुराणाचे थोडे भाग बिस्प वितोर फेर्नांदाच्या काळार कन्नड लिपीन फायस जाल्ले.

राकणो आनी कोंकणी बर्पांवळ

१९३८ इस्वेचे आकेरीक बिस्प वितोर फेर्नांदान राकणो स्थापन केलो आनी नांवाडदीक विद्वान मानाधीक सिलवेसतर मिनेजाक हाचो प्रथम संपादक नेम्लो.

मिनेज बापान १७ वर्सां संपादकपण चलयलें. मिनेज बापाचे विशाल जाण्वायेक आनी आलोचेन्यांक राकण्याचें गात्र ल्हान जालें जाल्यारयी वर्ते वांवटीन ताणे तें चलवन व्हेलें. आपणाक उरल्लो फुर्सतेचो वेळ मिनेज बापान पाड केलो ना. "माते कोंकणी भाषेक भुज्वण" म्हळ्ळ्या

आपल्या १९१२ इस्वेच्या दिर्व्या वयल्या कवनांत कोंकणी भाषेची अपूण सेवा कर्तलों म्हण ताणे दिल्ली ती भास तो पाळीत आयलो. हे सेवेचो फळ जावन ताच्या बर्पाच्यो धा-पन्नास कोंकणी कडतिल्यो आमकां मेळ्ळ्यो नहीं आसतां, ताचे थावन हेर महा-कृतियो घेवंक आमकां संद्राप मेळ्ळो. ह्यो खंच्योगी म्हळ्यार: क्रिसताचो पाटलाव, कोंकणी रितुवाल, पवित्र वांजेल, सगळ्या भागेवंत हप्त्याची लितुर्जी आनी आयल्यावार फायस जाल्लो आयताराचो मिसा गृंथ. असल्यां महा-कृतियांनी गंभीर भास गर्ज; सांगाताच भाषेची सुढाळाययी जाय. ह्या दोनयी संगतींक फावोती लक्षा दीवन मिनेज बापान आपलीं हीं पुसतकां तयार केल्लो ताचो व्हड उपकार. मिनेज बाप कवियी जावनासा. ताचीं विविध गितां कसिंयी जालीं-मू, आयल्यावार फायस जाल्लें ताचें "पाशांवाचें गीत" एक अपुरबायेचें कावियें म्हळ्ळ्याक कोणयी रुज्वात दीत. ७० वर्सांचो हो विद्वान विशेव म्हळ्ळो नेणा. "आपोसतलांचीं कृत्यां" करून पावलाचीं "पत्रां" ताचो भाषांत्र-वावर; मरियेच्या लीजनाचें हात पुसतक ताणे भाषांत्र केल्लें आनी दियेसेजिंत वापर्चे सर्व दोतोर्निचे बूक ताणेंच बरयिल्ले.

सिलवेसतर मिनेज बापा उपरांत मानाधीक जोन मिनेज राकण्याचो संपादक जालो. हाच्या काळार राकण्याची प्रगती अधीक जाली. राकण्याचें संपादकपण ६-७ वर्सां चलयिल्लो जोन मिनेज बाप १९५० इस्वी धऱ्यां "आमची माय" पत्राचें संपादकपणयी चलवन आयला. आमची माय पत्र सुरू थावन आज पऱ्यांत श्रेषट वर्गाचें म्हण नांवाडलां जाल्यार हे ताचे कीर्तीक मानाधीक जोन मिनेज कारण, "जेजू, मरियेचो पूत्र, म्हजी आदर्श देख" आनी "पासकांच्या तेंपाक नियाळ" बूक वाचल्यार ताचें कोंकणी पांडीत्य समजयेत. विविध जवाब्दारिंक लागून ताका आनीकयी चड कोंकणी वावर करुंक संद्राप मेळोंकना म्हळ्ळी संगत पश्चात्तापाची.

जोन मिनेज बाप मूडबीदऱ्यांक वर्ग जातच मानाधीक दोतोर अलेक्सांडर सोजान राकण्याचें संपादकपण हातीं घेतलें. विविध बर्प्यांक आरावन काणघेवन राकणो आनीकयी वृध्दी करुंक तो पेचाडन आयला. उन्नत सनद आनी पर्गांवची माहेत जोडन आसचा ह्या लोकामोगाच्या संपादकाखाल राकणो आनीकयी वृध्दी जाला. उप्रांत मा. मार्क वालडार संपादक जालो.

पंचवीस वर्सां धऱ्यां राकण्याक लेखनां धाडन भाषेची आनी समाजिची सेवा केल्ल्या लेखकांचीं नांवां हांगासर आमीं दिनांव. तांची निस्वार्थी कुमक नहीं जाल्ली जाल्यार राकणो इतलो रुता जावंक पावतो ना म्हळ्ळें खंडीत. कोंकणी समाज ह्या समेसत लेखकांक ऋणी.

कोंकणी भक्तीक पत्रां आनी तांचे संपादक:

कोंकणी दिर्व्याक पांच-स वर्सां भर्तासताना मंगळुरांत "जेजुच्या पवित्र काळजाचो आंज" सुरू जालो, सुर्वेचीं आट वर्सां जेज्वीत कैतान गोसाल बापान तो चलयलो. जेजुच्या ल्हान फुलाची सां तेरेजाची जिणी बरयिल्ली हाणेंच. ताच्या उपरांत फादर मन्वेल मोती संपादक जालो. हो मोती पादऱ्याब ताच्या विविध बर्पां खातीर नांवाडला; ताच्या तेंपाचे आंज काडन वाचल्यार कळात. ताचें सोभीत जयत एक पुसतक आसा. "जेजू, मोगाचो राय" म्हळ्ळें. मोती बापा उपरांत मानाधीक मेथ्यू पींत बापान आंजाचें संपादकपण लगबग पंचवीस वर्सां वयर चलयलें. भराच्या हेर सबार राटावळीं मधें ताणे केल्लो हो कोंकणी वावर निजाकयी होगळसुंक फावो जाल्लो. ताच्या मर्ना नंतर जोन मिनेज बाप आंजाचो संपादक जालो.

मंगळुरांत कालक्रमानुसार सुरू जाल्लीं हेर भक्तीक पत्रां आनी तांचे संपादक हे. दुबळ्यांचो भाव – लुवीस मसकरेञ; इलार कोसत; सिलवेसतर रासकिञ; फेलिक्स नोरेञ (बंद) (आतां बंद पडलां)

आमची माय – मा. अंतोन सोज
जेजू राय–मा. थोमास लोब जेज्वीत.
सां रिताची वर्दी–ए. जे. सिलव
क्रिसतांव कुटमाचो सेवक – मा. वी.जे. मिनेज.
कथोलीक युवक–कुमारी जुडीत मसकरेञ (बंद)

लोकीक मनशांचें स्वतंत्र साधन

मंगळुर्चें प्रथम कोंकणी पत्र कोंकणी दिर्वें विविध कारणांक लागून १९४० इस्वेंत बंद पडलें. त्या आदिंच कोंकणी लोकीक भाषाभिमानिंनी एकच लोकीक पत्र पावाना, चडीत आसचीं गर्ज म्हण लेखून एक-दोन पत्रां सुरू केलीं. आनी क्रमेण हेर जायतीं प्रारंभ जालीं. आयच्या दिसा कोंकणी समाजेंत लोकीक पत्रां लोकामोगाचीं जावंक पावल्यांत. वी.जे.

पी. साल्दाञान स्थापन केल्लें 'पयणारी' पत्र हफ्त्यावार फायस जावन आज प्रख्यात जालां. त्याच परीं जोकीं सांतान अलवारिसान स्थापन केल्लें 'मित्र' हफ्त्याळें पत्र लोका मोगाचें जावंक पावलां. हीं दोन पत्रां हप्त्यान हप्तो विविध लेखकांचीं बर्पां घेवन भायर सर्तात. हीं हफ्त्याळीं पत्रां मेळोन आमचे समाजेंत उदेल्ल्या हेर पत्रांचीं पट्टी कालक्रमानुसार हांगासर दिल्या:

मंगळुर्चीं पत्रां	संपादक
समाजिचो दिवो	जुजे मचादो (बंद)
प्रकास	ए.ए. डी'सोज (बंद)
उज्वाड	जे.एल. डी'सोज (बंद)
कोंकणी युवक	जोर्ज फेर्नांद (बंद)
मित्र	जोकी संतान अलवारीस
कथां-झेलो	रायमुंद मिरांद (बंद)
झेलो	जोकीं संतान आलवारीस
कणस	फेलिक्स ए. डी'सोज
मांय गांव	श्री गब्बू (बंद)
काणीक	सिरिवंत
पंचकादायी	बी.वी. बाळिगा
आमची समाज	साल्दोर रुद्रीग

बोंबयचीं पत्रां	संपादक	
सूख-दुःख	जी.एम.बी. लुद्रीक (बंद)	
पयणारी	वी.जे.पी. साल्दाञ; चा.फ्रा.दे. कोसता; मार्क डिसोज (बंद)	
कोंकण कमळ	....	(बंद)
काणीक	आंद्रू मोंडोन्सा	(बंद)
जाग माग	चा.फ्रा. दे कोसता	(बंद)
कोंकणी दायज	आ.आ.सल्दान	(बंद)
विशाल कोंकण	चा.फ्रा. दे कोसता (बंद)	

कोंकणी पत्रां मुखांत्र ह्या परीं भाषेची आनी समाजिची सेवा चलोन आसतां, गेल्या त्या वीस पंचवीस वर्सां मधें सबार तरूण बरयणारांनी,

आनी प्रायवंतांनी सुधां, नमुन्यावार पुसतकां बरवन फायस केल्यांत. विविध कादंबरी, सामाजीक कथा, काविया, नाटक आनी भक्तीक पुसतकां कोंकणी भाषेंत आज आमकां वाचूंक मेळतात. ह्या शिवाय कोंकणी नाटक बर्पी आमचें मधें सबार जण आसात. हांचीं आनी हांच्या कृतियांचीं नांवां हांगासर दिवंक असाध्य जाल्यारयी हांचो समेसतांचो वावर आमी मानतांव आनी हांच्या थंय कोंकणी समाजिची कृतज्ञता उचार्तांव.

शेवटिंचें उतर

ह्या लेखनांतलो चडावत वांटो मंगळुर्गार कथोलिकांच्या कोंकणी वावराक संबंध जाल्लो पूण गोयांत आनी बोंबयंत आसच्या आमच्या गोंयकार भावांनी आपले पाडतीन केल्लें साधन जायतें आसा म्हळ्ळें आमी जाणांव. गोयांत रोमी लिपीन कोंकणी पुसतकां आनी पत्रां चालू आसात. आनी बोंबयंत रोमी तसें नागरी लिपीन कोंकणी भाषा-वावर जाता. लिपी वेगळ्यो जावनासल्ल्यान आमकां तांच्या वावराची विशेस माहेत या सळावळ ना जावन गेल्या. गोंयां थावन 'सत' उपरांत 'दिंवटी' दिस्पडतीं पत्रां रोमी लिपीन फायस जातालीं आनी रोमी लिपिचीं हप्त्याळीं पत्रां थंय आनी बोंबयंत हेर आसात म्हणतासताना आमचे गोंयकार भाव कोंकणी भाषेचे अभिवृद्धेक वावूरच्यांत आमच्या सांगाताच आसात म्हळ्ळी संगत आमकां वर्तें धादोसकायेची.

मंगळुर्गार जांव, गोंयकार जांव, हांचो समेसतांचो कोंकणी वावर फकत लोकाच्या मोगाची आनी भाषे थंय अभिमानाची सेवा शिवाय, हेर कसल्याच फायद्याच्या इराद्याची नहीं म्हळ्ळें आमीं विस्रुंक नजो. देवाधीन जाल्ल्यां आमच्या कोंकणी भाषा वावराड्यांक उपकारी काळजान-वंदिताना आमच्या आतांच्या कोंकणी संपादकांक, बरप्यांक, कवींक आनी संगीतगारांक, नाटक-कर्तांक, कादंबरिगारांक आनी हेर भाषाभिमानींक आमचे हार्दीक उल्लास आनी कृतज्ञता आमी समर्पितांव!

*** *** ***

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"
FORM IV (Rule 8)

1.	Place of Publication	...Mangaluru
2.	Periodicity of its Publication	...Half Yearly
3.	Printer's name Nationality Address	...Rev. Fr.Peter Cyprian D'Souza ...Indian ...Assisi Press Mangaluru-575003
4.	Publisher's Name Nationality Address	...Rev. (Dr) Fr Praveen Martis S.J. ...Indian ...St.Aloysius College (Autonomous) Mangaluru-575003
5.	Editor's Name Nationality Addresss	...Sri Edwin J.F.DSouza ... Indian ..."FOUNTAINHEAD" S.L. Mathias Road, Highlands, Mangaluru-575002
6.	Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholdetrs holding more than one percent of the total capital	...Rev. (Dr) Fr Praveen Martis S.J. ...St.Aloysius College (Autonomous) ...Mangaluru-575003

I, Rev. (Dr) Fr Praveen Martis S.J., hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Mangaluru
30-6-2017

Rev. (Dr) Fr Praveen Martis S.J.